

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

2023

11

Porezne
novine

Donošenje
lokalnih
proračuna

Rad
maloljetnika

Potraživanja

Dragi naši čitatelji!

U želji da vam ponudimo uvijek aktualne teme te sadržajem našeg magazina u korak pratimo vaše potrebe, pitamo upravo vas:

Koje teme želite pročitati u našem časopisu?

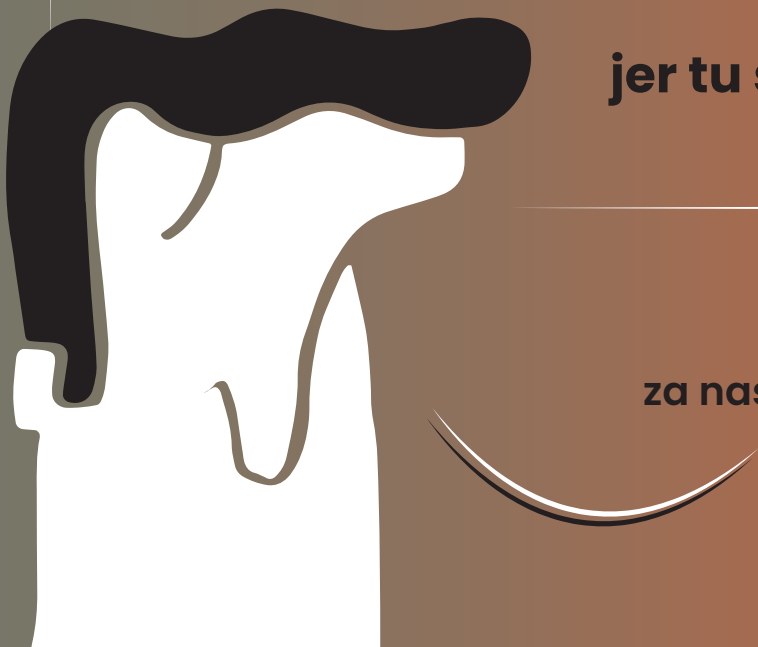
U kojim područjima vašeg rada možemo dodatno pomoći našim stručnim člancima?

Smatrate da možemo poboljšati sadržaj magazina?

Pošaljite nam vaš cijenjeni prijedlog na jednu od naših e-mail adresa...

jer tu smo samo zbog vas!

Uskoro očekujte našu ponudu za nastavak pretplate u 2024. godini!

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Prošao je još jedan mjesec u kojemu nismo opteretili svoje kućne proračune troškovima grijanja. Neobično kao što je i puno toga neobično u posljednje vrijeme. Ipak, s prelaskom na zimsko računanje vremena stigla nam je izgleda i prava jesen. Južina, kiše, magla, mokre ceste, a uz to još smo i pomalo zbunjeni što nam i noć i dan stižu ranije. No, kao uvijek, priviknut ćemo se vrlo brzo.

Početak mjeseca studenog vrijeme je kada se, više nego inače, uz svijeće i cvijeće, sjećamo svih onih koji više nisu sa nama. Prilika je to da i sami „popričamo“ malo sa sobom i osvijestimo bar na trenutak neumitnu prolaznost i smisao nepotrebnog opterećivanja čitavim nizom svakodnevnih sitnica pa i problema koje će vrijeme odnijeti sa sobom.

Na međunarodno okruženje bolje je ne osvrtni se. Umjesto nadanja da će prestat rat na istoku Europe, dogodio se novi, brutalni ratni sukob na, uvijek tinjajućem, Bliskom istoku. Politika i zakulisne igre „velikih“ ponovo se plaćaju patnjama i životima „malih“.

Naši su vrhovni čelnici i ovom prilikom dobili povod da međusobno javno iznesu svoje oprečne stavove i svaki u svojem stilu, razmijene već dobro nam poznate izraze „simpatije“.

Na poslovnom planu u razdoblju smo priprema i izrade financijskih planova i proračuna. Usvojen je i rebalans državnoga proračuna koji će, kao i svake godine, uravnotežiti prethodne planove sa stvarnošću koja su u međuvremenu dogodila. Tako će to biti i na lokalnim razinama, a zatim slijedi planiranje novoga proračunskog ciklusa s parametrima i očekivanjima koja su nam sada predvidiva.

Porezne novine su usvojene i njihova primjena slijedi od početka iduće godine. Nekakvih značajnih operativnih „potresa“ u njima ne nalazimo, ali svakako će biti zanimljivo vidjeti i analizirati kako su se promjene odrazile na plaće, javne prihode od poreza na dohodak i na lokalne poreze. Posebice na oporezivanje kuća za odmor.

U ovom smo broju dotaknuli neke od ovih tema i vjerujemo da će objavljeni napisi upotpuniti vaše informacije i spoznaje o tome.

Kako se približavamo kraju godine, koristimo priliku i ovdje skrenuti vam pažnju da i iduće godine možete računati na našu informacijsku i savjetničku podršku. Nadamo se i vjerujemo da ćemo i nadalje zajednički lakše rješavati poslovne izazove koji se uvijek iznova javljaju.

Pozdravljamo vas s poštovanjem do sljedećeg broja!

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN
Časopis Centra za razvoj
javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:
TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Zagreb, Gajeva ulica 51/1
tel: 01/5531 755
E-pošta: centar@tim4pin.hr
OIB 83718300522; **MBS** 2929236;
www.tim4pin.hr
Adresa uredništva:
Ulica kneza Trpimira 7, Zagreb

Glavni urednik:
prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:
Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:
Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;
doc.dr.sc. Ivan Čevizović; doc.dr.sc. Josip Čičak;
prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;
mr.sc. Mirjana Mahović-Komljenović; Ivana
Pajković, mag.oec.; Ante Loboja, mag.iur.;
doc.dr.sc. Brankica Remenarić; mr.sc. Nediljka
Rogošić; mr.sc. Gorana Roje; dr.sc. Desanka
Sarvan; doc.dr.sc. Ana Marija Sikirić; Danijela
Stepić, mag.oec.; Ivana Vargašević Čonka,
dipl.oec.; prof.dr.sc. Vesna Vašiček;
Hana Zoričić, dipl.oec.

Lektura i korektura:
TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Grafička priprema:
Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,
Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Uspješan nastavak fiskalne konsolidacije unatoč inflaciji i drugim poteškoćama

3 Davor Galinec

Pregled drugih izmjena i dopuna državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu

8 Ivana Kunić Matković

Otvaranje računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika

11 Danijela Stepić
Tamara Kelković Benko

RAČUNOVODSTVO

Potraživanja – obveza usklađivanja dan 31. 10. i ispravci na kraju godine

16 Martina Štefković

Planiranje i računovodstvo EU sredstava u JLP(R)S

19 Ana Polić

Knjiženja pomoći za sanaciju štete uslijed olujnog nevremena

24 Martina Štefković
Katarina Nesterović

POREZI I DOPRINOSI

Učinci novog poreznog zakonodavstva na plaće

26 Željko Dominis

Obveza usklađenja odluka o lokalnim porezima

32 Mirjana Mahović Komljenović

Izmjene i dopune Zakona o porezu na dodanu vrijednost

36 Mirjana Mahović Komljenović

PRAVO

Mirovanje radnog odnosa i neplaćeni dopust

42 Sanja Rotim

Pogreške kod obračuna i isplate zaštićenog dijela plaće

48 Gordana Muraja

Pravni okvir rada djece i maloljetnika

50 Dragan Zlatović

Provedba postupka prijave ozljede na radu

54 Alan Vajda

JAVNA NABAVA

59 Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

Posebni propisi o pravnoj zaštiti u javnoj nabavi

61 Zoran Vuić

LOKALNA SAMOUPRAVA

Donošenje proračuna JLP(R)S za 2024. godinu

68 Željka Tropina

EUROPSKA UNIJA I FONDOVI

Korištenje sredstava fonda solidarnosti u sisačko-moslavačkoj županiji

73 Marijana Klobučar Bobetko

76 ODGOVORI NA PITANJA

TIM4PIN INFO

82 Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

84 Naknade korisnika državnog proračuna

86 Plaće

89 Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

90 Drugi dohodak

91 Primici izuzeti od ovrhe

92 Financijske obavijesti

93 Ostale informacije

IMATE
PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Uspješan nastavak fiskalne konsolidacije unatoč inflaciji i drugim poteškoćama

Davor Galinec*

Konačno Izvješće o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države (tzv. listopadska EDP notifikacija) za razdoblje 2019. – 2022. objavili su 23. 10. 2023. Državni zavod za statistiku (za Republiku Hrvatsku) i Eurostat (za EU, Europodručje i države članice). Državne financije cjelokupne EU i svih njenih država članica na dobrom su putu oporavka nakon trogodišnjeg razdoblja pogoršanja uzrokovanog koronakrizom i ratnim zbivanjima u Ukrajini, zbog čega je bila privremeno suspendirana primjena fiskalnih kriterija iz Maastrichta. Tijekom 2022. došlo je do smirivanja negativnih učinaka tih događaja na državne financije i oživljavanja europskih gospodarstava, ali i porasta inflacije. U nastavku slijedi detaljniji opis rezultata konačnog listopadskog EDP izvješća 2019. – 2022. za EU-27, Europodručje i pojedinačno za sve države članice te pregled trenutnog stanja javnih financija EU i država članica na kraju drugog tromjesečja 2023.

1. Fiskalna kretanja u Hrvatskoj (DZS)

Državni zavod za statistiku (DZS) je 23. listopada 2023. objavio Konačno Izvješće o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države tijekom razdoblja 2019.-2022. godine za Republiku Hrvatsku¹ (tzv. listopadska EDP notifikacija). Sukladno objavljenim podacima, suficit konsolidirane opće države iznosio je 571 milijun kuna ili 0,1% BDP-a (Tablica 1), dok je u prethodnoj 2021. zabilježen deficit u iznosu od -11 milijardi kuna ili -2,5% BDP-a. U 2020. deficit je iznosio rekordnih -27,8 milijardi kuna (-7,3% BDP-a), a u pretpandemijskoj 2019. suficit je iznosio bio jednak 896 milijuna kuna (0,2% BDP-a). Zabilježeni iznos suficita konsolidirane opće države u 2022. godini (571 milijun kuna ili 0,1% BDP-a) rezultat je djelovanja nekoliko čimbenika. Kao prvo, dogodilo se je veliko smanjenje deficita podsektora središnje države s -11,4 milijarde kuna (-2,6% BDP-a) u 2021. na -3,2 milijarde kuna (-0,6% BDP-a) u 2022. Naime, tijekom 2022. porezi na proizvodnju i uvoz prikupljeni su u iznosu od 97,8 milijardi kuna (što predstavlja porast od 13,4% u odnosu na 2021.), dok su tekući porezi na dohodak i bogatstvo prikupljeni u iznosu od 37 milijardi kuna (što je za 37,8% više nego u prethodnoj godini). Nadalje, prihodi od neto socijalnih doprinosa u 2022. iznosili su 55,1 milijardi kuna, što predstavlja porast od 12,8% u odnosu na 2021. Podaci o poreznim prihodima u ovoj notifikaciji revidirani su zbog uključivanja pojedinih parafiskalnih davanja u porezne prihode u skladu s metodologijom ESA 2010, čime se povećala njihova ukupna vrijednost u cijeloj seriji podataka. U 2022. godini zamjetan je trend osjetnog povećanja poreznih prihoda i socijalnih doprinosa, kao i

primljenih kapitalnih transfera, čiji je učinak slabije vidljiv zbog uključivanja mjera u kontekstu visokih cijena energenata u rashode opće države. Mjere zbog povećanja cijena energenata uglavnom utječu na povećanje isplaćenih subvencija na proizvode, povećanje zaliha te povećanje isplaćenih socijalnih naknada nezaposlenima i umirovljenicima. S aspekta prihoda sektora opće države, mjere su imale negativan utjecaj na porezne prihode zbog smanjenja PDV-a i trošarina na energente, dok je na iznos poreza na dohodak i bogatstvo pozitivno utjecao dodatni porez na dobit. Nadalje, ostvaren je pad državnih investicija, koje su u 2022. iznosile 19,3 milijardi kuna (ili 3,8% BDP-a), što je za 6,0% manje nego u 2021. Rashodi kapitalnih transfera na osnovi plaćanja po garancijama, preuzimanja duga i kapitalnih injekcija u 2022. iznosili su 1,4 milijarde kuna, što je utjecalo na produblivanje deficita središnje države, kao i uključivanje rashoda za poticajnu stanogradnju u statistički obuhvat. U 2022. kamatni rashodi iznosili su 7 milijardi kuna (ili 1,4% BDP-a), što je za 3,8% više nego u 2021., kada su iznosili 6,75 milijardi kuna. S druge strane, deficit podsektora lokalne države je u 2021. iznosio je -1,2 milijarde kuna (-0,3% BDP-a), a u 2022. godini podsektor lokalne države zabilježio je suficit u iznosu od 3 milijarde kuna (ili 0,6% BDP-a). U podsektoru Fondova socijalne sigurnosti zabilježen je suficit od 0,7 milijardi kuna (ili 0,1% BDP-a). U usporedbi s prethodnom Travanjskom notifikacijom, deficit/suficit države za 2021. i 2022. je revidiran te je u 2021. konačni deficit bio veći za 95,2 milijuna kuna, dok je u 2022. konačni suficit bio manji za 1,4 milijarde kuna. Spomenute revizije proizlaze najvećim dijelom zbog uključivanja u obuhvat mjera koje je Vlada Republike Hrvatske provela u kontekstu visokih cijena energenata, zbog ažuriranja izvora podataka, promjena sektorske klasifikacije i ostalih metodoloških izmjena. Nadalje, u obuhvat opće države nakon Travanjske notifikacije, u skladu s Priručnikom o javnom deficitu i dugu, uključeno je i osam javnih poduzeća koja su pala na testu tržišnosti.

* doc. dr. sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58259>

Isključimo li iz vrijednosti pokazatelja proračunskog salda vrijednosti kamatnih rashoda u iznosu od 1,4% BDP-a, možemo lako zaključiti da je tijekom 2022. godine ostvaren primarni suficit od 7,6 milijardi kuna (ili 1,5% BDP-a). U 2019. zabilježeni je primarni suficiti od 2,4% BDP-a, dok su u 2020. i 2021. zabilježeni primarni deficiti (-5,3%, odnosno -1% BDP-a).

Tablica 1: Republika Hrvatska – konačni pokazatelji proračunskog salda i duga konsolidirane opće države i s njima povezani pokazatelji 2019. – 2023.

u % BDP-a i međugodišnje stope rasta	2019	2020	2021	2022	2023p
Proračunski prihodi	46,4	46,7	46,1	45,0	...
Proračunski rashodi	46,2	54,0	48,6	44,9	...
- od toga: rashodi opće države za investicije	4,3	5,5	4,7	3,8	...
- od toga: rashodi opće države za kamate	2,2	2,0	1,5	1,4	...
Proračunski saldo	0,2	-7,3	-2,5	0,1	-0,3
- od toga: središnja država	0,5	-6,3	-2,6	-0,6	-0,8
- od toga: lokalna država	-0,4	-1,0	-0,3	0,6	0,4
- od toga: fondovi socijalne sigurnosti	0,1	-0,1	0,4	0,1	0,1
Primarni saldo proračuna (ne uključuje rashode za kamate)	2,4	-5,3	-1,0	1,5	...
Konsolidirani dug opće države	70,9	86,8	78,1	68,2	60,7
- od toga: valuta i depoziti	0,1	0,1	0,1	0,1	...
- od toga: dužnički vrijednosni papiri	50,1	61,0	54,8	46,8	...
- od toga: zajmovi	20,7	25,7	23,2	21,3	...
Rast BDP-a (nominalni, u % u odnosu na prethodnu godinu)	...	-7,9	15,5	16,4	12,5

p – projicirana veličina

Izvor: izračun autora prema objavljenim EDP podacima DZS-a i Eurostata od 21.10.2022.

Konsolidirani dug opće države (tzv. maastrichtški dug) na kraju 2022. godine iznosio je 349,2 milijardi kuna (ili 68,2% BDP-a), što predstavlja porast od 5,4 milijarde kuna (ili 1,6%) u odnosu na stanje duga zabilježeno na kraju 2021. Od toga se 4,9 milijardi kuna odnosi na novo neto zaduživanje, a ostatak na tečajne razlike nastale zbog promjene tečaja kune u odnosu na euro kod dužničkih instrumenata države koji su denominirani u stranoj valuti. Trend smanjivanja udjela maastrichtškog duga u BDP-u započeo 2014., s izuzetkom rasta u 2020. zbog krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, nastavlja se i u 2022. Na kraju 2022. udio duga opće države u BDP-u iznosio je 68,2%, što je smanjenje od gotovo 10 postotnih bodova u odnosu na zabilježeni udio duga u BDP-u na kraju 2021. (koji je iznosio 78,1% BDP-a).

U dijelu projekcija fiskalnih pokazatelja za 2023. godinu koji se objavljuju u sklopu Izvješća² (za čiju izradu je nadležno Ministarstvo financija), predviđa se deficit konsolidirane opće države na razini od - 0,3% BDP-a u 2023. (smanjenje

za -0,4 postotna boda u odnosu na 2022.), pri čemu bi se deficit središnje države trebao povećati za 0,2 postotna boda, a deficit lokalne države bi se trebao smanjiti za 0,2 postotna boda. Udio duga opće države u BDP-u na kraju 2023. procjenjuje se na 60,7% (gotovo na samoj referentnoj granici od 60% BDP-a definiranoj maastrichtškim kriterijima održivosti javnih financija), a to je smanjenje od čak 7,5 postotnih bodova u odnosu na stanje krajem 2022.

2. Fiskalna kretanja u EU-27 (2020), Europodručju (EA20) i u pojedinim državama članicama (EUROSTAT)

Europski statistički ured (Eurostat) je objavio 23. listopada rezultate Konačnog Izvješća o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države tijekom razdoblja 2019.-2022. godine za EU-27, Europodručje i pojedinačno za sve države članice³. Promatrano na razini 27 država članica EU (EU-27 – 2020, nakon Brexita) i 20 država članica Europodručja (nakon pristupanja Hrvatske 1.1.2023.), prosječan proračunski deficit u 2022. godini iznosio je -3,3% BDP-a (EU-27), odnosno -3,6% BDP-a (Europodručje), što predstavlja solidno smanjenje u odnosu na prethodnu 2021. godinu kada je iznosio -4,7% BDP-a (EU-27), odnosno -5,2% BDP-a (Europodručje).

Zabilježeno smanjenje prosječnog deficita na razini EU-27 i Europodručja dovelo je i do smanjenja potrebe za neto novim zaduženjima (učinak brojnika) u uvjetima gospodarskog oporavka i rasta (učinak nazivnika), što je rezultiralo smanjenjem vrijednosti pokazatelja stanja duga konsolidirane opće države u odnosu na BDP. Konsolidirani dug opće države na razini EU-27 smanjen je s 87,4% BDP-a u 2021. na 83,5% BDP-a u 2022., a na razini Europodručja s 94,7% BDP-a u 2021. na 90,9% BDP-a u 2022. godini (Grafikon 1). Razina prosječnog duga (ali i deficita) država Europodručja još uvijek je značajnije viša (za oko 7 postotnih bodova) u odnosu na prosječnu razinu duga država članica EU koje još nisu postale članicama Europodručja.

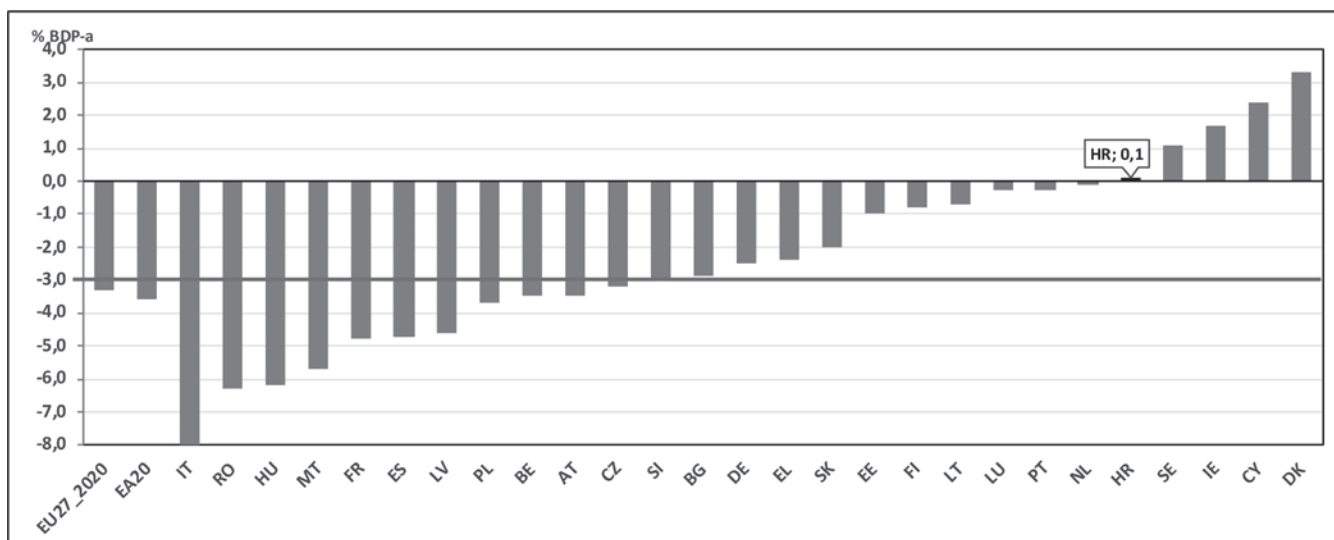
Smanjenje prosječnog deficita na razini EU-27 i Europodručja dovelo je i do smanjenja potrebe za novim zaduženjima (učinak brojnika) u uvjetima gospodarskog oporavka (učinak nazivnika) rezultiralo je smanjenjem vrijednosti pokazatelja stanja duga konsolidirane opće države u odnosu na BDP. Konsolidirani dug opće države na razini EU-27 smanjen je s 89,8% BDP-a u 2020. na 87,9% BDP-a u 2021., a na razini Europodručja s 97% BDP-a u 2020. na 95,4% BDP-a u 2021. godini. Razina prosječnog duga (ali i deficita) država Europodručja još uvijek je značajnije viša u odnosu na razinu duga država članica EU koje još nisu postale članicama Europodručja.

Iako su tijekom 2020. sve države članice bilježile proračunske deficite, u 2021. godini dvije države članice zabilježile su proračunske suficite (Danska od 3,6% BDP-a i Luksemburg od 0,8% BDP-a), a u 2022. je pet država članica

² excel tablica koja čini sastavni dio Priopćenja: https://podaci.dzs.hr/media/y1pjxz5/nr-2023-4-1_2_edp-tablice-23_10_2023.xlsx

³ priopćenje Eurostata dostupno je na engleskom jeziku na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17724161/2-23102023-AP-EN.pdf/307ffc6e-1bd7-0dbe-337b-7a85645c8e35?version=2.0&t=1698015880247>

Grafikon 1: Proračunski saldo opće države po državama članicama EU i Europodručja (u % BDP-a, 2022.)

Izvor: Eurostat

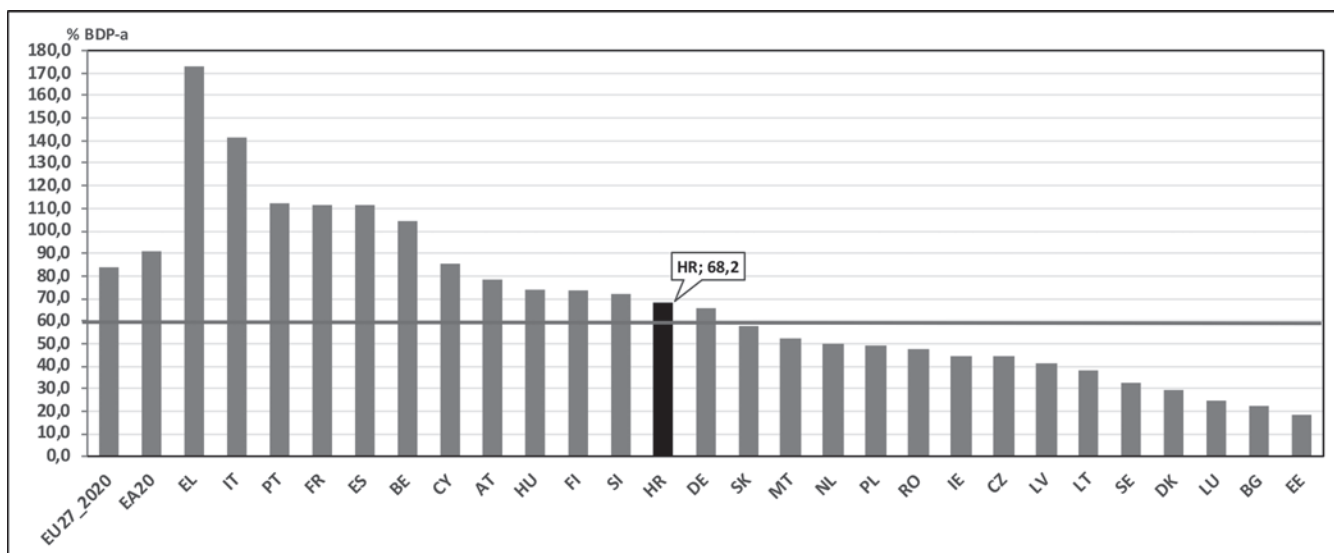
zabilježilo proračunske suficite (Hrvatska 0,1%, Švedska 1,1%, irska 1,7%, Cipar 2,4% i Danska 3,3%). Od preostale dvadeset i dvije države članice EU, deficiti su se kretali u rasponu od -0,1% BDP-a (Nizozemska) do -8% BDP-a (Italija). Osim u Italiji, najveći fiskalni deficiti (u % BDP-a) zabilježeni su još i u Rumunjskoj (-6,3%), Mađarskoj (-6,2%) i Malti (-5,7%). Dvanaest država članica je zabilježilo deficite veće od referentne vrijednosti (3% BDP-a), dok su u deset država članica zabilježeni deficiti niži od referentnog praga. U tom kontekstu, zabilježeni fiskalni suficit Republike Hrvatske od 0,1% BDP-a u 2022. svrstao je našu zemlju među pet zemalja EU-27 koje su godinu završile u suficitu.

U gotovo svim državama članicama EU-a tijekom 2022. došlo je do smanjenja vrijednosti pokazatelja duga konsolidirane opće države u odnosu na BDP. Najniže vrijednosti duga u odnosu na BDP zabilježene su u Estoniji (18,5%), Bugarskoj (22,6%), Luksemburgu (24,7%), Danskoj (29,8%),

Švedskoj (32,9%) i Litvi (38,1%). U trinaest država članica zabilježene su razine udjela duga u BDP-u iznad referentnog praga od 60% BDP-a, pri čemu su najveće vrijednosti zabilježene u Grčkoj (172,6%), Italiji (141,7%), Portugalu (112,4%), Francuskoj (111,8%), Španjolskoj (111,8%) i Belgiji (104,3%).

Udio konsolidiranog duga opće države u odnosu na BDP je u Republici Hrvatskoj smanjen s 78,1% krajem 2021. na 68,2% krajem 2022. godine (Grafikon 2), što je značajno niže u odnosu na prosječne razine duga ostvarenih u EU-27-2020 (83,5%) i Europodručju (90,9%). Austrija koja je uvijek imala približnu vrijednost omjera duga i BDP-a kao i Hrvatska, u 2022. je zabilježila vrijednost od 78,4% (ili 10,2 postotna boda više u odnosu na Hrvatsku). Prva država s višim mjestom na ljestvici je Slovenija (72,3% BDP-a), dok je prva država na nižem mjestu od Hrvatske na ljestvici Njemačka (66,1% BDP-a).

Grafikon 2: Dug opće države po državama članicama EU i Europodručja (u % BDP-a, kraj 2022.)

Izvor: Eurostat

3. Fiskalna kretanja u Hrvatskoj i ostatku EU tijekom prvih šest mjeseci 2023.

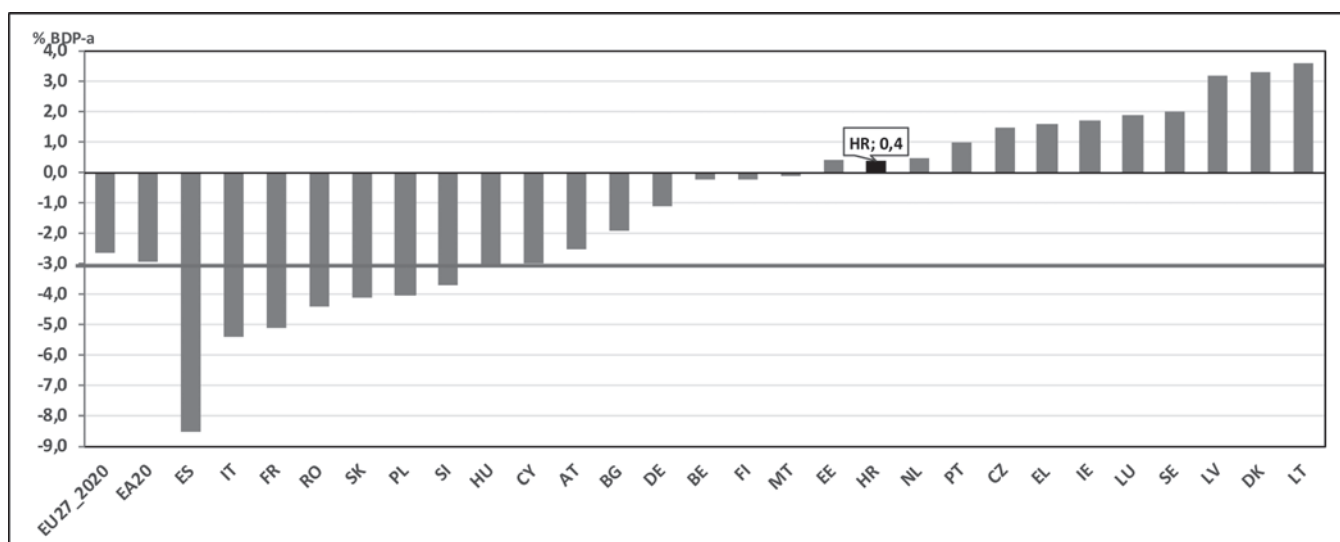
Isti dan kada je objavio Konačne podatke o proračunskom deficitu i dugu države tijekom razdoblja 2019.-2022., Eurostat je objavio i privremene podatke o kretanju proračunskih deficita EU-27, europodručja i država članica tijekom drugog tromjesečja 2023.⁴ te podatke o stanju državnog duga EU, europodručja i država članica na kraju drugog tromjesečja 2023.⁵ U petnaest država članica zabilježeni su fiskalni deficiti, a u preostalih dvanaest država zabilježeni su suficiti. Prosječna veličina fiskalnog deficita EU-27 (u % BDP-a) u drugom tromjesečju ove godine iznosila je -2,6%, a na razini Europodručja -2,9% BDP-a (Grafikon 3), što predstavlja povećanje za 0,7 p.b. (EU-27), odnosno za 0,9 p.b. (Europodručje) u odnosu na prosječne deficite zabilježene u drugom tromjesečju 2022. Najveći deficit (u % BDP-a) je tijekom drugog tromjesečja 2023. ostvaren u Španjolskoj (-8,5%), slijede Italija (-5,4%), Francuska (-5,1%), Rumunjska (-4,4%), Slovačka (-4,1%) i Poljska (-4%). Hrvatska je (kao i Estonija) ostvarila fiskalni suficit od 0,4% BDP-a, a koji je za 0,1 postotni bod niži od suficita zabilježenog u Nizozemskoj.

U priopćenju Eurostata navodi se da su mjere za ublažavanje utjecaja visokih cijena energije koje provode države članice nastavile snažno i negativno utjecati na kretanja fiskalnih salda u drugoj polovici 2022. te prvom i drugom tromjesečju 2023. te da je većina država članica nastavila bilježiti fiskalne deficite.

Prosječan dug konsolidirane opće države (u % BDP-a) na kraju drugog tromjesečja 2023. iznosio je 83,1% (EU-27-2020), odnosno 90,3% (europodručje). Za usporedbu, na kraju 2022. prosječni državni dug (u % BDP-a) u EU-27 iznosio je 83,5%, a u Europodručju 90,9%. Najviša razina duga (u % BDP-a) na kraju drugog tromjesečja ove godine zabilježena je u Grčkoj (166,5%), slijede je Italija (142,4%), Francuska (111,9%), Španjolska (111,2%), Portugal (110,1%) i Belgija (106%). S druge strane, najniže razine duga (u % BDP-a) zabilježene su u Estoniji (18,5%), Bugarskoj (21,5%) i Luksemburgu (28,2%). Državni dug Republike Hrvatske dosegao je razinu od 66,5% BDP-a, što je za čak 16,6 postotnih bodova niže od prosječne razine duga EU-27 (koja iznosi 83,1% BDP-a, Grafikon 4). Krajem drugog tromjesečja ove godine čak četrnaest država članica zabilježilo je razinu državnog duga nižu od referentne vrijednosti definirane kriterijima iz Maastrichta od 60% BDP-a.

Usporedimo li dinamiku promjene razina državnog duga na kraju drugog tromjesečja 2023. u odnosu na razine državnog duga zabilježene na kraju 2022. godine, uočavamo da je prosječno smanjenje razine državnog duga EU-27 iznosilo -0,4 postotna bodova, a europodručja za -0,6 postotna boda (u daljnjem tekstu: p.b.). U jedanaest država članica je tijekom promatranog razdoblja došlo do povećanja vrijednosti pokazatelja odnosa duga i BDP-a, pri čemu su najveća povećanja zabilježena u Luksemburgu (+3,5 p.b.), Slovačkoj (+1,8 p.b.), Belgiji (+1,7 p.b.) te Mađarskoj i Finskoj (za po +1,3 p.b.). U dvije države članice (Estonija i Litva) su udjeli ostali nepromijenjeni, a u Cipru i

Grafikon 3: Proračunski saldo opće države po državama članicama EU i Europodručja tijekom drugog tromjesečja 2023. (u % BDP-a)

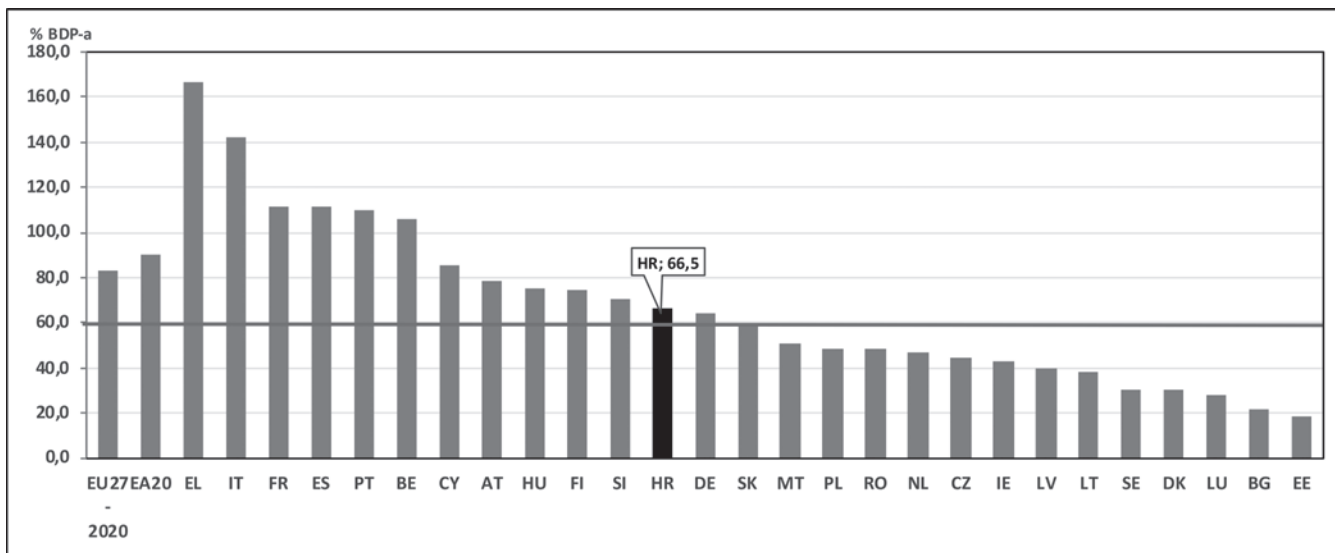

Izvor: Eurostat

⁴ dostupno na engleskom jeziku na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17724164/2-23102023-CP-EN.pdf/77e6dfb1-de02-c0b6-aa01-7f6617c12daa>

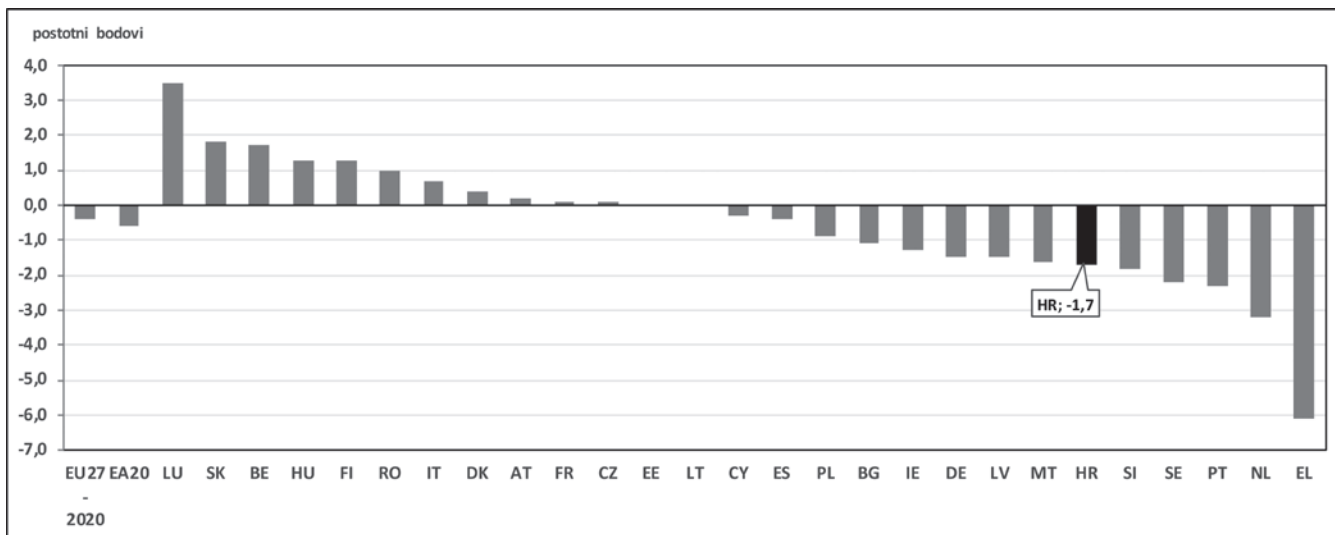
⁵ dostupno na engleskom jeziku na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17725721/2-23102023-BP-EN.pdf/94083c00-c5e1-fe02-a30f-6f4122e9d744>

Grafikon 4: Dug opće države po državama članicama EU i Europskog područja na kraju drugog tromjesečja 2023. (u % BDP-a)

Izvor: Eurostat

Grafikon 5: Rast/smanjenje duga opće države po državama članicama EU i Europskog područja na kraju drugog tromjesečja 2023. u odnosu na kraj 2022. (postotni bodovi)

Izvor: Eurostat

Španjolskoj zabilježeno je smanjenje duga niže ili jednako u odnosu na prosječno smanjenje duga EU-27. Iznadprosječna smanjenja udjela duga države u BDP-u zabilježena su u dvanaest država članica, u rasponu između -0,9 p.b. (Poljska) i -6,1 p.b. (Grčka).

U toj skupini je i Republika Hrvatska u kojoj je došlo do smanjenja za -1,7 postotni bod (Grafikon 5), a slična razina smanjenja zabilježena je još i kod Malte i Slovenije.

Nadamo se da će se proces nastavka konsolidacije europskih državnih financija uspješno nastaviti u ostatku 2023.

i u nadolazećoj 2024. godini. Podaci Eurostata i DZS-a u sklopu objavljenog *Konačnog Izvješća o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države tijekom razdoblja 2019.-2022. godine za Republiku Hrvatsku* po posljednji su put objavljeni u hrvatskim kunama (HRK) jer je u tom razdoblju HRK bila naša nacionalna valuta, bez obzira što se podaci objavljuju u 2023. (tj. u godini u kojoj je euro postao nacionalna valuta u Republici Hrvatskoj). U slijedećim objavama DZS-a i Eurostata (koje će obuhvatiti i 2023. godinu) podatci za Republiku Hrvatsku bit će iskazani u eurima, uključujući i povijesne serije unazad.

Pregled drugih izmjena i dopuna državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu

Ivana Kunić Matković*

U članku se daje kratki pregled ključnih povećanja i smanjenja u pojedinim prihodnim i rashodnim kategorijama u okviru drugih izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2023. godinu.

1. Uvod

Nacrt prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu (dalje u tekstu: druge izmjene i dopune Državnog proračuna za 2023. godinu) Sabor je usvojio 27.10. 2023. (objava u Narodnim novinama br. 128/23 od 30.10.).

Ovim drugim izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu ukupni prihodi povećavaju se za 1,1 milijardu eura, odnosno sa 26,6 milijardi eura na 27,7 milijardi eura dok se ukupni rashodi povećavaju za 1,2 milijarde eura tj. sa 28,1 milijardi eura na 29,3 milijarde eura.

Uzevši u obzir prethodno navedene razine prihoda i rashoda, očekuje se da će manjak proračuna opće države prema ESA 2010 metodologiji iznositi 235 milijuna eura ili 0,3% BDP-a. Temeljem ovakvog kretanja fiskalnog salda, planirani udio javnog duga u BDP-u u 2023. godini zabilježit će smanjenje za 7,5 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu te će iznositi 60,7% BDP-a.

2. Očekivano kretanje prihoda

Novim planom proračuna za 2023. ukupni prihodi iznose 27,7 milijardi eura te se povećavaju za 1,1 milijardu eura u odnosu na originalni plan.

Tablica 1. Prihodi državnog proračuna za 2023. godinu

Prihodi državnog proračuna (EUR)		Plan 2023.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2023.	Indeks
UKUPNO		26.607.698.420	1.084.504.552	27.692.202.972	104,1
6	PRIHODI POSLOVANJA	26.522.000.736	1.083.409.014	27.605.409.750	104,1
61	Prihodi od poreza	14.274.231.000	1.205.377.040	15.479.608.040	108,4
612	Porez na dobit	2.008.639.682	359.889.111	2.368.528.793	117,9
614	Porezi na robu i usluge	12.184.554.115	845.184.730	13.029.738.845	106,9
6141	- Porez na dodanu vrijednost	9.649.583.344	618.912.063	10.268.495.407	106,4
6142	- Porez na promet	27.435	95.719	123.154	#
6143	- Posebni porezi i trošarine	2.205.541.484	195.678.336	2.401.219.820	108,9
6146	- Ostali porezi na robu i usluge	73.557.664	4.499.487	78.057.151	106,1
6147	- Porez na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara na sreću	59.959.082	7.136.514	67.095.596	111,9
6148	- Naknade za priređivanje igara na sreću	195.885.106	18.862.611	214.747.717	109,6
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	81.032.203	303.404	81.335.607	100,4
616	Ostali prihodi od poreza	5.000	-205	4.795	95,9
62	Doprinosi	4.314.677.427	17.850.296	4.332.527.723	100,4
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	4.313.464.286	18.000.000	4.331.464.286	100,4
623	Doprinosi za zapošljavanje	1.213.141	-149.704	1.063.437	87,7
63	Pomoći	4.987.271.201	-353.191.794	4.634.079.407	92,9
64	Prihodi od imovine	629.162.081	26.672.256	655.834.337	104,2
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	644.538.894	47.796.091	692.334.985	107,4
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	192.330.882	16.271.082	208.601.964	108,5
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	1.368.578.476	116.119.576	1.484.698.052	108,5
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	111.210.775	6.514.467	117.725.242	105,9
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	85.697.684	1.095.538	86.793.222	101,3

Izvor: Ministarstvo financija

* Ivana Kunić Matković, mag.oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

Prihod od poreza na dobit iznosi 2,4 milijarde eura i veći je za 360 milijuna eura u odnosu na tekući plan, a rezultat je poslovanja poduzeća i banaka tijekom 2022. i uplate poreza na dobit po završnom obračunu krajem travnja 2023., kao i jednokratnog dodatnog poreza na dobit.

Prihod od poreza na dodanu vrijednost iznosi 10,3 milijarde eura i veći je u odnosu na tekući plan za 619 milijuna eura. Ova projekcija se temelji na kretanju osobne i turističke potrošnje, intermedijarne potrošnje, investicija te socijalnih transfera u naravi do kraja godine. U obzir se uzimaju i porezne izmjene u 2022. i 2023. godini.

Prihod od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije planiran je u iznosu od 81,3 milijuna eura, čime se povećava za 303 tisuće eura u odnosu na dosad planirane prihode po ovoj osnovi.

Prihodi od pomoći prema novom planu za 2023. iznose 4,6 milijardi eura te se smanjuju za 353 milijuna eura u odnosu na dosad planirane prihode uslijed promijenjene dinamike provedbe projekta. Naime, ovi prihodi su izravno vezani uz projekte financirane iz EU fondova, kao i uz sredstva iz Fonda solidarnosti te instrumenta EU nove generacije odnosno Mehanizma za oporavak i otpornost.

Prihodi od imovine prema novom planu za 2023. iznose 655,8 milijuna eura i povećavaju se za 26,7 milijuna eura u odnosu originalni plan. Ovi prihodi uključuju prihode od uplate dividendi i dobiti poduzeća u državnom vlasništvu, kao i od jednokratne naknade za pravo uporabe radiofrekvencijskog spektra.

3. Očekivano kretanje rashoda

Drugim izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 1,2 milijarde eura, odnosno sa 28,1 milijardi eura na 29,3 milijardu eura.

Unutar rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka koji se povećavaju za 1,4 milijarde eura najznačajnija povećanja odnose se na:

- mirovine i mirovinska primanja u iznosu od 343,9 milijuna eura,
- sanaciju štete od potresa u ukupnom iznosu od 274,6 milijuna eura,
- dodatna sredstva za 5. paket mjera Vlade RH za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena u iznosu od 264,7 milijuna eura,
- rashode za zaposlene u iznosu od 223,2 milijuna eura (uključujući rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu u iznosu od 102,7 milijuna eura),
- naknadu u cijeni goriva za HC d.o.o. i HŽ infrastrukturu d.o.o. u iznosu od 92,0 milijuna eura,
- izgradnju plinovoda Zlobin - Bosiljevo i povećanje kapaciteta LNG terminala u iznosu od 75,0 milijuna eura,
- doprinos Republike Hrvatske proračunu Europske unije u iznosu od 60,0 milijuna eura,
- ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda poljoprivrednim proizvođačima i posljedica afričke svinjske kuge u iznosu od 37,9 milijuna eura,
- poticanje željezničkog putničkog prijevoza i upravljanje, organizaciju i regulaciju željezničkog prometa u iznosu od 35,4 milijuna eura,
- socijalne pomoći i naknade u iznosu od 29,8 milijuna eura,
- besplatan obrok za učenike u osnovnim školama u iznosu od 24,1 milijun eura,

pitajcentar@tim4pin.hr

Tablica 2. Ukupni rashodi državnog proračuna po ekonomskoj klasifikaciji

(milijuni €)		Tekući plan 2023.			Povećanje/Smanjenje			Novi plan 2023.		
		Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno
3	Rashodi poslovanja	19.824,5	6.227,3	26.051,8	1.428,3	-34,1	1.394,2	21.252,8	6.193,2	27.446,0
31	Rashodi za zaposlene	2.758,4	1.017,1	3.775,6	120,5	41,1	161,6	2.879,0	1.058,2	3.937,2
32	Materijalni rashodi	1.384,3	1.358,9	2.743,2	6,4	104,9	111,4	1.390,7	1.463,9	2.854,6
34	Financijski rashodi	1.016,9	9,3	1.026,2	19,7	2,5	22,2	1.036,6	11,8	1.048,4
35	Subvencije	654,0	1.055,2	1.709,2	201,7	11,4	213,1	855,7	1.066,6	1.922,4
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	4.837,6	1.631,3	6.468,8	428,4	-133,2	295,2	5.265,9	1.498,1	6.764,0
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	8.416,3	114,8	8.531,1	484,0	-15,7	468,4	8.900,3	99,2	8.999,5
38	Ostali rashodi	757,0	1.040,6	1.797,6	167,5	-45,2	122,3	924,6	995,4	1.919,9
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	919,8	1.114,9	2.034,7	-25,5	-125,0	-150,5	894,4	989,8	1.884,2
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	39,4	54,6	94,0	0,3	-15,9	-15,6	39,7	38,7	78,4
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	724,6	682,7	1.407,3	-41,8	-75,9	-117,6	682,8	606,9	1.289,6
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	1,1	0,1	1,2	0,0	0,1	0,1	1,1	0,2	1,3
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	31,2	50,0	81,2	-16,3	0,0	-16,3	14,9	50,0	64,8
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	123,6	327,5	451,0	32,3	-33,4	-1,0	155,9	294,1	450,0
UKUPNO		20.744,3	7.342,2	28.086,5	1.402,8	-159,1	1.243,7	22.147,2	7.183,0	29.330,2

Izvor: Ministarstvo financija

- financijske rashode (kamate i ostali financijski rashodi) u iznosu od 19,7 milijuna eura
- potporu županijskim upravama za ceste u iznosu od 14,9 milijuna eura i
- dodatni roditeljni dopust u iznosu od 14,8 milijuna eura

Rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora ovim se drugim izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu smanjuju za 159,1 milijuna eura kao rezultat s jedne strane smanjenja rashoda koji se financiraju iz EU izvora uslijed usklađenja s dinamikom provedbe projekata krajnjih korisnika, a s druge strane osiguranja dodatnih sredstava za ustanove u zdravstvu financirane iz prihoda temeljem ugovornog odnosa sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje.

4. Procjena manjka proračuna opće države

Uzimajući u obzir projicirane prihode i planirane rashode, očekuje se da će državni proračun zabilježiti manjak u iznosu od 1,6 milijardi eura ili 2,1% BDP-a. Manjak proračuna opće države prema ESA 2010 metodologiji projiciran je u iznosu od 235 milijuna eura ili 0,3% BDP-a.

Tablica 3. Procjena ukupnog manjka/viška proračuna opće države

(u mil. EUR)	2022.	Plan 2023.	Novi plan 2023.
DRŽAVNI PRORAČUN			
Ukupni prihodi	22.793	26.608	27.692
% BDP-a	33,5	34,7	36,1
Ukupni rashodi	23.234	28.087	29.330
% BDP-a	34,2	36,6	38,2
Ukupni manjak/višak	-441	-1.479	-1.638
% BDP-a	-0,6	-1,9	-2,1
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI			
Ukupni manjak/višak	192	170	116
% BDP-a	0,3	0,2	0,2
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA			
Ukupni manjak/višak	373	295	142
% BDP-a	0,5	0,4	0,2
OPĆI PRORAČUN, nacionalna metodologija			
Ukupni manjak/višak	125	-1.013	-1.380
% BDP-a	0,2	-1,3	-1,8
OSTALE PRAVNE OSOBE U SEKTORU OPĆE DRŽAVE			
Ukupni manjak/višak	43	64	108
% BDP-a	0,1	0,1	0,1
OSTALE PRILAGODBE			
	94	440	1.037
% BDP-a	0,1	0,6	1,4
KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA, ESA 2010 metodologija			
	262	-510	-235
% BDP-a	0,4	-0,7	-0,3

Izvor: Ministarstvo financija

Temeljem kretanja fiskalnog salda proračuna opće države očekuje se da će udio javnog duga u BDP-u u 2023. zabilježiti smanjenje za 7,5 postotnih bodova u odnosu na 2022. godinu te će iznositi 60,7% BDP-a. Time će osjetno biti nadmašena dinamika smanjenja koju zahtijeva fiskalno pravilo javnog duga u okviru Pakta o stabilnosti i rastu.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Otvaranje računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika

Danijela Stepić

Tamara Kelković Benko *

Ministar financija je sukladno članku 50., stavku 5. Zakona o proračunu¹ 13. listopada 2023. godine donio Pravilnik o načinu i uvjetima otvaranja računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Pravilnik je objavljen u Narodnim novinama broj 123/23 od 23. listopada 2023. godine i stupio na snagu osmog dana od dana objave.

1. Uvod

Zakon o proračunu, članak 50., uređuje da državni proračun ima jedinstveni račun državnog proračuna koji se otvara i vodi u Hrvatskoj narodnoj banci i na kojem se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika državnog proračuna te da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S) ima jedinstveni račun proračuna koji se otvara i vodi u kreditnoj instituciji i na kojem se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika JLP(R)S. Nadalje, Zakon o proračunu propisuje da se iznimno za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika, može otvoriti račun, ali je prije toga potrebno ishoditi suglasnost ministra financija odnosno načelnika, gradonačelnika, župana. Način i uvjete otvaranja računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika ministar financija propisuje pravilnikom. Slijedom navedenoga, Ministarstvo financija pristupilo je izradi Pravilnika u kojem je detaljnije uređen način i uvjeti otvaranja računa za specifične transakcije proračuna i proračunskih korisnika državnog proračuna i proračuna JLP(R)S te način i pravila izvršavanja istih. **Pod pojmom specifičnih transakcija podrazumijevaju se platne transakcije proračuna i proračunskih korisnika koje se po svojoj svrsi, namjeni, načinu provođenja i ostalim obilježjima ne mogu provoditi izravno preko jedinstvenog računa proračuna.**

Iako to Zakonom o proračunu nije propisano, a kako bi na jednom mjestu bili obuhvaćeni svi računi za provedbu platnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika, Pravilnikom su obuhvaćeni i računi proračunskih korisnika koji su izuzeti od obveze uplate prihoda i primitaka na jedinstveni račun proračuna i koji posluju preko računa otvorenih u kreditnim institucijama.

Odredbe Pravilnika odnose se na državni proračun, proračunske korisnike državnog proračuna te proračune JLP(R)S

i njihove proračunske korisnike, ali i na Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje koji su izvanproračunski korisnici organizacijski uključen u državni proračun.

2. Upravljanje novčanim sredstvima

Zakon o proračunu propisuje da novčanim sredstvima na računima proračuna upravlja ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik, župan poštujući načela sigurnosti, likvidnosti i isplativosti ulaganja. Novčana sredstva mogu se polagati u Hrvatsku narodnu banku, kreditnu instituciju te ulagati u vrijednosne papire Republike Hrvatske na temelju odluke koju donosi ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik, župan, ali se ne smiju se ulagati u dionice i udjele pravnih osoba. Raspoloživim novčanim sredstvima na računima proračunskih korisnika koji su godišnjim zakonom o izvršavanju državnog proračuna izuzeti od obveze uplate svih priljeva i izvršavanja svih odljeva s jedinstvenog računa državnog proračuna upravlja čelnik proračunskog korisnika poštujući ranije navedena načela.

3. Poslovanje preko jedinstvenog računa proračuna

Poslovanje preko jedinstvenog računa proračuna odnosno upravljanje javnim sredstvima kroz sustav riznice u Republici Hrvatskoj započelo je još davne 2005. godine provedenom analizom poslovanja proračunskih korisnika po računima otvorenim u kreditnim institucijama kako bi se stvorili uvjeti za njihovo zatvaranje. Sam postupak zatvaranja računa i prelazak na poslovanje preko jedinstvenog računa državnog proračuna za proračunske korisnike na razini razdjela organizacijske klasifikacije uslijedio je u 2006. godini, a potom je u 2007. godini broj korisnika koji posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna povećan za tri izvanproračunska korisnika (Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje).

Tijekom godina broj korisnika koji posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna se povećavao tako da je krajem 2022. godine on iznosio 128 korisnika, uz dodatnih

* Danijela Stepić, mag. spec. oec, Tamara Kelković Benko, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Narodne novine, br. 144/21.

138 proračunskih korisnika u sustavu pravosuđa koji najveći dio rashoda izvršava s računa državnog proračuna u sustavu kolekcije, od ukupno 616 proračunskih korisnika za koje se sredstva osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske. Od proračunskih korisnika izvan sustava jedinstvenog računa državnog proračuna, njih 198 (fakulteti, instituti, muzeji, državni arhivi, nacionalni parkovi i parkovi prirode i dr.) svoje poslovanje obavljaju preko računa u kreditnim institucijama jer su izuzeti od uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka na jedinstveni račun državnog proračuna. Navedeni korisnici svoje prihode i primitke te rashode i izdatke mjesečno evidentiraju u sustavu državne riznice kako bi podaci o izvršenju državnog proračuna bili sveobuhvatni.

Uzimajući u obzir visinu rashoda i izdataka u državnom proračunu koja se izvršava preko jedinstvenog računa državnog proračuna govorimo o 98,0 % rashoda i izdataka (u izvršenju proračuna za 2022. godinu), dok se svega 2,0 % rashoda i izdataka proračunskih korisnika evidentira mjesečno u sustavu državne riznice. Što se tiče ostvarenja prihoda i primitaka, u 2022. godini 97,6 % je ostvareno uplatom na jedinstveni račun državnog proračuna, dok je 2,4% prihoda i primitaka mjesečno evidentirano u informacijskom sustavu državne riznice.

Ministarstvo financija za sada ne raspolaže podacima o ukupnim priljevima i odljevima s jedinstvenih računa proračuna JLP(R)S, stoga se u Pravilniku propisuje obveza izvještavanja o istome o čemu više u nastavku ovog teksta.

Poslovanja preko jedinstvenog računa proračuna, kako državnog tako i proračuna JLP(R)S-a, ukazuje na brojne prednosti od kojih izdvajamo:

- bolje praćenje i nadzor naplate prihoda i primitaka i pravovremeno izvršavanje rashoda i izdataka,
- učinkovitije upravljanje javnim sredstvima odnosno viškovima i manjkovima, što može rezultirati smanjenjem troškova zaduživanja i/ili ostvarenjem prihoda od kamata na uložene viškove sredstava,
- pravovremeno izvještavanje o izvršenju proračuna svih sudionika uključujući i zainteresiranu javnost.

4. Specifične transakcije proračuna i proračunskih korisnika

Kako je uvodno i navedeno, Pravilnikom se uređuju specifične transakcije i to transakcije prikupljanja dijela prihoda, primitaka i drugih priljeva, transakcije izvršavanja dijela rashoda, izdataka i drugih odljeva, transakcije čija je provedba uvjetovana otvaranjem zasebnog računa temeljem zakona, propisa i drugih akata te tehničke i obračunske transakcije. Za provedbu specifičnih transakcija državnog proračuna i proračunskih korisnika državnog proračuna mogu se otvoriti računi u Hrvatskoj narodnoj banci i u kreditnoj instituciji, dok se za specifične transakcije JLP(R)S-a i proračunskih korisnika JLP(R)S-a računi mogu otvoriti u kreditnoj instituciji.

Transakcije prikupljanja dijela prihoda, primitaka i drugih priljeva obuhvaćaju:

1. uplatu i raspored zajedničkih prihoda,
2. iznimno, uplatu i raspored prihoda, primitaka i drugih priljeva proračuna i proračunskog korisnika te

3. iznimno, uplatu prihoda, primitaka i drugih priljeva od institucija i tijela Europske unije, međunarodnih organizacija i institucija te inozemnih vlada u slučaju ako je uplata uvjetovana otvaranjem zasebnog računa izvan jedinstvenog računa proračuna.

Transakcije izvršavanja dijela rashoda, izdataka i drugih odljeva obuhvaćaju:

1. isplatu rashoda za zaposlene za proračunske korisnike državnog proračuna,
2. isplatu subvencija, pomoći, donacija i naknada građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i drugih naknada u kojima je broj krajnjih primatelja veći od 5000 mjesečno, uključujući i isplate rashoda, izdataka i drugih odljeva koje se izvršavaju sukladno propisima Europske unije za proračunske korisnike državnog proračuna,
3. isplatu rashoda, izdataka i drugih odljeva u sustavu kolekcije za proračunske korisnike državnog proračuna,
4. isplatu rashoda putem poštanskih uputnica ili drugih oblika neposredne isplate sredstava krajnjim primateljima za proračunske korisnike državnog proračuna te proračune i proračunske korisnike JLP(R)S-a.

Transakcije čija je provedba uvjetovana otvaranjem zasebnog računa temeljem zakona, propisa i drugih akata obuhvaćaju:

1. uplatu i isplatu u stranim valutama s kojima Hrvatska narodna banka i kreditne institucije ne posluju za proračun i proračunske korisnike državnog proračuna te proračunske korisnike JLP(R)S-a,
2. iznimno, provedbu financijskih instrumenata te projekata koji se financiraju iz sredstava Europske unije u slučaju ako je uplata uvjetovana otvaranjem zasebnog računa izvan jedinstvenog računa proračuna,
3. iznimno, provedbu programa, projekata i/ili aktivnosti u slučajevima ako je provedba programa, projekta i/ili aktivnosti uvjetovana otvaranjem zasebnog računa izvan jedinstvenog računa proračuna.

Tehničke i obračunske transakcije obuhvaćaju:

1. isplatu rashoda i izdataka te naplatu prihoda i primitaka prijebojem kada je primatelj rashoda i izdataka istovremeno porezni dužnik,
2. isplatu gotovog novca za korisnike državnog proračuna.

5. Računi za prikupljanje dijela prihoda, primitaka i drugih priljeva

U Pravilniku su propisani računi za provedbu pojedinih specifičnih transakcija prema njihovim vrstama, tako da se računi za prikupljanje dijela prihoda, primitaka i drugih priljeva dijele na račune za uplatu i raspored zajedničkih prihoda, račune za uplatu i raspored prihoda, primitaka i drugih priljeva proračuna i proračunskih korisnika te računi za uplatu prihoda, primitaka i drugih priljeva od institucija i tijela Europske unije, međunarodnih organizacija i institucija te inozemnih vlada. Ovdje je još potrebno napomenuti da računi iz ove skupine služe isključivo za prikupljanje prihoda, primitaka i drugih priljeva, da se sredstva s njih raspoređuju najčešće na račune proračuna i/ili proračunskih

korisnika, a ne isplaćuju se krajnjim primateljima. Iznimno, s navedenih računa mogu se vršiti povrati sredstava, preknjiženja ili ispravci prijenosom pogrešno ili više uplaćenih sredstava na način i uz suglasnost kako je to propisuje naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba za proračunsku godinu kojeg donosi ministar financija temeljem godišnjih zakona o izvršavanju državnog proračuna odnosno na način i uz suglasnost kako je propisano odlukom načelnika, gradonačelnika, župana.

Račun za uplatu i raspored zajedničkih prihoda (oznaka namjene računa 17 – račun posebnih namjena za naplatu zajedničkih prihoda proračuna, sukladno Odluci o transakcijskim računima²) otvara ministar financija u Hrvatskoj narodnoj banci. Na račun za uplatu i raspored zajedničkih prihoda uplaćuju se zajednički prihodi državnog proračuna, proračuna JLP(R)S, druge pravne osobe i/ili organizacije. Zajednički prihod se o ovog računa raspoređuje najkasnije idućeg radnog dana od dana uplate na jedinstveni račun državnog proračuna, račun proračuna JLP(R)S odnosno na račun druge pravne osobe i/ili organizacije na zakonom i drugim propisima utvrđeni način.

Zahtjev za otvaranje računa za uplatu i raspored zajedničkih prihoda dostavlja se Ministarstvu financija zajedno s dokumentacijom koja potkrepljuje opravdanost zahtjeva.

Također, ovim Pravilnikom dana je mogućnost JLP(R)S da ako ostvaruje zajednički prihod, primjerice s drugom JLP(R)S i/ili proračunskim korisnikom odnosno drugom pravnom osobom i/ili organizacijom, a isti prihod se ne raspoređuje na račun državnog proračuna i nije utvrđen u naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba za proračunsku godinu kojeg donosi ministar financija, može otvoriti račun u kreditnoj instituciji na kojeg će se isti prihod uplaćivati i s kojeg će se raspoređivati najkasnije idućeg radnog dana na račun JLP(R)S, proračunskog korisnika, druge pravne osobe i/ili koje navedeni prihod dijele.

Račun za uplatu i raspored prihoda, primitaka i drugih priljeva proračuna i proračunskih korisnika otvara ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik ili župan u Hrvatskoj narodnoj banci i/ili kreditnoj instituciji. Račun se otvara prema vrsti prihoda koja se na njega prikuplja i/ili prema proračunskom korisniku i to u slučaju ako prihodi koji se prikupljaju nisu označeni brojčanom oznakom vrste prihoda kako bi bili prepoznatljivi prilikom uplate na jedinstveni račun proračuna (primjerice uplate novčanih kazni iz inozemstva za proračunske korisnike državnog proračuna) ili u slučaju da se lakše prepoznaju ako se uplaćuju prema proračunskom korisniku. Sredstva prikupljena na ovaj račun raspoređuju se na isključivo na račun proračuna (državnog ili lokalnog) najkasnije idućeg dana od dana uplate. Iznimno, neprepoznate uplate na ovaj račun raspoređuju se na jedinstveni račun proračuna po primitku uputa za evidentiranje. U slučaju pogrešnih uplata ili više uplaćenih sredstava, novčana sredstva mogu se iznimno vratiti uplatiteljima s navedenog računa na način i u rokovima koje

uputom propisuju ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik ili župan.

Račun za uplatu i raspored prihoda, primitaka i drugih priljeva od institucija i tijela Europske unije, međunarodnih organizacija i institucija te inozemnih vlada otvara ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik ili župan u Hrvatskoj narodnoj banci odnosno kreditnoj instituciji ako je isto uvjetovano ugovorom s davateljem sredstava ili nekim drugim aktom. Sredstva uplaćena na navedeni račun raspoređuju se isključivo na jedinstveni račun proračuna idućeg radnog dana od dana uplate. Ovdje je važno napomenuti da se ne radi o računu koji se koristi za provedbu projekata sufinanciranih iz strukturnih fondova Europske unije, a za koje otvaranje posebnih računa zahtijeva nadležno tijelo za provedbu projekta.

6. Računi za izvršavanje dijela rashoda, izdataka i drugih odljeva

Računi za izvršavanje dijela rashoda, izdataka i drugih odljeva, opisani u Pravilniku, dijele se na račune za isplatu rashoda za zaposlene za proračunske korisnike državnog proračuna, račune za isplatu subvencija, pomoći, donacija i naknada građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i drugih naknada u kojima je broj krajnjih primatelja veći od 5000 mjesečno, uključujući i isplate rashoda, izdataka i drugih odljeva koje se izvršavaju sukladno propisima Europske unije, također za proračunske korisnike državnog proračuna, račune za isplatu rashoda, izdataka i drugih odljeva u sustavu kolekcije za proračunske korisnike državnog proračuna te račune za isplatu rashoda putem poštanskih uputnica ili drugih oblika neposredne isplate sredstava krajnjim primateljima.

Napominjemo da se ovi računi koriste uglavnom za isplate novčanih sredstava većem broju krajnjih primatelja i prolaznog su karaktera. Sredstva se uplaćuju isključivo s jedinstvenog računa državnog proračuna i istog dana prenose na račune krajnjih primatelja. Iznimno, u slučajevima kada su računi krajnjih primatelja neprepoznati ili neispravni, na račune iz ove skupine mogu se primiti i uplate za neprovedene platne naloge i sredstva uplaćena greškom uplatitelja (uglavnom uplate sredstava s računa kreditnih institucija) odnosno povrati sredstava od krajnjeg primatelja ako je iste inicirao nadležni proračunski korisnik državnog proračuna. Za uplaćena sredstva na ovaj način, proračunski korisnik državnog proračuna, koji vodi poslovanje po računu, dužan je naložiti vraćanje neisplaćenih sredstava na račun državnog proračuna najkasnije u roku od tri dana od dana uplate. Iznimka su jedino platni nalozi za koje se utvrdi ispravan račun i koja se mogu ponovno doznačiti krajnjem primatelju u roku od tri radna dana od dana uplate.

Račun za isplatu rashoda za zaposlene za proračunske korisnike državnog proračuna vrste 631 otvara ministar financija u Hrvatskoj narodnoj banci temeljem **zahtjeva za otvaranje računa** na propisanom obrascu kojeg proračunski korisnik upućuje Ministarstvu financija, a kojem se prilaže sva potrebna dokumentacija (primjerice rješenje nadležnog registarskog tijela o osnivanju ili drugi jednakovrijedni dokument, obrazac prijave potpisa, preslika osobne iskaznice

² Narodne novine, br. 57/19., 139/21. i 148/22.

ili putovnice osobe ovlaštene za zastupanje). Na ovaj račun uplaćuju se sredstva po nalogu proračunskog korisnika državnog proračuna, na teret rashoda državnog proračuna i to prvenstveno rashoda za zaposlene. Proračunski korisnici državnog proračuna, ako nisu tehnički osigurali isplatu direktno s jedinstvenog računa državnog proračuna, mogu s ovog računa isplaćivati naknade troškova zaposlenima i to rashode za službena putovanja i slično. Također s ovih računa isplaćuju se naknade za rad u upravljačkim tijelima, ugovori o djelu, autorski honorari za fizičke osobe koje nisu zaposlenici proračunskog korisnika državnog proračuna. Namjena računa je više tehničkog karaktera jer olakšava isplatu sredstava velikom broju krajnjih primatelja, a i ponovnu uplatu sredstava u korist jedinstvenog računa proračuna (primjerice doprinosa za mirovinsko osiguranje koji se obračunavaju pri navedenim isplatama, a uplaćuju na jedinstveni račun državnog proračuna).

Račun za isplatu subvencija, pomoći, donacija i naknada građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i drugih naknada u kojima je broj krajnjih primatelja veći od 5000 mjesečno uključujući i isplatu rashoda, izdataka i drugih odljeva koje se izvršavaju sukladno propisima Europske unije vrste 632 otvara ministar financija u Hrvatskoj narodnoj banci temeljem zahtjeva za otvaranje računa na način kako je ranije opisano. Kao i kod prethodnog računa i ovdje je bitno naglasiti da se radi o isplatama rashoda državnog proračuna velikom broju krajnjih primatelja za koje proračunski korisnici nisu osigurali tehničke preduvjete za drugačije oblike isplate ili bi pojedinačna isplata s računa državnog proračuna opteretila bazu dobavljača unesenih u informacijski sustav državne riznice. Primjerice navedene račune koristi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za isplatu potpora poljoprivrednicima, Hrvatski zavod za zapošljavanje za isplatu mjera aktivne politike zapošljavanja i drugi.

Račun za te isplatu rashoda, izdataka i drugih odljeva u sustavu kolekcije za proračunske korisnike državnog proračuna vrste 632 otvara ministar financija u Hrvatskoj narodnoj banci također temeljem zahtjeva za otvaranje računa kojeg Ministarstvu financija upućuje proračunski korisnik. Primjer proračunskog korisnika koji posluje na ovaj način je Ministarstvo pravosuđa i uprave kada velikom broju dislociranih proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti (sudovi, županijska državna odvjetništva, zatvori i kaznonice) isplaćuje sredstva za materijalne rashode.

Opisane račune za izvršavanje dijela rashoda, izdataka i drugih odljeva ne koriste JLP(R)S jer oni spomenute isplate mogu provoditi s računa za redovno poslovanje otvorenih u kreditnim institucijama.

Račun za isplatu rashoda putem poštanskih uputnica ili drugih oblika neposredne isplate sredstava krajnjim primateljima vrste 15 otvara kreditna institucija ili drugi pružatelj platnih usluga temeljem ugovora kojeg zaključuje s proračunskim korisnikom državnog ili proračuna JLP(R)S, a u svrhu isplate gotovog novca fizičkih osobama koji nemaju otvoren svoj račun. Isplata se provodi putem poštanskih uputnica na adresu krajnjih primatelja ili se podiže gotovina na šalterima kreditne institucije ili drugog pružatelja plat-

nih usluga. Sredstva za isplatu doznaju se s računa proračuna ili proračunskog korisnika na ovaj račun, a potom se isplaćuju krajnjim primateljima. Ako se sredstva s računa ne doznače krajnjem primatelju u ugovorenom roku, kreditna institucija i/ili drugi pružatelj platnih usluga izvršava povrat sredstava na račun s kojeg su ista i isplaćena.

7. Računi otvoreni temeljem zakona, propisa i drugih akata

Obveznici primjene ovoga Pravilnika odnosno državni proračun, proračunski korisnici državnog proračuna te proračuni JLP(R)S i njihovi proračunski korisnici mogu otvoriti račun za specifične transakcije čija je provedba uvjetovana otvaranjem zasebnog računa temeljem zakona, propisa i drugih akata. Navedeno se odnosi na račune za uplatu i isplatu u stranim valutama s kojima Hrvatska narodna banka i kreditne institucije ne posluju za proračun i proračunske korisnike državnog proračuna te proračunske korisnike JLP(R)S, račune za provedbu financijskih instrumenata te projekata koji se financiraju iz sredstava Europske unije i svih drugih projekata **isključivo ako je uplata uvjetovana otvaranjem zasebnog računa** izvan jedinstvenog računa proračuna.

Računi otvoreni temeljem zakona, propisa i drugih akata otvaraju se u kreditnoj instituciji i/ili Hrvatskoj narodnoj banci uz prethodnu suglasnost ministra financija odnosno načelnika, gradonačelnika ili župana.

8. Računi proračunskih subjekata izuzetih od obveze uplate prihoda i primitaka na jedinstveni račun proračuna

Zakon o proračunu daje **moćnost izuzeća** od uplate prihoda, primitaka i drugih priljeva na jedinstveni račun proračuna te izvršavanje rashoda, izdataka i drugih odljeva s jedinstvenog računa proračuna za proračunske korisnike državnog proračuna i proračuna JLP(R)S **utvrđene zakonom ili odlukom o izvršavanju proračuna**. Ovi korisnici otvaraju račun u kreditnoj instituciji uz suglasnost ministra financija odnosno načelnika, gradonačelnika ili župana.

Zahtjev za izdavanje suglasnosti za otvaranje računa i dokumentaciju kojom se potkrepljuje opravdanost otvaranja računa, proračunski korisnik državnog proračuna te diplomatska misija, konzularni ured i drugo predstavničko tijelo Republike Hrvatske u inozemstvu dostavlja Ministarstvu financija **putem nadležnog proračunskog korisnika** na razini razdjela organizacijske klasifikacije, dok zahtjev za izdavanje suglasnosti za otvaranje računa proračunski korisnik JLP(R)S dostavlja nadležnoj JLP(R)S.

9. Vođenje evidencija računa

Proračunski korisnici državnog proračuna na razini razdjela organizacijske klasifikacije **vođe popis** svojih aktivnih računa i aktivnih računa proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti, dok Ministarstvo financija vodi evidenciju aktivnih računa državnog proračuna i računa proračunskih korisnika državnog proračuna. Također, JLP(R)S vodi evidenciju aktivnih računa proračuna i proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti.

Nadalje, Ministarstvo financija odnosno JLP(R)S **prikuplja ju podatke o stanju novčanih sredstava** na svim računima

proračuna i proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti s obzirom da su podaci o stanju novčanih sredstava na računima proračuna i proračunskih korisnika na početku i na kraju proračunske godine sastavni dio obrazloženja ostvarenja prihoda i primitaka, rashoda i izdataka i dopunjuju podatke iz računa prihoda i rashoda i računa financiranja pri izradi **godišnjeg izvještaja o izvršenju državnog proračuna i proračuna JLP(R)S** sukladno odredbama Pravilnika o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana³.

Slijedom navedenoga, proračunski korisnici državnog proračuna na razini razdjela organizacijske klasifikacije dužni su Ministarstvu financija do 10. veljače tekuće godine dostaviti podatke o stanju novčanih sredstava, na svim svojim računima i računima proračunskih korisnika iz nadležnosti, u domaćoj i stranoj valuti sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine razvrstano po izvorima financiranja. Također, proračunski korisnici JLP(R)S dužni su nadležnoj JLP(R)S do 10. veljače tekuće godine dostaviti podatke o novčanim sredstvima na računima u domaćoj i stranim valutama sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

10. Podaci o obuhvatu priljeva i odljeva preko jedinstvenog računa proračuna JLP(R)S

Kako bi Ministarstvo financija raspolagalo s podacima o poslovanju JLP(R)S preko jedinstvenih računa proračuna, JLP(R)S su dužne dostavljati podatke o postotnom udjelu priljeva proračuna i proračunskih korisnika ostvarenih na jedinstvenom računu proračuna u odnosu na ukupno ostvarene priljeve proračuna i proračunskih korisnika odnosno podatke o postotnom udjelu odljeva proračuna i proračunskih korisnika koji se izvršavaju izravno s jedinstvenog računa proračuna u odnosu na ukupne odljeve proračuna i proračunskih korisnika. Podaci se dostavljaju Ministarstvu financija dva puta tijekom godine i to do 1. ožujka tekuće godine za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca prethodne godine odnosno do 1. rujna tekuće godine za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja tekuće godine.

Ukupno ostvareni priljevi proračuna i proračunskih korisnika uključuju priljeve ostvarene preko jedinstvenog računa proračuna i priljeve ostvarene preko svih ostalih računa proračuna i proračunskih korisnika otvorenih u skladu s odredbama Pravilnika, dok ukupno izvršeni odljevi proračuna i proračunskih korisnika uključuju odljeve izvršene s jedinstvenog računa proračuna i odljeve izvršene s ostalih računa proračuna i proračunskih korisnika.

11. Zatvaranje računa proračuna i proračunskih korisnika

Računi za specifične transakcije, koji su predmet ovog Pravilnika, kao i računi proračunskih korisnika koji su zakonom ili odlukom o izvršavanju proračuna izuzeti od uplate na jedinstveni račun proračuna se zatvaraju u slučajevima statusne promjene ili prestanka s radom proračuna i/ili proračunskog korisnika za čije poslovanje su pojedini računi bili otvoreni i prestanka svrhe za koju je pojedini račun otvoren (primjerice prestanka ili promjene zakonske osnove koja je

uvjetovala otvaranje posebnog računa ili završetka projekta za koji je račun bio otvoren).

Zahtjev za zatvaranje računa, otvorenog u Hrvatskoj narodnoj banci, proračunski korisnik državnog proračuna, JLP(R)S, druga pravna osoba i/ili organizacija dostavlja Ministarstvu financija, koje zaprimljeni zahtjev upućuje Hrvatskoj narodnoj banci na daljnje postupanje. Nadalje, zahtjev za zatvaranje računa, otvorenog u kreditnoj instituciji na ime Ministarstva financija, proračunski korisnik državnog proračuna dostavlja Ministarstvu financija koje zaprimljeni zahtjev upućuje kreditnoj instituciji na daljnje postupanje. Zahtjev za zatvaranje računa, otvorenog u kreditnoj instituciji na ime proračunskog korisnika državnog proračuna ili proračunskog korisnika JLP(R)S, proračunski korisnik dostavlja kreditnoj instituciji. Obavijest o zatvorenom računu proračunski korisnik dostavlja Ministarstvu financija putem nadležnog proračunskog korisnika na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno nadležnoj JLP(R)S.

12. Usklađivanje poslovanja po računima s odredbama Pravilnika

Obveznici primjene Pravilnika odnosno proračuni i proračunski korisnik dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Pravilnika uskladiti način izvršavanja specifičnih i ostalih transakcija s odredbama Pravilnika. Nakon provedenog usklađenja, odnosno ako je utvrđeno da je prestala svrha za koju su pojedini računi bili otvoreni, obveznici primjene Pravilnika dužni su zatvoriti račune na način kako je prethodno opisano. Iznimno, ministar financija odnosno načelnik, gradonačelnik ili župan, na zahtjev i uz obrazloženje proračuna i/ili proračunskog korisnika, mogu produžiti rok usklađenja i zatvaranja računa.

13. Zaključak

Ranije važećim Zakonom o proračunu⁴, članak 60., koji je bio na snazi do kraja 2021. godine, bilo je propisano da državni proračun i proračuni JLP(R)S imaju jedan račun za sva plaćanja. Međutim, osim ovih računa u praksi postoje i drugi računi za novčane transakcije koje provode proračuni (državni i lokalni) i proračunski korisnici. Razlog za njihovo postojanje je uglavnom tehničke prirode jer je gotovo nemoguće sve platne transakcije provoditi s jednog transakcijskog računa, posebno ako se radi o velikom broju krajnjih primatelja sredstava. Također, za uplate prihoda, primitaka i drugih priljeva proračuna i proračunskih korisnika potrebno je osigurati sustav jednostavnog i pouzdanog prepoznavanja svake pojedine uplate kako bi se ista rasporedila na „pravo mjesto“ što znači da bi odmah bila evidentirana po svojoj prirodnoj vrsti i na proračun odnosno proračunskog korisnika kojem pripada.

Sustav računa za upravljanje javnim financijama je složen i dinamičan i upravo se novim Zakonom o proračunu i ovim Pravilnikom nastojalo omogućiti funkcionalno poslovanje prilagođeno postojećim poslovnim i tehničkim mogućnostima. Od proračuna i proračunskih korisnika očekuje se usklađivanje financijskog poslovanja na opisani i propisani način što će u konačnici omogućiti učinkovitije i transparentnije upravljanje javnim sredstvima.

³ Narodne novine, br. 85/23.

⁴ Narodne novine, br. 87/08., 136/12. i 15/15.

Potraživanja – obveza usklađivanja dan 31. 10. i ispravci na kraju godine

Martina Štefković*

Približavanjem kraja proračunske 2023. godine započinju procesi vezani uz popis imovine i obveza te knjigovodstvene evidencije koje prethode zaključnim godišnjim knjiženjima. U nastavku se daje osvrt na obvezu usklađivanja potraživanja s dužnicima u listopadu i prosincu koja su preduvjet za provođenje i evidentiranje ispravka vrijednosti potraživanja proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

1. Uvod

Potpuni ispravak vrijednosti potraživanja provodi se ako je od roka naplate potraživanja prošlo više od godine dana i kod pokretanja stečajnog i/ili likvidacijskog postupka nad dužnikom. Navedeno je definirano člankom 37.a. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20). Preduvjet za provođenje ispravka vrijednosti potraživanja prema kriteriju kašnjenja u naplati ili pokretanja postupka stečaja ili likvidacije je proveden popis potraživanja. Da bi popis potraživanja bio vjerodostojan, stanje potraživanja u poslovnim knjigama potrebno je uskladiti s dužnicima.

Obveza usklađenja potraživanja i obveza s dužnicima i vjerovnicima prilikom obavljanja redovnog godišnjeg popisa sa stanjem na dan 31. prosinca definirana je Uputom o obavljanju popisa imovine i obveza od 11. prosinca 2015. (KLASA:400-01/15-01/112, URBROJ: 513-05-02-15-2), proračunima, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima. Osim navedenog, pitanjem 50. Uputnika o fiskalnoj odgovornosti propisana je obveza testiranja usklađenosti podataka o potraživanjima s dužnicima na datum 31. listopada. Navedenim dokumentima istaknuta je nužnost usklađivanja podataka s vjerovnicima i dužnicima o stanju obveza i potraživanja, s obzirom na izvješća DUR-a koji je utvrdio kako se popis financijske imovine i obveza često svodi na prijepise iz poslovnih knjiga, što ga čini nevjerodostojnim.

Sukladno Pravilniku o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN, br. 37/22) proračunski korisnici financijski izvještaj za proračunsku godinu dostavljaju do 31. siječnja tekuće za prethodnu godinu, jedinice i izvanproračunski korisnici do 15. veljače tekuće za prethodnu godinu. Godišnji popis koji se mora obaviti sa stanjem na dan 31. prosinca nema propisanog roka do kojeg se mora izvršiti, no uzimajući u obzir rokove za financijsko izvještavanje, jasno je kako popis mora biti obavljen prethodno navedenim rokovima. Obveznici s velikim brojem dužnika, zbog kratkih rokova za provođenje završnih knjiženja te izradu godišnjih financijskih izvještaja, nisu uvijek u mogućnosti provesti pravodobno i sveobuhvatno

usklađenje podataka o potraživanjima s dužnicima. Slijedom navedenoga, **u okviru pitanja 50. Uputnika definiran je datum usklađenja s dužnicima 31. listopada** kako bi se usklađenje moglo provesti u roku dovoljnom za provođenje popisa i sastavljanje financijskog izvještaja. Kao referencu pitanju, potrebno je priložiti preslike odnosno reference izvoda otvorenih stavaka na uzorku 10%, ali ne više od 20 izvoda otvorenih stavaka.¹

2. Popis imovine i obveza

Financijska imovina knjigovodstveno se iskazuje na računima skupina:

- 11 Novac u banci i blagajni,
- 12 Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo,
- 13 Potraživanja za dane zajmove,
- 14 Vrijednosni papiri,
- 15 Dionice i udjeli u glavnici,
- 16 Potraživanja za prihode poslovanja,
- 17 Potraživanja od prodaje nefinancijske imovine.

Člankom 7., stavkom 2. Pravilnika o proračunskom računovodstvu, proračunima i proračunskim korisnicima propisana je obveza vođenja, između ostalog, i analitičkog knjigovodstva financijske imovine i obveza, odnosno potraživanja i obveza, po subjektima, računima, pojedinačnim iznosima, rokovima dospelosti, zateznim kamatama i dr.

Popis potraživanja provodi se prema stanju u poslovnim knjigama i vjerodostojnoj dokumentaciji. Potraživanja se razvrstavaju na nesporna (dospjela i nedospjela) i sumnjiva i sporna, koja se predlažu za ispravak vrijednosti odnosno otpis zbog zastare ili nemogućnosti naplate.

¹ U to se uključuju i IOS-i kojima se potvrđuje da je stanje potraživanja u analitičkoj evidenciji pošiljatelja IOS-a 0,00 eur. Iskazano stanje ne znači da i primatelj IOS-a u svojim analitičkim evidencijama ima isto stanje obveza prema pošiljatelju. Stoga je u uzorak od 10% dužnika potrebno uzeti i one partnere s kojima je subjekt u razdoblju od 1. studenog prethodne godine pa do 31. listopada godine u kojoj se vrši usklađenje potraživanja ostvario poslovne događaje, a prema tim partnerima u svojim analitičkim evidencijama na dan 31. listopada stanje potraživanja ima evidentirano u iznosu od 0,00 eur.

* Martina Štefković, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

Povjerenstvo za popis imovine i obveza u popisne liste popisuje dugoročna i kratkoročna potraživanja, utvrđuje stvarno stanje i razlike između stvarnog stanja utvrđenog popisom i knjigovodstvenog stanja usklađivanjem podataka s vjerovnicima i dužnicima, provjerava usklađenost analitičkih i sintetičkih podataka, utvrđuje razlike između stvarnog stanja utvrđenog popisom i knjigovodstvenog stanja imovine, odnosno stanja po posebnim evidencijama te razloge nastalih razlika i predlaže način postupanja s utvrđenim viškovima i manjkovima.

Osim obveze usklađivanja podataka o potraživanjima u okviru popisa imovine, ista je obveza propisana i Upitnikom o fiskalnoj odgovornosti kroz pitanje 50. na dan 31. listopada.

Usklađivanje podataka o potraživanjima s kupcima provodi se putem izvoda otvorenih stavaka.

3. Usklađivanje potraživanja s dužnicima na dan 31. listopada

Točnost stanja potraživanja od kupaca iskazanih u poslovnim knjigama na dan 31. listopada provjerava se potvrdom stanja od strane kupaca (dužnika). Uobičajeno se navedeno provjerava putem **izvoda otvorenih stavaka (IOS-a)**. IOS predstavlja pregled dugovanja i potraživanja primatelja IOS-a prema stanju u poslovnim knjigama pošiljatelja na određeni dan. Potvrda stanja otvorenih stavaka odnosno dugovanja u računovodstvenom smislu je dokaz valjanosti potraživanja od kupca te je potvrda realnosti u poslovnim knjigama iskazanih potraživanja i prihoda po pojedinom osnovu. IOS obrasci mogu imati i suštinsku ulogu kao priznanje duga, ali samo u slučaju kada je usklađeni izvod iz otvorenih stavki ovjeren od strane ovlaštene osobe za zastupanje tvrtke, što je važno u slučaju sudskog spora i pri utvrđivanju rokova zastare svakog pojedinog potraživanja.

IOS se može koncipirati tako da se od kupca traži izjava slaže li se s iznosom duga navedenim u IOS-u ili tako da se od dužnika odgovor traži samo ako se ne slaže s iznosom duga koji je naveden u IOS-u. S obzirom na to da obveznici ne mogu utjecati na to da im se svi poslani izvodi otvorenih stavaka potvrđeni i vrate, drugi navedeni način formiranja IOS-a prikladan je zato što obveznik na pitanje broj 50. može odgovoriti potvrdno ako su izvodi otvorenih stavaka poslani svim dužnicima. Ne vraćanje IOS-a pošiljatelju znači da se dužnik slaže s iznosom duga koji je naveden u IOS-u, no u tom je slučaju potrebno osigurati potvrdu da je dužnik IOS i primio.

U slučajevima velikog broja dužnika, osobito kada se radi o manjim iznosima i u odnosu s fizičkim osobama – dužnicima, način usklađivanja putem IOS-a nije potrebno provoditi ako je uspostavljen kontinuirani sustav praćenja i informiranja o stanju njihova duga. Primjer takvog sustava je iskazivanje potraživanja od dužnika na svakom računu, tako da uz iznos tekućeg dugovanja sadrži i ukupan iznos dugovanja u trenutku ispostavljanja računa. Prednost takvog načina informiranja o stanju potraživanja vjerovnika je i u tome što primitkom takvog dokumenta dužnik ima

moćnost reagiranja na ukupan dug ukoliko smatra da nije točan, što će rezultirati međusobnim usklađivanjem podataka vjerovnika i dužnika.

Školske ustanove za korištenje usluge školske kuhinje i provođenje programa produženog boravka s korisnikom usluge (roditelj/skrbnik) sklapaju ugovor za školsku godinu. Temeljem zaduženja škola korisniku nije obvezna izdavati izlazne račune ako mu izdaje opće uplatnice odnosno platne naloge (virmane) na mjesečnoj bazi. Prema mišljenju Porezne uprave, uplatnica odnosno virman, koji sadrži elementa računa, sukladno poreznim propisima vjerodostojna je dokumentacija za naplatu potraživanja za pružene usluge školske kuhinje i programa produženoga boravka te je vjerodostojna dokumentacija za knjigovodstveno evidentiranje u poslovnim knjigama. Stoga je sustav iskazivanja potraživanja od dužnika na svakoj uplatnici, tako da uz iznos tekućeg dugovanja sadrži i ukupan iznos dugovanja, dostatna referenca za potvrdni odgovor na pitanje 50. Upitnika.

Dodatno, proračunski korisnici koji posluju preko jedin-stvenog računa državne riznice i imaju pristup podacima u SAP sustavu državne riznice, imaju u svakom trenutku uvid u iznose potraživanja i obveza evidentiranih u glavnoj knjizi državnog proračuna. Stoga navedeni korisnici ne dostavljaju Ministarstvu financija, Državnoj riznici svoje obrasce s izvodima otvorenih stavaka s obzirom na to da oni navedenim podacima imaju pristup, primjerice za potraživanje za naknade plaće za bolovanje na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i sl. te tako provode usklađivanje potraživanja.

4. Usklađivanje potraživanja s dužnicima na dan 31. prosinca

Popis potraživanja obavlja se prema stanju u poslovnim knjigama na dan 31. prosinca nakon što su provedene sve knjigovodstvene evidencije koje se odnose na poslovne događaje proračunske godine.

Usklađivanje sa stvarnim stanjem na dan 31. prosinca obavlja povjerenstvo za popis tako da provjeri je li za svako pojedino potraživanje, za koje postoji pravni temelj, ispostavljen dokument i jesu li svi poslovni događaji iz dokumenata knjigovodstveno evidentirani. Obveza povjerenstva je u posebne popisne liste popisati dugoročna i kratkoročna potraživanja, utvrditi stvarno stanje i razlike između stvarnog stanja utvrđenog popisom i knjigovodstvenog stanja usklađivanjem podataka s dužnicima. Nadalje, Izvještaj o obavljenom popisu treba, između ostalog, sadržavati mišljenje o sumnjivim i spornim potraživanjima, kao i nenaplativim te zastarjelim potraživanjima, prijedlog o otpisu nenaplativih i zastarjelih potraživanja i obveza, mjerama protiv osoba odgovornih za neusklađenost knjigovodstvenog i stvarnog stanja, zastaru i nenaplativost potraživanja i slično.

Provedenim usklađivanjem potraživanja s dužnicima s danom 31. listopada nije ispunjena obveza usklade potraživanja sa stanjem na dan 31. prosinca proračunske godine. Naime, u razdoblju od 1. studenog do 31. prosinca

stvaraju se dodatna potraživanja, od kojih će dio biti podmiren do 31. prosinca, a dio će ostati nepodmiren i bit će sastavni dio stanja potraživanja na 31. prosinac. S druge strane, dio potraživanja utvrđenih na dan 31. listopada do 31. prosinca će se naplatiti, stoga ta potraživanja neće biti sadržana u stanju potraživanja na 31. prosinca. Podmirenjem potraživanja do 31. prosinca vjerovnici potvrđuju svoje dugovanje koje su imali na dan 31. listopada.

Kako bi se mogao obaviti vjerodostojan popis imovine i obveza, usklađenje potraživanja s dužnicima na dan 31. prosinca potrebno je provesti tako da se IOS-i pošalju svim dužnicima koji s navedenim danom nisu podmirili svoja potraživanja prema vjerovniku. Navedeno znači da će oni dužnici prema kojima su potraživanja bila evidentirana na dan 31. listopada, a nisu ih podmirili do kraja proračunske godine, na ovjeru zaprimiti IOS i s 31. prosincem. Osim njih, IOS-e je potrebno poslati i onim dužnicima prema kojima su potraživanja nastala od 1. studenog do 31. prosinca te do navedenog datuma nisu podmirena.

5. Ispravak vrijednosti potraživanja

Ispravak vrijednosti potraživanja prema kriteriju kašnjenja u naplati provodi se, ako se s naplatom potraživanja kasni:

- između jedne i tri godine, po stopi od 50 %,
- iznad tri godine, po stopi od 100 %.

Ako je nad dužnikom pokrenut stečajni i/ili likvidacijski postupak, vrijednost potraživanja ispravlja se po stopi od 75 %.

Ispravak vrijednosti potraživanja se provodi od 2018. godine kada je Pravilnikom o proračunskom računovodstvu propisana obveza, stoga se posebna pozornost treba posvetiti provođenju ispravka za račune za koja je u prethodnim godinama već proveden ispravak po određenoj stopi.

Bez obzira na provođenje ispravka vrijednosti potraživanja prema navedenim kriterijima, proračuni, proračunski izvanproračunski korisnici moraju poduzimati sve potrebne mjere za potpunu naplatu prihoda i primitaka iz nadležnosti i uplatu u proračun prema važećim propisima. U potpunosti ispravljena potraživanja zadržavaju se u bilančnoj evidenciji sve do trenutka prestanka postojanja pravne osnove za njihovu naplatu.

Ispravak vrijednosti potraživanja ne predstavlja promjenu u vrijednosti imovine i obveza, a knjigovodstveno se provodi zaduženjem odgovarajućeg osnovnog računa u razredu 9 *Vlastiti izvori* i odobrenjem odgovarajućeg osnovnog računa ispravka vrijednosti potraživanja. Računskim planom proračuna propisani su podskupine, odjeljci i osnovni računi za evidentiranje ispravka vrijednosti potraživanja za prihode poslovanja, od prodaje nefinancijske imovine, za dane zajmove, vrijednosne papire i dionice i udjele u glavnici.

Pitanjem 54. Upitnika o fiskalnoj odgovornosti koje na uzorku od 10% potraživanja od čijeg je dospjeća prošlo više od godinu dana, odnosno potraživanja od dužnika nad kojima je pokrenut stečajni i/ili likvidacijski postupak, ali ne na više od 20 pojedinačnih potraživanja, testira se je li se u godini za koju se Upitnik popunjava provodio ispravak vrijednosti potraživanja u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Preduvjet da bi se na navedeno pitanje moglo potvrdno odgovoriti svakako je potvrđan odgovor na pitanje 50. Upitnika.

Naime, da bi se ispravak vrijednosti potraživanja mogao ispravno provesti prvenstveno je neophodno u poslovnim knjigama imati evidentirano stvarno stanje potraživanja usklađeno s dužnicima, a analitičke evidencije moraju osigurati podatke o starosnoj strukturi potraživanja po dužnicima.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Planiranje i računovodstvo EU sredstava u JLP(R)S

Ana Polić*

Proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i drugi primatelji pomoći iz izvora EU-a, dužni su dio svog financijskog i računovodstvenog poslovanja prilagoditi pravilima korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova i ostalih programa EU-a. Pritom imaju i obvezu pravilnog planiranja, a potom i izvršavanja, evidentiranja i izvještavanja sukladno odredbama Zakona o proračunu i drugih akata koji uređuju proračunsko računovodstvo. U kontekstu aktualnog planiranja i provjere knjiženja tijekom 2023. godine podsjećamo na pravila koja su na snazi.

1. Uvod

Prihodi i rashodi u proračunskom računovodstvu evidentiraju se primjenom modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja¹. To znači da se prihodi priznaju u izvještajnom razdoblju u kojem su postali raspoloživi i ako se mogu izmjeriti, dok se rashodi evidentiraju na temelju nastanka poslovnog događaja, u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, neovisno o plaćanju.

Također, napominjemo kako je u izradi pravilnik o korištenju sredstava Europske unije, kojim će biti detaljnije propisan način planiranja, izvršavanja, računovodstvenih evidencija i izvještavanje o EU fondovima, a koji bi trebao biti donesen do kraja ove godine.

2. Prihodi od pomoći od institucija i tijela EU-a te na temelju prijena sredstava EU-a

Svim subjektima u sustavu općeg proračuna na raspolaganju su europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi poput Europskog socijalnog fonda (ESF), Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR)...), kao i velik broj programa Unije.

Knjigovodstveno evidentiranje provodi se, ovisno o tome primaju li se sredstva izravno od institucija i tijela EU-a, odnosno jesu li uplaćena za svakog korisnika projekta ili su ta sredstva primljena i evidentirana na razini Republike Hrvatske te se prenose dalje korisnicima u sustavu općeg proračuna, na sljedećim računima:

- na razini podskupine 632 *Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU*, na osnovnim računima:
 - o 63231 *Tekuće pomoći od institucija i tijela EU* i
 - o 63241 *Kapitalne pomoći od institucija i tijela EU*.

Navedeno iskazuju proračunski i izvanproračunski korisnici, kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S) koji projekte EU-a provode

kao krajnji korisnici, ako su sredstva dobivena izravno od institucija i tijela EU-a.

- na razini podskupine 638 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava*, na osnovnim računima:
 - o 63811 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63812 *Tekuće pomoći iz proračuna JLP(R)S temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63813 *Tekuće pomoći od proračunskog korisnika drugog proračuna temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63814 *Tekuće pomoći od izvanproračunskog korisnika temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63821 *Kapitalne pomoći iz državnog proračuna temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63822 *Kapitalne pomoći iz proračuna JLP(R)S temeljem prijena EU sredstava*,
 - o 63823 *Kapitalne pomoći od proračunskog korisnika drugog proračuna temeljem prijena EU sredstava* i
 - o 63824 *Kapitalne pomoći od izvanproračunskog korisnika temeljem prijena EU sredstava*.
- na razini podskupine 639 *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna*, na osnovnim računima:
 - o 63931 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijena EU sredstava* i
 - o 63941 *Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijena EU sredstava*.

Podskupina 638 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava* upotrebljava se za prijenose sredstava između korisnika različitih proračuna. JLP(R)S, njihovi korisnici, izvanproračunski korisnici državnog proračuna ili JLP(R)S-a sve prijenose EU sredstava koja dobiju od proračunskih korisnika središnjeg proračuna iskazuju na osnovnom računu 63811 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna temeljem prijena EU sredstava* ili 63821 *Kapitalne pomoći iz državnog proračuna temeljem prijena EU sredstava*. Računi 63813 *Tekuće pomoći od proračunskog korisnika drugog proračuna temeljem prijena EU sredstava* i 63823 *Kapitalne pomoći*

* Ana Polić, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb.

¹ Čl. 138. Zakona o proračunu (NN, br. 144/21) i čl. 20. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20).

ći od proračunskog korisnika drugog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava upotrebljavaju se za evidentiranje prijenosa sredstava EU-a od korisnika drugih proračuna.

U slučaju kada jedan proračunski korisnik JLP(R)S prenosi EU sredstva drugom proračunskom korisniku iste JLP(R)S prijenos iskazuje koristeći osnovne račune 36931 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava* i 36941 *Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava*. Proračunski korisnik koji prima sredstva isto evidentira na odgovarajućim osnovnim računima – 63931 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava* i 63941 *Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava*.

3. Planiranje pomoći od institucija i tijela EU-a te na temelju prijenosa sredstava EU-a

Sukladno Pravilniku o proračunskim klasifikacijama² JLP(R) S sama određuje bročane oznake i nazive druge razine izvora financiranja i izvršavanja plaćanja iz EU sredstava. Prema navedenom Pravilniku, kao i Zakonu o proračunu, prihodi koji se ostvaruju od inozemnih vlada, međunarodnih organizacija te od drugih proračuna i od ostalih subjekata unutar općeg proračuna klasificiraju se u izvor financiranja – **Pomoći**. Osim za potrebe planiranja i izvršavanja ove klasifikacije imaju veliku važnost i prilikom knjigovodstvenog evidentiranja u poslovnim knjigama korisnika.

Dakle, JLP(R)S u svom proračunu mora imati iskazane sve prihode, primitke, rashode i izdatke koje se odnose na samu jedinicu, kao i na proračunske korisnike iz svoje nadležnosti. Ako se projekt koji se financira iz EU sredstava, ili pomoći na temelju prijenosa EU sredstava, dijelom financira i iz nacionalnih sredstava potrebno je navedeno odvojeno iskazati u proračunu. Također, ako je JLP(R)S nositelj projekta, dok je proračunski korisnik iz njezine nadležnosti partner na projektu, i obrnuto, tada je potrebno u proračunu razdvojiti dio koji se odnosi na JLP(R)S od sredstava koji pripadaju proračunskom korisniku.

3.1. Predfinanciranje EU projekata

U slučaju kada JLP(R)S planira provedbu EU projekta za koji treba osigurati predfinanciranje iz svojih općih, namjenskih prihoda i primitaka ili vlastitih prihoda, a naknadno će dobiti refundaciju sredstava od EU (putem provedbenih tijela u RH ili iz drugih zemalja članica) preporuka je u planu proračuna otvoriti poseban podizvor u okviru izvora iz kojega će se planirati predfinanciranje EU projekata.

Na primjer, kada JLP(R)S provodi EU projekte za koje se rashodi financiraju iz vlastitih prihoda (nastali troškovi se kasnije refundiraju od strane institucija EU) JLP(R)S će otvoriti poseban podizvor u okviru kojega će se planirati predfinanciranje EU projekata iz vlastitih prihoda. Navedeni podizvor otvorit će se u okviru izvora *Vlastiti prihodi* s obzirom na to da se taj podizvor treba i „puniti“ iz izvora *Vlastiti prihodi*.

Primjer 1. Planiranje kod predfinanciranja EU projekta općim prihodima i primicima

U Gradu se planira projekt dogradnje dječjeg vrtića za koja se sredstva na početku osiguravaju iz izvora općih prihoda i primici: ukupna vrijednost projekta je 1 milijun eura od čega su Gradu odobrena sredstva iz EU fondova u iznosu od 600 tisuća eura, a vlastiti udio sufinanciranja iznosi 400 tisuća eura. Za izvršenje projekta odobren je predujam EU sredstava u visini od 30% odobrenog iznosa pomoći, odnosno 180 tisuća eura. Nije poznato hoće li refundacija preostalih EU sredstava doći u istoj godini, pa se ostatak sredstava za provedbu projekta (razlika između ukupne vrijednosti projekta i iznosa preujma i vlastitog udjela u sufinanciranju) planira financirati iz općih prihoda i primitaka.

www.tim4pin.hr

Tablica 1. Primjer proračuna JLP(R)S

KONTO	NAZIV	IZVRŠENJE		PLAN	PRORAČUN	PROJEKCIJA		INDEKS
		2022.	2023.	2024.	2025.	2025.	3/2	
		1	2	3	4	5	6	
Razdjel 003 Upravni odjel za društvene djelatnosti								
Glava 00301 Upravni odjel za osnovno školstvo								
Program 1003 Minimalni standard u osnovnom školstvu								
Tekući projekt T1003001 Pomoćnici u nastavi - Projekt Znanje								
Izvor 1.0. Opći prihodi i primici - prihodi proračuna								
3 Rashodi poslovanja								
32 Materijalni rashodi								
Izvor 5.2. Pomoći od prijenosa EU sredstava								
3 Rashodi poslovanja								
32 Materijalni rashodi								
Glava 00302 Osnovna škola Znanje za sve								
Program 1003 Minimalni standard u osnovnom školstvu								
Tekući projekt T1003001 Pomoćnici u nastavi - Projekt Znanje								
Izvor 1.0. Opći prihodi i primici - prihodi proračuna								
3 Rashodi poslovanja								
31 Rashodi za zaposlene								
32 Materijalni rashodi								
Izvor 5.2. Pomoći od prijenosa EU sredstava								
3 Rashodi poslovanja								
31 Rashodi za zaposlene								
32 Materijalni rashodi								

² NN, br. 26/10, 120/13 i 1/20

Podaci o prihodima i rashodima za prikaz u planskom aktu

2023. godina vrijednost projekta 1.000.000,00		
PRIHODI	PLAN	IZVRŠENJE
POMOĆI	180.000	180.000
OPĆI PRIHODI I PRIMICI		
– podizvor za predfinanciranje EU projekata	420.000	420.000*
– podizvor opći prihodi i primici	400.000	400.000
UKUPNO	1.000.000	1.000.000
*u prvoj godini kada se financira provedba projekta iz sredstava Grada, podizvor „pune“ opći prihodi i primici (dakle, na njemu se ne planiraju izravne pomoći od EU – 632 – ni pomoći EU temeljem prijenosa iz državnog proračuna – 638)		
RASHODI	PLAN	IZVRŠENJE
PROJEKT U PRORAČUNU K130002 DOGRADNJA VRTIĆA		
POMOĆI	180.000	180.000
OPĆI PRIHODI I PRIMICI		
– podizvor za predfinanciranje EU projekata	420.000	420.000
– podizvor opći prihodi i primici	400.000	400.000
UKUPNO	1.000.000	1.000.000

U 2024. godini kada stiže refundacija, iznos od 420 tisuća eura Grad će u knjigovodstvenim evidencijama iskazati na izravnim pomoćima od EU (podskupina 632) ili na pomoćima EU temeljem prijenosa iz državnog proračuna (podskupina 638) i na isti način planirati u proračunu, u okviru izvora iz kojeg je projekt predfinanciran. Iz sredstava refundacije se mogu financirati aktivnosti/projekti koji nisu vezani uz dogradnju vrtića. Ako JLP(R)S ili proračunski korisnik financiranje osiguravaju iz drugog izvora (primjerice vlastiti ili namjenski prihodi) tada u tom izvoru treba otvoriti podizvor za predfinanciranje.

4. Knjigovodstveno evidentiranje prihoda od pomoći EU-a kod JLP(R)S kao korisnika projekta

Kao što je ranije navedeno, kada JLP(R)S sredstva primi na svoj račun izravno od institucije i tijela EU, ta sredstva se evidentiraju kao prihodi.

Primjer 2. Grad kao krajnji korisnik primio je sredstva izravno iz Programa EU

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	EU sredstva uplaćena su na račun Grada	8.000	11121	63231
2.	Nastali su rashodi projekta	5.100	3	23
3.	Račun je plaćen	5.100	23	11121

Sredstva ostvarena temeljem prijenosa EU sredstava koja se ostvare od ministarstva, agencija i drugih proračunskih korisnika državnog proračuna, neovisno o tome jesu li rashodi nastali ili ne, jedinica priznaje u prihode unutar podskupine 638 *Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa sredstava EU*, dok se prihodi od EU koji se ostvare izravno od institucija i tijela EU (632) evidentiraju kod primatelja sredstava.

Primjer 3. Općina je primila EU sredstva na temelju prijenosa od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Općina je primila sredstva od HZZ-a	15.000	11121	63811
2.	Evidentirani su rashodi projekta	12.200	32	23
3.	Račun je plaćen	12.200	23	11121

U slučaju kada se uz EU sredstva iz državnog proračuna prenose i sredstva za nacionalno sufinanciranje, tada JLP(R)S taj iznos iskazuje na osnovnom računu unutar podskupine 633 *Pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima* odnosno unutar 636 *Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan* ako su sredstva namijenjena proračunskom korisniku jedinice. Dodatno, gradovi, škole i ostali korisnici mogu i sami osiguravati sredstva za nacionalno sufinanciranje iz vlastitih sredstava.

Primjer 4. Općina je primila EU sredstva temeljem prijenosa od Agencije za mobilnost i programe EU, pri čemu je osigurano i nacionalno sufinanciranje u visini 15 %

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su sredstva od Agencije u iznosu od 100.000 eura, od čega je dio nacionalno sufinanciranje	85.000 15.000	11121	63811 63311
2.	Nastali su rashodi u iznosu od 50.000 eura	50.000	3	23
3.	Račun je plaćen	50.000	23	11121

5. Knjigovodstveno evidentiranje prihoda od pomoći EU-a kod proračunskih korisnika

Proračunski korisnici također mogu primiti sredstva izravno od institucija i tijela EU ili prijenosom iz drugih proračuna odnosno od drugih korisnika, neovisno o tome posluju li preko vlastitog računa ili preko jedinstvenog računa proračuna.

Primjer 5. Dječji vrtić, koji posluje preko vlastitog računa, primio je EU sredstva izravno iz Programa EU.

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Uplaćena su EU sredstva izravno na račun dječjeg vrtića	10.000	11121	63231
2.	Nastali su rashodi projekta	4.000	3	23
3.	Račun je plaćen	4.000	23	11121

pitajcentar@tim4pin.hr

Primjer 6. Dječji vrtić, koji posluje preko jedinstvenog računa proračuna, ostvario je EU sredstava izravno iz Programa EU. Sredstva su uplaćena na račun nadležnog proračuna (grada).

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Dječjeg vrtića:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	EU sredstva uplaćena su na račun Grada	20.000	16721	63231
2.	Evidentirani su rashodi	7.000	3	23
3.	Podmirena je obveza prema dobavljačima	7.000	23	16721

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Grada:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su EU sredstva za Dječji vrtić	20.000	11121	63231
2.	Plaćeni su rashodi za Dječji vrtić	7.000	3	11121

6. Knjigovodstveno evidentiranje prihoda od pomoći EU-a kod nositelja projekta i partnera

Vrlo često projekti koji se financiraju iz EU sredstava zahtijevaju partnerstva na projektu. U tom slučaju sredstva se uglavnom uplaćuju na račun nositelja projekta, a po primitku EU sredstava nositelj projekta ih dalje prenosi partnerima:

- prijenosi EU sredstava između proračunskih korisnika istog proračuna evidentiraju se na odgovarajućem osnovnom računu unutar podskupine 639 (za evidentiranje prihoda), odnosno 369 (za evidentiranje rashoda),
- za prijenose drugim proračunskim korisnicima koji nisu unutar istog proračuna koristi se podskupina 638 *Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava*,, odnosno 368 *Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava* (za evidentiranje rashoda).

Navedeni način iskazivanja prihoda i rashoda prilikom prijenosa sredstava drugim sudionicima u sustavu općeg proračuna (preko podskupina 638 i 639, odnosno rashoda na podskupinama 368 i 369) uveden je kako bi se u postupku izrade konsolidiranih financijskih izvještaja (njihovom eliminacijom) izbjeglo dvostruko evidentiranje prihoda i rashoda.

Iako podskupine 369 i 639 nisu predviđene za prijenose između nadležnog proračuna i njegovih korisnika, s obzirom na to da jedinica nema status proračunskog korisnika nego je nadležni proračun (podskupine 367 i 671 koriste se isključivo za prijenose sredstava za redovno financiranje), za potrebe prijenosa EU sredstava prihvatljivo je korištenje podskupina 369 i 639.

Ako se EU sredstva prenose subjektima izvan općeg proračuna, tada se prihodi i rashodi evidentiraju također odmah kod prijenosa, a rashodi se evidentiraju ovisno o subjektu unutar skupina 35 *Subvencije*, 37 *Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade* te 38 *Ostali rashodi*.

Primjer 7. Grad je kao nositelj projekta primio sredstva iz Programa Unije izravno na račun, dok je Dječji vrtić, proračunski korisnik Grada (posluje preko vlastitog računa), partner na projektu.

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Grada:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	EU sredstva su uplaćena na račun Grada	40.000	11121	63231
2.	Evidentirani su rashodi	10.000	3	23
3.	Podmirena je obveza prema dobavljačima	10.000	23	11121
4.	Dio sredstava prosljeđen je Dječjem vrtiću	14.000	369	11121

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Dječjeg vrtića:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su EU sredstva od Grada	14.000	11121	639
2.	Evidentirani su rashodi	8.250	3	23
3.	Račun je plaćen	8.250	23	11121

U nastavku se daje primjer kada je u projektu više partnera, pri čemu je JLP(R)S **nositelj projekta**.

Primjer 8. Grad, kao nositelj projekta, prima sredstva od proračunskog korisnika državnog proračuna, a partneri na projektu su mu Škola A, njegov proračunski korisnik, Škola B koja je proračunski korisnik drugog proračuna te trgovačko društvo.

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Grada:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su sredstva od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU (proračunskog korisnika državnog proračuna)	107.500	11121	63811
2.	Nastali su rashodi kod Grada	10.000	3	23
3.	Podmirena je obveza	10.000	23	11121
4.	Prenesena su sredstva Školi A	25.000	36931	11121
5.	Prenesena su sredstva partneru, Školi B, koja je proračunski korisnik drugog proračuna	20.000	36812	11121
6.	Prenesena su sredstva partneru, trgovačkom društvu	15.000	35311	11121

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Škole A:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su EU sredstva od Grada	25.000	11121	63931
2.	Nastali su rashodi	12.000	3	23
3.	Račun je plaćen	12.000	23	11121

Knjigovodstvena evidencija u poslovnim knjigama Škole B:

RB	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena su EU sredstva od Grada	20.000	11121	63812
2.	Nastali su rashodi	20.000	3	23
3.	Račun je plaćen	20.000	23	11121

7. Evidentiranje sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije

Još jednom podsjećamo na *Uputu za evidentiranje sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za JLP(R)S i proračunske korisnike JLP(R)S* koju je izradilo Ministarstvo financija u lipnju 2023. (KLASA: 400-02/23-01/20, URBROJ: 513-05-01-23-4). Ovom Uputom propisan je, između ostalog, i način raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti koji su odobreni za financiranje sanacije šteta od potresa, s više o tome objavljeno je u TIM4PIN Magazinu, br. 7-8/2023.

8. Zaključak

S obzirom na različite kombinacije davatelja odnosno prenositelja EU sredstava, nositelja projekta i partnera, potrebno je na razini svakog korisnika osigurati koordinirani rad ustrojstvenih jedinica za financije i računovodstvo s ustrojstvenim jedinicama koje provode projekte. Pritom ustrojstvene jedinice za financije i računovodstvo moraju biti upoznate s financijskim uvjetima iz ugovora na temelju kojeg se provodi projekt (tko dodjeljuje EU sredstva, iz kojeg programa, ukupan iznos sredstava projekta, postotak nacionalnog sufinanciranja, iznos sredstava koji se prenosi partnerima u projektu, planirane stavke rashoda iz proračuna projekta, vremenski plan pojedinih aktivnosti u projektu iz kojih nastaju rashodi, iznosi prihvatljivih i neprihvatljivih troškova i drugo). Navedeno je neophodno za ispravno iskazivanje podataka u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima korisnika te samim time i konsolidiranom financijskom izvještaju općeg proračuna koji izrađuje Ministarstvo financija za čiju je izradu nužno da su svi poslovni događaji ispravno evidentirani.

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Knjiženja pomoći za sanaciju štete uslijed olujnog nevremena

Martina Štefković
Katarina Nesterović*

U magazinu za listopad broj 10/2023, u članku **Devetomjesečni financijski izvještaji za 2023. godinu i aktualna pitanja u sustavu računovodstva proračuna** prikazane su knjigovodstvene evidencije za dane pomoći iz Državnog proračuna za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život, nastale uslijed jakog olujnog nevremena koje je zahatilo nekoliko županija od 19. do 21. srpnja 2023. godine. Zbog odstupanja u prikazanim knjigovodstvenim evidencijama u odnosu na kasnije objavljenu Okružnicu Ministarstva financija od 06.10.2023. dostupnu na stranici <https://mfjn.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/drzavna-riznica/izvjestavanje/2023//Okru%C5%BEnica%20za%20I-IX%202023.pdf>, u nastavku se prikazuju korigirane knjigovodstvene evidencije te se upućuju čitatelji da po potrebi provedu korekcije provedenih knjiženja.

1. Uvod

Nastavno na doneseno Rješenje Vlade Republike Hrvatske o odobrenju sredstava na teret Proračunske zalihe Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (KLA-SA: 400-06/23-02/03, URBROJ: 50301-05/27-23-2; dalje u tekstu: Rješenje) u iznosu od 20.000.000,00 eura za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život, nastale uslijed jakog olujnog nevremena od 19. do 21. srpnja 2023. godine u Brodsko-posavskoj, Karlovačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Osječko-baranjskoj, Požeško-slavonskoj, Sisačko-moslavačkoj, Vukovarsko-srijemskoj i Zagrebačkoj županiji, županijama iz Rješenja kao primateljima sredstava, Ministarstvo financija je isplatilo dodijeljena novčana sredstva temeljem kriterija za raspodjelu sredstava stradalim jedinicama lokalne samouprave utvrđenim od strane županija.

2. Pomoći iz državnog proračuna županijama

Županijama, kao primateljima sredstava pomoći, su na teret rashoda 36314 *Tekuće pomoći županijskim proračunima*.

Državoga proračuna, temeljem Rješenja isplaćena dodijeljena novčana sredstva prema kriterijima za raspodjelu sredstava stradalim jedinicama lokalne samouprave.

Knjiženje kod Ministarstva financija

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstava županijama za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1. Doznaka sredstava županijama	20.000.000	36314	11111

U poslovnim knjigama županije sredstva doznačena iz državnog proračuna na ime sanacije štete na stambenim

objektima nužnima za život nastale uslijed olujnog nevremena evidentiraju se zaduženjem računa novčanih sredstava 11121 Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka i odobrenjem računa prihoda 63311 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna*.

Knjiženje kod županija

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz državnog proračuna za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1.a Primljena sredstva na račun Županije A	1.200.000	11121	63311
1.b Primljena sredstva na račun Županije B	2.350.000		

3. Pomoći iz županijskih proračuna jedinicama lokalne samouprave

Isplata sredstava od strane županija jedinicama lokalne samouprave temeljem odluka o kriterijima za dodjelu sredstava pomoći evidentira se na teret računa rashoda 36315 *Tekuće pomoći gradskim proračunima* odnosno 36316 *Tekuće pomoći općinskim proračunima*.

Knjiženje kod županija

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstva za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život jedinicama lokalne samouprave			
1.a Doznaka sredstava Županije A Gradu X	850.000	36315	11121
1.b Doznaka sredstava Županije A Općini Y	350.000	36316	

Jedinice lokalne samouprave dobivena sredstva od županije evidentiraju kao tekuću pomoć iz županijskog proračuna na osnovnom računu 63312 *Tekuće pomoći iz županijskih proračuna*.

* Martina Štefković, mag. oec. i Katarina Nesterović, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

Knjiženje kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz županijskog proračuna za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1. Primljena sredstva na račun Grada X	850.000	11121	63312

Odluka o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena osnova je za isplatu sredstava od strane jedinica lokalne samouprave na ime sanacije štete na stambenim objektima nužnima za život nastale uslijed olujnog nevremena.

Gradovi odnosno općine, sredstva za sanaciju štete mogu doznačiti:

1. na račune građana čiji su stambeni objekti stradali u nevremenu,
2. prodavateljima/isporučiteljima građevinskog materijala za robe/materijal koji su preuzeli građani.

Slučaj 1. Temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena jedinice lokalne samouprave isplaćuju sredstva građanima koji su ostvarili pravo na sredstva za sanaciju štete. Rashod se u glavnoj knjizi gradova odnosno općina evidentira osnovnom računu 37212 *Pomoć obiteljima i kućanstvima*.

Knjiženje kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Isplaćena sredstva građanima za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena			
1.a Doneseno rješenje o isplati građaninu A.B.	1.300	37212	23721
1.b Podmirena obveza temeljem rješenja	1.300	23721	11121

Slučaj 2. U Odluci o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena jedinice lokalne samouprave definirale su prodavatelje/isporučitelje građevinskog materijala kod kojih građani mogu preuzeti građevinski materijal za hitne sanacije šteta, a građani između ponuđenih dobavljača materijala sami odabiru prodavatelja/isporučitelja kod kojeg će preuzeti građevinski materijal temeljem izdanih potvrda od strane gradova i općina svakom građaninu da može kod dobavljača preuzeti materijal za potrebe hitne sanacije šteta olujnog nevremena.

Prodavatelji/isporučitelji građevinskog materijala **obvezni su ispostaviti račune koji glase na osobu koja je preuzela materijal, uz napomenu na računu da se račun dostavlja gradu, odnosno općini koja je izdala potvrdu da osoba može preuzeti materijal. Uz račun obvezno treba priložiti i navedenu potvrdu izdanu od grada, odnosno općine te potvrdu da je materijal isporučen i preuzet.**

Sve prethodno navedeno osnova je za isplatu sredstava od strane općine, odnosno grada prodavateljima/isporučiteljima građevinskog materijala, a u ime i račun građana kojima je izdana potvrda da mogu preuzeti materijal, a koji su preuzeli materijal kod prodavatelja koga su izabrali između svih prodavatelja/isporučitelja definiranih Odlukom.

Općine, odnosno gradovi nakon što zaprime račune od prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala za izdan građevinski materijal građanima te obave suštinske i formalne kontrole računa, plaćaju račune isporučiteljima/prodavateljima građevinskog materijala.

Rashod po osnovi računa prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala se u glavnoj knjizi gradova odnosno općina evidentira osnovnom računu 37212 *Pomoć obiteljima i kućanstvima*.

Knjiženje kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Isplaćena sredstva prodavatelju/isporučitelju građevinskog materijala za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena te potvrde od strane grada odnosno općine građaninu da može kod dobavljača preuzeti materijal za sanaciju			
1.a Primljena faktura od prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala za izdan građevinski materijal građaninu B. D.	850	37212	23721
1.b Podmirena faktura	850	23721	11121

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa Vašim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Učinci novog poreznog zakonodavstva na plaće

Željko Dominis*

U sklopu nove porezne reforme Hrvatski sabor je koncem rujna 2023. usvojio devet poreznih propisa koji su objavljeni u Narodnim novinama, broj 114/23 od 4. listopada 2023. Od tih devet usvojenih izmjena poreznih zakona tri propisa utječu na obračun plaća: Zakon o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 144/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23. i 114/23., koji je na snazi od 1. prosinca 2023.), Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22 i 114/23, koji je stupio na snagu 05. listopada 2023., osim članaka 1. do 8. i članaka 10. do 37. koji stupaju na snagu 1. siječnja 2024.) i Zakon o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 115/16., 101/17., 114/22 i 114/23., koji je na snazi od 15. listopada 2023.). Novine u obračunu doprinosa primjenjuju se od 1. prosinca 2023., a novine u obračunu poreza od 1. siječnja 2024. godine. Poslodavci, koji plaću za prosinac isplaćuju u tom mjesecu, dužni su pri obračunu doprinosa već u 2023. primijeniti nova pravila. Većina poslodavaca plaću za prosinac isplaćuje u siječnju 2024., pa će na toj plaći istodobno primijeniti novi obračun doprinosa i novi obračun poreza na dohodak.

1. Uvod

Plaća predstavlja dohodak od rada, odnosno iznos novca kojeg plaća poslodavac zaposleniku na mjesečnoj razini za njegov rad na temelju sklopljenog ugovora o radu. Plaća kao primitak predstavlja osnovicu za plaćanje doprinosa. Prema propisima i aktima poslodavaca te raznim izvorima radnikovih prava, plaća se različito utvrđuje te propisima nije utvrđeno izravno pravo na koji način treba utvrditi plaću. Možemo reći da je plaća primitak radnika koji poslodavac isplaćuje za obavljeni rad u određenom mjesecu. Plaća se utvrđuje prema odredbama kolektivnih ugovora, pravilnika o radu, ugovorima o radu i drugim aktima poslodavca kojima se utvrđuju prava radnika (članak 90. Zakona o radu – Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23, koji je na snazi od 14. lipnja 2023.). Prema Zakonu o radu plaća se može sastojati od osnovne ili ugovorene plaće, dodatka na plaću i ostalih primitaka. Ovisno o složenosti poslovanja poslodavaca, načinu na koji se odvijaju radni procesi, radnom mjestu radnika i oblicima rada, bruto plaća radnika može se utvrditi u točno određenoj svoti ili može sadržavati više elemenata. Kada su prava radnika na visinu plaće različito utvrđena prema Zakonu o radu poslodavac treba primijeniti za radnika najpovoljnije pravo.

Novim poreznim propisima smanjuju se opterećenja plaća osoba s najnižim dohocima uz povećanje fiskalne autonomije gradova i općina koje je provedeno kroz tri komponente:

- Smanjenje poreza na dohodak - povećanje osnovnog osobnog odbitka s 530 na 560 eura, povećanje iznosa za uzdržavane članove, povećanje praga za višu stopu poreza na dohodak;

- Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje (I. stup) - 300 eura za bruto plaće do 700 eura uz postupno smanjenje olakšice za bruto plaće od 700,01 do 1.300 eura – bez utjecaja na budući iznos mirovine i
- Ukidanje prireza porezu na dohodak – uz pravo gradova i općina da odlukom propišu visinu godišnjih stopa poreza na dohodak u granicama određenim Zakonom.

Obvezni doprinosi vrsta su izravnih poreza i predstavljaju javna davanja državi kao temeljne prihode kojima se financiraju izdaci za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Doprinosi za obvezna osiguranja dijelimo na doprinose iz plaće i doprinose na plaću. Doprinosi se ubiru iz plaće odnosno na teret zaposlenika i tu spadaju doprinosi za mirovinska osiguranja. I. mirovinski stup obavezan je za sve zaposlenike i za njega se po sili zakona odvaja 15% bruto plaće. Tako prikupljena sredstva se koriste za isplatu mirovina. II. mirovinski stup obavezan je za sve osiguranike mlađe od 40 godina osigurane u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja. Doprinosi na plaću odnosno na teret poslodavca se odnose na obvezno zdravstveno osiguranje koje je obvezno za sve građane Republike Hrvatske (dalje: RH). Dakle, prava koja osiguranici imaju na temelju obveznih osiguranja su prava na isplatu mirovine, te prava na pružanje zdravstvenih usluga. Bitno je istaknuti da i svi poslodavci, prilikom obračuna doprinosa prema plaći, na odgovarajući način primjenjuju odredbe o najnižoj mjesečnoj osnovici, najvišoj mjesečnoj osnovici i najvišoj godišnjoj osnovici za obračun doprinosa.

Osobni odbitci u sustavu poreza na dohodak relativno su visoki, posebice s obzirom na relativno izdašne olakšice za djecu i uzdržavane članove obitelji. Iz tog razloga zaposlenici, koji primaju najniže plaće, ne plaćaju porez na dohodak ili plaćaju vrlo niske iznose. Povećanje naknada u sustavu poreza na dohodak nije učinkovita mjera za povećanje neto dohotka takvih osoba, kao što ni smanjenje samih stopa ne može ništa promijeniti.

* Željko Dominis, mag.ing, Dubrovnik-Lumbarda, email: zeljko.dominis@gmail.com

Brisanje pojma osnovice osobnog odbitka i povećanje iznosa osobnog odbitka dovodi do jednostavnosti u oporezivanju, povećanja plaća te će isto utjecati na smanjenje negativnih učinaka inflacije. Tako će povećanje iznosa osobnog odbitka dovesti do smanjenja iznosa porezne obveze poreznom obvezniku samcu odnosno povećanja raspoloživog dohotka za 69,84 eura na godišnjoj razini. Također, u slučaju kada porezni obveznik uz osnovni osobni odbitak koristi i olakšicu za dvoje uzdržavane djece povećanjem iznosa osobnog odbitka, njegova porezna obveza na mjesečnoj razini smanjuje se za iznos od 328,80 eura na godišnjoj razini, što ujedno znači da se njegov raspoloživi dohodak povećava u istom iznosu.

2. Porezno opterećenje rada u EU

Porez na dohodak građana, porez na plaću i porezi na potrošnju čine velik dio poreznih prihoda mnogih zemalja. Ti porezi zajedno čine porezno opterećenje rada i izravnim oporezivanjem plaća koje se koriste za potrošnju. Ovo porezno opterećenje rada odražava razliku između ukupnog troška poslodavca za zaposlenika i neto raspoloživog dohotka zaposlenika.

Porezi na plaće obično su paušalni porezi koji se naplaćuju na plaće, uz poreze na dohodak. U većini zemalja Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i poslodavac i zaposlenik plaćaju porez na plaću. Ovi porezi obično financiraju posebne socijalne programe, kao što su osiguranje za slučaj nezaposlenosti, zdravstveno osiguranje i osiguranje za starost. Iako se porezi na plaće obično dijele između radnika i njihovih poslodavaca, ekonomisti se općenito slažu da obje strane poreza na plaće u konačnici padaju na radnike.

Porez na plaću trenutno predstavlja glavni element u fiskalnim sustavima država članica EU. Važnost poreza na plaću posljednjih je desetljeća u stalnom porastu. To se pripisuje slijedećim činjenicama:

- da se dohodak općenito smatra najpravednijim temeljem za oporezivanje i
- da je sve veća uporaba odbitka poreza na plaće (povezano s koncentracijom radnih mjesta u većim i sve bolje organiziranim proizvodnim jedinicama).

Porez na plaću primjenjuje se na razini središnje države u većini država članica. U nekim slučajevima ti se porezi dopunjuju s jednim ili više lokalnih poreza, iako u većini europskih zemalja porezi na osobni dohodak na nižim razinama vlasti ili ne % je ili su relativno nevažni u smislu prinosa. Omjer poreza na dohodak i BDP-a uvelike varira među zemljama.

Sve zemlje primjenjuju princip prebivališta. Rezidenti se oporezuju na sve svoje prihode, neovi-

sno o zemlji u kojoj su prihodi ostvareni. Nerezidenti se oporezuju samo na svoju zaradu u toj zemlji. Međutim, svaka država primjenjuje različite kriterije kako bi utvrdila ima li osoba prebivalište u toj zemlji. Većina država članica određuje prebivalište osobe u zemlji u kojoj osoba ima svoje uobičajeno prebivalište ili u kojoj boravi najmanje šest mjeseci tijekom fiskalne godine. Uzima se u obzir i mjesto gdje se nalazi središte ekonomskih interesa, odnosno mjesto stanovanja partnera i djece.

Godine 2022. samci s prosječnom plaćom platili su otprilike jednu trećinu svojih plaća u obliku poreza. U većini zemalja OECD-a obitelji su imale manja porezna opterećenja od samaca bez djece koji zarađuju isti prihod.

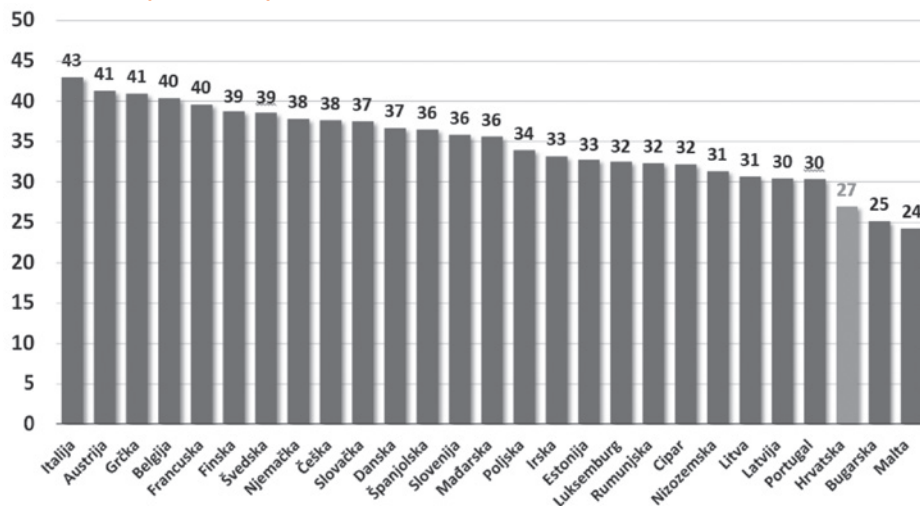
Neke su pojedinačne zemlje u posljednja dva desetljeća znatno promijenile svoje poreze na dohodak i plaće. Mađarska, članica EU i zemlja OECD-a s jednim od najvećih poreznih opterećenja na rad u 2000. godini, imala je najznačajnije smanjenje svog poreznog opterećenja sa 54,7% na 41,2% u 2022. To je djelomično zbog uvođenja paušalnog poreza

na dohodak, što je smanjilo porezno opterećenje dohotka u odnosu na ukupne troškove rada. Osim toga, Mađarska je smanjila svoje poreze i na plaće u odnosu na ukupne troškove rada. Švedska i Litva također su značajno smanjile svoja porezna opterećenja na rad za 7,7 odnosno 7,5 % tih bodova.

2.1. Porezno opterećenje rada razlikuje se diljem EU

Iako je porezno opterećenje u Europi općenito visoko, postoji relativno širok raspon. Kako bi se smanjio učinak kumulacije zarađenog dohotka u zajedničkim sustavima, većina zemalja sa zajedničkim oporezivanjem primjenjuje „*income splitting*“, prema kojem se smatra da svaki od supružnika ima isti dohodak, bez obzira na njihovu stvarnu zaradu. Tamo gdje su porezne stope progresivne to ima učinak smanjenja porezne obveze.

Grafikon 1. Prikaz implicitnih poreznih stopa na rad u državama članicama EU-a (2021., u %)¹

¹ Izvor: Europska komisija, Glavna uprava za oporezivanje i carinsku uniju, temeljeno na podacima Eurostata.2

Grafikon 1. ilustrira kako se europske zemlje razlikuju u poreznom opterećenju rada prema podacima iz 2021. izraženo u postotcima.

Trenutno Belgija ima najveće porezno opterećenje rada od 53% (ujedno i najviše od svih zemalja Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development* - dalje: OECD), a slijede je Njemačka s 47,8% i Francuska s 47%. S druge strane, Švicarska ima najmanje porezno opterećenje od 23,4%. Nizozemska, Italija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Belgija, Danska, Austrija, Finska i Švedska pojedinačno procjenjuju zarađeni dohodak supružnika ako su oboje zaposleni. Francuska, Portugal, Grčka i Luksemburg koriste zajedničko oporezivanje, a u Španjolskoj, Njemačkoj i Irskoj postoji mogućnost izbora između pojedinačnog ili zajedničkog oporezivanja. U zemljama koje koriste zajedničko oporezivanje, porezna obveza izračunava se primjenom odgovarajuće stope na ukupni oporezivi zarađeni dohodak supružnika. Pod pojedinačnim oporezivanjem, obveza se izračunava primjenom odgovarajuće stope na oporezivi zarađeni dohodak svakog supružnika zasebno.

Važno je napomenuti da europske zemlje pružaju određene ciljane porezne olakšice za obitelji s djecom, obično putem nižih poreza na dohodak. U Njemačkoj se jedan radnik, koji zarađuje prosječnu plaću u zemlji, suočava s poreznim opterećenjem od 47,8%. Obitelj s dvoje djece i jednom odraslom osobom bila bi porezno opterećena od 32,9%. Turska je jedina zemlja u Europi koja obitelji ne oporezuje po nižoj stopi od samaca (na prosječnu plaću). Druge zemlje OECD-a poput Čilea, Kostarike i Meksika također ne oporezuju obitelji po nižoj stopi od samaca.

3. Porezna reforma - povećanje iznosa osobnih odbitaka

Novim poreznim propisima izmijenjen je propisani iznos osnovnog osobnog odbitka s 530,90 eura na iznos od 560,00 eura. Također su izmijenjeni koeficijenti koji se koriste pri izračunu uvećanog osobnog odbitka po osnovi uzdržanih članova i invalidnosti.

Dakle, izmjenama Zakona izmijenili su se iznosi osobnog odbitka za uzdržavane članove i invalidnost i to na način kako je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1. Povećanje iznosa osobnih odbitaka²

	Sadašnji sustav - koeficijenti prema osnovici osobnog odbitka od 331,81 €			Novi sustav - koeficijenti prema visini osobnog odbitka od 560 €		Apsolutna i % razlika između sadašnjeg i novog sustava	
	Koef.	kuna	euro	Koef.	euro	euro	%
Mjesečni prag osnovice		30.000	3.982		4.200	218	5,5
Osnovni osobni odbitak		4.000	531		560	29	5,5
Uzdržavani član	0,7	1.750	232	0,5	280	48	20,6
1. dijete	0,7	1.750	232	0,5	280	48	20,6
2. dijete	1,0	2.500	332	0,7	392	60	18,1
3. dijete	1,4	3.500	465	1,0	560	95	20,6
4. dijete	1,9	4.750	630	1,4	784	154	24,4
5. dijete	2,5	6.250	830	1,9	1.064	234	28,3
6. dijete	3,2	8.000	1.062	2,5	1.400	338	31,9
7. dijete	4,0	10.000	1.327	3,2	1.792	465	35,0
8. dijete	4,9	12.250	1.626	4,0	2.240	614	37,8
9. dijete	5,9	14.750	1.958	4,9	2.744	786	40,2
Invalidnost	0,4	1.000	133	0,3	168	35	26,6
Invalidnost 100%	1,5	3.750	498	1,0	560	62	12,5

Navedenim izmjenama doći će do rasterećenja poreznih obveznika u vidu smanjenja porezne obveze čime će se povećati raspoloživi dohodak poreznih obveznika.

Za pravilan obračun poreza iz plaća koje će se isplaćivati od 1. siječnja 2024. treba podatke iz PK kartica o pravu radnika na osobni odbitak uskladiti s novim iznosom osnovnog osobnog odbitka i odbitaka za uzdržavane članove. Novi su koeficijenti za određivanje odbitaka za uzdržavane članove i djecu. Ta porezna olakšica određivat će se kao umnožak koeficijenta i osnovnog osobnog odbitka, kako je bilo propisano do 2016. Za primjenu stopa poreza treba relevantne su odluke općina i gradova, koje su oni morali donijeti do 30. studenoga 2023. i objaviti u Narodnim novinama, a u slučajevima kada u tom roku nisu donesene odluke, primjenjuje se stopa od 2% i 30% na nove iznose poreznih osnovica.

Proizvedena je razlika između bruto i neto plaće doprinosima za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), porezom na dohodak i prirezom. Budući da ne postoji učinkovit način utjecaja na porez na dohodak i prirez, Vlada RH odlučila je uvesti olakšicu kojom se smanjuje iznos doprinosa u I. stupu, dok doprinos u II. stupu ostaje nepromijenjen. Mjera se odnosi na sve zaposlenike čija je mjesečna bruto plaća manja od 1300 eura. Zaposlenici čija mjesečna bruto plaća iznosi 700 eura imat će pravo na olakšicu od 300 eura, što zapravo predstavlja smanjenje isplaćenih naknada za 45 eura (Tablica 2.). Međutim,

² Izvor: Vlada Republike Hrvatske, rujan 2023.

taj iznos sada postaje oporezivi dohodak, pa ako primijeno samo osnovni osobni odbitak (bez uzdržanih osoba i bez invaliditeta), osnovica za porez na dohodak sada se povećava za 45 eura, dok se porez na dohodak povećava za 9 eura. To znači da je učinak olakšica djelomično poništen.

Tablica 2. Mjesečna osnovica za obračun doprinosa i iznos olakšice³

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa (€)	Iznos olakšice (€)
Do 700	300
Od 700,01 do 1.300	0,5 x (1.300 - osnovica)
1.300,01 ili više	-

4. Uvođenje olakšice na doprinose za mirovinsko osiguranje

Najveća rasprava vodila se oko pitanja intervencije u sustav doprinosa koji se koriste za financiranje mirovinskog sustava, budući da sustav trenutno ne prikuplja dovoljno sredstava za financiranje postojećih mirovina. Ovo rasterećenje rezultirat će godišnjim manjkom prihoda od doprinosa u iznosu od 329 milijuna eura, koji će se pokriti prijenosom sredstava iz državnog proračuna i/ili zaduživanjem, kao što je to slučaj s trenutnim deficitom mirovinskog sustava. Pri tome postavlja se pitanje je li takva mjera bila moguća bez utjecaja na mirovinski sustav?

Za usporedbu, mnoge europske zemlje uvele su takozvane povratne porezne kredite⁴ u svoje nacionalne fiskalne sustave. U takvom sustavu, konačni ili „neto“ porez na dohodak, koji plaća zaposlenik, izračunava se kao razlika između „bruto“ poreza na dohodak i iznosa poreznog kredita. Ako porezna olakšica premašuje bruto porezno opterećenje, zaposlenik ima pravo na „negativni porez“ koji se plaća u obliku povrata poreza. Iznos poreznog kredita može se modelirati na brojne načine. Jedan od načina bio bi maksimalno kreditiranje zaposlenika s najnižim bruto plaćama, nakon čega bi se iznos kredita linearno smanjivao s rastom plaća.

U Tablici 3. prikazano je povećanje neto plaće kroz uvođenje olakšice na doprinose za mirovinsko osiguranje (samo mirovinsko osiguranje I. stup - bez povećanja osobnog odbitka).

Tablica 3. Povećanje neto plaće kroz uvođenje olakšice na doprinose za mirovinsko osiguranje (samo mirovinsko osiguranje I. stup - bez povećanja osobnog odbitka)⁵

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa (€)	Prosječno povećanje neto plaće po pojedinim razredima (€)
do 700	42,90
700,01 do 900	34,30
900,01 do 1100,00	20,66
1100,01 do 1300,00	6,72
1300,01 do 1500,00	-
1500,01 do 1700,00	-
iznad 1700,00	-
UKUPNO (prosječno)	17,35

Svim osiguranicima, kojima iznos bruto plaća prelazi iznos iznad 1.300,00 eura, prestati će pravo na korištenje umanjenja mjesečne osnovice za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Za iznos bruto plaća u rasponu od 700,01 eura do 1.300,00 eura, primjenjujući linearni model izračuna iznosa umanjenja mjesečne osnovice za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje, osiguranicima će se ravnomjernije i pravednije omogućiti korištenje umanjenja. Na primjer, ako mjesečna bruto plaća iznosi 1200 eura, osnovica se umanjuje za 50 eura, što rezultira uštedom od 10 ili 7,5 eura doprinosa, ovisno o tome je li radnik osiguran samo u prvom ili u oba mirovinska stupa. Osnovica se umanjuje samo za doprinos za mirovinsko osiguranje koji se plaća za prvi mirovinski stup, ne odnosi se na doprinos za drugi stup, ni na doprinose koji se obračunavaju na plaću (zdravstveno osiguranje i dodatni doprinos za staž s povećanim trajanjem).

Umanjenje osnovice provodi se samo pri isplati primitka koji se prema fiskalnim propisima smatra mjesečnom plaćom i ne može se primijeniti na ostalim primicima, iako podliježu obvezi doprinosa. Umanjenje se primjenjuje bez obzira na ugovoreno radno vrijeme i neovisno o broju dana za koje se isplaćuje mjesečna plaća. Pri isplati plaće u dva navrata umanjeno se obračunava na prvoj isplati, a na drugoj se isplati ispravljiva naviše ili naniže, prema podatku o ukupnoj mjesečnoj plaći. To obuhvaća i situacije kad se plaća u novcu isplaćuje početkom mjeseca, a za nekoliko se dana obračunava plaća u naravi koja je ugovorena kao dio mjesečne plaće.

Za radnike koji su zaposleni samo kod jednog poslodavca umanjeno se jednako primjenjuje na plaći za puno i za nepuno radno vrijeme. Za one koji su zaposleni kod dvaju ili više poslodavaca, uključujući i dopunski rad, umanjeno se primjenjuje ako radnikova plaća kod svih poslodavaca zajedno za određeni mjesec iznosi do 1300 eura. Da bi svaki poslodavac imao podatak o ukupnom iznosu mjesečne plaće i izračunao razmjerno umanjeno koje on primjenjuje, radnik mora svim svojim poslodavcima na vrijeme dostaviti izjavu o plaći koju za taj mjesec ostvaruje kod svakog poslodavca. Ako ne dostavi izjavu, poslodavac će u sustavu ePorezna pribaviti podatke o iznosu ukupne plaće

³ Izvor: Vlada Republike Hrvatske, rujan 2023.

⁴ „Porezni kredit“ primjenjuje se nakon izračuna porezne osnovice i primjene poreznih stopa i ne treba ga identificirati s osobnim odbicima koji predstavljaju „smanjenje porezne osnovice“ i izračunavaju se prije primjene poreznih stopa. Hrvatski sustav poreza na dohodak poznaje nekoliko vrsta poreznih olakšica (npr. za mlade zaposlenike), ali one nikako ne mogu dovesti do negativnih iznosa poreza.

⁵ Izvor: Vlada Republike Hrvatske, rujan 2023.

toga radnika i iznosu umanjenja, a Porezna uprava će ih izračunati na temelju podataka o plaćama kod svih isplati-telja za prethodni mjesec.

Problem nastaje u slučaju ako radnik u prethodnom mje-secu nije radio kod dva poslodavca, a nije na vrijeme do- stavio izjavu. Ako radniku prestane radni odnos tijekom mjeseca i u istom se mjesecu zaposli kod novog poslodav- ca, morat će i starom i novom poslodavcu dostaviti izjavu o visini plaće za taj mjesec. Ako ne dostavi li izjavu, tada nema ni umanjenja. Postavlja se pitanje kako postupiti ako radnik naknadno dostavi izjavu i treba li u tom slučaju ispravljati prije sastavljen obračun doprinosa koji posred- no utječe na visinu neto plaće? Prema radnom zakonodav- stvu potraživanja iz radnog odnosa zastarijevaju u roku od pet godina i upitno je može li fiskalni propis onemogućiti radnika u ostvarivanju punog prava na neto plaću.

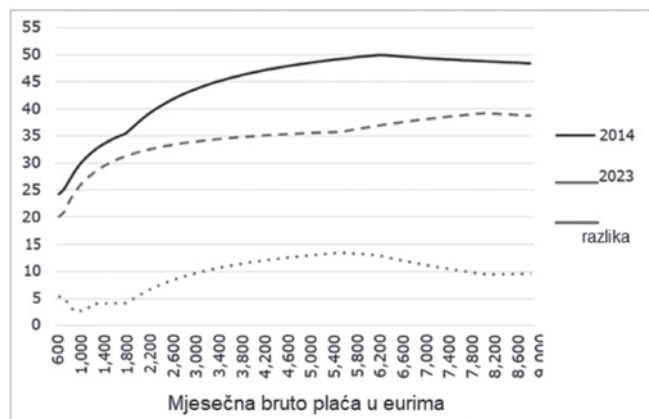
5. Primjer izračuna plaće

Kako bismo ilustrirali učinke pojedinih promjena u sustavu oporezivanja, u nastavku donosimo izračune za hipotet- skog pojedinca s različitim visinama mjesečne bruto plaće.

Pretpostavimo da taj pojedinac ima 40 godina, nema uz- državane članove obitelji, živi u gradu Zadru sa stopom prireza od 12%⁶, radi svih 12 mjeseci u godini, 40 sati tjed- no i ne prima neoporezive primitke. Analiziramo doprino- se za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), porez na dohodak i prirez. Ove naknade predstavljaju razliku između bruto i neto plaće (dalje: „obvezni doprinosi na plaće“).

Na grafikonu 2. prikazan je udio obveznih doprinosa na plaće u bruto plaći za 2014. i 2023. godinu za bruto plaće u rasponu od 600 do 9.000 eura. Također prikazujemo raz- liku u postotnim bodovima („razlika“), koja otkriva sma- njenje relativnog poreznog opterećenja za svaki pojedini iznos bruto plaće. Za mjesečne bruto plaće do 2.000 eura ta razlika iznosi oko 5%, dok za bruto plaće od 3.000 do 8.000 eura prelazi 10%.

Grafikon 2. Udio obveznih doprinosa na plaću u bruto plaći poreznog obveznika u 2014. i 2023. godini (%)⁷

⁶ Sukladno članku 3. Odluke o porezima grada Zadra (Nar. nov., br. 113/19. i 137/22).

⁷ Izvor: Urban, I., Bezeredi, S., Bratić, V.: „Changes to tax legislation in 2023“, Institut za javne financije, 2023.

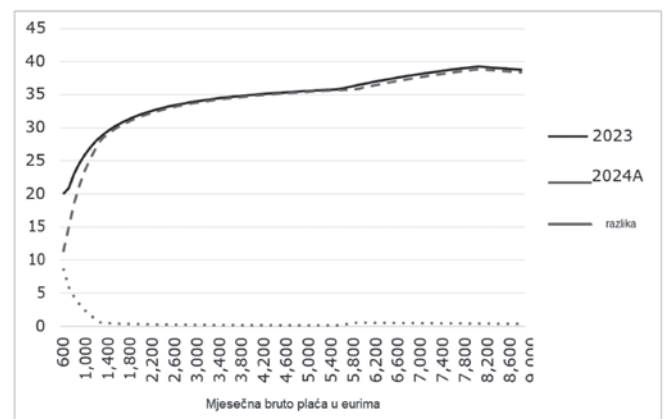
Budući da u razdoblju od 2014. do 2023. nije bilo reformi sustava doprinosa za mirovinsko osiguranje, sve navede- ne razlike mogu se pripisati promjenama u porezu na do- hodak. Jasno je da su veće plaće zabilježile veće smanjenje poreznog opterećenja, kako u relativnom tako i u apsolut- nom smislu.

Ovisno o tome za koju će se stopu poreza na dohodak grad Zadar odlučiti, razlikujemo dva scenarija:

- Scenarij 1. - Grad Zadar povećava stope poreza na do- hodak na 22,4% odnosno 33,6% u 2024.
- Scenarij 2. - Grad Zadar smanjuje stope poreza na do- hodak na 15% odnosno 25% u 2024.

Grafikon 3. uspoređuje sustav koji je na snazi 2023. i Sce- narij 1. Udio obveznih doprinosa na plaću u bruto plaći niži je u Scenariju 1. nego u 2023. Razlika je posebno vidljiva kod najnižih razina plaća, gdje taj udio pada ispod 20% u Scenariju 1., što iznosi oko 11% za bruto plaću od 600 eura i na oko 15% za bruto plaću od 700 eura.

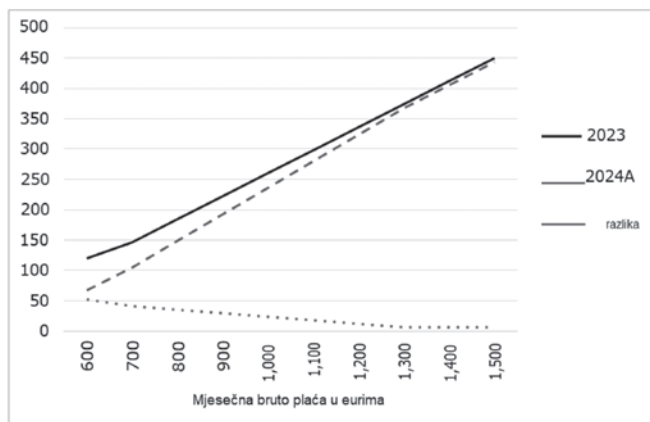
Grafikon 3. Udio obveznih doprinosa na plaću u bruto plaći za poreznog obveznika u 2023. godini i Sce- nariju 1 (%)⁸

Daljnje korisne informacije donosi Grafikon 4. koji pika- zuje obvezne doprinose na plaće u eurima za bruto plaće do 1500 eura. Na temelju ovih podataka možemo izravno izračunati iznos za koji bi neto plaća u Scenariju1. porasla u odnosu na trenutnu plaću iz 2023. godine. Primjerice, za osobu sa 600 eura bruto plaće neto plaća u 2024. godini porasla bi za oko 50 eura, s tim da bi veće bruto plaće pratile manje povišice. Ukratko, u Scenariju 1. smanjenje poreznog opterećenja najveće je za zaposlenike s najnižim plaćama, dok s povećanjem plaća to smanjenje na koncu doseže nulu.

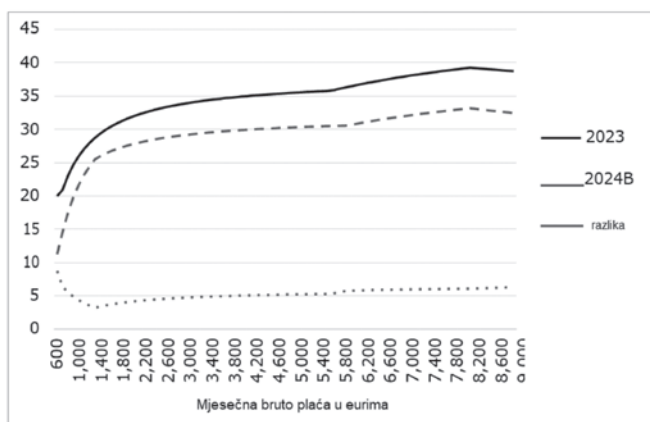
⁸ Izvor: Urban, I., Bezeredi, S., Bratić, V.: „Changes to tax legislation in 2023“, Institut za javne financije, 2023.

Grafikon 4. Ukupan iznos obveznih doprinosa na plaću u bruto plaći za poreznog obveznika u 2023. i Scenariju 1. (u eurima)⁹

S druge strane, kao što je prikazano na Grafikonu 5, u Scenariju 2. sve razine plaća, a ne samo zaposlenici s najnižim plaćama, doživjele bi znatno smanjenje poreznog opterećenja. Kao što je prikazano na Grafikonu 1, ove druge plaće su već više puta rasterećene poreza u proteklih 10 godina.

Grafikon 5. Udio obveznih doprinosa na plaću u bruto plaći za poreznog obveznika u 2023. godini i Scenariju 2. (%)¹⁰

6. Zaključak

Sustav poreza na dohodak doživio je brojne reforme u proteklih desetak godina, a sve su imale za cilj smanjenje poreznog opterećenja, što je prvenstveno pogodovalo osobama s natprosječnim primanjima. Imajući u vidu zaposlenike s najnižim plaćama, Vlada RH ovom poreznom reformom omogućila je rasterećenje doprinosa za I. mirovinski stup od 2024. Ukratko, nova mjera, olakšica u I. stupu, pogoduje skupini zaposlenih s nižim primanjima koji nisu mogli profitirati povećanjem osobnih odbitaka i smanjenjem poreznih stopa u dosadašnjem sustavu poreza na dohodak.

U 2024. godini ne plaća se prirez. Novine u obračunu doprinosa i poreza rezultirat će povećanjem neto plaća za sve zaposlene, a relativno najviše za radnike s niskim plaćama, što je i cilj porezne reforme. Pritom će zadiranje u metodologiju obračuna doprinosa iz plaće i pribavljanje potrebnih podataka troškovno opteretiti poslodavce. Trebat će doraditi računalne programe, prilagoditi obrasce, one koji se uručuju radniku i one koji se dostavljaju Poreznoj upravi, prikupiti podatke o stopama poreza po gradovima i općinama. Sve to poslodavcima povećava troškove ispunjavanja poreznih obveza, što bi moglo umanjiti željene učinke uvedenih novina.

Davanjem pune autonomije gradovima i općinama u odlučivanju o smanjenju stope poreza na dohodak s 20% na 15% te s 30% na 25% otvara se mogućnost daljnjeg smanjenja poreznog opterećenja. Ipak, treba primijetiti da ovo smanjenje opet pogoduje onima s natprosječnim plaćama. To ne mora nužno biti loše, ali čelnici gradova i općina također trebaju imati na umu da bi prihodi od poreza na dohodak mogli znatno pasti, a mnogim lokalnim jedinicama to je glavni izvor financiranja javnih usluga. Stoga bi lokalne vlasti u narednom, relativno kratkom razdoblju, trebale donijeti ključnu stratešku odluku kojim smjerom ići i kako se prilagoditi novonastalim okolnostima.

Obzirom da je Grad Zagreb imao najviši prirez za očekivati je da će imati i najviše stope poreza na dohodak, dakle umjesto dosadašnjih 20% i 30% stope poreza na dohodak od 01. siječnja 2024.g. mogle bi biti 23,6% i 35,4%.

Literatura:

1. Enache, C.: „Tax Burden on Labor in Europe“, Taxfoundation, 2023.;
2. Urban, I., Bezeredi, S., Bratić, V.: „Changes to tax legislation in 2023“, Institut za javne financije, 2023.;
3. Vlada Republike Hrvatske: „Izmjene poreznih propisa u 2023. godini“, 2023.;
4. Vlada Republike Hrvatske: „Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima“, 2023.;
5. Vlada Republike Hrvatske: „Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, 2023.;
6. Vlada Republike Hrvatske: „Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, 2023.;
7. Vlada Republike Hrvatske: „Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnim porezima, 2023.;
8. Zuber, M.: „Porezna reforma: Kako će se obračunavati plaće prema novim poreznim pravilima“, Lider, 2023.

⁹ Izvor: Urban, I., Bezeredi, S., Bratić, V.: „Changes to tax legislation in 2023“, Institut za javne financije, 2023.

¹⁰ Izvor: Urban, I., Bezeredi, S., Bratić, V.: „Changes to tax legislation in 2023“, Institut za javne financije, 2023.

Obveza usklađenja odluka o lokalnim porezima

Mirjana Mahović Komljenović*

U Narodnim novinama br. 114/23 od 4. listopada 2023. godine, uz ostale porezne propise koji su izmijenjeni u paketu 6. kruga porezne reforme, donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnim porezima. Izmijenjene odredbe Zakona o lokalnim porezima, usmjerene su na povećanje fiskalne autonomije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, vodeći računa o Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi prema kojoj najmanje dio prihoda lokalnih jedinica mora proizlaziti iz lokalnih poreza i naknada čije porezne stope utvrđuju same lokalne jedinice. Iako Zakon o lokalnim porezima stupa na snagu 1. siječnja 2024. godine, pojedine izmijenjene odredbe iz Zakona, počele su se već primjenjivati u listopadu 2023. godine radi propisanih dužnosti prema kojima su predstavnička tijela jedinice lokalne samouprave dužna donijeti Odluku kojom će se utvrditi visina viših i nižih poreznih stopa za godišnji porez na dohodak te objaviti u Narodnim novinama i to najkasnije do kraja 2023. godine, Odluku kojom se stavljaju van snage odluka o prirezu porezu na dohodak koji se ukida te Odluku kojom se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati ili donijeti novu Odluku o lokalnim porezima), i to najkasnije do 15. prosinca 2023. godine.

1. Uvod

Reformom poreznog sustava koja se i dalje nastavlja, u **Narodnim novinama br. 114/23 od 4. listopada 2023. godine** objavljena je izmjena i dopuna devet zakonskih propisa koji su u nadležnosti Porezne uprave a predložene porezne izmjene usmjerene su i na povećanje životnog standarda građana na način da se povećaju niže neto plaće radnika a time i njihova kupovna moć, očuva gospodarski rast kao i povećana fiskalna autonomija jedinica lokalne samouprave.

Radi povećanja autonomije lokalnih vlasti i smanjenja ovisnosti jedinica lokalne samouprave o prijenosima središnje države te pojednostavljivanja sustava oporezivanja dohotka, u poreznom paketu su osim **Zakona o lokalnim porezima**, izmijenjeni i drugi porezni zakoni vezanih uz oporezivanje dohotka i to: **Zakon o porezu na dohodak** (Nar. nov., br. 115/16. – 115/22.), kao i **Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave** (Nar. nov., br. 127/17. – 151/22.), kojim se uređuju izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, raspodjela prihoda od poreza na dohodak, fiskalno izravnanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te financiranje decentraliziranih funkcija.

2. Ukidanje prireza porezu na dohodak

Prema izmjenama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 114/23) te Zakona o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 114/23), od 1. siječnja 2024. godine pojednostavnio se sustav oporezivanja dohotka ukidanjem prireza porezu

na dohodak, koji se obračunava na sve vrste ostvarenog dohotka fizičkih osoba.

Međutim, ukidanjem prireza porezu na dohodak istovremeno se dopušta da ovisno o broju stanovnika, općine i gradovi sami propišu nižu i višu stopu poreza na dohodak za godišnje poreze (nesamostalni rad, samostalnu djelatnost i drugi dohodak) u granicama propisanim Zakonom o porezu na dohodak, kako bi zadržali željenu razinu prihoda, a da porezni obveznici pri tome ne budu u financijski nepovoljnijem položaju.

3. Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave

Nižu i višu stopu poreza za dohotke koji nisu konačni, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje donošenjem Odluke koja se objavljuje u Narodnim novinama, najkasnije do kraja studenog tekuće godine, sa stupanjem na snagu 1. siječnja iduće godine, a primjenjuje se do donošenja nove odluke. Stoga su jedinice lokalne samouprave Odluku svog predstavničkog tijela, dužne dostaviti Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u roku od osam dana od dana njezina donošenja radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave.

Navedeno znači da je za primjenu od 1. siječnja 2024. godine, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave potrebno donijeti:

➤ **Odluku kojom se određuje visina poreznih stopa, te istu objaviti u Narodnim novinama do kraja 2023. godine.**

Međutim, ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave a ovisno o broju stanovnika, ne donese odluku kojom će propisati visinu poreznih stopa u propisanom roku, tada se određuje stopa poreza na dohodak od 20%

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl. oec., Ministarstvo financija – Porezna uprava, PU Novi Zagreb

na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura.

- **Odluku kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak**/Odluke o izmjenama Odluke (u kojima su propisani prirezi), te
- **Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi**, ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima, i to najkasnije do 15. prosinca 2023.

Ostavljani rok za izmjenom važeće odluke o lokalnim porezima kao i donošenjem nove odluke nije dug, stoga jedinice lokalne samouprave s navedenim postupcima trebaju krenuti što je moguće ranije.

4. Obavijest o provođenju savjetovana s javnošću

Radi utvrđivanja dužnosti predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave za donošenje Odluka, koje su osim Zakonom o lokalnim porezima propisane i Zakonom o porezu na dohodak, **na mrežnim stranicama PU od 23. listopada 2013. godine, objavljena je obavijest u kojoj se daje:**

- Uputa o procedurama i rokovima donošenja Odluka jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- Predložak Odluke kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak/Odluke o izmjenama Odluke (u kojima su propisani prirezi)
- Predložak Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima) i to najkasnije do 15. prosinca 2023.

Prema navedenoj obavijesti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su:

a) dopuniti Plan savjetovanja sa zainteresiranom javnošću na način da u Plan uvrste predmetne odluke te obavijeste javnost o izmjeni plana, ukoliko to već nisu učinile. Dopuna Plana može se provesti prije stupanja zakonskog paketa na snagu.

Plan savjetovanja s javnošću sadrži naziv propisa, općeg akta ili dokumenta za koji se provodi savjetovanje, očekivano vrijeme njegova donošenja ili usvajanja, okvirno vrijeme provedbe internetskog savjetovanja te druge predviđene načine na koje se namjerava provesti savjetovanje, kao što su javne rasprave, distribucija nacrt propisa zainteresiranoj javnosti elektroničkom poštom, sudjelovanje u radnim skupinama i drugo.

b) provesti savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u trajanju od 30 dana putem internetske stranice ili središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje s javnošću.

Savjetovanje se provodi objavom nacrt propisa, općeg akta odnosno drugog dokumenta, s obrazloženjem razloga i ciljeva koji se žele postići donošenjem propisa, akta ili drugog dokumenta te pozivom javnosti da dostavi svoje prijedloge i mišljenja.

Obvezatnost provođenja javnog savjetovanja odnosi se na Odluke kojim se utječe na interese poreznih obveznika. Primjerice, ako se donosi nova odluka ili ako se mijenjaju i/ili dopunjuju i drugi dijelovi odluke (npr. promjena visine poreza na kuće za odmor i sl.) nužno je provesti savjetovanje u trajanju od 30 dana.

c) izraditi Izvješće o savjetovanju s javnošću a po isteku roka za dostavu mišljenja i prijedloga jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su, koje sadrži zaprimljene prijedloge i primjedbe te očitovanja s razlozima za neprihvatanje pojedinih prijedloga i primjedbi. Izvješće je potrebno objaviti na internetskoj stranici ili središnjem državnom portalu za savjetovanje s javnošću.

Preporuča se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave da prilikom određivanja vremenskog rasporeda aktivnosti za donošenje predmetnih odluka planiraju adekvatno vrijeme za izradu Izvješća o provedenom savjetovanju. Predmetne odluke mogle bi povećati interes javnosti za sudjelovanje u javnom savjetovanju, a slijedom toga i broj komentara koje je potrebno obraditi u Izvješću koje se obavezno dostavlja predstavničkom tijelu. Prijedloge predmetnih odluka sa Izvješćem o provedenom savjetovanju potrebno je dostaviti predstavničkom tijelu na usvajanje u rokovima propisanim Statutom i/ili Poslovníkom lokalne jedinice.

d) Po okončanju postupka donošenja odluka na predstavničkom tijelu, najkasnije do kraja 2023. odnosno do 15. prosinca 2023. godine, iste je potrebno objaviti u Narodnim novinama – Odluke kojom će utvrditi visinu poreznih stopa (više i niže) za godišnji porez na dohodak) odnosno službenom glasniku jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Odluke kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak/Odluke o izmjenama Odluke u kojima su propisani prirezi te Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima) s danom stupanja na snagu 1. siječnja 2024. godine.

Odluku, osim odluke kojom se uređuje ukidanje prireza porezu na dohodak, potrebno je bez odgode dostaviti PU u roku od osam dana od dana njezina donošenja na mail lokalni.porezi@porezna-uprava.hr radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave.

4.1. Odluka o stavljanju van snage odluka o prirezu poreza na dohodak

Odluke koje su jedinice lokalne samouprave donijele:

1. za potrebe plaćanja poreza na potrošnju: visinu stope poreza na potrošnju i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,
2. za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor: visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor, i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,

3. za potrebe plaćanja poreza na korištenje javnih površina: što se smatra javnom površinom, visinu, način i uvjete plaćanja poreza na korištenje javnih površina, kao i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,

predstavničko tijelo, ako ima potrebu za izmjenom, može te **Odluke izmijeniti do 15. prosinca 2023.** godine u skladu s odredbama Zakona, a **kako bi stupile na snagu 1. siječnja 2024.** godine.

Međutim, ako jedinica lokalne samouprave ne uskladi predmetne Odluke s odredbama Zakona do 15. prosinca 2023., takva Odluka se primjenjuje u dijelovima koji nisu u suprotnosti s odredbama Zakona. **To znači da se od 1. siječnja 2024. godine, više neće obračunavati prerez porezu na dohodak, a neovisno o odluci jedinica lokalne samouprave.**

Važeće Odluke koje su jedinice lokalne samouprave donijele u skladu s čl.42. st.1. Zakona o lokalnim porezima, ostaju na snazi do 31. prosinca 2023. godine. Nadalje i svi postupci utvrđivanja i naplate lokalnih poreza započeti po Zakonu o lokalnim porezima, završit će se po odredbama toga Zakona.

Nastavno se daje primjer predložka Odluke kojom se stavljaju van snage Odluke o prerezu porezu na dohodak.

**ODLUKA O STAVLJANJU IZVAN SNAGE
ODLUKE O PRIREZU
POREZU NA DOHODAK GRADA A**

Članak 1.

Stavlja se izvan snage Odluka o prerezu porezu na dohodak **Grada A** koja je objavljena u Narodnim novinama broj **1/2019.** te u Službenom glasniku Grada A od **1. prosinca 2019. broj 32 /18.**

Članak 2.

Ova Odluka objavit će se u Službenom glasniku Grada A **15. prosinca 2023.** a stupa na snagu **1. siječnja 2024. godine.**

5. Povećanje iznosa godišnje i mjesečne porezne osnovice

Prema izmjenama čl. 19. Zakona o porezu na dohodak, od 1. siječnja 2024. godine, godišnji porez na dohodak plaća po nižoj poreznoj stopi ali na povećanu **godišnju poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura** umjesto dosadašnjih 47.780,28 eura, te po višoj poreznoj stopi na dio porezne osnovice koja prelazi iznos od 50.400,00 eura.

Prema izmjenama čl. 24. Zakona o porezu na dohodak, povećava se i **mjesečni iznos porezne osnovice** na koju se obračunava predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada, primjenom niže porezne stope na mjesečnu poreznu osnovicu **do visine 4.200,00 eura** umjesto dosadašnjih 3.981,68 eura, te više porezne stope na mjesečnu poreznu osnovicu koji prelazi iznos od 4.200,00 eura.

Tablica 1. Godišnja porezna osnovica od 1. siječnja 2024. godine

Porezne stope	Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku	Godišnja porezna osnovica do 31.12.2023.	Godišnja porezna osnovica od 1.1.2024.
niža	20%	do 47.780,28 eura	do 50.400,00 eura
viša	30%	od 47.780,28 eura	iznad 50.400 eura

Tablica 2. Mjesečna porezna osnovica od 1. siječnja 2024. godine

Porezne stope	Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku	Mjesečna porezna osnovica do 31.12.2023.	Mjesečna porezna osnovica od 1.1.2024.
niža	20%	do 3.981,68 eura	do 4.200,00 eura
viša	30%	od 3.981,68 eura	iznad 4.200,00 eura

Prema navedenom, pri obračunu mjesečnog predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada, primjenjuju se viša i niža porezna stopu koju određuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave u granicama propisanom Zakonom o porezu na dohodak i to donošenjem vlastite Odluke.

5. Stope poreza na dohodak koje mogu propisati gradovi i općine

Prema novom čl. 19.a Zakona o porezu na dohodak, predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati visine poreznih stopa u granicama propisanim Zakonom, koje su u odnosu na važeće stope poreza na dohodak, uvećane za maksimalni mogući prerez, a što je prikazano u tabeli u nastavku.

Tabela 3. Niže i više stope poreza na dohodak

Broj stanovnika općine / grada	Niža stopa poreza na dohodak u granicama od	Viša stopa poreza na dohodak u granicama od
Općina	15% do 22%	25% do 33%
grad s manje od 30.000 stanovnika	15% do 22,40%	25% do 33,60%
grad s više od 30.000 stanovnika	15% do 23%	25% do 34,50%
Grad Zagreb	15% do 23,60%	25% do 35,40%

Općine koje su do sada mogle propisati prerez porezu na dohodak do 10%, moći će odrediti stopu poreza na dohodak od 15% do 22% za nižu stopu i 25% do 33% posto za višu. Za Grad Zagreb u kojem propisana stopa prireza iznosi 18%, raspon u kojem može odrediti nižu stopu poreza na dohodak je od 15% do 23,6 %, a višu od 25% do 34,50%.

Prema navedenim izmjenama zakonskih odredbi, raspon više i niže stope poreza na dohodak, ovisi o veličini jedinice lokalne samouprave.

6. Prošireni raspon za plaćanje poreza na kuće za odmor

Prema čl. 25. Zakonu o lokalnim porezima, porez na kuće za odmor plaćaju pravne i fizičke osobe koji su vlasnici kuća za odmor. Kućom za odmor smatra se svaka zgrada ili dio zgrade, ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski. Koristi li se zgrada ili stan povremeno ili sezonski te podliježe li plaćanju poreza na kuće za odmor ili se koristi za trajno stanovanje, određuje se ne samo prema stvarnom prebivalištu vlasnika, već i prema drugim činjenicama iz kojih se može zaključiti da vlasnik kuće za odmor u nekretnini boravi samo privremeno.

To znači da se kućom za odmor ne smatra nekretnina koja se koristi tijekom cijele godine za stanovanje te najam ili zakup.

Porez na kuće za odmor za 2023. godinu plaća se od 0,66 eura do 1,99 eura/m² korisne površine kuće za odmor, a porezno rješenje o obvezi plaćanja poreza, može donijeti upravno tijelo jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili nadležna ispostava Porezne uprave, ako je općina ili grad, svojom odlukom prenijela na Poreznu upravu poslove utvrđivanja te naplatu poreza na kuće za odmor.

Prema izmjenama Zakona, visinu poreza na kuće za odmor od 1. siječnja 2024. godine, gradovi i općine mogu samostalno propisivati u proširenom rasponu **od 0,60 eura do 5,00 eura/m²** korisne površine.

Prema tome, za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor, u svojoj odluci predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor u rasponu od **0,60 eura do 5,00 eura/m²**, te i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza.

6.1. Nova odredba o obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor

Radi ujednačenog postupanja poreznih tijela na području svih Jedinica lokalne samouprave, prema čl. 25.st.2. Zakona o lokalnim porezima, dodana nova odredba prema kojoj **obveza plaćanja poreza na dohodak s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranja kampova, prema odredbama posebnog propisa o porezu na dohodak, nema utjecaja na utvrđivanje statusa kuće za odmor.**

Naime, PU je ranije u mišljenjima MF KLASA: 410-15/22-01/14; URBROJ: 513-07-21-01/22-2 od 11. studenog 2022. godine te mišljenju KLASA: 410-01/19-01/1603; URBROJ: 513-07-21-01/19-2 od 7. listopada 2019. godine, koja se mogu pronaći na mrežnim stranicama PU, istaknula da su porez na kuće za odmor i porez na dohodak u paušalnom iznosu s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranja kampova, dva različita poreza, pri čemu se:

- prema čl. 57. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak ostvaren od imovine po osnovi iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima, i organiziranjem kampova, može utvrđivati u paušalnom iznosu po osnovi obavljanja djelatnosti, dok se

- prema čl. 20. Zakona o lokalnim porezima – vlasniku kuće za odmor utvrđuje obveza plaćanja poreza na kuće za odmor ako se nekretnina koristi povremeno ili sezonski, pri čemu je svakoj jedinici lokalne samouprave dana mogućnost da samostalno odlučuje o uvođenju poreza na kuću odmor.

Navedeno postupanje nadležnih poreznih tijela za utvrđivanje i naplatu poreza na kuće za odmor prema izdanim mišljenjima, samo je sada dodano i u odredbe Zakona o lokalnim porezima, kako bi se osiguralo jednako postupanje i dodatno osigurala jasnoća zakonskih odredbi.

Prema tome, osim proširenog raspona za plaćanje poreza na kuće za odmor, predmet utvrđivanja kao i izuzetice od obveze plaćanja poreza na kuće za odmor, prema izmjenama Zakona od 1. siječnja 2024. godine ostao je nepromijenjen.

Nastavno se daje predložak Odluke o lokalnim porezima s obrazloženjem pojedinih članaka, a koji se može pronaći na mrežnim stranicama Porezne uprave.

<https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Odluka%20o%20lokalnim%20porezima%20Grada.pdf>

7. Zaključak

Radi ukidanja prireza porezu na dohodak, gradovima i općinama daje se mogućnost da samostalno svojim odlukama, upravljaju visinom poreznih stopa za dohotke koje ostvaruju fizičke osobe a koji se ne smatraju konačnim. Stoga se preporuča se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave da prilikom određivanja vremenskog rasporeda aktivnosti za donošenje predmetnih odluka planiraju adekvatno vrijeme.

Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave kojom se propisuje visina poreznih stopa u zakonom propisanim granicama, objavljuje se u Narodnim novinama, te donosi najkasnije do 15. prosinca 2023. godine, sa stupanjem na snagu 1. siječnja 2024. godine.

U slučaju da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku kojom će propisati visinu poreznih stopa u propisanom roku, tada se određuje stopa od 20% koja se primjenjuje na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura. Međutim, ostali parametri za obračun poreza na dohodak kao što su to osobni odbici, odbici za uzdržavane članove uže obitelji, neoporezivi primici, osnovica za primjenu poreznih stopa, propisani su Zakonom o porezu na dohodak.

Dohodak kojeg su ostvarile fizičke osobe do 31. prosinca 2023. oporezivat će se po stopama propisanim Zakonom o porezu na dohodak Nar. nov., br. 115/16 – 151/22.), dok se nove stope poreza na dohodak utvrđene Odlukama predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, primjenjuju od 1. siječnja 2024.

Postupci utvrđivanja i naplate lokalnih poreza koji su započeti po Zakonu o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 115/16. do 114/22) završit će se prema odredbama tog zakona koji se još primjenjuje do kraja prosinca 2023. godine.

Izmjene i dopune Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Mirjana Mahović Komljenović*

Programom Vlade RH u mandatu 2020. - 2024. godine, nastavlja se porezna reforma koja ima za cilj smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, poticanje konkurentnosti gospodarstva te povećanje raspoloživog dohotka građana, osobito onih s najnižim primanjima.

U skladu s preuzetim obvezama pristupanjem RH u Europsku uniju, potrebno je daljnje usklađenje Zakon o PDV-u s direktivama Vijeća EU koje uređuju oporezivanje PDV-om. Stoga je u Narodnim novinama br. 114/23 od 4. listopada 2023. godine, uz ostale porezne propise koji su izmijenjeni u paketu 6. kruga porezne reforme, donesen i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u. Određene izmijenjene zakonske odredbe odnose se na usklađenje s Direktivom Vijeća (EU) 2020/284 od 18. veljače 2020. u pogledu uvođenja određenih zahtjeva za pružatelje platnih usluga, pojednostavljenje odredbi o ispravku porezne osnovice u slučaju opoziva ili različitih vrsta popusta te nemogućnosti naplate cijelog ili dijela potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine, neovisno o postupcima primatelja isporuke, kao i usklađenja vezana uz uvođenje eura radi zaokruživanja iznosa iskazanih u eurima bez iznosa u centima. Stoga se radi jednostavnosti u primjeni, prag za upis u registar obveznika PDV-a zaokružuje na 40.000,00 eura umjesto 39.816,84 eura, kao i iznos za tromjesečne porezne obveznika na 110.000,00 eura umjesto dosadašnjeg iznosa od 106.178,25 eura. Početkom 2024. godine očekuje se i izmjena Pravilnika o PDV-u, u kojem će se detaljnije propisati te uskladiti izmijenjene i dopunjene odredbe Zakona o PDV-u.

1. Uvod

Radi daljnjeg razvoja poduzetništva u hrvatskom gospodarstvu, te usklađenja pojedinih propisa s direktivama EU, nastavlja se porezna reforma u RH.

Radi navedenog je u Narodnim novinama br. **114/23 od 4. listopada 2023. godine** objavljena izmjena i dopuna devet zakonskih propisa koji su u nadležnosti Porezne uprave a koji su važni za poslovanje pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost.

Prema izmijenjenim zakonskim propisima, od 1. siječnja 2024. godine, započinje primjena šestog kruga porezne reforme, a izmjene i dopune zakona navedene su u prikazanoj tablici.

Tablica 1. Promjene Zakona u sklopu 6. kruga porezne reforme

Red. br.	Izmjene i dopune	Nadležnost
1.	Zakona o porezu na dohodak	Porezna uprava
2.	Zakona o PDV-u	-/-
3.	Zakona o porezu na dobit	-/-
4.	Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom	-/-
5.	Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	-/-
6.	Zakon o lokalnim porezima	-/-
7.	Zakon o doprinosima	-/-
8.	Zakon o porezom savjetništvu	-/-
9.	Zakon o administrativnoj suradnji u području poreza	-/-

Navedene izmjene i dopune zakonskih propisa stupaju na snagu 1. siječnja 2024. godine, osim:

- ❖ Zakona o lokalnim porezima čije su se pojedine odredbe već počele primjenjivati od 1. listopada 2023. godine radi propisanih dužnosti prema kojima su predstavnička tijela jedinice lokalne samouprave dužna donijeti Odluku kojom će se utvrditi visina viših i nižih poreznih stopa za godišnji porez na dohodak te objaviti u Narodnim novinama i to najkasnije do kraja 2023. godine, Odluku kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak koji se ukida te Odluku kojom se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati ili donijeti novu Odluku o lokalnim porezima) i to najkasnije do 15. prosinca 2023. godine, te
- ❖ Zakona o doprinosima čija bi većina izmjena i dopuna trebala stupiti na snagu 1. prosinca 2023. godine kako bi se odredbe o umanjenju mjesečne osnovice za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje (MO I stup) za osiguranike po osnovi radnog odnosa čiji je zbroj mjesečnih bruto plaća do 1.300,00 eura, mogle primjenjivati već pri isplati plaće u siječnju 2024. godine.

2. Novine u Zakonu o PDV-u

Od 1. siječnja 2024. godine, stupaju na snagu izmjene i dopune Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 114/23., dalje: Zakon), od čega se najznačajnije izmijenjene odredbe odnose na:

- usklađenje s Direktivom Vijeća (EU) 2020/284 od 18. veljače 2020. u pogledu uvođenja određenih zahtjeva za pružatelje platnih usluga na razini EU za dostavu podataka kako bi se spriječilo izbjegavanje plaćanja PDV-a

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl. oec., Ministarstvo financija - Porezna uprava, Novi Zagreb

za nerezidente koji posluju u drugim državama članicama,

- izmjene odredbi o ispravku porezne osnovice prema kojoj će porezni obveznik koji je obavio isporuku moći ispraviti poreznu osnovicu u slučaju opoziva ili različitih vrsta popusta te nemogućnosti naplate cijelog ili dijela potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine, a neovisno o postupcima primatelja isporuke (je li dostavio ili nije dostavio svoju suglasnost),
- zaokruživanje iznosa u eurima bez iznosa u centima a koji su izračunani uz primjenu općih pravila za preračunavanje i zaokruživanje sukladno Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u RH (Nar. nov. br. 57/22 i 88/22), i to iznos za upis u registar obveznika PDV-a na 40.000,00 eura umjesto 39.816,84 eura, te iznosa za tromjesečne porezne obveznika na 110.000,00 eura umjesto 106.178,25 eura.

Prema navedenom, najznačajnije izmijenjene odredbe Zakona o PDV-u prikazane su u tablici 2.

Tablica 2. Prikaz odredbi Zakona o PDV-u koje se mijenjaju i dopunjuju

Red. br.	Izmijenjene zakonske odredbe	Opis članka Zakona
1.	U pravni poredak RH prenosi se Direktiva Vijeća (EU) 2020/284 od 18. veljače 2020. o izmjeni Direktive 2006/112/EZ	Čl.2. Uvođenje određenih zahtjeva za pružatelje platnih usluga
2.	Isporukom dobara uz naknadu ne smatra se besplatno davanje uzoraka u razumnim količinama kupcima uz uvjet da se daju povremeno i ne istim osobama	Čl. 7. st.4. Poklonima male vrijednosti smatraju se pokloni čija vrijednost nije veća od 22,00 eura umjesto 21,24 eura
3.	Promjena porezne osnovice zbog opoziva, različitih vrsta popusta ili nemogućnosti naplate cijelog ili dijela dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine	Čl. 33.st.7. do 11. Nove odredbe o umanjenju porezne osnovice za obavljenu isporuku, te sadržaju obavijesti koja se dostavlja Poreznoj upravi o obavljenom ispravku
4.	Oslobođenje od plaćanja PDV-a za isporuku dobara koja u osobnoj prtljazi iznose putnici koji nemaju prebivalište ni uobičajeno boravište na području Europske unije, ako su dobra prevezena izvan Europske unije prije isteka roka od tri mjeseca nakon mjeseca u kojem je obavljena isporuka i da postoji dokaz o izvozu, odnosno račun i obrazac koji je potvrdila carinarnica na čijem području su dobra iznesena iz Europske unije	Čl. 45.st.2. Ukupna vrijednost isporuke u okviru putničkog prometa treba biti veća od 100,00 eura umjesto 98,21 eura
5.	Nove odredbe kojom je propisana obveza primatelja isporuke da ispravi odbitak pretporeza	Čl. 63.st.3. i 4. Ako porezni obveznik ne ispravi odbitak pretporeza nadležna ispostava Porezne uprave zadužuje ga za odgovarajući iznos korištenog odbitka pretporeza koji je bio dužan ispraviti, o čemu donosi rješenje, a žalba ne odgađa izvršenje rješenja

Red. br.	Izmijenjene zakonske odredbe	Opis članka Zakona
6.	Ispravak odbitka pretporeza kod gospodarskih dobara u slučaju ako se promjene uvjeti koji su bili mjerodavni za odbitak pretporeza	Čl. 64.st.4 Ispravak pretporeza nije potrebno obavljati ako pretporez koji bi se trebao ispraviti iznosi najmanje 135,00 eura umjesto 132,72 eura.
7.	Nove odredbe vezane uz pružatelje platnih usluga - tko je pružatelj platnih usluga, što je platna usluga, što je plaćanje, tko je platitelj, primatelj plaćanja, matična država članica, država članica domaćin, račun za plaćanje	Čl. 83.a opis značenja pojedinih pojmova
8.	Vođenje detaljne evidencije pružatelja platnih usluga koje se obavljaju u vezi s prekograničnim plaćanjima. Evidenciju vodi pružatelj platnih usluga u elektroničkom obliku tijekom razdoblja od tri kalendarske godine od kraja kalendarske godine u kojoj je plaćanje izvršeno	Čl. do 83.b evidencija se stavlja na raspolaganje matičnoj državi članici pružatelja platnih usluga ili državi članici domaćinu ako pružatelj platnih usluga obavlja platne usluge u državama članicama koje nisu matična država članica.
9.	Za svrhe vođenja evidencije definiranje što se smatra da se platitelj nalazi u državi članici te što se smatra da se primatelj plaćanja nalazi u državi članici, na trećem teritoriju ili u trećoj zemlji	Čl.83.c IBAN, BIC ili bilo koja druga identifikacijska oznaka kojom se platitelj i primatelj plaćanja identificira
10.	Sadržaj evidencije koju vode pružatelji platnih usluga.	Čl. 83.d detaljne informacije o prekograničnim plaćanjima
11.	Tromjesečno razdoblje oporezivanja u kojoj se utvrđuje obveza PDV-a	Čl.84.st.2. za vrijednost isporučenih dobara i usluga uključujući i PDV koja je u prethodnoj kalendarskoj godini manja od 110.000,00 eura umjesto 106.178,25 eura
12.	Obavijest o obavljenom ispravku porezne osnovice porezni obveznik podnosi uz prijavu PDV-a elektroničkim putem	Čl. 85.st.13. Samo iznimno, porezni obveznik podnosi obavijest u papirnatom obliku ako i prijavu PDV-a može podnijeti u papirnatom obliku
13.	Poseban postupak oporezivanja za male porezne obveznike	Čl. 90.st.1. Obuhvaća vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga u prethodnoj ili tekućoj godini koja nije bila veća od 40.000,00 eura umjesto 39.816,84 eura
14.	Prekršajne odredbe ako porezni obveznik ne stavi na raspolaganje ili ne stavi na raspolaganje u propisanom roku evidenciju primatelja plaćanja i plaćanja u vezi s platnim uslugama	Čl. 131.st.1. točka 30. do 33. novčana kazna za prekršaj za poreznog obveznika iznosi 260,00 eura do 66.360,00 eura

Red. br.	Izmijenjene zakonske odredbe	Opis članka Zakona
16.	Prijelazne i završne odredbe o početku primjene odredbi o ispravku porezne osnovice	Čl. 16. Nove se odredbe odnose na račune koji su izdani od 1. siječnja 2024. odnosno od dana stapanja na snagu novih izmjena i dopuna Zakona o PDV-u
17.	Rok za podnošenje zahtjeva za tromjesečno plaćanje PDV-a ako je vrijednost isporuka dobara i usluga, uključujući PDV, manja od 110.000,00 eura.	Čl. 17. podnošenje zahtjeva Poreznoj upravi do 15. siječnja 2024
18.	Upis u registar obveznika PDV-a od 1. siječnja 2024. godine ako je vrijednost isporuka tijekom 2023. godine veća od 40.000,00 eura Brisanje iz registra obveznika PDV-a ako je vrijednost isporuka u 2023. godini manja od 40.000,00 i ako nisu u sustavu bili upisani dobrovoljno	Čl. 18. prag za upis i izlazak iz registra obveznika PDV-a

3. Usklađenje u pogledu uvođenja određenih zahtjeva za pružatelje platnih usluga

Republika Hrvatska je 1. srpnja 2013. godine postala država članica EU, koja je pristupanjem preuzela obvezu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU. Radi navedenog RH ima obvezu do 31. prosinca 2023. u nacionalno zakonodavstvo preuzeti odredbe Direktive Vijeća (EU) 2020/284 od 18. veljače 2020. o izmjeni Direktive 2006/112/EZ u pogledu uvođenja određenih zahtjeva za pružatelje platnih usluga, kako bi se državama članicama omogućilo provođenje kontrola nad prekograničnim isporukama i suzbijanje prijevара u vezi s PDV-om kod e-trgovine, do koji dolazi radi izbjegavanja plaćanja obveze PDV-a od strane nekih poreznih obveznika

Stoga su u Zakon dodani novi članci 83.a do 83.d, a kojim odredbama su propisane obveze pružatelja platnih usluga, kada obavlja platne usluge odnosno poslovne aktivnosti propisane Zakonom o platnom prometu (Nar. nov., br. 66/18. – 114/22.).

Radi navedenog, pružatelji platnih usluga su dužni su od 1. siječnja 2024. godine voditi dovoljno detaljnu evidenciju o platnim uslugama koje se obavljaju u vezi s prekograničnim plaćanjima.

Naime, prema novoj odredbi čl. 83.b Zakona propisano je da pružatelj platnih usluga mora voditi **dovoljno detaljnu evidenciju o** primateljima plaćanja i o plaćanju u vezi s platnim uslugama koje obavlja za svako kalendarsko tromjesečje kako bi se nadležnim tijelima država članica omogućilo provođenje kontrola nad isporukama dobara i usluga koje se u skladu s odredbama o mjestu oporezivanja iz članaka 12. do 28. Zakona, smatraju izvršenima u državi članici. Navedena odredba odnosi se samo na platne usluge koje se obavljaju u vezi s prekograničnim plaćanjima, pri čemu se plaćanje smatra prekograničnim kada se platitelj nalazi u jednoj državi članici, a primatelj

plaćanja u drugoj državi članici, na trećem teritoriju ili u trećoj zemlji.

Nadalje, obveza pružatelja platnih usluga primjenjuje se ako pružatelj platnih usluga tijekom kalendarskog tromjesečja istom primatelju plaćanja, obavi platne usluge koje predstavljaju više od 25 prekograničnih plaćanja. Broj prekograničnih plaćanja izračunava se uzimajući u obzir platne usluge koje pružatelj platnih usluga obavi po državi članici i po identifikacijskoj oznaci. Ako pružatelj platnih usluga ima informaciju da primatelj plaćanja ima više identifikacijskih oznaka, izračun se provodi po primatelju plaćanja, a sukladno čl. 83.b, st 4. Zakona.

3.1. Tko su pružatelji platnih usluga i tko prijavljuje plaćanje

Pružatelji platnih usluga koji će dostavljati podatke su:

- kreditne institucije
- institucije za elektronički novac
- poštanske žiro-institucije koje imaju pravo obavljati platne usluge
- institucije za platni promet.

Načini plaćanja o kojima će se izvještavati odnose se na kartično plaćanje (debitne i kreditne kartice), kredit ili bankovni transferi, plaćanja izravnim zaduženjem, plaćanja e-novcem, novčane doznake.

Prekogranično plaćanje prijavljuje pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja, ako je njegovo sjedište u EU. Međutim, ako je sjedište pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja izvan EU, plaćanje prijavljuje pružatelj platnih usluga platitelja.

Prema čl. 83.c i 83.d Zakona, podaci koje dostavljaju pružatelji platnih usluga uključuju:

- BIC ili bilo koji drugi jedinstveni identifikator pružatelja platnih usluga koji prenosi podatke
- ime primatelja
- PDV identifikacijski broj ili nacionalni porezni broj primatelja uplate
- IBAN ili bilo koji drugi identifikator primatelja uplate
- BIC ili bilo koji drugi poslovni identifikator pružatelja platnih usluga
- adresu primatelja
- pojedinačne podatke o platnom prometu
- povrat plaćanja.

3.2. Središnji elektronički sustav za informacije o plaćanjima - CESOP

Sve porezne uprave dostavljat će podatke o prekograničnim plaćanjima u **Središnji elektronički sustav za informacije o plaćanjima (CESOP)**, radi čega će zbirni podaci u okviru CESOP-a biti dostupni ovlaštenim osobama svake Porezne uprave. Pružatelji platnih usluga dostavljat će podatke o prekograničnim plaćanjima za svako tromjesečje, i to do kraja mjeseca koji slijedi nakon završetka tromjesečja. Za prvo tromjesečje 2024. godine **prvo se izvješće treba dostaviti u CESOP do 30. travnja 2024.**

Izvjешće se podnosi putem elektroničkog standardnog obrasca u standardiziranom formatu XML.

Posebno se napominje da je Porezna uprava 14. lipnja 2023. godine na svojim mrežnim stranicama objavila Informacije o izvještavanju u vezi prekograničnih plaćanja u EU kao i informacije o korisničkom vodiču za XSD shemu.

Za dodatna pitanja porezni se obveznici mogu obratiti na adresu elektroničke pošte: **cesop@porezna-uprava.hr**

4. Ispravku porezne osnovice

Izmijenjenim odredbama čl. 33.st.7. te dodanim novim stavcima od 8. do 12. Zakona, propisan je novi način za ispravak porezne osnovice kod isporuke dobara i obavljanja usluga u slučaju:

- opoziva ili različitih vrsta popusta – naknadnih odobrenja, te
- nemogućnosti naplate cijelog ili dijela dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine.

4.1. Ispravak radi opoziva ili različitih vrsta popusta

Prema novim odredbama čl. 33.st.7. Zakona, propisano je da u slučaju opoziva ili različitih vrsta popusta, porezni obveznik koji je obavio isporuku može umanjiti poreznu osnovicu pod uvjetom da poreznog obveznika kome je isporučeno dobro ili obavljena usluga **obavijesti** o provedenom ispravku.

Prije ovih izmjena bilo je propisano da se porezna osnovica može izmijeniti samo uz suglasnog poreznog obveznika kojemu je isporuka obavljena da je on ispravio iskorišteni pretporez. U slučaju kada je kupac odbio dati suglasnost isporučitelju, nije bilo moguće provesti umanjenje porezne osnovice kod isporučitelja.

Prema navedenom, od 1. siječnja 2024. godine, isporučitelj koji je ispravio poreznu osnovicu zbog opoziva ili različitih vrsta popusta, samo obavještava kupca o provedenom ispravku, koji je po dobivenoj obavijesti dužan ispraviti iskorišteni pretporez.

Nadalje, čl. 16. prijelaznih i završnih odredbi propisano je da se do dana stupanja na snagu Zakona, primjenjuju stare odredbe o ispravku porezne osnovice propisane čl. 33. st. 7. Zakona (Nar. nov., br. 73/13.- 33/23.).

To znači da se na stare račune koji su izdani do 31. prosinca 2023. godine primjenjuju odredbe o ispravku porezne osnovice iz čl. 33. st. 7. Zakona o PDV-u koje se primjenjuju do 31. prosinca 2023. godine, pri čemu isporučitelj može provesti ispravak porezne osnovice samo uz prethodnu suglasnost kupca kao primatelja isporuke da je u svojim knjigovodstvenim evidencijama ispravio odbitak pretporeza.

Ali, na sve račune koji će biti izdani nakon 1. siječnja 2024. godine, postupak ispravka porezne osnovice provodit će se na način da isporučitelj samo obavještava primatelja isporuke.

4.2. Ispravak zbog nemogućnosti naplate dospjelih potraživanja

Porezna osnovica za obavljenu isporuku može se umanjiti i u slučaju nemogućnosti naplate cijelog ili dijela dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine.

Porezni obveznik može provesti umanjenje porezne osnovice **u roku od šest mjeseci** od dana nastanka prava na umanjenje, ako su obavljene sve radnje pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Odredbama čl. 33. st. 9 Zakona propisano je da porezni obveznik mora imati dokaze da je poduzeo radnje u svrhu naplate dospjelog potraživanja, osobito:

- da se za dospjela potraživanja vodi ovršni postupak,
- da su dospjela potraživanja utužena na sudu,
- da je postignuta nagodba s dužnikom koji nije povezana osoba, ili
- da se na neki drugi način dokaže da se zahtijevala naplata potraživanja od svog kupca.

Prema tome, tek nakon valjanih dokaza o nemogućnosti naplate koje uključuju obavljene radnje pažnjom dobrog gospodarstvenika, isporučitelj može ispraviti poreznu osnovicu.

Prema čl. 33.st.12. Zakona, isporučitelj koji je ispravio poreznu osnovicu zbog nemogućnosti naplate, obavezan je o obavljenom ispravku **obavijestiti** nadležnu ispostavu Porezne uprave u roku za podnošenje prijave PDV-a za razdoblje oporezivanja u kojem je ispravak obavljen.

To znači da uz prijavu PDV-a, porezni obveznik elektroničkim putem podnosi i obavijest o obavljenom ispravku porezne osnovice. Iznimno, obavijest o obavljenom ispravku porezne osnovice može se podnijeti u papirnatom obliku, ako porezni obveznik može i prijavu PDV-a podnijeti u papirnatom obliku, a to su mali porezni obveznici koji obavljaju ili primaju usluge isključivo s poreznim obveznicima sa sjedištem u trećim zemljama te strani prijevoznici koji obavljaju povremeni međunarodni cestovni prijevoz putnika na području RH.

Međutim, ako porezni obveznik nakon umanjnja porezne osnovice naknadno djelomično ili u cijelosti naplati potraživanje za obavljenu isporuku, obavezan je u odgovarajućem iznosu **povećati poreznu osnovicu**.

4.2.1. Propisane obveze kupca kao primatelja isporuke

Prema novim odredbama čl. 63.st.3. i 4. Zakona, propisano je da kupac – primatelj isporuke mora u odgovarajućem iznosu ispraviti odbitak pretporeza korištenog za primljenu isporuku dobara ili usluge, ako je isporučitelj za tu isporuku naknadno ispravio poreznu osnovicu zbog opoziva isporuke, naknadnog popusta ili nemogućnosti naplate. Ispravak odbitka pretporeza obavlja u razdoblju oporezivanja u kojem je primatelj isporuke od isporučitelja primio obavijest o ispravku porezne osnovice iz čl. 33. st. 7. Zakona.

Ako primatelj isporuke (kupac) nakon obavijesti isporučitelja ne ispravi odbitak pretporeza, nadležna ispostava Porezne uprave zadužuje ga za odgovarajući iznos korištenog odbitka pretporeza koji je bio dužan ispraviti, o čemu donosi **rješenje**, a žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Prema tome, obvezu kupca da ispravi iskorišteni pretporez Porezna uprava će pratiti prema dostavljenoj obavijesti isporučitelja koja se dostavlja zajedno s PDV Obrascem.

Posebno se napominje da će Ministar financija Pravilnikom propisati način ispravka porezne osnovice kao i sadržaj obavijesti koja se dostavlja Poreznoj upravi o obavljenom ispravku porezne osnovice. Pravilnik o PDV-u ministar financija treba donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

5. Zaokruživanje iznosa iskazanih u eurima

Radi uvođenja eura kao službene valute u RH, a s primjenom od 1. siječnja 2023. godine, u Zakonu o PDV-u (Nar. nov., br. 113/22), neki vrijednosni pragovi i iznosi u kunama, zamijenjeni su istim iznosom u eurima uz primjenu općih pravila za preračunavanje i zaokruživanje, dok je dio vrijednosnih pragova prenesen iz Direktive Vijeća 2006/112/EZ.

No radi pojednostavljenja i praktičnosti u primjeni, izmjenama Zakona koji stupa na snagu 1. siječnja 2024. godine, pojedini su iznosi zaokruženi u eurima bez iznosa u centima.

U tablici u nastavku, prikazani su vrijednosni pragovi i drugi iznosi koji će se primjenjivati od 1. siječnja 2024. godine.

Tablica 3. Iznosi u eurima s primjenom od 1. siječnja 2024.

Novčani iznosi i pragovi	Iznos u kunama do 31.12.2022.	Iznos u eurima i centima od 1.1.2023	Iznosi u eurima od 1.1.2024.
Prag stjecanja	77.000,00	10.000,00	10.000,00
Izdavanje pojednostavljenog računa	700,00	100,00	100,00
Iznos pošiljke kod prodaje dobara na daljinu uvezenih iz trećih područja	1.135,00	150,00	150,00
Povrat PDV-a poreznim obveznicima koji nemaju sjedište na području EU	3.100,00	400,00	400,00
Isporuke za obračun i plaćanje PDV-a prema naplaćenim naknadama	15.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Poklon male vrijednosti	160,00	21,24	22,00
Povrat PDV-a u putničkom prometu	740,00	98,21	100,00
Ispravak pretporeza za gospodarska dobra	1.000,00	132,72	135,00
Prag za ulazak u sustav PDV-a	300.000,00	39.816,84	40.000,00
Prag za tromjesečni obračuna PDV-a	800.000,00	106.178,25	110.000,00

6. Prag za ulazak i izlazak iz sustava PDV-a od 1.1.2024.

Novi prag za ulazak u sustav PDV-a od 1. siječnja 2024. godine propisan je u iznosu od 40.000,00 eura umjesto iznosa od 39.816,84 eura.

Porezni obveznici koji će tijekom 2023. godine ostvariti vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga veću od 40.000,00 eura (bez PDV-a), obvezni su se od 1. siječnja 2024. upisati u registar obveznika PDV-a, te o tome poslati obavijest nadležnoj ispostavi Porezne uprave, najkasnije do 15. siječnja 2024. godine. Od dana upisa u registar obveznika PDV-a, porezni obveznici su dužni na obavljene isporuke dobara i usluga obračunavati PDV po propisanoj poreznoj stopi, voditi poslovne knjige te podnositi prijave PDV-a za mjesečno ili tromjesečno obračunsko razdoblje, ali uz zadovoljenje propisanih uvjeta, ostvaruju i pravo na pretporez po ulaznim računima od svojih dobavljača.

Međutim, porezni obveznici koji u 2023. godini neće ostvariti isporuke veće od 40.000,00 eura, mogu do 15. siječnja 2024. podnijeti zahtjev za izlazak iz sustava od 1. siječnja 2024. godine, osim ako su u sustav PDV-a ušli dobrovoljno, što ih obvezuje slijedeće tri godine da ostanu u sustavu u odnosu na godinu dobrovoljnog upisa.

Prema tome, porezni obveznici koji ne žele više biti upisani u registar obveznika PDV-a, mogu podnošenjem zahtjeva Poreznoj upravi do 15. siječnja 2024. iskoristiti mogućnost izlaska iz sustava PDV-a ako im vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga u 2023. nije bila veća od 40.000,00 eura a neovisno o tome jesu li isporuke naplaćene ili nisu. Pri tome mogućnost izlaska iz sustava PDV-a s obzirom na visinu ostvarenog prometa koja je manja od granične svote, mogu iskoristiti samo porezni obveznici koji su u registar obveznika PDV-a upisani po sili zakona te porezni obveznici koji su obveznici PDV-a postali na vlastiti zahtjev (dakle, dobrovoljno), ali tek po isteku tri godine primjene redovitog postupka oporezivanja.

Za ulazak u sustav PDV-a porezni obveznici podnose Poreznoj upravi propisani Obrazac P-PDV, dok se za izlazak iz sustava PDV-a predaje pisani zahtjev, koji porezni obveznik može kreirati samostalno.

Porezni obveznici koji će Poreznoj upravi podnijeli zahtjev za izlazak iz sustava PDV-a, od 1. siječnja 2024. godine postaju mali porezni obveznici, koji su od tada obvezni na računima koje izdaju kupcima navesti napomenu: *PDV nije obračunat, sukladno članku 90. stavku 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost.*

Posebno se ističe da pri izlasku iz sustava PDV-a porezni obveznici trebaju napraviti ispravak pretporeza za dugotrajnu imovinu (osim ako je isteklo razdoblje za ispravak) kao i ispravak pretporeza za zalihe, a prema odredbama članaka 65. i 65.a Zakona te odredbama članaka 140. do 142.a Pravilnika o PDV-u.

7. Tromjesečno razdoblje oporezivanja

Porezni obveznik koji je upisan u registar obveznika PDV-a dužan je za svaki mjesec odnosno razdoblje oporezivanja utvrditi obvezu PDV-a koju treba iskazati u prijavi PDV-a.

Iznimno, a prema čl. 84.st.2. Zakona, porezni obveznici koji će u 2023. godini ostvariti vrijednost isporuka dobara i usluga uključujući PDV manju od 110.000,00 eura (umjesto ranije propisanog iznosa od 106.178,25 eura), mogu se do 15. siječnja 2024. odlučiti za podnošenje prijave za razdoblje oporezivanja od prvog do posljednjeg dana u tromjesečju.

Međutim, mogućnost utvrđivanja obveze PDV-a na tromjesečnoj razini, ne primjenjuje se na poreznog obveznika koji obavlja transakcije unutar EU. Takvi porezni obveznici obvezni su podnositi Poreznoj upravi mjesečne prijave PDV-a, kao i strani porezni obveznici koji su se u RH samo registrirali za potrebe PDV-a.

8. Prekršajne odredbe

Članak 131. st.1. Zakona, dopunjen je novim točkama 30. do 33. kojim su propisane kazne za učinjene prekršaje u iznosu od 260,00 do 66.360,00 eura za poreznog obveznika koji:

- ne stavi na raspolaganje ili ne stavi na raspolaganje u propisanom roku, evidenciju primatelja plaćanja i plaćanja u vezi s platnim uslugama koje obavlja ili ako u njoj ne iskaže sve potrebne podatke (članak 83.b i 83.d),
- ne poveća poreznu osnovicu ako naknadno djelomično ili u cijelosti naplati potraživanje za obavljenju isporuku (članak 33. stavak 11.),
- ne obavijesti ili ne obavijesti u propisanom roku nadležnu ispostavu Porezne uprave o obavljenom ispravku porezne osnovice zbog nemogućnosti naplate cijelog ili dijela dospjelih potraživanja (članak 33. stavak 12.).
- ne ispravi odbitak pretporeza korištenog za primljenu isporuku dobra ili usluge, a isporučitelj je za tu isporuku naknadno ispravio poreznu osnovicu i PDV (članak 63. stavak 3.).

Jednako tako, novčanom kaznom od 130,00 do 6.630,00 eura, za prekršaj kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi koja ne ispuni svoje zakonske obveze.

9. Zaključak

Izmijenjene odredbe Zakona koje stupaju na snagu od početka iduće godine, donijele su novine u mogućnosti ispravka PDV-a u slučaju kada poduzetnik ne može naplatiti svoje potraživanje. Propisane nove odredbe omogućuju ispravak porezne osnovice u skladu s kojima će porezni obveznik koji je obavio isporuku moći ispraviti poreznu osnovicu u slučaju opoziva ili različitih vrsta popusta te nemogućnosti naplate cijelog ili dijela potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine, a neovisno o postupcima primatelja isporuke. Porezna osnovica za obavljenju isporuku može se umanjiti u slučaju nemogućnosti naplate dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena dulje od jedne godine ako je porezni obveznik u roku od šest mjeseci od dana nastanka prava na umanjjenje, obavio radnje pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Za pružatelje platnih usluga koji obavljaju poslovnu aktivnost prema Zakonu o platnom prometu, propisano je vođenje detaljne evidencije primatelja plaćanja za svako kalendarsko tromjesečje, kako bi se nadležnim tijela država članica omogućilo provođenje kontrole nad isporukama dobara i usluga, a radi uočenih prijevара u vezi s PDV-om od strane dijela poreznih obveznika koji obavljaju prekogranične isporuke.

Zaokruživanje iznosa u eurima bez iskazanih iznosa u centima, koji su ranije izračunani uz primjenu općih pravila za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u RH, doprinosi pojednostavljenju i lakšoj primjeni u praksi.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Mirovanje radnog odnosa i neplaćeni dopust

Sanja Rotim*

U članku se obrađuju različite osnove, mogućnosti i prava radnika prilikom korištenja instituta mirovanja radnog odnosa te daje komparativni prikaz korištenja neplaćenog dopusta uz odjavu s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i bez odjave istog. Također, u članku se osvrće na neplaćeni dopust službenika i namještenika reguliran Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama¹ i granskim kolektivnim ugovorima po pojedinim djelatnostima u javnim službama.

1. Uvod

Radni odnos zasniva se sklapanjem ugovora o radu, kojim se određuju prava i obveze ugovornih strana, radnika i poslodavca, i koji je temelj postojanja radnog odnosa. Zakonom o radu¹ i Zakonom o roditeljskim potporama² propisani su slučajevi u kojima prava i obveze iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom miruju. Kao rezultat usklađivanja s Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi, ZOR-om je, počevši od 1. siječnja 2023. godine uveden novi institut - pravo na neplaćeni dopust radi pružanja osobne skrbi članu uže obitelji radnika ili osobi s kojom radnik živi u istom kućanstvu, kao posebna vrsta neplaćenog dopusta. U praksi nerijetko dolazi do korištenja instituta mirovanja radnog odnosa, kada prava i obveze radnika miruju.

2. Neplaćeni dopust prema odredbama ZOR-a

Odredbom članka 87. stavka 1. i 2. ZOR-a propisano je da poslodavac može radniku na njegov zahtjev odobriti neplaćeni dopust, te da za vrijeme neplaćenoga dopusta **prava i obveze iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom miruju**, ako zakonom nije drukčije određeno. Stavkom 3. do 7. istog članka propisano je da radnik ima pravo na neplaćeni dopust u ukupnom trajanju od pet radnih dana godišnje za **pružanje osobne skrbi**.

Dakle, u slučaju neplaćenog dopusta, kao i svim drugim slučajevima mirovanja prava, radni odnos ne prestaje i ne zasniva se ponovno (ugovor o radu je i dalje na snazi), već prava i obveze iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom miruju te nastavljaju teći po prestanku neplaćenog dopusta. Stoga za vrijeme mirovanja radnog odnosa po osnovi članka 87. stavka 1. i 2. ZOR-a, radnik ne ostvaruje pravo na plaću, ili naknadu plaće, niti prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja jer ga poslodavac (u pravilu, uz propisane iznimke) odjavljuje s mirovinskog i zdravstve-

nog osiguranja, a posljedica odjave je mirovanje prava i obveza iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom te se posljedično razdoblje neplaćenog dopusta ne uračunava u staž osiguranja. Mirovanje se prekida povratkom na rad radnika i ponovnom uspostavom prijave na mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Unatoč tome što ZOR uz mirovanje radnog odnosa po osnovi članka 87. stavka 1. i 2. (iznimka je neplaćeni dopust za pružanje osobne skrbi, kao posebna vrsta neplaćenog dopusta) ne propisuje mogućnost korištenja neplaćenog dopusta bez odjave radnika s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, u praksi je čest slučaj da poslodavci odobravaju radniku neplaćeni dopust, a da ga pritom ne odjave s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Zato možemo govoriti o **neplaćenom dopustu uz odjavu radnika s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i neplaćenom dopustu bez odjave radnika s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja**. Za vrijeme neplaćenog dopusta uz odjavu s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja radnik ne ostvaruje pravo na plaću ili naknadu plaće te ne ostvaruje pravo iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Iznimno, poslodavac ima mogućnost da radnika za vrijeme neplaćenog dopusta ne odjavi iz obveznog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, iako radnik ne ostvaruje pravo na plaću ili naknadu plaće. Odobrenje neplaćenog dopusta uz plaćanje mirovinskog i zdravstvenog osiguranja temelji se na odredbi članka 11. stavka 1. Pravilnika o doprinosima³ kojom je propisana primjena najniže mjesečne osnovice, sukladno članku 200. stavku 1. Zakona o doprinosima⁴, za obračun doprinosa za razdoblje osiguranja u slučajevima kada poslodavac radniku ne isplati plaću za vrijeme u kojem radnik koristi neplaćeni dopust, a za to vrijeme radni odnos nije prekinut. Sukladno navedenim propisima, poslodavac koji ne isplaćuje plaću za vrijeme kada radnik koristi neplaćeni dopust, a s obzirom na činjenicu da nije došlo do prestanka ugovora o radu, može radniku obračunati doprinose za to razdoblje primjenom najniže mjesečne osnovice, u kojem slučaju se navedeno razdoblje uračunava u staž osigura-

* Sanja Rotim, dipl.iur., HEP d.d., Zagreb

¹ NN, br. 93/14 – 64/23, u nastavku ZOR

² NN, br. 152/22, u nastavku: ZRIRP

³ NN, br. 2/09 - 43/23, u nastavku POD

⁴ NN, br. 84/08-33/23

nja. Najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa u 2023. godini (umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,38) sukladno čl. 3. Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu iznosi 519,53 eura.

Također, ZOR-om (čl. 87. st. 1.) nisu propisani razlozi radi kojih se može odobriti neplaćeni dopust, niti su propisane mogućnosti korištenja i vremenska ograničenja trajanja neplaćenog dopusta, pa neplaćeni dopust može trajati onoliko koliko se radnik i poslodavac dogovore, uz iznimku neplaćenog dopusta za pružanje osobne skrbi (čl. 87. st. 3. do 7.), za koji se uz vremensko ograničenje određuju i mogućnosti i uvjeti korištenja istog. Dakle, neplaćeni dopust je institut ZOR-a kojim je dana mogućnost korištenja za slučaj osobnih potreba radnika, u određenim životnim situacijama (npr. potreba školovanja, polaganja stručnih ispita itd.). U svakom slučaju, o odobravanju neplaćenog dopusta odlučuje poslodavac, a temelj toj odluci uvijek je prethodni zahtjev radnika. Ako bi poslodavac radniku donio odluku o korištenju neplaćenog dopusta bez zahtjeva radnika ta odluka bi bila nezakonita. Neplaćeni dopust je samo mogućnost oko koje se za slučaj osobnih potreba radnika, radnik i poslodavac moraju sporazumjeti, uz iznimku neplaćenog dopusta za pružanje osobne skrbi, budući u slučaju podnošenja zahtjeva za isti, poslodavac mora radniku odobriti neplaćeni dopust, kao i u slučaju mirovanja radnog odnosa do treće godine djetetova života prema ZRIRP-u, kada su poslodavci obvezni odobriti neplaćeni dopust. S obzirom da radnik, u pravilu (osim navedenih iznimaka), može koristiti neplaćeni dopust samo ako poslodavac to odobri, poslodavcu pripada diskrecijsko pravo hoće li ili neće radniku odobriti neplaćeni dopust. ZOR također ne uređuje ni način podnošenja kao ni odobravanja zahtjeva za neplaćeni dopust, no u pravilu radnik podnosi zahtjev poslodavcu za neplaćeni dopust u pisanom obliku, iako, u posebnim slučajevima taj zahtjev radnik može izjaviti i usmenim putem. Odluku o odobravanju ili neodobravanju zahtjeva radnika za neplaćenim dopustom poslodavac donosi pisanim putem. Ako poslodavac odlukom odobri radniku traženi neplaćeni dopust potrebno je, između ostalog, utvrditi početak i završetak trajanja neplaćenog dopusta, definirati status neplaćenog dopusta (sa ili bez odjave s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja) te obvezu vraćanja radnika na rad istekom trajanja neplaćenog dopusta. Nakon što završi vrijeme neplaćenog dopusta koje je unaprijed definirano u Odluci o neplaćenom dopustu s naznakom dana vraćanja radnika na posao, radnik je u obvezi obavijestiti poslodavca o namjeri povratka na rad i toga se dana vratiti na rad. Od toga dana poslodavac ga ponovno prijavljuje na obvezno mirovinsko osiguranje, i uspostavljaju se prava i obveze iz radnog odnosa.

Primjer 1. - Odluka o neplaćenom dopustu uz odjavu radnika s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja:

Broj: 5/555/23
Zagreb, 22. rujna 2023.

Na temelju Pravilnika o radu Društva i Kolektivnog ugovora za Društvo, donosim sljedeću

ODLUKU o neplaćenom dopustu

Radniku Antii Antiću, pravniku u Društvu, Službi za pravne poslove, Odjelu za pravne poslove, odobrava se neplaćeni dopust u trajanju od 6 mjeseci, u svrhu pripreme i polaganja pravosudnog ispita.

Imenovani radnik će neplaćeni dopust koristiti u razdoblju od 23. rujna 2023. godine do 22. ožujka 2024. godine, a na rad se treba vratiti dana 25. ožujka 2024. godine.

Radnik se obvezuje najkasnije 5 dana prije isteka neplaćenog dopusta izvijestiti matičnu kadrovsku službu o svojoj namjeri povratka na rad.

Ukoliko se radnik dana 25. ožujka 2024. godine ne vrati na rad, a o svojoj namjeri ne izvijesti poslodavca, sukladno čl. 116. Zakona o radu pokrenut će se postupak otkazivanja ugovora o radu.

Prava i obveze iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom radnika za vrijeme neplaćenog dopusta miruju.

DIREKTOR

Dostaviti:

1. Radniku
2. Kadrovskoj službi
3. Direktor Društva

Primjer 2. - Odluka o neplaćenom dopustu bez odjave radnika s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja:

Broj: 5/777/23
Zagreb, 22. rujna 2023.

Na temelju Pravilnika o radu Društva i Kolektivnog ugovora za Društvo, donosim sljedeću

ODLUKU o neplaćenom dopustu

Radniku Peri Periću, ekonomistu u Društvu, Službi za ekonomske poslove, Odjelu za ekonomske poslove, odobrava se neplaćeni dopust u trajanju od 12 mjeseci, zbog obiteljskih razloga.

Imenovani radnik će neplaćeni dopust koristiti u razdoblju od 1. listopada 2023. godine do 30. rujna 2024. godine, a na rad se treba vratiti dana 1. listopada 2024. godine.

Poslodavac će za vrijeme neplaćenog dopusta radniku plaćati doprinose na minimalnu osnovicu za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, sukladno čl. 200. st. 1. Zakona o doprinosima.

Radnik se obvezuje najkasnije 5 dana prije isteka neplaćenog dopusta izvijestiti matičnu kadrovsku službu o svojoj namjeri povratka na rad.

Ukoliko se radnik dana 1. listopada 2024. godine ne vrati na rad, a o svojoj namjeri ne izvijesti poslodavca, sukladno čl. 116. Zakona o radu pokrenut će se postupak otkazivanja ugovora o radu.

Prava i obveze iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom radnika za vrijeme neplaćenog dopusta miruju.

DIREKTOR

Dostaviti:

1. Radniku
2. Kadrovskoj službi
3. Direktor Društva

2.1. Neplaćeni dopust za pružanje osobne skrbi

Počevši od 1. siječnja 2023. godine, u cilju usklađivanja s Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi, ZOR-om je, u okviru **instituta neplaćenog dopusta**, uređeno dodatno pravo na neplaćeni dopust u **ukupnom trajanju od pet radnih dana godišnje, u svrhu pružanja osobne skrbi**, kao posebna vrsta neplaćenog dopusta. Pod pojmom pružanja osobne skrbi smatra se skrb koju radnik pruža članu uže obitelji ili osobi koja s njim živi u istom kućanstvu i koja joj je potrebna zbog **ozbiljnog zdravstvenog razloga**. Pri tome se ne definira što se podrazumijeva pod ozbiljnim zdravstvenim razlogom. Pod istom kućanstvom smatra se zajednica određena propisom kojim se uređuje socijalna skrb (obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno žive i podmiruju troškove života). Također je određeno da poslodavac može, u svrhu odobravanja prava na dopust za pružanje osobne skrbi, zatražiti od radnika dokaz o postojanju ozbiljnog zdravstvenog razloga člana uže obitelji ili osobe koja živi s radnikom u istom kućanstvu, te da tijekom razdoblja korištenja prava na pružanje osobne skrbi **poslodavac ne smije radnika koji se koristi tim pravom objavit iz obveznih osiguranja** prema propisima o obveznim osiguranjima. Radi se o posebnoj vrsti neplaćenog dopusta kod kojeg, tijekom njegovog korištenja, radnik nije u obvezi raditi niti je poslodavac u obvezi isplatiti plaću, odnosno naknadu plaće, ali poslodavac ne smije radnika objavit iz obveznih osiguranja prema posebnim propisima. S obzirom da je ZOR-om propisana mogućnost poslodavca da u svrhu odobravanja prava na dopust za pružanje osobne skrbi, **može** (ali i ne mora) zatražiti od radnika dokaz o postojanju ozbiljnog zdravstvenog razloga osobe kojoj radnik pruža osobnu skrb, radnik ne bi mogao koristiti navedeno pravo bez odobrenja poslodavca, dok s druge strane poslodavac ne bi mogao odbiti zahtjev radnika da se koristi navedenim pravom bez opravdanog razloga. Dakle, za razliku od neplaćenog dopusta iz drugih razloga sukladno članku 87. stavku 1. i 2. ZOR-a (npr. osobni razlog kao što je potreba školovanja), koje poslodavac može, ali i ne mora odobriti, neplaćeni dopust zbog pružanja osobne skrbi poslodavac mora odobriti radniku, ako

takva potreba postoji. Poslodavac bi mogao odbiti radnika ako mu na njegovo traženje radnik ne pruži valjani dokaz, a ako radnik pruži odgovarajući dokaz koji upućuje na ozbiljan zdravstveni razlog, poslodavac u pravilu radnika ne može odbiti, jer se poslodavcu stavlja na teret procjena postojanja ozbiljnog zdravstvenog razloga, što je diskutabilno s obzirom da ZOR ne daje definiciju istog. Ovo osobito imajući u vidu da poslodavac u skladu s odredbom članka 228. stavka 1. točke 20. ZOR-a čini prekršaj iz grupe težih prekršaja ako radniku ne omogući korištenje neplaćenog dopusta za pružanje osobne skrbi na način i pod uvjetima propisanim ZOR-om, te će se poslodavac pravna osoba u navedenom slučaju kazniti za prekršaj novčanom kaznom od 4110,00 eura. Međutim, u slučaju da poslodavac utvrdi da je radnik zlorabio navedeno pravo, ima mogućnost odlučivati o radnikovom radno pravnom statusu, što uključuje i upozorenje na kršenje obveza iz radnog odnosa te donošenje odluke o prestanku ugovora o radu.

2.2. Mirovanje prava i obveza iz radnog odnosa

Za vrijeme korištenja prava na neplaćeni dopust radniku se radni odnos ne prekida, već prava i obveze iz radnog odnosa miruju, ako zakonom nije drukčije određeno. To znači da se da se za vrijeme mirovanja radnog odnosa ne stječu prava niti nastaju obveze iz radnog odnosa, ali se zadržavaju postojeća prava i obveza iz vremena koje prethodi mirovanju te nastavlja ostvarenje prava i obveza iz radnog odnosa nakon isteka razdoblja mirovanja. S obzirom da ZOR-om nisu propisani razlozi radi kojih se može odobriti neplaćeni dopust, niti su propisana ograničenja trajanja neplaćenog dopusta, u praksi se postavlja **pitanje mogućnosti zapošljavanja radnika kod drugog poslodavca za vrijeme neplaćenog dopusta**. Od strane Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (u nastavku: Ministarstvo) dano je tumačenje (objavljeno 3. travnja 2023. godine) da: „Bez obzira o kojoj se vrsti neplaćenog dopusta radi, radnik ne može za vrijeme korištenja neplaćenog dopusta, odnosno mirovanja radnog odnosa sklapati dodatne ugovore o radu s drugim poslodavcima, jer se to protivi prirodi toga instituta.“

Dakle, za vrijeme trajanja neplaćenog dopusta radni odnos kod istog poslodavca ne prestaje jer ne dolazi do prestanka ugovora o radu. Slijedom navedenog, postavlja se pitanje može li u tom slučaju radnik ostvariti **prava vezana uz neprekidno trajanje radnog odnosa, kao npr. pravo na otpremninu**, pravo na jubilarnu nagradu i sl. Po pitanju prava na otpremninu radnika čiji radni odnos miruje, Ministarstvo je 4. siječnja 2023. godine objavilo sljedeće mišljenje:

„U smislu Zakona o radu, otpremnina je novčani iznos, koji kao sredstvo osiguravanja prihoda i ublažavanja štetnih posljedica otkaza ugovora o radu, poslodavac isplaćuje radniku kojem ugovor o radu otkazuje nakon dvije godine neprekidnoga rada.“

Uzimajući u obzir da radnik s navršениh 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža ima uvjete za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu te da materijalnu zaštitu može ostvariti u okviru sustava mirovinskog osiguranja, Zako-

nom o radu je propisana iznimka od prava na otpremninu takvog radnika kojem poslodavac otkazuje ugovor o radu.

Za vrijeme neplaćenoga dopusta prava i obveze iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom miruju, ako zakonom nije drukčije određeno. Iznoseći pojašnjenje instituta mirovanja radnog odnosa, navodimo kako mirovanje radnog odnosa znači da se sadržaj radnog odnosa faktično ne ostvaruje, odnosno za vrijeme trajanja mirovanja radnog odnosa ne mogu se stjecati prava niti nastati obveze na temelju same činjenice mirovanja. Međutim, mirovanje radnog odnosa uključuje zadržavanje postojećih prava i obveza iz vremena koja su prethodila mirovanju te predviđa nastavak njihova ostvarenja.

Slijedom navedenog, ukoliko dođe do prestanka radnog odnosa, makar i prije ponovnog aktiviranja radnog odnosa, radniku ne prestaje (stečeno) pravo na otpremninu pod uvjetom ispunjenja gore navedenih zakonskih pretpostavki.

Nadalje, vezano uz način obračuna iznosa otpremnine, Zakon o radu određuje kako se otpremnina ne smije ugovoriti, odnosno odrediti u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca. Pritom je potrebno istaknuti kako samo vrijeme trajanja mirovanja radnog odnosa temeljem odobrenog neplaćenog dopusta ne bi trebalo biti obuhvaćeno vremenom koje se uračunava u obračun izračuna otpremnine, budući se u tom vremenu radni odnos nije ostvarivao pa ni ne može biti osnovom za stjecanje (povećanih) prava.

Zaključno, mišljenja smo kako se visina otpremnine u slučaju kada radnik u tromjesečnom razdoblju prije prestanka ugovora o radu nije ostvarivao pravo na plaću temeljem odobrenog neplaćenog dopusta, treba odrediti sukladno bruto plaći koju bi radnik ostvario da je u navedenom razdoblju obavljao posao i primao plaću kod istog poslodavca sukladno ugovoru o radu, kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, odnosno utvrđenom propisu.“

Kada poslodavac radniku odobri neplaćeni dopust i kada taj dopust istekne, radnik se prema sporazumu (odluci) o neplaćenom dopustu obvezan vratiti na posao. Povratkom radnika na rad, a najčešće nakon dužeg vremena (npr. 6 mjeseci, 12 mjeseci i duže), u praksi se često postavlja pitanje o tome ima li i u kojem trajanju **pravo na "stari" neiskorišteni godišnji odmor kao i na novi, iz tekuće kalendarske godine**. Po pitanju **prava na godišnji odmor nakon neplaćenog dopusta** Ministarstvo je objavilo 18. listopada 2019. godine sljedeće mišljenje:

„Za vrijeme korištenja prava na neplaćeni dopust radniku se ne prekida radni odnos, već isti miruje. Budući se, prema navodima iz Vašeg upita, radnik koristio pravom na neplaćeni dopust u trajanju od dvije godine, te se na rad vraća u veljači 2017. godine, isti će, bilo istekom razdoblja mirovanja bilo po povratku na rad, ostvariti pravo na godišnji odmor za 2017. godinu. Takav radnik ostvarit će pravo na cijeli godišnji odmor za 2017. godinu (ukoliko tokom navedene godine ne dođe do prestanka radnog od-

nosa), budući se razdoblje neplaćenog dopusta ne smatra prekidom rada. No, iako radnik ostvaruje pravo na korištenje godišnjeg odmora, o samom rasporedu korištenja odlučuje poslodavac uzimajući u obzir organizaciju rada ali i mogućnosti za odmor raspoložive radnicima te će isti donijeti i konačnu odluku o razdoblju njegova korištenja.“

Slijedom navedenog, neplaćeni dopust ne predstavlja prekid radnog odnosa već mirovanje i u tom slučaju radnik ostvaruje pravo na cijeli pripadajući godišnji odmor bez obveze proteka roka od 6 mjeseci. To znači da radnik ima pravo na godišnji odmor iz kalendarske godine u kojoj se vratio na rad te eventualno na godišnji odmor iz prethodne godine, a je li on također pripadajući određuje se prema datumu kada se radnik vratio na rad (budući da bi se "stari" godišnji odmor trebao iskoristiti najkasnije do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine).

Vrijeme neplaćenog dopusta (uz iznimku neplaćenog dopusta za pružanje osobne skrbi), neovisno o trajanju, **ne uračunava se u staž osiguranja**, a poslodavac radnika, u pravilu, objavljuje iz obveznog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Nakon isteka neplaćenog dopusta ponovo se uspostavlja prijava na osiguranje. U slučaju da poslodavac za vrijeme neplaćenog dopusta odjavi radnika s obveznog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, za vrijeme korištenja prava na neplaćeni dopust radnik može u skladu s odredbom članka 18. Zakona o mirovinskom osiguranju⁵ sam sebi uplaćivati doprinos za mirovinsko osiguranje **koristeći institut produženog mirovinskog osiguranja**. Naime, osobe kojima je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje mogu se, između ostaloga, i za slučaj neplaćenog dopusta osigurati na produženo osiguranje ako od prestanka obveznog osiguranja nije proteklo više od dvanaest mjeseci i ako podnesu prijavu u tom roku. Ako objavljeni radnik u propisanom roku Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje ne podnese prijavu eM-1P za uspostavu produženog osiguranja, vrijeme neplaćenog dopusta neće mu se uračunati u staž osiguranja odnosno mirovinski staž. Također, ako radnik za vrijeme trajanja neplaćenog dopusta uspostavi prijavu produženog mirovinskog osiguranja, ali sam ne uplati doprinose za mirovinsko osiguranje, vrijeme trajanja neplaćenog dopusta ne uračunava se u staž osiguranja kao mirovinski staž.

Prema mišljenju Ministarstva (objavljenog 4. siječnja 2023. godine), po **pitanju doprinosa i staža za vrijeme neplaćenog dopusta**, dano je sljedeće mišljenje:

„Za vrijeme korištenja prava na neplaćeni dopust, sukladno članku 87. Zakona o radu, ne prekida se radni odnos, već isti miruje, neovisno o tome je li poslodavac, sukladno mogućnostima koje propisuju posebni propisi o obveznim doprinosima i obveznim osiguranjima, izvršio objavu radnika iz obveznog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja ili to nije učinio. Jednako tako, radni odnos se ne prekida tijekom mirovanja niti kada je poslodavac objavio radnika iz sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, a radnik koristio institut produženog mirovinskog osiguranja. S time u vezi, Za-

⁵ NN, br. 157/13 – 119/22, u nastavku: ZOMO

kon o mirovinskom osiguranju propisuje obvezu osiguranja u slučaju zaposlenja (osiguranje po osnovi radnog odnosa), ali predviđa i mogućnost produženog osiguranja.“

Važno je naglasiti da u slučaju neplaćenog dopusta, kao i svim drugim slučajevima mirovanja prava, unatoč tome što poslodavac ima mogućnost odjave radnika s obveznog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, radni odnos ne prestaje i ne zasniva se ponovno. Prema tome, s obzirom da se za vrijeme korištenja prava na neplaćeni dopust radniku ne prekida radni odnos, ostaje zakonom propisana mogućnost da i radnik i poslodavac za vrijeme trajanja neplaćenog dopusta mogu otkazati ugovor o radu, pod uvjetima propisanim ZOR-om.

U slučaju neplaćenog dopusta za pružanje osobne skrbi, stavkom 7. članka 87. ZOR-a izričito je propisano da tijekom razdoblja korištenja prava na pružanje osobne skrbi poslodavac ne smije radnika koji se koristi tim pravom objavit iz obveznih osiguranja prema propisima o obveznim osiguranjima.

2.3. Neplaćeni dopust kada prava i obveze iz radnog odnosa ne miruju

Odredbom članka 225. ZOR-a je propisano da za vrijeme predizborne promidžbe pravo na neplaćeni dopust ima:

- kandidat za predsjednika RH u trajanju do najviše dvadeset radnih dana,
- kandidat za zastupnika u Hrvatski sabor u trajanju do najviše petnaest radnih dana,
- kandidat za člana županijske skupštine ili župana i njegovih zamjenika u trajanju do najviše deset radnih dana,
- kandidat za člana gradskog ili općinskog vijeća, gradonačelnika ili načelnika općine i njihove zamjenike u trajanju do najviše pet radnih dana.

Svi navedeni kandidati, da bi za vrijeme predizborne promidžbe ostvarili pravo korištenja neplaćenog dopusta moraju o korištenju istog dopusta obavijestiti poslodavca najmanje dvadeset četiri sata prije, uz uvjet da se neplaćeni dopust ne mogu koristiti u razdobljima kraćim od jednog radnoga dana. Na zahtjev kandidata, umjesto neplaćenog dopusta, kandidat može pod istim uvjetima koristiti godišnji odmor, u trajanju na koje ima pravo do prvoga dana glasovanja. Ako je za stjecanje određenih prava važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, razdoblja neplaćenoga dopusta izjednačuju se s vremenom provedenim na radu i ubrajaju u staž potreban za ostvarivanje određenih prava iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom (npr. za otkazni rok ili otpremninu).

3. Neplaćeni dopust prema odredbama ZRRIP-a

Mirovanje radnog odnosa do treće godine djetetova života propisano je odredbom članka 27. ZRRIP-a, na način da jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja ima pravo ne raditi do navršene treće godine života djeteta, i to nakon što je iskorišteno pravo na roditeljski dopust ili pravo na rad s polovicom punoga radnog vremena. Za

vrijeme korištenja navedenog prava na neplaćeni dopust, prava i obveze zaposlenog (ili samozaposlenog) roditelja iz radnog odnosa miruju, a pravo na obvezno zdravstveno osiguranje te pravo na mirovinsko osiguranje ostvaruje se prema propisima kojima je uređeno to pravo. Poslodavac jedan primjerak odluke o mirovanju radnog odnosa zaposlenog roditelja (odnosno obustavi samostalne djelatnosti samozaposlenog roditelja) do treće godine djetetova života obavezan dostaviti Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje radi evidencije. Iz navedene odredbe vidljivo je da se mirovanje radnog odnosa može iskoristiti tek nakon iskorištenih prava na roditeljski dopust ili prava na rad s polovicom radnog vremena, a pritom nije važno koji je od roditelja koristio prethodno navedena prava, no pravo na mirovanje radnog odnosa ne mogu istodobno koristiti oba roditelja.

Sukladno odredbi članka 59. ZRRIP-a zaposleni roditelj koji koristi neka od prava predviđena ZRRIP-om te tijekom njihova korištenja namjerava promijeniti način njihovog korištenja, obavezan je najmanje 30 dana prije nastanka promjene pisano obavijestiti poslodavca o toj namjeri. Tako se obveza obavijesti poslodavca odnosi i na slučaj korištenja prava na mirovanje radnog odnosa do treće godine djetetova života. Roditelj koji namjerava iskoristiti pravo na mirovanje radnog odnosa, mora pisanim putem obavijestiti poslodavca o namjeri korištenja prava minimalno 30 dana prije početka korištenja prava. Na pisanu obavijest poslodavac je obavezan u roku osam dana od dana zaprimanja obavijesti namjere izdati pisanu suglasnost o iskazanoj namjeri zaposlenog roditelja o korištenju prava na mirovanje radnog odnosa te jedan primjerak odluke o mirovanju radnog odnosa obavezno dostavlja Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje radi evidencije. Ako poslodavac ne postupa u skladu s navedenim, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje će zaposlenom roditelju donijeti rješenje kojim mu priznaje pravo s odgodom početka korištenja od trideset dana u odnosu na dan koji je zaposleni roditelj naznačio u obavijesti poslodavcu. Dakle, neprihvatanje namjere korištenja prava na mirovanje radnog odnosa nije predviđena ZRRIP-om. Navedeno u praksi znači da poslodavac ne može spriječiti zaposlenog roditelja u korištenju prava. Ipak, predviđena je mogućnost neprihvatanja pisane namjere za neplaćeni dopust od strane poslodavca u roku do najviše 30 dana pod uvjetima utvrđenim propisima o radu.

Ako poslodavac zaposlenom roditelju priječi korištenje prava na mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta, prema odredbi članka 71. stavka 1. točke 12. ZRRIP-a čini prekršaj te se može kazniti novčanom kaznom u iznosu od 1320,00 do 6630,00 eura, a odgovorna osoba poslodavca kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 390,00 do 1320,00 eura.

Za vrijeme mirovanja radnog odnosa, prava i obveze iz radnog odnosa miruju. U vezi s tim, dolazi i do promjene vezano uz mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Poslodavac može zaposlenog roditelja koji koristi pravo na mirovanje radnog odnosa objavit iz sustava obveznog zdravstvenog i mirovinskog osiguranja. No, nakon odja-

ve zaposleni roditelj može i za vrijeme mirovanja radnog odnosa koristiti pravo na produženo osiguranje temeljem članka 18. ZOMO-a te sam sebi uplaćivati doprinose za mirovinsko osiguranje. U odnosu na obvezno zdravstveno osiguranje, zaposlenog roditelja kojeg je poslodavac odjavio iz obveznog zdravstvenog osiguranja, status osigurane osobe može steći kao supružnik (bračni ili izvanbračni sukladno propisima o obiteljskim odnosima) člana obitelji osiguranika, odnosno nositelja obveznog zdravstvenog osiguranja sukladno čl. 10. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju⁶. Takvo pravo moći će koristiti supružnik nositelja obveznog zdravstvenog osiguranja, pod uvjetom da status osigurane osobe ne može ostvariti po nekoj drugoj osnovi osiguranja iz čl. 7. istog Zakona i mora imati prebivalište, odnosno odobren stalni boravak ili dugotrajno boravište u Republici Hrvatskoj, ako propisima Europske unije, odnosno međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Nakon isteka prava na mirovanje radnog odnosa, dakle po isteku tri godine, sukladno čl. 36. ZOR-a, radnik koji o namjeri povratka na rad obavijesti poslodavca najmanje trideset dana prije, ima pravo povratka na poslove na kojima je radio prije korištenja navedenog prava. U slučaju da je prestala potreba za obavljanjem poslova koje je radnik obavljao prije korištenja prava, poslodavac mu je dužan ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova, čiji uvjeti rada ne smiju biti nepovoljniji od uvjeta rada poslova koje je obavljao prije korištenja prava. Također, radnik, odnosno roditelj koji je koristio pravo na mirovanje radnog odnosa ima pravo i na dodatno stručno osposobljavanje, ako se način rada promijenio kao i druge pogodnosti koje proizlaze iz poboljšanih uvjeta rada. Predviđena je prekršajna odgovornost poslodavca koji ne poštuje navedene odredbe. Sukladno čl. 228. st.1. toč. 9. ZOR-a, novčanom kaznom od 4110,00 do 7960,00 eura kaznit će se poslodavac pravna osoba ako radnika nakon isteka prava na mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta ne vrati na poslove na kojima je radio prije korištenja tog prava ili mu ne ponudi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova.

4. Neplaćeni dopust zaposlenika u javnim službama

Po pitanju neplaćenog dopusta, pored TKU-a, i pojedinim granskim kolektivnim ugovorima za određene djelatnosti javnih službi (za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja, za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama te za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama), pravo na neplaćeni dopust regulira se na identičan način. Neki granski kolektivni ugovori kao što su: Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi⁷ i Granski kolektivni ugovor za zaposlenike u ustanovama kulture koje se financiraju iz državnog proračuna⁸, ne sadržavaju odredbe o pravu na neplaćeni dopust te se u odnosu na ostvarivanje prava na neplaćeni dopust primjenjuju odredbe TKU-a. Također odredbe TKU-a primjenjuju se i na zaposlene u djelatnosti

znanosti i visokog obrazovanja, koji proširenom primjenom vrijedi za sve zaposlene u javnim službama.

4.1. Neplaćeni dopust prema TKU-u

Za zaposlenike u javnim službama neplaćeni dopust reguliran je člankom 44. TKU-a te pojedinim granskim kolektivnim ugovorima za određene djelatnosti javnih službi.

Prema članku 44. TKU-a, ugovoreno je pravo na neplaćeni dopust u tijeku jedne godine za potrebe vlastitog školovanja i stručnog usavršavanja, koje treba biti u svezi s poslovima koje zaposlenik obavlja ili njegovom profesijom ili djelatnošću poslodavca, i to:

- 5 radnih dana za pripremanje i polaganje ispita u srednjoj školi;
- 10 radnih dana za polaganje ispita na stručnim i sveučilišnim studijima, uključujući i pisanje i obranu završnog rada, odnosno za polaganje pravosudnog ispita;
- 5 radnih dana za prisustvovanje stručnim seminarima i savjetovanjima i
- 2 radna dana za pripremanje i polaganje ispita radi stjecanja posebnih znanja i vještina (informatičko školovanje, učenje stranih jezika i sl.).

4.2. Neplaćeni dopust prema granskim kolektivnim ugovorima

Pitanje neplaćenog dopusta nije uređeno svim granskim kolektivnim ugovorima određene djelatnosti, pa je tako npr. u Kolektivnom ugovoru za djelatnost socijalne skrbi⁹ uređeno u čl. 26, kao i TKU-om, Granskom Kolektivnom ugovoru za zaposlenike u ustanovama kulture koje se financiraju iz državnog proračuna¹⁰ to pitanje nije uređeno, dok se u ostalim kolektivnim ugovorima na identičan način propisuje pravo na neplaćeni dopust za školovanje, kao npr. Kolektivnim ugovorom za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama¹¹ (čl. 31), te Kolektivnim ugovorom za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama¹² (čl. 41.) i Kolektivnim ugovorom za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja¹³ (čl. 40.).

Dakle, za određene djelatnosti javnih službi za koje njihovim kolektivnim ugovorima nije ugovoreno pravo na neplaćeni dopust kao u TKU-u za školovanje za vlastite potrebe, po tom pitanju primjenjuju se odredbe TKU-a. Međutim, za ostale slučajeve prava na korištenje neplaćenog dopusta za javne službenike i namještenike (čl. 44. TKU-a ugovoreno je pravo na neplaćeni dopust samo za potrebe vlastitog školovanja i stručnog usavršavanja) primjenjuje se odredba članka 87. stavka 1. i 2. ZOR-a, koja propisuje mogućnost da poslodavac radniku na njegov zahtjev odobri neplaćeni dopust za koje vrijeme prava i obveze iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom miruju, ako zakonom nije drukčije određeno, te u skladu s tim člankom ZOR-a, interni akti javnih ustanova.

⁹ NN, br. 61/18, 3/19

¹⁰ NN, br. 46/18

¹¹ NN, br. 51/18

¹² NN, br. 51/18

¹³ NN, br. 29/18

⁶ NN, br. 80/13., 137/13., 98/19, 33/23

⁷ NN, br. 61/18, 3/19

⁸ NN, br. 46/18, 67/22

Pogreške kod obračuna i isplate zaštićenog dijela plaće

Gordana Muraja*

Ovrhu na novčanim sredstvima po računu provodi više pravnih osoba i svaka od njih može počinuti pogrešku kod obračuna i isplate. Za ispravljanje pogrešaka nema posebnog postupka, a ovršeniku je na raspolaganju jedino redovni pravni put zaštite.

1. Obveza isplate na poseban račun

Članak 204. Ovršnog zakona (NN 112/12, ZOIZD ZPP 25/13, 93/14, Odluka USUD RH 55/16, 73/17. i 131/20, 114/22, dalje u tekstu: OZ) utvrđuje da se rješenjem o ovrsi na novčanoj tražbini po računu nalaže Agenciji da banci izda nalog da iznos za koji je ovrha određena prenese sa svih ovršenikovih računa koji se vode pod njegovim osobnim identifikacijskim brojem na račun ovrhovoditelja.

Članak 212. OZ-a u stavku 1. dalje utvrđuje da je ovršenik dužan obavijestiti Agenciju ako se na neki od računa na kojem se provodi ovrha uplaćuju primanja i naknade iz članka 172. ili iznosi koji su izuzeti od ovrhe iz članka 173. OZ-a. Po primitku obavijesti Agencija obavještava uplatitelje te im dostavlja podatke iz obavijesti i podatak o vrsti tražbine za koju je ovrha određena, *radi uskrate uplata iz stavka 1. istog članka.* Nakon obavijesti Agencije uplatitelji su dužni *odmah uskratiti uplatu primanja i naknada iz članka 172. ili iznosa koji su izuzeti od ovrhe iz članka 173. istog Zakona.* U stavku 3. članka 212. OZ dalje utvrđuje obvezu banke ovršeniku otvoriti poseban račun te obavijestiti Agenciju, koja je dužna o broju posebnog računa obavijestiti uplatitelja, koji je *dužan izvršiti uplatu* na poseban račun.

Dakle, odredba članka 212. OZ-a uređuje postupanje kojem je cilj da se ovršeniku na poseban račun uplate sredstva za koje mu je zakonom zajamčeno da neće biti ovršena.

Pravna osoba koja *postupi protivno odredbi* članka 212. stavka 3. OZ-a na temelju članka 365. OZ-a čini prekršaj za koji je zapriječena novčana kazna za pravnu osobu i odgovornu osobu. Budući da je člankom 212. uređeno postupanje tri pravne osobe: Agencije, banke i uplatitelja primitaka, slijedi da za povredu obveze koju nalaže članak 212. u stavku 3. može odgovarati svaka od njih - naravno, samo za onu obvezu koju je ta pravna osoba dužna izvršiti.

2. Zaštita ovršenika kod pogreški poslodavca pri izračunu i uplati

Za provedbu ovrhe poslodavac svakako mora obračunati iznose izuzete od ovrhe prema članku 172. i iznose prima-

nja na kojima je ovrha ograničena, utvrđene člankom 173. a dalje će se za obje vrste primanja koristiti izraz *primanja zaštićena od ovrhe*.

Ponekad se događa da je poslodavac pogriješio, bilo kod obračuna iznosa zaštićenih od ovrhe, pa je, primjerice, nepravilno sastavio obračun i nije uočio da je pojedino primanje zaštićeno od ovrhe te ga je uplatio na račun na kojem se provodi ovrha. Ili, drugi mogući slučaj, poslodavac je primanja koja je trebao uplatiti na zaštićeni račun uplatio na račun na kojem se provodi ovrha pa je ovršeniku ovršena, zapravo, cijela plaća, a posljedica je da je ovršenik ostao bez sredstava potrebnih za život.

OZ sadrži odredbe kojima je cilj zaštita ovršenika od mogućnosti da mu cijela plaća bude ovršena. Do ovog je uređenja došlo nakon razdoblja u kojem Ovršni zakon nije sadržavao ograničenje pa se dužnik mogao suglasiti s time da mu se radi naplate duga ovrši cijela plaća. To je stanje promijenjeno stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 67/08.), koji je stupio na snagu 17. lipnja 2008. Istovjetno uređenje preuzeto je u svim daljnjim zakonskim rješenjima.

Ovršenika od ovrhe cijele plaće danas štiti članak 202. Ovršnog zakona koji u stavku 1. utvrđuje da suglasnost kojom se dopušta pljenidba plaće, odnosno drugog stalnog novčanog primanja za iznos koji je izuzet od ovrhe *ne proizvodi pravne učinke*. Međutim, ova odredba postavlja ograničenje na raspolaganje dužnika, na suglasnost koju bi dao dužnik privatnom ispravom potvrđenom kod javnog bilježnika. Iz te suglasnosti dalje slijedi obveza isplatitelja obračunavati dijelove plaće koji su izuzeti od ovrhe i one na kojima je ovrha ograničena do onoga iznosa koji je propisan Ovršnim zakonom. Ako bi ovršenik dao suglasnost za prisilnu naplatu iznosa većeg od tih ograničenja, ta suglasnost ne proizvodi pravne učinke – pa je isplatitelj može provesti samo do granice koju je izračunao primjenom članka 173. OZ-a.

Međutim, ni opisana odredba ne štiti ovršenika od pogrešaka kod obračuna i isplate. OZ ne predviđa izričitu prekršajnu odgovornost uplatitelja koji nije kako treba obračunao iznose zaštićene od ovrhe, ali uplatitelj može prekršajno odgovarati prema članku 365. ako iznose zaštićene od ovrhe ne uplati na poseban račun.

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnica, Odvjetnički ured MURAJA, www.odvjetnik.muraja.com

No i dalje ostaje pitanje tko je ovršeniku odgovoran za pogrešku kod obračuna ili isplate. Jer, predmnijeva je da je suština problema u tome da je nepravilnim obračunom ili uplatom na pogrešan broj računa ovršenik oštećen utoliko što mu nije isplaćen onaj iznos na koji po OZ-u ima pravo.

Budući da OZ za povredu te obveze nije dao nikakvo posebno pravno sredstvo ovršeniku, niti poznaje poseban postupak ispravljanja pogrešaka, za ispravljanje pogreška ovršeniku preostaje rješavanjem spora mirnim putem s uplatiteljem ili redovni pravni put.

3. Redovni pravni put

Za štetu koju je počinio ovršeniku zbog pogrešnog obračuna / uplatom na pogrešan račun odgovara onaj koji je sve to trebao kako treba obračunati i uplatiti, a to je poslodavac, odnosno uplatitelj, kako ga naziva OZ.

Redovni pravni put podrazumijeva tužbu ovršenika za naknadu štete od poslodavca / uplatitelja kojom bi tužitelj tražio naknadu štete u visini iznosa koji nije kako treba obračunat ili koji je uplaćen na račun na kojem se provodi ovrha, sa zateznim kamatama od dana kad je uplata provedena do isplate. Želi li ovršenik da mu počinitelj pogreške isplati i naknadu štete za sve prouzročene probleme, kao što su neprospavane noći, strah i nesigurnost u koju ga je takva situacija dovela, morat će osigurati dokaze da je za cijelo to vrijeme teško proživljavao situaciju u koju je doveden tuđom pogreškom.

Naravno, veliko je pitanje koliko je uopće smisleno takvu tužbu pokretati. Problem je akutan, ovršenik je u nekom trenutku ostao bez i najmanjeg iznosa od plaće potrebnog mu za preživljavanje, iznos mu treba odmah, a i sudski spor treba financirati. Dok se eventualni spor riješi mogu proteći godine, pa i desetljeća. Zato redovni pravni put treba ostaviti za one situacije u kojima problem nije moguće riješiti mirnim putem.

4. Mirni put osigurava i brzo rješenje

Nema pravne prepreke da pogrešku kod obračuna / isplate ne bi mogao, pa i trebao, mirnim putem ispraviti po-

slodavac / uplatitelj, budući da je njegovom pogreškom ovršenik doveden u taj položaj.

Kad uoči pogrešku poslodavac može radniku na zaštićeni račun odmah isplatiti iznos na koji ima pravo. Budući da to znači da bi radnik bio dva puta namiren poslodavac može radniku istovremeno odobriti otplatu duga na obroke, na dulji rok i s malim mjesečnim iznosima otplate. Jer, radnik je već ovršen pa je prostor za nove otplate jako malen. Naravno, poslodavac i radnik se o tome trebaju suglasiti. Zaključivanje takvog ugovora ne može se uspoređivati sa suglasnošću za zapljenu koja nakon nekog iznosa ne proizvodi pravne učinke, jer se ne radi o suglasnosti za zapljenu, onoj koju uređuje Ovršni zakon. Također se ne radi ni o ovrsi, a radnik ima pravo raspolaganja vlastitom zaradom pa dug može otplaćivati i iz zaštićenog dijela plaće. Štetnik tj. poslodavac bi oštećenom ovršeniku trebao isplatiti i naknadu štete jer se našao u situaciji da je bez svoje krivnje dužan i više nego je prije bio dužan.

5. Položaj ovrhovoditelja

Ovaj je članak nadahnut pitanjem korisnika i stvarnom situacijom u kojoj je došlo do pogreške: ovršeniku je ovršena cijela plaća, a onda je banka od ovrhovoditelja tražila povrat primljenog iznosa.

Ovrhovoditelj koji je prisilnom naplatom naplatio tražbinu koju mu ovršenik duguje nema obvezu ni prema ovršeniku ni prema pravnim osobama s kojima nije u pravnom odnosu vratiti sredstva. Naime, ovršenik duguje cijeli iznos, a dug se naplaćuje u obrocima zato što je došlo do poremećaja u ugovorenoj dinamici otplate pa je ovrhovoditelj dug morao naplatiti prisilnim putem.

Ako tražbina nije u cijelosti namirena, dakle, ako je doznačeni iznos manji od onoga što ovrhovoditelj potražuje na temelju ovršne isprave, nije jasno na kojem bi se pravnom temelju zasnivao zahtjev ovrhovoditelju za povrat primljenih sredstava.

Jedino ako je naplatom tražbine došlo do toga da je ovršeniku prisilno naplaćen iznos veći od iznosa ukupnog duga, ovrhovoditelj mora vratiti prekomjerni iznos naplaćenih sredstava, dakle onaj dio koji je veći od duga koji je naplaćen, također sa zateznim kamatama od dana stjecanja.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Pravni okvir rada djece i maloljetnika

Dragan Zlatović*

Prema čl. 4. Zakona o radu (NN, br. 93/14., 127/17., 98/19. i 151/22.; dalje: ZOR) radnik (zaposlenik, uposlenik, djelatnik, namještenik, službenik i slično – u daljnjem tekstu: radnik) je, u smislu ZOR-a fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca, dok je poslodavac u smislu ZOR-a fizička ili pravna osoba koja zapošljava radnika i za koju radnik u radnom odnosu obavlja određene poslove. Zakon o radu posebnu pažnju posvećuje uključivanju djece i maloljetnih osoba u pogledu rada istih izvan radnog odnosa odnosno zapošljavanja istih u radnom odnosu. Posebno se upućuje na novine u ovoj regulaciji prema zadnjoj noveli ZOR-a, koja je u ovom dijelu u primjeni od 1. siječnja 2023.

1. Rad djece i maloljetnika

1.1. Opći pravni okvir

Naš ZOR u pogledu najniže dobne granice za zapošljavanje prati rješenja iz Direktive Vijeća 94/33/EZ od 22. lipnja 1994. o zaštiti mladih ljudi na radu (SL L 216, 20. 8. 1994.), kako je posljednji put izmijenjena Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2014/27/EU od 26. veljače 2014. o izmjeni Direktiva Vijeća 92/58/EEZ, 92/85/EEZ, 94/33/EZ, 98/24/EZ.

Prema čl. 19. ZOR-a, osoba mlađa od petnaest godina ili osoba s petnaest i starija od petnaest, a mlađa od osamnaest godina koja pohađa obvezno osnovno obrazovanje, ne smije se zaposliti. U smislu ZOR-a dijete je osoba koja je mlađa od 15 godina, dok je maloljetnik osoba koja je navršila 15 godina ili je starija od 15, a mlađa od 18 godina. Izrijekom je *ex lege* zabranjen rad djeteta i maloljetnika koji pohađa obvezno osnovno obrazovanje. Ipak, ova zabrana rada ne primjenjuje se na obavljanje poslova u okviru provedbe učenja temeljenog na radu ni na povremeni rad redovitog učenika prema posebnom propisu, ako takvi poslovi ne ugrožavaju njegovo zdravlje, sigurnost, čudoređe ili razvoj.

1.2. Sudjelovanje djece i maloljetnika u dozvoljenim aktivnostima

Kao iznimka od načelne zabrane rada djece i maloljetnika u ZOR-u je regulirano kako dijete i maloljetnik koji pohađaju obvezno osnovno obrazovanje smiju, samo uz prethodno odobrenje tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi, uz naplatu sudjelovati u aktivnostima snimanja filmova, oglašavanja, pripremanja i izvođenja umjetničkih, scenskih ili sličnih kulturnih djela te sportskih natjecanja, na način i u opsegu koji ne ugrožava njihovo zdravlje, sigurnost, čudoređe, školovanje ili razvoj.

Ove se aktivnosti gdje je moguć rad djece i maloljetnika često se upravo odvijaju kao segment djelatnosti udruga, bilo onih u kulturi i sportskih udruga.

Navedeno odobrenje tijelo nadležno za poslove socijalne skrbi izdaje na temelju zahtjeva zakonskog zastupnika djeteta i maloljetnika te jedan primjerak dostavlja tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada. Ovaj zahtjev zakonski zastupnik djeteta i maloljetnika podnosi u roku od 15 dana prije početka njegova sudjelovanja u navedenim aktivnostima, a tijelo nadležno za poslove socijalne skrbi o zahtjevu je dužno riješiti u roku od deset dana od dana njegova podnošenja.

Ukupno razdoblje trajanja rada i navedenih aktivnosti, dnevno i tjedno trajanje aktivnosti te odmori za vrijeme trajanja tih aktivnosti ne smiju ugrožavati zdravlje i sigurnost djeteta i maloljetnika te mogućnosti ispunjavanja obveza vezanih za njihovo školovanje, niti smiju biti nepovoljniji od trajanja i ograničenja propisanih člankom 68.a ZOR-a.

Dakle na ovaj način su i u našem pravu u novom čl. 19.a ZOR-a regulirane situacije tzv. „light work-a“ mladih osoba u kojim slučajevima se ne radi o zapošljavanju istih niti o radnom odnosu.

1.3. Obveze posebne zaštite djeteta i maloljetnika

Novina u ZOR-u od 1.1.2023. je i to što poslodavac koji zapošljava maloljetnika ili provodi učenje temeljeno na radu, povremeni rad redovitog učenika prema posebnom propisu, odnosno koji je organizator gore navedenih aktivnosti u kojima sudjeluju djeca i maloljetnici u skladu s čl. 19.a ZOR-a dužan je pritom voditi računa o tome da kod osobe koja je u redovitom kontaktu s djetetom i maloljetnikom ne postoji neka od sljedećih zapreka:

1. pravomoćno je osuđena za neko od kaznenih djela protiv spolne slobode, spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, a koja su, prije nego što su počinjena, bila propisana zakonom ili međunarodnim pravom
2. protiv nje se vodi kazneni postupak za neko od kaznenih djela navedenih u točki 1. ovoga stavka.

U svrhu ispunjavanja ovih dužnosti poslodavac je ovlašten:

1. uz suglasnost osobe za koju se traži, zatražiti od nadležnog suda dokaz da kandidat za radno mjesto ili radnik zaposlen kod poslodavca nije pravomoćno osuđen

2. od kandidata za radno mjesto ili od radnika zaposlenog kod poslodavca zatražiti da dostavi dokaz da se protiv njega ne vodi kazneni postupak za gore navedeno kazneno djelo.

Poslodavac koji zapošljava maloljetnika ili provodi učenje temeljeno na radu, povremeni rad redovitog učenika prema posebnom propisu, odnosno organizator je provođenja aktivnosti u kojima sudjeluju djeca i maloljetnici dužan je onemogućiti osobi za koju ima saznanja da postoji zakonska zapreka kontakt s djetetom ili maloljetnikom.

1.4. Poslovna sposobnost maloljetnika za sklapanje ugovora o radu

Ako zakonski zastupnik ovlasti u obveznoj pisanoj formi maloljetnika s petnaest godina i starijeg od petnaest godina za sklapanje određenog ugovora o radu, osim maloljetnika koji pohađa obvezno osnovno obrazovanje, maloljetnik je poslovno sposoban za sklapanje i raskidanje toga ugovora te za poduzimanje svih pravnih radnji u vezi s ispunjenjem prava i obveza iz toga ugovora ili u vezi s tim ugovorom.

Od navedenog ovlaštenja izuzeti su pravni poslovi za čije poduzimanje zakonskom zastupniku treba odobrenje tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi. Poslodavac ne smije zaposliti maloljetnika koji ispunjava zakonske opće uvjete a koji za sklapanje ugovora o radu nema ovlaštenje zakonskog zastupnika, odnosno odobrenje tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi. U slučaju spora između zakonskih zastupnika ili između jednog ili više zakonskih zastupnika i maloljetnika, o davanju ovlaštenja za sklapanje ugovora o radu odlučuje tijelo nadležno za poslove socijalne skrbi, vodeći računa o interesima maloljetnika. Zakonski zastupnik može povući ili ograničiti dano ovlaštenje, odnosno u ime maloljetnika raskinuti radni odnos., dok skrbnik može ovlaštenje dati maloljetniku samo na temelju prethodnog odobrenja tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi.

1.5. Poslovi na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik

U Pravilniku o poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik (NN 89/15., 94/16. i 109/19.) se radi zaštite sigurnosti, zdravlja, ćudoređa ili tjelesnog i duševnog razvoja maloljetnika, utvrđuju poslovi na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik.

Maloljetnici moraju biti zaštićeni od svih posebnih opasnosti za njihovu sigurnost, zdravlje i razvoj, koje su posljedica nedostatka iskustva, nedostatka svijesti o postojećim ili mogućim opasnostima ili činjenice da još uvijek nisu u potpunosti psihofizički zreli, a poslovi koji će vjerojatno predstavljati posebne opasnosti u smislu navedenog uključuju:

- 1) štetno izlaganje fizikalnim, biološkim i kemijskim štetnostima utvrđenim u posebnom Prilogu 1. Pravilnika, koji čini njegov sastavni dio
- 2) poslove, postupke i rad utvrđene u Prilogu 2. Pravilnika, koji čini njegov sastavni dio.

Radi zaštite zdravlja i razvoja, maloljetnik se ne smije zaposliti na poslovima:

- 1) koji su prema propisima zaštite na radu utvrđeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada
- 2) koji su prema posebnim propisima utvrđeni kao osobito teški i za zdravlje štetni te se obavljaju u skraćenom radnom vremenu ili se vrijeme njihovog obavljanja računa kao staž osiguranja s povećanim trajanjem
- 3) koji su objektivno iznad njegovih fizičkih ili psiholoških sposobnosti; koji uključuju štetno izlaganje agensima koji su otrovni, kancerogeni, koja uzrokuju nasljedna genetska oštećenja ili štete nerođenom djetetu, ili koji na bilo koji način dugotrajno utječu na ljudsko zdravlje; koji obuhvaćaju štetno izlaganje zračenju; koji obuhvaćaju opasnost od nesretnih slučajeva za koje se može pretpostaviti da ih maloljetnik ne može prepoznati ili izbjeći uslijed njegove nedostatne pozornosti na sigurnost, ili nedostatka iskustva ili obuke; kod kojih postoji opasnost za život zbog izloženosti ekstremnoj hladnoći ili toplini; kod kojih postoji opasnost od buke ili vibracija štetnih po zdravlje; proizvodnje i rukovanja napravama, pirotehničkim sredstvima i drugim predmetima koji sadrže eksplozive; koji uključuju rad sa bijesnim, otrovnim i otrovnim životinjama; klanja životinja u industrijskim razmjerima; koji obuhvaćaju rukovanje opremom za proizvodnju, skladištenje ili korištenje stlačenih, tekućih ili otopljenih plinova; koji uključuju rad s bačvama, cisternama, rezervoarima ili staklenkama koje sadrže navedene kemijske agense; kod kojih postoji opasnost od rušenja građevina; kod kojih postoji opasnost od visokonaponskog elektriciteta; čiji tempo određuju strojevi, a obuhvaća plaćanje prema rezultatu.
- 4) na pomorskim ribarskim plovilima, ako je mlađi od šesnaest godina, osim maloljetnika s petnaest i starijeg od petnaest godina koji je završio obvezno osnovno obrazovanje i pohađa strukovno srednjoškolsko obrazovanje

Iznimno, na poslovima s posebnim uvjetima rada može se zaposliti maloljetnik koji je završio stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove, ako za njih ispunjava i ostale propisane uvjete i ako mu je utvrđena zdravstvena sposobnost za obavljanje tih poslova na način propisan posebnim podzakonskim propisom koji uređuje utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika. U propisanim okolnostima, maloljetnik smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada isključivo pod nadzorom ovlaštene osobe poslodavca.

Radi zaštite ćudoređa, maloljetnik se ne smije zaposliti na poslovima u kockarnicama, salonima za igre na sreću, disko klubovima, noćnim barovima i noćnim klubovima, kao i na drugim poslovima koji bi mogli ugroziti njegovo ćudoređe.

2. Utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika

Odredbom čl. 21. ZOR-a uređeno je utvrđivanje zdravstvene sposobnosti i zabrana rada maloljetnika na određenim poslovima općom normom. Tako se maloljetnik ne smije zaposliti na poslovima koji mogu ugroziti njegovu sigurnost, zdravlje, ćudoređe ili razvoj. Poslodavac ne smije zaposliti maloljetnika prije prethodnog utvrđivanja

zdravstvene sposobnosti. Ministar, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo, pravilnikom propisuje prethodno utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika.

Prema čl. 22. st. 1. ZOR-a ako maloljetnik, njegov roditelj, odnosno skrbnik, radničko vijeće ili sindikat posumnjaju da poslovi koje obavlja maloljetnik ugrožavaju njegovu sigurnost, zdravlje, ćudoređe ili razvoj, mogu zahtijevati od poslodavca da ovlaštenu liječnika pregleda maloljetnika te da u nalazu i mišljenju ocijeni da li poslovi koje maloljetnik obavlja ugrožavaju njegovu sigurnost, zdravlje, ćudoređe ili razvoj. Troškove liječničkog pregleda te nalaza i mišljenja snosi poslodavac. Ako iz nalaza i mišljenja proizlazi da poslovi koje maloljetnik obavlja ugrožavaju njegovu sigurnost, zdravlje, ćudoređe ili razvoj, poslodavac je dužan maloljetniku ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova, a ako takvih poslova nema, može mu otkazati na način i pod uvjetima propisanim ZOR-om.

Na temelju ovih zakonskih ovlaštenja donesen je novi Pravilnik o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika (NN, br. 55/23.).Ovim se Pravilnikom radi zaštite zdravlja, sigurnosti i razvoja maloljetnika, uređuje način utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika, rokovi u kojima se mora ponoviti utvrđivanje zdravstvene sposobnosti, sadržaj i način izdavanja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti i druga pitanja važna za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika.

Zdravstvena sposobnost za rad maloljetnika utvrđuje se zdravstvenim pregledom prije početka rada te tijekom rada, najkasnije protekom godine dana rada maloljetnika, a i prije isteka toga roka kada to ocijeni izabrani liječnik opće/obiteljske medicine ili nadležni specijalist medicine rada/medicine rada i sporta ili kada to zatraži maloljetnik, odnosno njegov zakonski zastupnik. Zdravstveni pregled maloljetnika obavlja se na temelju uputnice za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika koju izdaje poslodavac koja naročito sadrži podatke o poslu na kojemu će maloljetnik raditi ili radi, trajanju posla te opasnostima, štetnostima i naporima kojima tijekom posla maloljetnik može biti izložen.

Zdravstveni pregled za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada, a sadržaj toga pregleda određuje nadležni specijalist medicine rada/medicine rada i sporta, ovisno o poslovima koje maloljetnik obavlja. Nakon obavljenog zdravstvenog pregleda izdaje se uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika za obavljanje određenih poslova. Uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika izdaje zdravstvena ustanova koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili privatna ordinacija medicine rada ili trgovačko društvo koje u svom sastavu ima djelatnost medicine rada i s poslodavcem ima sklopljen ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite sukladno posebnim propisima kojima se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje. U uvjerenju se naročito navodi na kojim poslovima maloljetnik može raditi kao i rok za ponovnu provjeru zdravstvene sposobnosti.

Maloljetnik odnosno poslodavac koji nije zadovoljan procjenom zdravstvene sposobnosti, može u roku od 15 dana od dana primitka uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika podnijeti zahtjev za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti povjerenstvu pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), koje ravnatelj toga Zavoda imenuje za svaki pojedini slučaj podnošenja zahtjeva za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti. Povjerenstvo se sastoji od predsjednika i dva člana, liječnika specijalista medicine rada/medicine rada i sporta iz zdravstvene ustanove koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili privatne ordinacije medicine rada. Svi liječnici specijalisti medicine rada/medicine rada i sporta, koji obavljaju djelatnost medicine rada, osim onih koji su sudjelovali u zdravstvenom pregledu maloljetnika u prvom stupnju, dužni su na poziv sudjelovati u radu Povjerenstva. Povjerenstvo može donijeti procjenu zdravstvene sposobnosti i bez ponovnog zdravstvenog pregleda maloljetnika, samo na osnovi priložene medicinske dokumentacije, a o zahtjevu za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti, dužno je odlučiti u roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti. Povjerenstvu mora biti dostupna medicinska dokumentacija o prethodnim zdravstvenim pregledima maloljetnika i medicinska dokumentacija od izabranog liječnika opće/obiteljske medicine maloljetnika o čijoj se zdravstvenoj sposobnosti odlučuje. Kada Povjerenstvo zatraži medicinsku dokumentaciju maloljetnika, nadležni liječnik dužan je Povjerenstvu istu dostaviti najkasnije u roku od osam dana od dana primitka zahtjeva. Procjena zdravstvene sposobnosti Povjerenstva dostavlja se pregledanom maloljetniku, poslodavcu, Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo i zdravstvenoj ustanovi. Odluku o visini naknade za rad Povjerenstva donosi Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo.

3. Ostale zakonske odredbe o zaštiti maloljetnika na radu

U ZOR-u maloljetnici su tretirani kao posebna kategorija radnika za koje se utvrđuje posebna razina prava u odnosu na punoljetne radnike.

Prema čl. 65. ZOR-a, u slučaju više sile, izvanrednog povećanja opsega poslova i u drugim sličnim slučajevima prijekne potrebe, radnik je na pisani zahtjev poslodavca dužan raditi duže od punog, odnosno nepunog radnog vremena (prekovremeni rad). Izriekom je zabranjen prekovremeni rad maloljetnika.

Nadalje, prema čl. 68. st. 1. ZOR-a, maloljetnik ne smije raditi duže od osam sati tijekom razdoblja od 24 sata.

Novom odredbom čl. 68.a ZOR-a propisano je da u okviru učenja temeljenog na radu u skladu s propisom o strukovnom obrazovanju, dijete s navršениh 14 godina koje više ne pohađa obvezno osnovno obrazovanje ne smije obavljati poslove duže od osam sati dnevno i 40 sati tjedno, neovisno o tome obavlja li rad kod jednog ili više poslodavaca. U okviru obavljanja povremenog rada redovitog učenika u skladu s propisom o obavljanju djelatnosti u svezi

sa zapošljavanjem, dijete s navršениh 14 godina koje više ne pohađa obvezno osnovno obrazovanje ne smije obavljati poslove duže od sedam sati dnevno i 35 sati tjedno za poslove koji u razdoblju kada nema nastave traju duže od tjedan dana. Ovo ograničenje trajanja rada povećava se na osam sati dnevno i 40 sati tjedno u slučaju rada maloljetnika, neovisno o tome obavlja li rad kod jednog ili više poslodavaca. Ove osobe u posebnom statusu imaju pravo na dnevni odmor od najmanje 14 sati neprekidno tijekom vremenskog razdoblja od 24 sata. Pravo na stanku i tjedni odmor propisano za maloljetnika u čl. 73. i 75. ZOR-a na odgovarajući se način primjenjuje i na dijete, a zabrana i ograničenja noćnog rada propisana za maloljetnika čl. 69. i 70. ZOR-a na odgovarajući se način primjenjuju i na dijete.

Noćni rad je prema čl. 69. st. 1. ZOR-a rad koji se obavlja u vremenu između dvadeset dva sata uvečer i šest sati ujutro idućega dana, a u poljoprivredi između dvadeset dva sata uvečer i pet sati ujutro idućega dana, ako za određeni slučaj, ovim ili drugim zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili sporazumom sklopljenim između poslodavca i radničkog vijeća nije drukčije određeno. Za maloljetnike zaposlene u industriji, rad u vremenu između devetnaest sati uvečer i sedam sati ujutro idućega dana, smatra se noćnim radom, dok za maloljetnike zaposlene izvan industrije, rad u vremenu između dvadeset sati uvečer i šest sati ujutro idućega dana, smatra se noćnim radom.

Prema čl. 70. st. 1. ZOR-a zabranjen je noćni rad maloljetnika, osim ako je takav rad privremeno prijeko potreban u djelatnostima koje su uređene posebnim propisima, a ne mogu ga obaviti punoljetni radnici, u kojem slučaju maloljetnik ne smije raditi u razdoblju od ponoći do četiri sata ujutro, niti smije raditi duže od osam sati tijekom razdoblja od dvadeset četiri sata u kojem radi noću. U

slučaju ovog noćnog rada, poslodavac je dužan osigurati da se takav rad obavlja pod nadzorom punoljetne osobe.

Radnik koji radi najmanje šest sati dnevno, ima svakoga radnog dana pravo na odmor (stanku) od najmanje trideset minuta, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Prema čl. 73. st. 2. ZOR-a maloljetnik koji radi najmanje četiri i pol sata dnevno, ima svakoga radnog dana pravo na odmor (stanku) od najmanje trideset minuta neprekidno. Radnik, odnosno maloljetnik koji u nepunom radnom vremenu radi kod dva ili više poslodavaca, a ukupno dnevno radno vrijeme kod svih poslodavaca traje najmanje šest, odnosno četiri i pol sata, pravo na stanku ostvaruje kod svakog poslodavca razmjerno ugovorenom nepunom radnom vremenu. Ovo vrijeme odmora ubraja se u radno vrijeme.

Prema čl. 75. ZOR-a radnik ima pravo na tjedni odmor u neprekidnom trajanju od najmanje dvadeset četiri sata, kojem se pribraja dnevni odmor iz čl. 74. ZOR-a. Maloljetnik ima pravo na tjedni odmor u neprekidnom trajanju od najmanje četrdeset osam sati.

Radnik prema čl. 77. st. 1. ZOR-a ima za svaku kalendarsku godinu pravo na godišnji odmor od najmanje četiri tjedna, a maloljetnik i radnik koji radi na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja u trajanju od najmanje pet tjedana.

Poslodavac i radnik mogu ugovoriti da se određeno vrijeme nakon prestanka ugovora o radu, radnik ne smije zaposliti kod druge osobe koja je u tržišnom natjecanju s poslodavcem te da ne smije za svoj račun ili za račun treće osobe sklapati poslove kojima se natječe s poslodavcem (ugovorna zabrana natjecanja – čl. 102. st. 2. ZOR-a). Ovaj ugovor je ništetan ako ga sklopi maloljetnik ili radnik koji u vrijeme sklapanja toga ugovora prima plaću manju od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Provedba postupka prijave ozljede na radu

Alan Vajda, mag. iur.*

Obzirom da je provedba postupka prijave ozljede na radu, osim Zakonom o zaštiti na radu (Narodne novine, broj 71/14, 118/14, 94/18 i 96/18), regulirana i Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine, broj 80/13, 137/13, 98/19, 33/23) te Pravilnikom o pravima uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (Narodne novine, br. 75/14, 154/14, 79/15, 139/15, 105/16, 40/17, 66/17, 109/17, 132/17, 119/18, 41/19, 22/20, 39/20, 2/22 i 33/23), u nastavku se daje prikaz prava u slučaju nastanka ozljede na radu. Također daje se prikaz statističkih podataka u svezi zaprimljenih prijava ozljede na radu u 2021. godini u Republici Hrvatskoj

1. Temeljni pojmovi iz zaštite na radu kod ozljede na radu

Mjesto rada je svako mjesto na kojemu radnici i osobe na radu moraju biti, ili na koje moraju ići, ili kojemu imaju pristup tijekom rada zbog poslova koje obavljaju za poslodavca, kao i svaki prostor, odnosno prostorija koju poslodavac koristi za obavljanje poslova i koja je pod njegovim izravnim ili neizravnim nadzorom

Nezgodu je neočekivani i neželjeni događaj na radu ili u vezi s radom koji nije uzrokovao ozljeđivanje radnika, ali bi ga pri minimalno izmijenjenim subjektivnim, odnosno objektivnim okolnostima, u ponovljenom slučaju mogao uzrokovati.

Ozljeda na radu je ozljeda radnika nastala u prostoru poslodavca u kojemu obavlja rad, ili ga tijekom rada koristi, ili mu može pristupiti, odnosno u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca, ali radnik u njemu obavlja rad

Osoba na radu je fizička osoba koja nije u radnom odnosu kod tog poslodavca, ali za njega obavlja određene aktivnosti, odnosno poslove (osoba na stručnom osposobljavanju za rad; osoba na sezonskom radu za obavljanje privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi; osoba koja radi na određenim poslovima u skladu s posebnim propisom; redoviti student i redoviti učenik srednjoškolske ustanove na radu u skladu s posebnim propisom; osoba koja radi kao volonter, naučnik, student i učenik na praksi, osoba koja radi u vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere i slično)

Radnik je fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja poslove za poslodavca.

2. Što se podrazumijeva pod ozljedom na radu

Ozljeda na radu predstavlja svaku ozljedu izazvanu neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizičkim ili kemijskim djelovanjem uzročno vezanu za obavljanje poslova na kojima osoba radi.

Ozljeda može biti prouzročena i naglim promjenama položaja tijela, njegovim iznenadnim opterećenjem ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, time da u ozljedu na radu pripada i bolest koja je nastala kao posljedica nezgode ili neke više sile tijekom rada kao i ozljeda nastala na redovnom putu od stana do radnog mjesta i obratno.

Ozljedom na radu prema Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju smatra se:

- ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozljeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i ozljeda nastala tijekom obveznoga kondicijskog treninga vezanog uz održavanje psihofizičke spremnosti za obavljanje određenih poslova, sukladno posebnim propisima
- bolest koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje je osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju
- ozljeda koju radnik zadobije na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji joj je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojeg je osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju.

3. Slučajevi kada se ne radi o ozljedi na radu

Situacije u kojima se u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja nastala ozljeda ne priznaje kao ozljeda na radu su sljedeće:

- slučajevi skrivenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti, kao i na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno (npr. tučnjava na radnom mjestu ili

- u vremenu dnevnog odmora, namjerno nanošenje povrede sebi ili drugome, upravljanje vozilom pod utjecajem alkohola ili opojnih droga i sl.)
- aktivnosti koje se ne mogu dovesti u kontekst radno-pravne aktivnosti (npr. radni odmor koji nije korišten u propisano vrijeme, radni odmor koji nije korišten u cilju obnove psihofizičke i radne sposobnosti potrebne za nastavak radnog procesa, fizičke aktivnosti koje nisu u svezi s radnim odnosom i sl.)
 - namjerno nanošenje ozljede od strane druge osobe izazvane osobnim odnosom s osiguranom osobom koje se ne može dovesti u kontekst radno-pravne aktivnosti
 - atake kronične bolesti
 - urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest.

3. Prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja

a) prava iz zdravstvenog osiguranja

Na temelju priznate ozljede na radu, radnik ima pravo u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad u visini od 100 % od osnovice za naknadu utvrđenu u skladu sa Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i Pravilnikom o pravima uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci po istoj dijagnozi, bez prekida.

Nakon isteka navedenog vremenskog perioda radnik ostvaruje pravo na naknadu plaće u iznosu od 50 % zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti dok za privremenu nesposobnost postoji medicinska indikacija.

Nadalje, prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja radnik ostvaruje i pravo na naknadu troškova prijevoza u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu, kao i na naknadu pogrebnih troškova.

Naime, naknadu za pogrebne troškove u visini jedne proračunske osnovice može ostvariti pravna ili fizička osoba koja je snosila troškove pokopa ako je smrt osiguranika odnosno osigurane osobe iz nastala kao neposredna posljedica priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

b) prava iz mirovinskog osiguranja

Ako posljedice ozljede na radu uzrokuju trajno smanjenu radnu sposobnost, u sustavu mirovinskog osiguranja mogu se ostvariti povoljniji financijski uvjeti pri određivanju visine invalidske i privremene invalidske mirovine.

Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti i/ili ozljede izvan rada prije navršene 65 godina života, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka. Međutim, ako je invalidnost osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Nadalje, invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za rad za druge poslove, a nakon izvršene rehabilitacije je dugotrajno bio nezaposlen, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu prema sljedećim uvjetima:

- da je nezaposlenost trajala najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije
- da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života
- da je bez odgađanja prihvaćena ponuda o radu, odnosno da nije odbijen ponuđeni posao od tijela nadležnog za zapošljavanje.

Na temelju priznate ozljede na radu može se, ovisno o težini posljedica ozljede, u sustavu mirovinskog osiguranja ostvariti pravo na financijsku nadoknadu zbog tjelesnog oštećenja, time da se navedena prava ostvaruju isključivo pri Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

4. Prijava i priznavanje ozljede na radu

a) prijava ozljede na radu

Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede ili bolesti za ozljedu na radu pokreće se podnošenjem tiskanice „Prijave o ozljedi na radu“ - Tiskanica OR (<https://www.hzzo.hr/zastita-zdravlja-na-radu/tiskanice/>) koju u prvom dijelu popunjava poslodavac, a u drugom dijelu ugovorni izabrani doktor opće/obiteljske medicine, time da se ista podnosi Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje prema mjestu prebivališta ili boravišta osigurane osobe, odnosno prema sjedištu poslodavca uz napomenu da su kontakt podaci područnih službi i ispostava dostupni na mrežnim stranicama HZZO-a (<https://hzzo.hr/kontakt>).

Navedenu prijavu podnosi poslodavac ili osoba koja obavlja djelatnost osobnim radom te organizator određenih poslova i aktivnosti, time da se ista podnosi po službenoj dužnosti ili na traženje ozlijeđenog ili oboljelog radnika, odnosno osigurane osobe prema Zakonu obveznom zdravstvenom osiguranju.

Međutim, ukoliko sam poslodavac ili organizator određenih aktivnosti i poslova ne podnese prijavu o ozljedi na radu, prijavu je dužan podnijeti izabrani doktor opće/obiteljske medicine prema zahtjevu ozlijeđene ili oboljele osigurane osobe ili prema prijedlogu nadležnog doktora specijaliste medicine rada s kojim Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ima sklopljen ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika. Također, navedeni zahtjev za priznavanje ozljede na radu i utvrđivanjem prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja uslijed ozljede na radu može podnijeti i sama osigurana osoba, odnosno član obitelji osigurane osobe u slučaju smrti osigurane osobe.

b) priznavanje ozljede na radu

Ozljeda se u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja smatra ozljedom na radu tek onda kada je kao takvu priznao Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, po prethodno provedenom postupku utvrđivanja i priznavanja ozlje-

de na radu. U postupku utvrđivanja činjenica radi priznavanja ozljede na radu može se tražiti mišljenje nadležnog doktora specijalista medicine rada, kao i mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo - Službe za medicinu rada.

Postupak priznavanja ozljede na radu provodi se na temelju zaprimljene prijave prema odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakona o općem upravnom postupku i drugim propisima, time da se isti provodi po žurnom postupku.

Rješenje o ozljedi na radu donosi nadležni regionalni ured/nadležna područna služba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, time da se protiv istog može podnijeti žalba Direkciji Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koja ne odgađa izvršenje rješenja. Međutim, protiv drugostupanskog rješenja Direkcije Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje nije dopuštena žalba već se protiv njega samo može pokrenuti upravni spor.

Nadalje, o priznatoj ozljedi na radu pored podnositelja prijave i osigurane osobe, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je obavezan u roku od 8 dana obavijestiti izabranog doktora opće/obiteljske medicine te nadležnog doktora specijalistu medicine rada.

4. Postupanje u slučaju ozljede na radu nastale u prostoru poslodavca

a) postupanje u slučaju lakše ozljede na radu

Lakšom ozljedom na radu smatra se ona ozljeda kod koje je nakon pružene hitne medicinske pomoći, radnik upućen na kućno liječenje.

Postupak je slijedeći:

1. Pružiti neposrednu prvu pomoć na mjestu rada
2. Osigurati prijevoz ozlijeđenog do zdravstvene ustanove
3. Osigurati mjesto rada kako bi se izbjeglo stradanje drugih radnika
4. Isključiti iz upotrebe radnu opremu koja je uzrokovala ozljedu
5. Obavijestiti stručnjaka zaštite na radu
6. Ovisno o vrsti ozljede provesti kontrolna ispitivanja radne opreme
7. Pokrenuti postupak za priznavanje ozljede na radu

b) postupanje u slučaju teže ozljede na radu

Težom ozljedom na radu smatra se ona ozljeda kod koje je nakon pružene hitne medicinske pomoći, radnik zadržan na bolničkom liječenju.

Postupak je slijedeći:

1. Pružiti neposrednu prvu pomoć na mjestu rada
2. Osigurati prijevoz ozlijeđenog do zdravstvene ustanove
3. Osigurati mjesto rada kako bi se izbjeglo stradanje drugih radnika
4. Isključiti iz upotrebe radnu opremu koja je uzrokovala ozljedu
5. O ozljedi na radu obavijestiti inspekciju zaštite na radu
6. Obavijestiti stručnjaka zaštite na radu

7. Ovisno o vrsti ozljede provesti kontrolna ispitivanja radne opreme i radnog okoliša

8. Pokrenuti postupak za priznavanje ozljede na radu

5. Postupanje u slučaju ozljede na radu izvan prostora poslodavca

a) postupanje u slučaju ozljede na radu na redovnom putu

Ozljedom na redovnom putu smatra se ona ozljeda koja je nastala na redovnom putu od mjesta stanovanja do mjesta rada i obrnuto. Mjestom stanovanja smatra se ono mjesto koje je kao prebivalište/boravište prijavljeno na Ministarstvo unutarnjih poslova, te o tome poslodavac ima potvrdu. Raniji odlazak s posla iz privatnih razloga ili kasniji dolazak na posao iz privatnih razloga, odnosno ozljeda koja se dogodi na putu vezano za privatne potrebe radnika, ne smatra se ozljedom na radu.

Postupak je slijedeći:

1. Obavijestiti stručnjaka zaštite na radu
2. Pokrenuti postupak za priznavanje ozljede na radu

b) postupanje u slučaju ozljede na službenom putu

Ozljedom na službenom putu smatra se ona ozljeda koja je nastala na putu na koji poslodavac uputi radnika radi obavljanja ugovorenih poslova na izdvojenom mjestu rada.

Postupak je slijedeći:

1. Obavijestiti stručnjaka zaštite na radu
2. Pokrenuti postupak za priznavanje ozljede na radu

b) Postupanje u slučaju ozljede ustupljenog radnika

Ukoliko poslodavac koristi usluge drugog poslodavca kao što su: student, učenik ili student na praksi, radnici drugog poslodavca, ne pokreće se postupak za priznavanje ozljede na radu.

Postupak s ozlijeđenim radnikom je slijedeći:

1. Osigurati pružanje prve pomoći kao i za zaposlenog radnika
2. Obavijestiti stručnjaka zaštite na radu
3. U slučaju smrti stradale osobe, obavijestiti Ministarstvo unutarnjih poslova na tel. 112

Sudjelovati u postupku priznavanja ozljede na radu (dati izjavu o okolnostima koje su dovele do ozljede na radu). Postupak priznavanja ozljede na radu pokreće poslodavac zaposlenika, studentski servis ili školska ustanova koja je uputila učenika/studenta na praksu

6. Dokumentiranje prijave ozljede na radu

Važećim Pravilnikom o pravima, uvjetima i načinu ostvarenja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu propisana je tiskanica putem koje se prijavljuje ozljeda na radu. Ovjerava je poslodavac i odabrani liječnik obiteljske medicine ozlijeđenog radnika.

6.1. Popunjavanje i ovjeravanje tiskanice prijave o ozljedi na radu

Tiskanica OR (Prilog 1) se popunjava u 5 primjeraka te sadrži podatke koje popunjava ovlaštena osoba poslodavca i to:

- A. Podaci o poslodavcu (podatke od rednog broja 01. do 08.)
- B. Podaci o ozlijeđenoj osobi (podaci od rednog broja 09. do 22.)
- C. Podaci o ozljedi na radu (podatke od rednog broja 23. do 47.)
- D. Podaci o neposrednom rukovoditelju (podaci od rednog broja 48. do 49.)
- E. Podaci o očevidcu (podaci od rednog broja 50. do 51.)
- F. Podaci o osobi koja je popunila tiskanicu prijave o ozljedi na radu (podaci od rednog broja 52. do 53.)

Podatke pod točkama A, B, C, D, E, F ovjerava svojim potpisom i pečatom Gradonačelnik ili po njemu ovlaštena osoba.

6.1. Dostava tiskanice izabranom doktoru opće/obiteljske medicine

Ovjereni primjerci tiskanice prijave o ozljedi na radu proslijeđuju se izabranom doktoru opće/obiteljske medicine ozlijeđene osigurate osobe sa priloženom medicinskom dokumentacijom o pruženoj prvoj pomoći te provedenom liječenju.

Ako se ne raspolažu podacima o izabranom doktoru, iznimno je moguće u takvim slučajevima dostaviti nadležnom uredu/službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prema sjedištu poslodavca popunjenu i ovjerenu tiskanicu prijave samo od strane poslodavca.

Moguće je da ovjerenu tiskanicu prijave o ozljedi na radu izabranom doktoru opće/obiteljske medicine dostavi i ozlijeđeni radnik za koga se podnosi prijava o ozljedi na radu odnosno član obitelji ozlijeđene osobe.

Uz popunjenu i ovjerenu tiskanicu prijave o ozljedi na radu obveznik podnošenja prijave obvezno prilaže:

I. Kod ozljede na radu koja se dogodila u obavljanju poslova vezanih uz poslovanje

- presliku cjelokupne medicinske dokumentacija vezana uz nastalu ozljedu na radu
- pisanu izjavu ozlijeđene osobe o okolnostima nastanka ozljede
- pisanu izjavu očevidaca o okolnostima vezanim uz ozljedu (ako postoji i ako je moguće)
- pisanu izjavu poslodavca ako podaci u prijavi sadržavaju određene nepreciznosti i dvojbe (na traženje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, ako je potrebno)
- presliku zapisnika o inspekcijском nadzoru nadležnog Državnog inspektorata nadležnog inspektora rada (ako je isti obavljen)
- preslika zapisnika o ispitivanju prisutnosti alkohola, opojnih droga ili lijekova od strane nadležne Policijske uprave Ministarstva unutarnjih poslova (ako je ispitivanje obavljeno)

II. Kod ozljede koja je posljedica prometne nesreće:

- presliku zapisnika o očevidu Policijske uprave Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske
- preslika evidencije o radom vremenu na dan ozljede
- presliku putnog naloga u slučaju da je u pitanju ozljeda koja se dogodila na službenom putu (ukoliko se ozljeda dogodila odlaskom na benzinsku postaju radi tankiranja goriva – također mora biti evidentirano kao loko vožnja).

III. Kod ozljede čija je posljedica smrt ozlijeđene osobe

- preslika obdukcijскоg nalaza kod ozljede sa smrtnom posljedicom
- policijski zapisnik o izvršenom uviđaju

Rok za podnošenje prijave: 8 dana od dana nastanka ozljede na radu.

Ozlijeđena osoba za koju u roku od 3 godine od isteka navedenih rokova ne bude podnesena prijava gubi pravo na pokretanje postupka utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu i profesionalne bolesti od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (prekluzivni rok).

7. Zakonska obveza statističkog praćenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti

Obveza statističkog praćenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti proizlazi iz međunarodnih ugovora, te Europskog i nacionalnog zakonodavstva. Tako Okvirna direktiva o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu propisuje obvezu poslodavcima da vode evidencije o ozljedama na radu.

Temeljem važećih odredbi Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje objavljuje podatke o broju ozljeda na radu, odnosno profesionalnih bolesti.

Podaci su dostupni na mrežnoj stranici HZZO-a <https://hzzo.hr/ozljede-na-rad-u-i-profesionalne-bolesti-specif-icna-zdravstvena-zastita/8-statisticki-podaci-o>

8. Analiza ozljeda na radu

Izvor podataka za analizu ozljeda na radu su prijave ozljeda na radu koje su dostavljene Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, radi ostvarivanja prava ozlijeđenih radnika, utvrđenih Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Naime, u navedenom izvješću analizirane su sve ozljede prijavljene Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, bez obzira jesu li priznate ili ne od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Sve podatke iz prijave ozljede na radu Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dostavlja Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Za izračun stope ozljeda na radu na 1.000 zaposlenih prema spolu i zanimanju ozlijeđenih radnika te županijama i području djelatnosti u kojima su radili ozlijeđeni radnici, korišteni su podaci Državnog statističkog zavoda.

Kako poslodavac nema obvezu podnošenja godišnjeg izvješća o izostancima s rada s osnova ozljede na radu, a

Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ne navode izvor takvih podataka, upitno je na koji se način dostavljaju podaci o broju ozljeda na radu s obzirom na trajanje bolovanja. Također je iz prakse poznato da poslodavci lakše ozljede na radu ne prijavljuju Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, a dio radnika umjesto bolovanja koristi godišnji odmor ili slobodne dane.

U obavljanju djelatnosti propisane Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zaštiti na radu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo (Služba medicine rada koja djeluje unutar Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo), u obvezi je pratiti stanje zaštite zdravlja i sigurnosti na radu i kroz analizu ozljeda na radu i profesionalnih bolesti. Izvor podataka za analizu ozljeda na radu su prijave koje su ispunili poslodavci i dostavili Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, radi ostvarivanja prava utvrđenih Zakonom o zdravstvenom osiguranju. Slijedom navedenog, Hrvatski zavod za javno zdravstvo analizira podatke o ozljedama na radu koje su se dogodile na mjestu rada, a to su:

- mjesto i vrijeme ozljeđivanja
- podaci o radniku koji je ozljeđen (spol, državljanstvo, zaposlenički status, zanimanje, osposobljenost iz ZNR i dr.),
- podaci o poslodavcu (djelatnost i veličina poslodavca kod kojeg je zaposlen ozljeđeni radnik),
- podaci o vrsti ozljede i ozljeđenom dijelu tijela, poslu koji je obavljan i prostoru u kojem je obavljan posao kada se radnik ozlijedio, prema specifičnoj aktivnosti i poremećaju koji je doveo do ozljede,

- načinu nastanka ozljede i materijalnim sredstvima koja su pri tom korištena ili sudjelovala u ozljedi,
- medicinski pokazatelji (ozljeđeni dio tijela, MKB) i

pojedinačna analiza za područja djelatnosti u kojima se ozlijedila većina radnika u odnosu na ukupan broj analiziranih ozljeda.

Nadalje, prema Konvenciji br. 121 o davanjima za slučaj nesreće na poslu, radnik ostvaruje pravo na sve naknade propisane Konvencijom, izuzev kada se radi o namjeri ozljeđivanja pri pokušaju samoubojstva.

Suprotno tome, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ozljeđenom radniku priznaje prava s osnova ozljede na radu jedino u slučaju kada radnik svojim radnjama nije prouzročio ozljedu na radu. Ozljeđeni radnik neće ostvariti prava s osnova ozljede na radu i u slučajevima kada je poslodavac propustio provesti neku od mjera koje proizlaze iz Zakona o zaštiti na radu, neovisno jesu li te mjere na neki način vezane za nastali događaj ili nisu. Prema podacima objavljenim na stranicama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, vidljivo je da se u prosjeku godišnje ne priznaje 15 – 18% podnesenih zahtjeva za priznavanje ozljede na radu.

Međutim, podsjećamo da na obvezno zdravstveno osiguranje prema Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju status osiguranika stječu osobe u radnom odnosu kod pravne ili fizičke osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Niti u jednom propisu nije navedeno izuzeće od pružanja zdravstvene zaštite, pa čak niti osobama u pokušaju suicida. Za vrijeme dulje radne nesposobnosti plaću radnika isplaćuje osiguravatelj neovisno o razlozima bolovanja.

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu
na časopis,
kao i brojne druge informacije
o djelovanju našeg Centra,
možete pronaći na internet
stranici

www.tim4pin.hr

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Jamstvo za ozbiljnost ponude¹

Nije u pravu žalitelj kada tvrdi da navod u bankarskoj garanciji da će „plaćanje po sukladnom zahtjevu za plaćanje bit izvršeno u roku od 8 radnih radnih dana od primitka zahtjeva“ predstavlja uvjet koji je kontradiktoran i suprotan zahtjevu naručitelja da jamstvo bude „bezuovjetno“

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj ističe da bankarska garancija u ponudi odabranog ponuditelja sadrži uvjet: „Plaćanje po sukladnom zahtjevu za plaćanje biti će izvršeno u roku od 8 radnih dana od primitka zahtjeva“, koji je kontradiktoran i suprotan temeljnom zahtjevu naručitelja da jamstvo bude „bezuovjetno“. Navodi da odmak za plaćanje po jamstvu od 8 radnih dana znači značajan vremenski period te time uvjet „bezuovjetno“ nije zadovoljen.

Naručitelj ističe da je ZBZ d.d. izdala jamstvo kojim jamči da će bezuvjetno, neopozivo i na prvi pisani poziv korisnika garancije, bez prigovora, isplatiti bilo koji iznos, ali najviše do iznosa od 1,0 mln kn bez PDV-a. Ističe da je navod pod toč. 3. jamstva poslovna odluka izdavatelja jamstva, ZBZ d.d., na koju ponuditelj nikako ne može utjecati, a koja ne dovodi u pitanje aktivaciju izdanog jamstva u slučaju nastanka u jamstvu navedenih okolnosti. Naručitelj ukazuje da je, žalitelju sporni navod, naveden također u Garanciji br. 5402327293 izdanoj od Erste&st.Bank d.d., koja je dostavljena od strane žalitelja.

Toč. 7.7.1. dokumentacije („Jamstvo za ozbiljnost ponude“), propisano je da je ponuditelj dužan uz ponudu dostaviti jamstvo za ozbiljnost ponude u iznosu od 1,0 mln kn u jednom od mogućih oblika: u obliku bankarske garancije „bez prigovora“, plative „na prvi poziv“ i „bezuovjetno“ ili u obliku novčanog pologa. Ako ponuditelj dostavlja jamstvo u obliku bankarske garancije na poziv, u garanciji mora biti navedeno: da je korisnik garancije Grad, da se garant obvezuje bezuvjetno,

neopozivo i na prvi pisani poziv korisnika garancije, bez prigovora isplatiti iznos od 1,0 mln kn bez PDV-a u kuna-ma, u slučaju: odustajanja ponuditelja od svoje ponude u roku njezine valjanosti, nedostavljanja ažuriranih popratnih dokumenata sukladno članku 263. ZJN 2016, neprihvatanja ispravka računске greške, odbijanja potpisivanja ugovora ili nedostavljanja jamstva za uredno ispunjenje ugovora.

Državna komisija je utvrdila da je dostavljeno jamstvo u obliku bankarske garancije ZBZ d.d., koja sadrži sve tražene elemente tražene dokumentacijom o nabavi. Dakle, podatak iz toč. 3. garancije, „Plaćanje po sukladnom zahtjevu za plaćanje bit će izvršeno u roku od 8 radnih dana od primitka zahtjeva“, na koji upire žalitelj, ne znači da time bankarska garancija nije bezuvjetna. Žalbeni navod je neosnovan.

Bodovanje iskustva stručnjaka projektima koji su u tijeku²

Iz dokumentacije proizlazi da naručitelj boduje projekte na kojima je stručnjak radio, pri čemu okolnost da su projekti još uvijek u tijeku, ne znači da stručnjak na istima nije stekao iskustvo, osobito uzimajući u obzir da se radi o višegodišnjim projektima

.... u žalbi na Odluku o odabiru ponude E.N.T. d.d., žalbu je izjavio žalitelj ZP C. d.o.o. i A. d.o.o., koji, u bitnome, osporava bodovanje ponude odabranog ponuditelja na temelju **reference ključnih stručnjaka, za projekte koji su još u tijeku**. Žalitelj navodi da je dokumentacijom propisano da gospodarski subjekti mogu ostvariti bodove na relevantnom stručnom iskustvu stručnjaka koji su radili na određenim referentnim projektima, zbog čega smatra da relevantno iskustvo nije dopušteno dokazivati projektima koji su u tijeku, jer se ne može sa sigurnošću utvrditi koje je sve poslove stručnjak obavljao u takvom projektu.

¹ Rješenje Državne komisije, Klasa: UP/II-034-02/23-01/65, od 13. ožujka 2023.

² Rješenje Državne komisije, Klasa: UP/II-034-02/20-01/324, od 17. lipnja 2020.

Iz toč. 6.6.3. dokumentacije odnosno pripadajuće tablice o načinu bodovanja ključnih stručnjaka, razvidno je da se za kriterij „specifično iskustvo ključnih stručnjaka“, boduje „broj projekata na kojima je stručnjak radio“. Primjerice, za ključnog stručnjaka 1, voditelj projekta boduje se „broj projekata razvoja i upravljanja IKT sustavom ili implementacije IKT sustava u vrijednosti projekta, većoj od 6,0 mln kn, bez PDV-a, na kojemu je stručnjak radio u ulozi voditelja projekta.

Dakle, žalitelju je sporno bodovanje projekata u ponudi odabranog ponuditelja za koje je navedeno da nisu završeni, odnosno koji su još u tijeku. Međutim, iz dikcije toč. 6.6.3. dokumentacije proizlazi da naručitelj boduje projekte na kojima je stručnjak radio, pri čemu okolnost da su projekti navedeni u ponudi odabranog ponuditelja još uvijek u tijeku, ne znači da stručnjak na istima nije „radio“ odnosno da nije stekao iskustvo, osobito uzimajući u obzir da se radi o projektima koji traju nekoliko godina. S obzirom na to da naručitelj u dokumentaciji nije propisao da će bodovati samo projekte koji su završeni, žalbeni navod je neosnovan.

Rok isporuke kao kriterij odabira ponude³

Naručitelj je u dokumentaciji propisao raspone unutar rokova isporuke prema kojima će pojedinoj ponudi dodijeliti određeni broj bodova te se ponudama, sukladno tako određenim rasponima, dodjeljuje maksimalni broj bodova unutar propisanih raspona

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je toč. 7.5. dokumentacije naručitelj propisao kriterije za odabir ponude za vozila za sanitetski prijevoz. Svakom kriteriju prema njegovom relativnom značaju dodijelit će se maks. broj bodova (zaokruženo na dvije decimale): 1. Cijena 80 bodova; 2. Rok isporuke 20 bodova.“ Rok isporuke vozila ne može biti duži od 120 dana, a ponude u kojima je iskazan kraći rok isporuke ostvaruju pravo na dodatne bodove, kako slijedi: - isporuka u roku od 90 do 61 dana – 5 bodova; - isporuka u roku od 60 do 41 dana – 10 bodova; - isporuka u roku 40 dana i manje – 20 bodova. Naručitelj je, ukazuje žalitelj, u dokumentaciji priredio obrazac **izjave o roku isporuke vozila** koji gospodarski subjekti dostavljaju u ponudi. Navedene izjave popunjavaju se na način da ponuditelj sami upišu rok (u danima), koji nude u sklopu svoje ponude, za isporuku vozila. Žalitelj ističe da je naručitelj naveo da će se maks. broj bodova dodijeliti ponudi u kojoj je iskazan najkraći rok isporuke, a da je u pregledu i ocjeni ponude propustio uključiti navedeni kriterij za odabir, čime je oštetio žalitelja.

Toč. 7.5. dokumentacije, podtoč. 7.5.1. propisani su Kriteriji za odabir ponude, pri čemu su kao kriteriji određeni rok isporuke s relativnim značajem od 20% (20 bodova) i cijena s relativnim značajem od 80% (80 bodova).

Pritom je naručitelj propisao, da ponude u kojima je iskazan kraći rok isporuke ostvaruju pravo na dodatne bodove, kako slijedi: - isporuka u roku od 90 do 61 dana – 5 bodova; isporuka u roku od 60 do 41 dana – 10 bodova; isporuka u roku 40 dana i kraćem – 20 bodova. Također je propisano da će se maks. broj bodova dodijeliti ponudi u kojoj je iskazan najkraći rok isporuke. Uviđom u ponudu žalitelja, utvrđeno je da je ponudio rok isporuke od 60 dana te je naručitelj njegovoj ponudi po navedenom kriteriju dodijelio 10 bodova, što je u skladu s propisanim rasponom i načinom bodovanja.

U odnosu na navod žalitelja prema kojem je naručitelj pri pregledu i ocjeni ponude propustio žalitelju dodijeliti maks. broj bodova, iako je žalitelj iskazao najkraći rok isporuke, Državna komisija navedeni zaključak žalitelja ocjenjuje pogrešnim. Naime, naručitelj je toč. 7.5. dokumentacije jasno propisao raspone unutar rokova isporuke prema kojima će pojedinoj ponudi dodijeliti određeni broj bodova te se ponudama, sukladno tako određenim rasponima, dodjeljuje maks. broj bodova unutar propisanih raspona. Na taj način je žalitelju dodijeljeno maks. 10 bodova, budući da je ponudio rok isporuke od 60 dana, koji maksimum je propisan upravo za iskazani rok isporuke od 60 do 41 dana. Žalbeni navod je neosnovan.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa Vašim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Posebni propisi o pravnoj zaštiti u javnoj nabavi

Zoran Vuić*

Pravna zaštita u području javne nabave detaljno je uređena odredbama Zakona o javnoj nabavi (NN br. 120/2016 i 144/2022, ZJN 2016) u četvrtom dijelu "Pravna zaštita". U članku 398. stavku 1. propisano je da je za rješavanje o žalbama izjavljenim sukladno odredbama ZJN 2016 i propisa kojim se uređuje javna nabava za potrebe obrane i sigurnosti nadležna Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM). Uz ZJN 2016 na snazi su i drugi propisi koji uređuju pravnu zaštitu u vezi postupaka nabave ili drugih postupaka koji se provode sukladno tim propisima. Pojedini propisi upućuju na primjenu pravne zaštite sukladno ZJN 2016, dok neki sadrže posebne odredbe o pravnoj zaštiti. Za pojedine posebne odredbe može se reći da se njima na neki način nadopunjuju odredbe o pravnoj zaštiti propisane u ZJN 2016.

1. Uvod - posebni propisi

U članku 398. stavku 2. ZJN 2016 propisano je da se nadležnost i druga pitanja vezana za rad DKOM-a uređuju posebnim zakonom. U članku 1. Zakona o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave (NN br. 18/13, 127/12, 74/14, 98/19 i 41/21, dalje u tekstu: Zakon o DKOM-u), propisano je da se tim zakonom uređuje nadležnost i druga pitanja vezana za rad DKOM-a. Isti Zakon sadrži odredbe koje su u skladu s Direktivom koja uređuje pravnu zaštitu, broj: 2007/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2007. kojom se izmjenjuju i dopunjuju Direktive Vijeća 89/665/EEZ i 92/13/EEZ vezano za poboljšanu učinkovitost postupaka pravne zaštite u vezi sa sklapanjem ugovora o javnoj nabavi (SL L 335, 20. 12. 2007.). U članku 3. Zakona o DKOM-u propisano je da je DKOM samostalno i neovisno državno tijelo nadležno za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima:

- javne nabave,
- davanja koncesija i
- odabira privatnog partnera u projektima javno-privatnog partnerstva.

Posebni propisi u kojima su sadržane posebne odredbe o pravnoj zaštiti ili koje upućuju na primjenu pravne zaštite sukladno ZJN 2016 su:

- **Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN br. 68/18, 110/18 i 32/20)**
- **Zakon o javno-privatnom partnerstvu (NN br. 78/12, 152/14 i 114/18)**
- **Zakon o koncesijama (NN br. 69/17 i 107/20)**
- **Uredba o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti (NN 19/2018)**
- **Pravilnik o provedbi postupaka nabave roba, usluga i radova za postupke obnove (NN br. 28/23).**

Uz navedene propise treba napomenuti i da je na snazi Pravilnik o javnoj nabavi u diplomatskim misijama i kon-

zularnim uredima Republike Hrvatske u inozemstvu (NN 69/2017) koji je donesen na temelju članka 15. stavka 4. ZJN 2016. Pravilnikom se uređuju pravila, uvjeti, postupci i načini provedbe javne nabave robe, radova, usluga i provedbe projektnih natječaja u diplomatskim misijama i konzularnim uredima Republike Hrvatske u inozemstvu, do propisane procijenjene vrijednosti nabave. Pravilnik sadrži i posebne odredbe o pravnoj zaštiti (članci 20.-23.).

2. Zakon o komunalnom gospodarstvu

Zakonom o komunalnom gospodarstvu (NN 68/18, 110/18, 32/20) propisano je da se njime uređuju načela komunalnog gospodarstva, obavljanje i financiranje komunalnih djelatnosti, građenje i održavanje komunalne infrastrukture, plaćanje komunalnog doprinosa i komunalne naknade, održavanje komunalnog reda i druga pitanja važna za komunalno gospodarstvo.

Također su propisane vrste komunalnih djelatnosti kao djelatnosti kojima se osigurava građenje i/ili održavanje komunalne infrastrukture u stanju funkcionalne ispravnosti i komunalne djelatnosti kojima se pojedinačnim korisnicima pružaju usluge nužne za svakodnevni život i rad na području jedinice lokalne samouprave. Komunalne djelatnosti kojima se osigurava održavanje komunalne infrastrukture su:

1. održavanje nerazvrstanih cesta
2. održavanje javnih površina na kojima nije dopušten promet motornim vozilima
3. održavanje građevina javne odvodnje oborinskih voda
4. održavanje javnih zelenih površina
5. održavanje građevina, uređaja i predmeta javne namjene
6. održavanje groblja i krematorija unutar groblja
7. održavanje čistoće javnih površina
8. održavanje javne rasvjete.

U pogledu organizacijskih oblika obavljanja komunalnih djelatnosti, u članku 33. Zakona je propisano da komunalne djelatnosti može obavljati:

* Zoran Vuić, dipl.iur., Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb

1. trgovačko društvo koje osniva jedinica lokalne samouprave ili više jedinica lokalne samouprave zajedno
2. javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave
3. služba – vlastiti pogon koju osniva jedinica lokalne samouprave
4. pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji
5. pravna i fizička osoba na temelju ugovora o obavljanju komunalne djelatnosti.

Dakle, jedan od organizacijskih oblika je i ugovor o obavljanju komunalne djelatnosti propisan u članku 48. na način da jedinica lokalne samouprave može obavljanje komunalnih djelatnosti koje se financiraju isključivo iz njezina proračuna povjeriti pravnoj ili fizičkoj osobi na temelju pisanog ugovora. Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave odlukom određuje komunalne djelatnosti koje se na njezinu području mogu obavljati na temelju takvog ugovora. Ugovor o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti u ime jedinice lokalne samouprave sklapa gradonačelnik odnosno općinski načelnik. U članku 50. Zakona je propisano da se postupak odabira osobe s kojom se sklapa ugovor o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti te sklapanje, provedba i izmjene tog ugovora **provode prema propisima o javnoj nabavi**. Dakle, primjena odredbi ZJN 2016 i njegovih podzakonskih propisa u ovoj situaciji podrazumijeva i primjenu odredbi o pravnoj zaštiti sukladno ZJN 2016.

U nastavku se kao primjer navodi izvadak iz Rješenja DKOM-a Klasa: UP/II-034-02/21-01/449 od 18. lipnja 2021. s dijelovima obrazloženja iz kojih je razvidna primjena odredbi o pravnoj zaštiti sukladno ZJN 2016 na ugovor o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti:

Naručitelj je objavio 26. ožujka 2021. godine u EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom o nabavi u otvorenom postupku javne nabave, predmet nabave: komunalna djelatnost održavanja javnih zelenih površina u naseljima Općine _ s ciljem sklapanja okvirnog sporazuma s jednim gospodarskim subjektom na razdoblje od 2 godine. Kriterij za odabir ponude je ekonomski najpovoljnija ponuda, s kriterijem cijene 80 % i iskustva u obavljanju komunalne usluge održavanja zelenih površina 20 %/0.

Naručitelj u svom odgovoru na žalbu navodi da je Zakon o komunalnom gospodarstvu stupio na snagu 4. kolovoza 2018. godine te da su do dana stupanja na snagu navedenog Zakona vrijedile odredbe Zakona o komunalnom gospodarstvu (NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14 i 36/15) koji je na drugačiji način uređivao područje obavljanja komunalne usluge koja čini predmet nabave, odnosno do tada su poslovi dodjeljivani putem javnog natječaja na razdoblje od 4 godine, a odluku je donosilo nadležno predstavničko tijelo. Stupanjem na snagu novog Zakona, člankom 50. propisano je da postupak odabira osobe s kojom se sklapa ugovor o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti te sklapanje, provedba i izmjene tog ugovora provode se prema propisima o javnoj

nabavi, odnosno, drugim riječima primjenjuje se ZJN 2016 te ističe da je netočna tvrdnja žalitelja.

Ocjenujući žalbeni navod utvrđeno je da naručitelj provodi postupak javne nabave komunalne djelatnosti održavanja javnih zelenih površina te proizlazi da u okviru kriterija za ocjenu ekonomski najpovoljnije ponude dodjeljuje bodove za iskustvo u održavanju javnih zelenih površina zavisno o trajanju tog iskustva iskazanog u mjesecima. Proizlazi da je žalitelju sporna okolnost da je za nominirane reference dobio nula bodova, jer smatra da se njegove reference, koje se u bitnome odnose na održavanja vodnih građevina sukladno Zakonu o vodama ili održavanju energetske objekte u smislu Zakona o energiji, trebaju bodovati u okviru kriterija iskustva u obavljanju komunalne usluge održavanja zelenih površina, a to s obzirom na okolnost da u dokumentaciji o nabavi nije izričito propisano definiranje pojma održavanja zelenih površina pozivom na odredbe Zakona o komunalnom gospodarstvu.

Sama okolnost da se naručitelj u dokumentaciji o nabavi nije izričito pozvao na odredbe Zakona o komunalnom gospodarstvu nije od utjecaja s obzirom na to da je već iz samog opisa predmeta nabave razvidno da se radi o komunalnim uslugama održavanja zelenih javnih površina. Stoga, budući da je naručitelj temeljem dokumentacije iz ponude (ESPD obrazac) te kroz institut pojašnjavanja ponuda utvrdio činjenično stanje iz kojeg proizlazi da se glede nominiranih referenci žalitelja radi o održavanju vodnih građevina, održavanju energetske objekte te izgradnji pruge, ovo tijelo ne prihvaća prigovor žalitelja te se ocjenjuje da je naručitelj pregled i ocjenu ponuda izvršio sukladno odredbi članka 290. ZJN 2016, odnosno sukladno uvjetima i zahtjevima iz dokumentacije o nabavi te je stoga žalbeni navod ocijenjen kao neosnovan.

3. Zakon o javno-privatnom partnerstvu

U članku 1. je kao predmet Zakona o javno-privatnom partnerstvu (NN 78/12, 152/14, 114/18) propisano da se njime uređuje postupak predlaganja i odobravanja prijedloga projekata javno-privatnog partnerstva, praćenje provedbe projekata javno-privatnog partnerstva, sadržaj ugovora o javno-privatnom partnerstvu te druga bitna pitanja.

U članku 2. je javno-privatno partnerstvo definirano kao dugoročan ugovorni odnos između javnog i privatnog partnera predmet kojeg je izgradnja i/ili rekonstrukcija i održavanje javne građevine, u svrhu pružanja javnih usluga iz okvira nadležnosti javnog partnera. Ugovorno javno-privatno partnerstvo je model JPP-a u kojem se međusobni odnos javnog partnera i društva posebne namjene uređuje ugovorom o javno-privatnom partnerstvu. Statusno javno-privatno partnerstvo je model JPP-a temeljen na ugovornom odnosu između javnog i privatnog partnera, kojim se u svrhu provedbe projekta JPP-a osniva zajedničko trgovačko društvo.

U svrhu provedbe projekta JPP-a, javni partner prenosi na privatnog partnera pravo građenja ili mu daje koncesiju. Javni partner može prenijeti pravo građenja na privatnog partnera i bez plaćanja naknade, a sva pitanja vezana uz

prijenos prava građenja, uključujući i visinu naknade, javni i privatni partner uređuju ugovorom o javno-privatnom partnerstvu. Osnovna načela u pripremi i provedbi projekata JPP-a su **načela javne nabave** te načelo zaštite javnog interesa i načelo ekonomičnosti.

U članku 3. koji sadrži temeljne pojmove je definiran i pojam "**javno tijelo**" kao svako tijelo, pravna osoba ili subjekt koji je **naručitelj u smislu propisa kojim se uređuje područje javne nabave**.

Postupak odabira privatnog partnera je određen u članku 13. Ako se u svrhu provedbe projekta JPP-a prenosi pravo građenja, **postupak odabira privatnog partnera provodi se sukladno propisima kojima se uređuje područje javne nabave**, uz primjenu članka 5. i 14. Zakona o javno-privatnom partnerstvu. Iznimno od propisa kojim se uređuje područje javne nabave u postupku odabira privatnog partnera nije obvezna primjena odredbe o **podizvoditeljima**. Za pravnu zaštitu je bitan članak 30. u kojem je određeno da se **pravna zaštita u postupku odabira privatnog partnera provodi sukladno propisu kojim se uređuje područje javne nabave**.

Što se tiče brojnosti provedenih žalbenih postupaka iz zadnjeg Izvješća DKOM-a za 2020. godinu razvidno je da u postupcima odabira javno-privatnog partnera tijekom 2020. godine nije zaprimljena niti jedna žalba.

4. Zakon o koncesijama

Kao predmet Zakona o koncesijama (NN 69/17, 107/20) u članku 1. je određeno da se tim Zakonom uređuju postupci davanja koncesije, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, **pravna zaštita** u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama. Na pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom odgovarajuće se primjenjuju posebni zakoni te **propisi kojima se uređuje javna nabava**.

U članku 3. je određeno da je koncesija pravo koje se stječe ugovorom. Vrste koncesija su:

1. koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra
2. koncesija za radove
3. koncesija za usluge.

U članku 96. su sadržane odredbe o **pravnoj zaštiti**. Propisano je da je **DKOM nadležna za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima davanja koncesija**.

Pravna zaštita u postupku davanja koncesija uređenim dijelom prvim glavom III. Zakona provodi se u skladu s odredbama propisa kojima se uređuje javna nabava, a koje se odnose na otvoreni postupak. Radi se o sljedećim koncesijama uređenim **člancima** 30.-39. Zakona o koncesijama: postupak davanja koncesije za usluge te koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra procijenjene vrijednosti manje od vrijednosnog praga.

Pravna zaštita u postupcima davanja koncesija uređenim dijelom prvim glavom IV. Zakona provodi se u skladu s odredbama propisa kojima se uređuje javna nabava,

osim odredbi o pregovaračkom postupku bez prethodne objave poziva na nadmetanje te partnerstva za inovacije. Radi se o sljedećim koncesijama uređenim **člancima** 40.-53. Zakona o koncesijama: postupak davanja koncesije za usluge i gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra procijenjene vrijednosti jednake ili veće od vrijednosnog praga te koncesije za radove. Što se tiče broja provedenih žalbenih postupaka, iz zadnjeg Izvješća DKOM-a za 2020. godinu razvidno je da su u postupcima davanja koncesija tijekom 2020. godine zaprimljene 23 žalbe.

U nastavku se kao primjer navodi izvadak iz Rješenja DKOM-a Klasa: UP/II-034-02/21-02/117 od 03. siječnja 2022. godine s dijelovima obrazloženja iz kojih je razvidna primjena odredbi o pravnoj zaštiti sukladno ZJN 2016 protiv odluke o davanju koncesije čiji je predmet: obavljanje javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i sakupljanje biorazgradivog komunalnog otpada.

Na temelju članka 3. Zakona o DKOM-u, članka 96. Zakona o koncesijama (NN, broj 69/17 i 107/20) te članka 398. ZJN 2016, DKOM donosi sljedeće:

RJEŠENJE

Davatelj koncesije objavio je 2. listopada 2020. godine u EOJN RH obavijest o namjeri davanja koncesije iznad EU praga, broj objave: „predmet koncesije: obavljanje javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i sakupljanje biorazgradivog komunalnog otpada. Davatelj koncesije je 18. prosinca 2020. i 22. veljače 2021. godine u EOJN RH objavio obavijesti o izmjenama ili dodatnim informacijama za koncesije, pod brojevima objava. Kriterij za odabir ponude je ekonomski najpovoljnija ponuda, prema sljedećim kriterijima: kriterij ponuđenog postotka naknade za koncesiju u omjeru 10%...

U predmetnom postupku davanja koncesije naručitelj je zaprimio četiri ponude, od kojih je tri u postupku pregleda i ocjene ponuda ocijenio valjanima te je Odlukom o davanju koncesije od 11. studenog 2021. godine odabrao ponudu zajednice ponuditelja...

Protiv navedene odluke o davanju koncesije urednu žalbu je 1. prosinca 2021. godine DKOM-u izjavio te davatelju koncesije dostavio žalitelj. Žalitelj osporava zakonitost postupanja davatelja koncesije tijekom postupka pregleda i ocjene ponuda, predlaže poništiti odluku o davanju koncesije...

5. Uredba o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti

Kao predmet Uredbe (NN 19/2018) propisano je da se njome uređuju pravila, **postupci i načini provedbe javne nabave u području obrane i sigurnosti** za nabavu:

1. vojne opreme, uključujući bilo koji njezin dio, sastavnicu ili sklop
2. sigurnosno osjetljive opreme, uključujući bilo koji njezin dio, sastavnicu ili sklop
3. radova, robe i usluga izravno povezanih s opremom iz točaka 1. i 2. ovoga stavka za bilo koji i za sve elemente njezina životnog vijeka

4. radova i usluga za izričito vojne namjene
5. sigurnosno osjetljivih radova i sigurnosno osjetljivih usluga čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od pragova iz članka 12. stavka 1. točke 1. ZJN 2016.

Nabava obuhvaća predmete nabave za vojnu namjenu, policijsku namjenu, zaštitu državne granice, odnosno za misije zaštite i spašavanja u slučaju krize.

U pogledu obveze primjene Uredbe, javni i sektorski naručitelj je drugi subjekt kada je to određeno Uredbom obvezan je primijeniti odredbe Uredbe za nabavu gore navedene robe, radova ili usluga čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od pragova iz članka 12. stavka 1. točke 1. ZJN 2016.

Ako nije drukčije propisano Uredbom primjenjuju se **odgovarajuće odredbe ZJN 2016 te njegovih podzakonskih propisa.**

Postupci javne nabave koje naručitelji mogu provoditi sukladno Uredbi su:

1. ograničeni postupak
2. pregovarački postupak s prethodnom objavom poziva na nadmetanje
3. natjecateljski dijalog
4. pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje
5. postupak nabave neprioritetnih usluga.

Pravna zaštita je propisana u člancima 78.-82. Uredbe i sadrži određene specifičnosti u odnosu na pravnu zaštitu propisanu u ZJN 2016.

Propisano je da se **na pitanja pravne zaštite u postupcima javne nabave u području obrane i sigurnosti, uz odredbe ovog dijela Uredbe, primjenjuju odgovarajuće odredbe ZJN 2016 te posebnog zakona kojim se uređuje ustrojstvo i nadležnost DKOM-a.**

Žalbeni postupak u vezi s postupkom javne nabave u području obrane i sigurnosti žurne je naravi.

U vezi odlučivanja o **prijedlogu za određivanje privremene mjere**, propisano je da DKOM može, uzimajući u obzir moguće posljedice određivanja privremene mjere za sve zainteresirane osobe koje bi mogle biti oštećene njenim određivanjem, uključujući i javni interes, a posebice **obrambeni ili sigurnosni interes**, odbiti prijedlog za određivanje privremene mjere ako ocijeni da bi negativne posljedice nadmašile njenu korist. Ako DKOM odbije prijedlog za određivanje privremene mjere tada ovisno o odluci o glavnoj stvari može odrediti novčanu kaznu naručitelju sukladno članku 429. ZJN 2016.

U vezi **poništenja ugovora ili okvirnog sporazuma** propisano je da prilikom odlučivanja o poništenju ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma, DKOM može donijeti odluku kojom sklopljeni ugovor ili okvirni sporazum ostaje na snazi u cijelosti ili djelomično iako je sklopljen u suprotnosti s člankom 428. stavkom 1. ZJN 2016 ako, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, utvrdi da prevladavajući razlozi u vezi s općim interesom, a prvenstveno u vezi s **obrambenim ili sigurnosnim interesom** zahtijevaju da

učinci ugovora trebaju ostati na snazi. Sklopljeni ugovor ili okvirni sporazum ne smije biti poništen ako bi posljedice njegova poništenja **ozbiljno ugrozile postojanje širega obrambenog ili sigurnosnog programa koji je bitan za sigurnosni interes Republike Hrvatske.** Ako DKOM poništi ugovor ili okvirni sporazum samo u odnosu na one ugovorne obveze koje još nisu ispunjene, ili donese odluku da sklopljeni ugovor ili okvirni sporazum ne smije biti poništen ako bi posljedice njegova poništenja ozbiljno ugrozile postojanje širega obrambenog ili sigurnosnog programa koji je bitan za sigurnosni interes Republike Hrvatske, odlukom će odrediti novčanu kaznu naručitelju sukladno članku 429. ZJN 2016. DKOM neće poništiti ugovor ili okvirni sporazum u cijelosti ili djelomično ako:

1. ocijeni da je naručitelj sklopio ugovor bez prethodne objave poziva na nadmetanje u skladu s odredbama ZJN 2016 i ove Uredbe.
2. je naručitelj objavio obavijest za dobrovoljnu *ex-ante* transparentnost, i
3. ugovor nije sklopljen prije isteka roka mirovanja.

DKOM neće poništiti ugovor na temelju okvirnog sporazuma u cijelosti ili djelomično ako:

1. ocijeni da je naručitelj sklopio ugovor na temelju okvirnog sporazuma u skladu s člankom 153. stavkom 4. ZJN 2016
2. je naručitelj poslao svim ponuditeljima odluku o odabiru, i
3. ugovor nije sklopljen prije isteka roka mirovanja.

DKOM je dužna, u skladu sa zakonima i ostalim propisima o **zaštiti klasificiranih podataka** koji su na snazi u Republici Hrvatskoj, osigurati odgovarajuću razinu zaštite klasificiranih podataka ili drugih podataka sadržanih u dokumentaciji koje im dostavljaju stranke žalbenog postupka i postupanje u skladu s obrambenim ili sigurnosnim interesom tijekom trajanja žalbenog postupka.

U postupku **nabave neprioritetnih usluga** žalba se **izjavljuje u roku od deset dana, i to od dana objave obavijesti za dobrovoljnu ex ante transparentnost**, u odnosu na odabir postupka, sadržaj zahtjeva za prikupljanje ponuda i moguću dodatnu dokumentaciju te postupak pregleda, ocjene i odabira ponuda. Ako naručitelj nije objavio obavijest za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost, žalba se izjavljuje u roku **od deset dana, i to od dana primitka odluke o odabiru ili poništenju** u odnosu na sadržaj zahtjeva za prikupljanje ponuda i moguću dodatnu dokumentaciju, postupak pregleda, ocjene i odabira ponuda odnosno razloge poništenja. Žalitelj koji je propustio izjaviti žalbu sukladno navedenim odredbama, nema pravo na žalbu nakon objave obavijesti o sklopljenom ugovoru. Ako naručitelj nije objavio obavijest za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost, žalba se izjavljuje u roku od **30 dana od dana objave obavijesti o sklopljenom ugovoru** u odnosu na odabir postupka. Ako naručitelj nije objavio obavijest za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost te propusti objaviti obavijest o sklopljenom ugovoru, žalba se izjavljuje **sukladno članku 411. ZJN 2016.**

Ako je **primjerak žalbe na dokumentaciju o nabavi**, njenu izmjenu ili ispravak **dostavljen naručitelju nakon isteka roka od 15 dana od dana od kojeg se računa rok za izjavljivanje** žalbe, naručitelj smije nastaviti postupak javne nabave, ali ne smije donijeti odluku o odabiru ili poništenju prije dostave odluke DKOM-a. Ako DKOM u ovom slučaju usvoji žalbu, a odlukom ne poništi postupak, naručitelj će po izvršnosti odluke poništiti dotični postupak javne nabave.

U nastavku se navodi primjer odluke s relevantnim dijelom iz kojeg je razvidno da je DKOM kao nadležno tijelo odlučila o osnovanosti žalbe izjavljene u postupku javne nabave provedenom sukladno Uredbi o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti (Rješenje Klasa UP/II-034-02/19-01/735 od 10. listopada 2019.).

DKOM u vijeću_, u odnosu na odluku o odabiru u postupku nabave neprioritetnih usluga sukladno poglavlju 6. Uredbe o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti (NN 19/18), IB., kategorija br. 21 — hotelske i restoranske usluge_, predmet nabave: usluga prehrane za pripadnike OSRH na izdvojenim lokacijama preko vanjskog davatelja usluga (po gupama), naručitelja Ministarstvo_, na temelju članka 3. Zakona o DKOM-u, članka 78. Uredbe o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti te članka 398. ZJN 2016) donosi sljedeće

RJEŠENJE

Poništava se odluka o odabiru_ u postupku nabave neprioritetnih usluga sukladno poglavlju 6. Uredbe o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti_.

6. Pravilnik o provedbi postupaka nabave roba, usluga i radova za postupke obnove

Pravilnik o provedbi postupaka nabave roba, usluga i radova za postupke obnove (NN br. 28/23, dalje u tekstu: Pravilnik) je donesen na temelju čl. 71. st. 2. Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije (NN br. 21/23).

Pravilnikom se uređuju:

- pravila o postupku nabave robe, usluga i radova čija je procijenjena vrijednost manja od vrijednosti europskih pragova koje Europska komisija objavljuje u Službenom listu EU, ovisno o vrsti naručitelja i vrsti ugovora, radi sklapanja ugovora o nabavi robe, usluga ili radova.
- **pravila žalbenog postupka**, uzimajući u obzir načela javne nabave te obvezu primjene elektroničkih sredstava komunikacije i javne objave informacija o postupcima nabave.

Pravilnik se primjenjuje na naručitelje u postupku obnove u skladu sa Zakonom o obnovi, a to su **naručitelji u smislu ZJN 2016.**

U vezi nadležnosti i roka Pravilnik propisuje da se žalba izjavljuje **u roku od 8 dana** od dana objave odluke o odabiru ili poništenju, u odnosu na Poziv na dostavu ponude,

postupak pregleda, ocjene i odabira ponuda, ili razloge poništenja. U vezi roka za žalbu treba naglasiti da ZJN 2016 propisuje rok od 10 dana u odnosu na pojedinu fazu postupka javne nabave.

Za rješavanje o žalbama izjavljenim sukladno odredbama Zakona o obnovi nadležna je DKOM, a na sva pitanja vezana za rad DKOM-a na odgovarajući način primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje nadležnost i druga pitanja vezano za rad DKOM-a.

U vezi pravne prirode i načela žalbenog postupka, propisano je da se žalbeni postupak vodi prema odredbama Pravilnika i zakona kojim se uređuje upravni postupak i temelji se na načelima javne nabave i upravnog postupka. U žalbenom postupku odlučuje se o zakonitosti postupaka, radnji, propuštanja radnji i odluka donesenih u postupcima nabave.

Pravo na žalbu ima svaki gospodarski subjekt koji ima ili je imao pravni interes za dobivanje određenog ugovora o nabavi i koji je pretrpio ili bi mogao pretrpjeti štetu od navodnoga kršenja subjektivnih prava.

U vezi izjavljivanja žalbe, propisano je da se žalba izjavljuje DKOM-u u pisanom obliku i dostavlja elektroničkim sredstvima komunikacije putem međusobno povezanih informacijskih sustava DKOM-a i EOJN RH (e-žalba) koji se smatra poslužiteljem za potrebe sustava e-Žalba. Smatra se da je dostava DKOM-u, odnosno stranci žalbenog postupka obavljena na dan kada je žalba zaprimljena na poslužitelju EOJN RH. Sustav e-Žalba bez odgode šalje obavijest o zaprimljenoj žalbi strankama žalbenog postupka u njihov siguran elektronički pretinac na poslužitelju EOJN RH te na njihovu adresu elektroničke pošte. Smatra se i da je žalba koja je predana putem sustava e-Žalba potpisana. Odredbe vezane uz sustav e-žalbe na odgovarajući način primjenjuju se i na druge podneske stranaka tijekom žalbenog postupka te zaključke DKOM-a. Ako žalbu izjavi zajednica gospodarskih subjekata, odustanak od žalbe proizvodi učinak ako svi članovi zajednice odustanu od žalbe.

Žalba mora obvezno sadržavati **podatke:**

- o žalitelju (naziv ili osobno ime, OIB ili odgovarajući identifikacijski broj, ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu, adresa sjedišta ili prebivališta)
- o zastupniku ili opunomoćeniku, s priloženom valjanom punomoći
- o opunomoćeniku za primanje pismena s prebivalištem u RH, ako žalitelj ima sjedište ili prebivalište u inozemstvu.
- naziv i sjedište naručitelja
- predmet žalbe
- broj objave, ako je poznat
- žalbeni navod (opis nepravilnosti i obrazloženje)
- dokaze
- žalbeni zahtjev
- dokaz o izvršenoj uplati naknade za pokretanje žalbenog postupka u propisanom iznosu - na temelju kojeg se može utvrditi da je transakcija izvršena u roku za žalbu, pri čemu se dokazom smatraju i neovjerene presli-

ke ili ispisi provedenih naloga za plaćanje, uključujući i onih izdanih u elektroničkom obliku.

Ako je žalba neuredna iz razloga što ne sadržava **žalbeni navod/dokaze ili dokaz o izvršenoj uplati naknade** ili ako naknada za pokretanje žalbenog postupka **nije plaćena u propisanom iznosu**, DKOM će odbaciti žalbu bez pozivanja žalitelja na dopunu ili ispravak.

Ako je žalba nerazumljiva ili ne sadržava sve podatke (*osim prethodno navedenih kada se odbacuje*), a zbog tih nedostataka se po žalbi ne može postupati, DKOM će odmah po primitku žalbe na to upozoriti žalitelja i odrediti **rok koji ne smije biti duži od 3 dana**, u kojem je žalitelj dužan otkloniti nedostatke, uz upozorenje na pravne posljedice ako to u određenom roku ne učini, a ako se oni ne otklone u utvrđenom roku, a po žalbi se ne može postupati, žalba će se odbaciti kao neuredna.

U vezi **naknade za pokretanje žalbenog postupka** propisano je da je žalitelj obavezan platiti:

- 1.320,00 eura za procijenjenu vrijednost nabave do 265.440,00 eura
- 0,5 % procijenjene vrijednosti nabave, za procijenjenu vrijednost nabave od 265.440,01 eura do europskog praga.

Ako procijenjena vrijednost nabave nije poznata u trenutku izjavljivanja žalbe, naknada za pokretanje žalbenog postupka plaća se u iznosu od 1.320,00 eura.

Ako se žalba izjavljuje na odluku o odabiru ili poništenju za jednu ili više grupa predmeta nabave, naknada iznosi jednu petinu navedenih iznosa za svaku grupu predmeta nabave, ali ukupno ne više od navedenih iznosa.

Ako se žalba izjavljuje na odluku o odabiru ili poništenju za sve grupe predmeta nabave, naknada se plaća prema ukupnoj procijenjenoj vrijednosti svih grupa predmeta nabave.

Naknada za pokretanje žalbenog postupka uplaćuje se u korist državnog proračuna RH, a Državna komisija provjerala izvršenje uplate naknade. Žalitelj je oslobođen plaćanja upravne pristojbe. Ako je žalitelj uplatio naknadu u iznosu većem od propisanog, ima pravo na povrat preplaćenog iznosa iz državnog proračuna RH putem ministarstva nadležnog za financije.

U vezi učinka žalbe u smislu sprječavanja nastanka ugovora o nabavi, propisano je da izjavljena **žalba sprječava nastanak ugovora o nabavi**. Ako je predmet nabave podijeljen na grupe za koje je omogućeno podnošenje ponuda, žalba izjavljena protiv odluke o odabiru sprječava nastanak ugovora o nabavi za onu grupu predmeta nabave protiv koje je žalba izjavljena. - *Ovdje se može uočiti razlika u odnosu na čl. 422. ZJN 2016 koji propisuje više slučajeva kada žalba ima učinak sprječavanja nastavka postupka ili nastanka ugovora i okvirnog sporazuma.*

U pogledu **postupanja naručitelja u vezi sa žalbom**, propisano je da je naručitelj obavezan odmah, a najkasnije u roku od **3 dana** od dana zaprimanja žalbe dostaviti DKOM-u:

1. odgovor na žalbu s očitovanjem o žalbenom navodu i o žalbenom zahtjevu
2. dokumentaciju koja se odnosi na postupak nabave s popisom priloga
3. druge dokaze na okolnosti postojanja pretpostavki za donošenje zakonite odluke, radnji, propuštanja ili postupaka.

Ako je neograničen, neposredan i besplatan pristup dokumentaciji omogućen elektroničkim sredstvima komunikacije, naručitelj je obavezan DKOM-u dostaviti samo internetsku adresu na kojoj je dostupna ta dokumentacija. Ako naručitelj ne postupi na navedeni način, DKOM će ga bez odgađanja pozvati na dostavu dokumentacije uz upozorenje na pravne posljedice ako to ne učini u roku koji ne smije biti dulji od 3 dana te ako ne postupi u skladu s tim pozivom DKOM će donijeti odluku bez dokumentacije.

Stranke žalbenog postupka su žalitelj, naručitelj i odabrani ponuditelj i one imaju pravo očitovati se o zahtjevima i navodima druge strane i predložiti dokaze. DKOM će svakoj stranci dostaviti podneske kojima se raspravlja o glavnoj stvari ili predlažu nove činjenice i dokazi.

Pravila dokazivanja su propisana na način da je svaka stranka dužna iznijeti sve činjenice na kojima temelji svoje zahtjeve te predložiti dokaze kojima se te činjenice utvrđuju. Žalitelj je obavezan dokazati postojanje postupovnih pretpostavki za izjavljivanje žalbe, kao i povredu postupka ili materijalnog prava koji su istaknuti u žalbi. Naručitelj je obavezan dokazati postojanje činjenica i okolnosti na temelju kojih je donio odluke o pravima, poduzeo radnje ili propustio radnje te proveo postupke koji su predmet žalbenog postupka.

U žalbenom postupku DKOM postupa **u granicama žalbenih navoda** i nije ovlaštena kontrolirati činjenično i pravno stanje koje je bilo predmetom prethodne žalbe u istom postupku nabave. *Dakle, primjetna je razlika u odnosu na čl. 404. st. 1. i 2. ZJN 2016 koji propisuje osobito bitne povrede na koje DKOM pazi po službenoj dužnosti.*

DKOM u žalbenom postupku može donijeti sljedeće **odluke**:

- obustaviti žalbeni postupak
- odbaciti žalbu zbog nenadležnosti, nedopuštenosti, neurednosti, nepravodobnosti, nedostatka pravnog interesa i zbog toga što je izjavljena od neovlaštene osobe
- odbiti žalbu
- usvojiti žalbu te u tom slučaju poništiti odluku, postupak ili radnju u dijelu u kojem su zahvaćeni nezakonitošću
- odlučiti o zahtjevu za naknadu troškova žalbenog postupka
- oglasiti odluku ništavom
- naložiti stranci određeno postupanje.

U vezi odluka treba istaknuti da **ZJN 2016 u čl. 425. st. 1. propisuje 11 mogućih odluka za razliku od Pravilnika** koji propisuje manji broj odluka, odnosno ne propisuje sljedeće odluke: *poništiti ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum ili njegov dio, odrediti novčanu kaznu, odlučiti o prijedlogu za određivanje privremene mjere, odlučiti o zahtjevu za odo-*

brenje nastavka postupka javne nabave odnosno sklapanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma.

O upravnoj stvari DKOM odlučuje **rješenjem** koje mora sadržavati obrazloženje, a o postupovnim pitanjima **zaključkom**. Odluka postaje izvršna dostavom stranci uz odgovarajuću primjenu odredbi kojima se uređuje žalbeni postupak u postupcima nabave. Svatko je dužan poštovati izvršnu odluku. Naručitelj je obavezan postupiti sukladno izreci odluke najkasnije u roku od 8 dana od njene dostave te je vezan pravnim shvaćanjem i primjedbama DKOM-a.

U vezi **troškova žalbenog postupka** propisano je da svaka stranka prethodno snosi troškove uzrokovane svojim radnjama. DKOM odlučuje o troškovima žalbenog postupka, određuje tko snosi troškove i njihov iznos te kome se i u kojem roku moraju platiti. Stranka na čiju je štetu žalbeni postupak okončan dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su joj nastali sudjelovanjem u žalbenom postupku. U slučaju odustajanja od žalbe, odbijanja ili odbacivanja žalbe, žalitelj nema pravo na naknadu troškova žalbenog postupka. U slučaju djelomičnog usvajanja žalbe, DKOM može odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove, da se troškovi žalbenog postupka podijele na jednake dijelove ili da se podijele razmjerno usvajanju žalbe. U slučaju usvajanja žalbe, DKOM će svojom odlukom naložiti naručitelju plaćanje troškova žalbenog postupka žalitelju u roku od 8 dana od dana primitka odluke. Žalba može sadržavati zahtjev za naknadu troškova koji mora biti određen i dostavljen prije donošenja odluke.

U vezi odlučivanja DKOM-a propisano je da **DKOM odlučuje u roku od 30 dana od dana predaje uredne žalbe** na sjednicama vijeća koje nisu javne. Pisani otporak odluke izradit će se i dostaviti u roku od **pet dana od dana donošenja odluke** na sjednici vijeća. Odluke se dostavljaju javnom objavom na internetskim stranicama DKOM-a, a dostava se smatra obavljenom istekom dana objave.

Samo ako postoji opravdan razlog, DKOM neće odluku dostaviti javnom objavom, već sukladno pravilima o osobnoj dostavi.

U vezi sudske zaštite propisano je da se protiv odluke DKOM-a može pokrenuti **upravni spor pred Visokim upravnim sudom RH** (dalje: VUS). Rok za podnošenje tužbe počinje teći istekom roka od 8 dana od dana javne objave. Ako VUS poništi odluku DKOM-a, svojom će presudom odlučiti i o žalbi u postupku nabave. Odluku u upravnom sporu DKOM će objaviti na svojim internetskim stranicama bez anonimizacije.

U vezi **izuzeća** je propisano da će se Predsjednik, zamjenik predsjednika ili član izuzeti od rada u konkretnom predmetu:

1. ako je sam stranka, zakonski zastupnik, opunomoćenik stranke ili je sa strankom u poslovnom odnosu
2. ako mu je stranka ili njezin zastupnik srodnik po krvi u pravoj liniji ili u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, srodnik po tazbini do drugog stupnja, bračni ili izvanbračni drug ili životni partner, bez obzira na to je li brak ili životno partnerstvo prestalo, ili posvojitelj ili posvojenik
3. ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.

Stranke mogu zahtijevati izuzeće predsjednika, zamjenika i članova. Čim se sazna za postojanje kojeg od razloga izuzeća, član ili zamjenik predsjednika o tome će obavijestiti predsjednika. Čim se sazna za postojanje kojeg od razloga izuzeća, predsjednik će se izuzeti od rada i o tome obavijestiti predsjednika VUS-a. O zahtjevu za izuzeće članova ili zamjenika predsjednika odlučuje predsjednik. O zahtjevu za izuzeće predsjednika odlučuje predsjednik VUS-a. Ako su u istom predmetu od rada izuzeti predsjednik, zamjenici predsjednika i svi ostali članovi, predsjednik je dužan o tome obavijestiti predsjednika VUS-a koji odlučuje o svim zahtjevima za izuzeće.

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici

www.tim4pin.hr

Donošenje proračuna JLP(R)S za 2024. godinu

Željka Tropina*

Novi proračunski ciklus započinje predlaganjem i donošenjem proračuna za sljedeću godinu i projekcijama za naredne dvije godine. U članku autorica podsjeća na upravno pravne zakonske odredbe kojim je definiran ovaj dioproračunskog procesa na razini JLP®S.

1. Uvod

Proračun je plan financijskih aktivnosti u određenom vremenskom razdoblju u koji su uključeni svi planirani prihodi i primici, kao i rashodi i izdaci u proračunskom razdoblju koje počinje 1. siječnja i završava 31. prosinca. Proračun je temeljni financijski akt jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave koji se donosi po proceduri propisanoj Zakonom o proračunu¹, a podredno Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi² koji je sustavni propis kojim se uređuju pitanja koja se odnose na lokalnu i područnu samoupravu. U proračunu se planiraju prihodi i primici za podmirenje poslova i zadataka korisnika koji se financiraju iz proračuna (sukladno propisanom djelokrugu rada jedinice lokalne samouprave). Predstavničko tijelo donosi proračun i proračunsku projekciju za dvije proračunske godine te odluku o izvršenju proračuna. Proračun se objavljuje u službenom glasilu jedinice, a ako općina ili grad nema svoje službeno glasilo, proračun općine i grada objavljuje se u službenom glasilu županije.

2. Proračun JLP(R)S

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima prihode kojima u okviru svoga samoupravnog djelokruga slobodno raspolaže, a prihodi jedinice moraju biti razmjerni s poslovima koje obavljaju njihova tijela u skladu sa zakonom. Proračun je temeljni financijski akt jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi točno je definirano tko je ovlašten predlagatelj proračuna – izvršno tijelo, a tko je njegov ovlašten donositelj – predstavničko tijelo. Navedeno je u skladu s temeljnim uređenjem u kojem je ovlast izvršnog tijela predlaganje općih akata, a ovlast predstavničkog tijela donošenje općih akata.

PRIJEDLOG PRORAČUNA

- utvrđuje izvršno tijelo (do 15. studenoga tekuće godine)
- izvršno tijelo – jedini ovlašten predlagatelj proračuna

DONOŠENJE PRORAČUNA

- donosi predstavničko tijelo najkasnije do kraja tekuće godine
- donosi se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela

Odredbom članka 36. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da predstavničko tijelo donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina članova predstavničkog tijela. Statut jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, **proračun** i godišnji obračun donose se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela. Proračun predstavničko tijelo koje je kolegijalno tijelo donosi na sjednici propisanom većinom glasova.

Kod donošenja proračuna radi o specifičnoj situaciji budući da je za donošenje proračuna propisan rok, odnosno proračun za narednu računsku godinu treba se donijeti prije početka godine za koju se donosi, u protivnom ako u zakonom određenom roku ne bude donesen proračun niti odluka o privremenom financiranju uslijediti će posljedice propisane zakonom.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisan je rok za donošenje proračuna, kao i način postupanja u slučaju nepredlaganja i nedonošenja proračuna, odnosno odluke o privremenom financiranju, te u primjeni zakona nema iznimaka i zakon se primjenjuje jednako za sve ukoliko nastupe okolnosti propisane zakonom.

Zakonom o proračunu³ kao posebnim zakonom koji se odnosi i na proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uređen je postupak planiranja, izrade, donošenja i izvršavanja proračuna. Zakonom o proračunu propisano je da se proračun donosi za proračunsku godinu i vrijedi za tu godinu. Proračunska godina je razdoblje od dvanaest mjeseci koje počinje 01. siječnja, a završava

* Željka Tropina, dipl.iur., Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb

¹ Narodne novine, broj 144/21

² Narodne novine, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15 – ispravak, 123/17, 98/19 i 144/20

³ Narodne novine, broj 144/21

31. prosinca kalendarske godine. Proračun donosi Sabor, odnosno predstavničko tijelo za proračunsku godinu koja odgovara kalendarskoj godini, i to prije početka godine na koju se odnosi.

Sabor odnosno predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave donosi proračun na razini skupine ekonomske klasifikacije do kraja tekuće godine, u roku koji omogućuje primjenu proračuna od 1. siječnja godine za koju se donosi proračun.

Proračun se sastoji od plana za proračunsku godinu i projekcija za sljedeće dvije godine, a sadrži financijske planove proračunskih korisnika prikazane kroz opći i posebni dio i obrazloženje proračuna.

Proračun i financijski plan donose se i izvršavaju u skladu s načelom transparentnosti, koje podrazumijeva pravodobno objavljivanje vjerodostojnih dokumenata, podataka i informacija na sustavan način.

Transparentnost jedinica u odnosu na proračun inkorporirana je i u Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kojim je u članku 68.a propisana obveza općina, gradova i županija da javno objavljuju informacije o trošenju proračunskih sredstava na svojim mrežnim stranicama tako da te informacije budu lako dostupne i pretražive.

Odredbom članka 69. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da je temeljni financijski akt jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave proračun. Proračun donosi predstavničko tijelo jedinice u skladu s posebnim zakonom, odnosno Zakonom o proračunu kojim je propisan postupak predlaganja i donošenja proračuna. Proračun (kao i izmjene i dopune proračuna⁴) donosi se većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Navedenim člankom također je propisano da je općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan, kao jedini ovlašteni predlagatelj proračuna, dužan utvrditi prijedlog proračuna i podnijeti ga predstavničkom tijelu na donošenje u roku utvrđenom posebnim zakonom.

Propisivanje obveze podnošenja prijedloga proračuna predstavničkom tijelu proizašlo je iz prakse budući da su u vrijeme kad je zbog nedonošenja proračuna slijedilo raspuštanje samo predstavničkog tijela (do izmjena zakona iz 2012. godine) bilo situacija u kojima je nositelj izvršne ovlasti smatrao da ni ne mora predložiti predstavničkom tijelu donošenje proračuna, a što je protivno duhu i smislu važećih propisa, Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakona o proračunu, Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

Slijedom navedenog, vezano uz financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2017. godine, utvrđena je *obveza* općinskog

načelnika, gradonačelnika, odnosno župana za predlaganje donošenja proračuna.

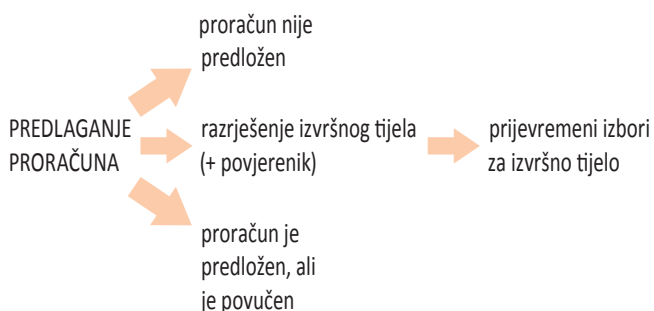
Propisana je i posljedica u slučaju nepredlaganja proračuna od strane općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, i to njihovim razrješenjem.

Također, propisana je posljedica u slučaju da predstavničko tijelo ne donese, odnosno ne usvoji proračun, a niti odluku o privremenom financiranju, i to njegovim raspuštanjem.

3. Nepredlaganje proračuna

Uz propisivanje obveze izvršnog tijela za predlaganje donošenja proračuna, člankom 69.a Zakona, propisana je i posljedica u slučaju nepredlaganja proračuna od strane izvršnog tijela, i to vidu njegovog razrješenja, isto kao i u slučaju da podneseni prijedlog proračuna povuče prije njegovog usvajanja, a pri tome ne predloži predstavničkom tijelu novi prijedlog proračuna u roku koji omogućava njegovo donošenje.

Člankom 69.a propisano je da će Vlada Republike Hrvatske razriješiti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihove zamjenike ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ne predloži predstavničkom tijelu donošenje proračuna i to u roku koji omogućuje donošenje proračuna u skladu sa zakonom, kao i ako povuče prijedlog prije glasovanja o proračunu u cjelini te ne predloži novi prijedlog proračuna u roku koji omogućuje njegovo donošenje.

Kao što je već navedeno, Zakonom o proračunu propisani su rokovi i potrebne radnje koje se moraju provesti prije donošenja proračuna, odnosno proračun je potrebno donijeti do konca tekuće godine. Stoga je općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan dužan predstavničkom tijelu predložiti donošenje proračuna u roku koji će omogućiti njegovo donošenje do konca tekuće godine.

Osim toga, navedenim člankom propisano je imenovanje povjerenika u slučaju kad općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihovi zamjenici budu razriješeni. Povjerenika imenuje Vlada Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz nadležnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

Propisana je i pravna zaštita u konkretnom slučaju, te raspisivanje prijevremenih izbora za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana sukladno posebnom zakonu (Zakonu o lokalnim izborima).

⁴ Izmjene i dopune proračuna donosi predstavničko tijelo po postupku i većinom koja je utvrđena i za donošenje proračuna jedinice.

Protiv rješenja Vlade razriješeni općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan može podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu RH u roku od 8 dana od dana objave rješenja. Visoki upravni sud dužan je odlučiti o tužbi u roku od 30 dana od dana primitka tužbe te svoju odluku bez odgađanja dostaviti Vladi i razriješenom općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, te objaviti predmetnu odluku u Narodnim novinama.

Ukoliko je tužba odbačena ili odbijena, Vlada Republike Hrvatske raspisati će prijevremene izbore za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u roku od 90 dana od dana objave odluke Visokog upravnog suda u Narodnim novinama.

Ujedno, člankom 69.a, utvrđena je i obveza novoizabranog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana da predloži predstavničkom tijelu proračun i to u roku od 45 dana od dana stupanja na dužnost. Također, utvrđeno je da predstavničko tijelo taj proračun mora donijeti u roku od narednih 45 dana od dana kada ga je novoizabrani općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan predložio predstavničkom tijelu.

4. Nedonošenje proračuna

Člankom 85.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (koji je bio na snazi do posljednjih izmjena i dopuna iz 2017.) bilo je propisano da će se na prijedlog središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Vlada Republike Hrvatske istodobno raspustiti predstavničko tijelo i razriješiti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima ako u zakonom određenom roku ne bude donesen proračun, odnosno odluka o privremenom financiranju, te će imenovati povjerenika Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz nadležnosti predstavničkog i izvršnog tijela i raspisati prijevremene izbore sukladno posebnom zakonu.

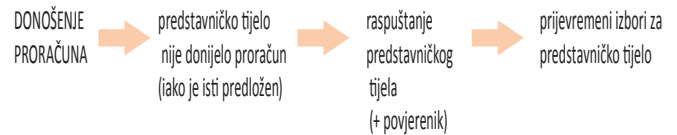
Znači, nedonošenje proračuna bio je razlog za primjenu instituta istovremenog raspuštanja predstavničkog tijela i razrješenja izvršnog tijela, međutim, izmjenama i dopunama Zakona iz 2017. godine redefinira se taj institut te se uz ponovno uvođenje razloga za raspuštanje predstavničkog tijela radi nedonošenja proračuna, odnos između predstavničkog i izvršnog tijela u slučaju kada se ne donese proračun niti odluka o privremenom financiranju razdvaja u dva koraka.

Prvi korak je raspuštanje predstavničkog tijela radi nedonošenja proračuna, drugi korak je istovremeno raspuštanje predstavničkog tijela i razrješenje općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika u slučaju ako nakon raspuštanja predstavničkog tijela i provođenja prijevremenih izbora, novoizabrano predstavničko tijelo (ponovno) ne donese proračun u roku od 90 dana od konstituiranja.

Na taj način nastojalo se podijeliti odgovornost između predstavničkog i izvršnog tijela u donošenju proračuna – ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ne predloži proračun, odnosno ako ga povuče bit će razri-

ješen dok će predstavničko tijelo nastaviti sa svojim radom, a ako predstavničko tijelo ne donese proračun koji je predložio ovlašteni predlagatelj, onda će ono biti raspušteno, a izvršno tijelo će nastaviti sa radom.

Ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan predloži proračun, a predstavničko tijelo ga ne donese, niti donese odluku o privremenom financiranju, bit će raspušteno temeljem članka 84. stavka 1. točke 7. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Dakle, ako predstavničko tijelo nepostupanjem prouzroči nedonošenje proračuna koji je izvršno tijelo uredno predložilo, posljedice snosi samo predstavničko tijelo, dok će općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihovi zamjenici nastaviti obnašati svoju dužnost.

Predstavničko tijelo raspušta Vlada Republike Hrvatske rješenjem o raspuštanju koje stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama te u navedenoj jedinici imenuje povjerenika za obavljanje poslova iz djelokruga predstavničkog tijela.

Protiv rješenja o raspuštanju osigurana je pravna zaštita propisivanjem prava na podnošenje tužbe od strane predsjednika raspuštenoga predstavničkog tijela Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od objave rješenja.

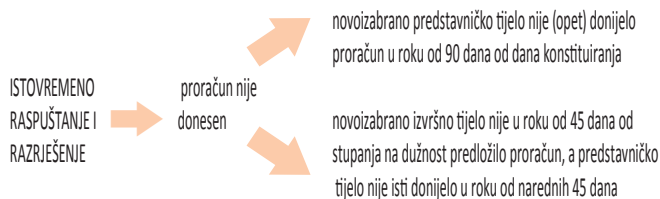
5. Istovremeno raspuštanje i razrješenje

Institut istovremenog raspuštanja i razrješenja i nadalje je propisan odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, ali u izmijenjenom obliku. Tek ako nakon raspuštanja predstavničkog tijela i provođenja prijevremenih izbora, novoizabrano predstavničko tijelo (ponovno) ne donese proračun u roku od 90 dana od konstituiranja, doći će do istovremenog raspuštanja predstavničkog tijela i razrješenja općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika. Ovakvim rješenjem zakonodavac je nastojao osigurati odgovarajući mehanizam ravnoteže između predstavničkog i izvršnog tijela budući da je u praksi uočen problem nesuradnje predstavničkog i izvršnog tijela koji je kulminirao u postupku donošenja proračuna.

Naime, institut istovremenog raspuštanja i razrješenja redefiniran je, te do istodobnog raspuštanja predstavničkog tijela i razrješenja izvršnog tijela dolazi u dva slučaja (kao drugi korak u slučaju nedonošenja proračuna):

- kada je predstavničko tijelo svojim nepostupanjem dovelo do raspuštanja te ako nakon raspuštanja i provedbe prijevremenih izbora novoizabrano predstavničko tijelo ponovno ne donese proračun u roku od 90 dana od konstituiranja, doći će do istovremenog raspuštanja i razrješenja,

- kada su bili provedeni prijevremeni izbori za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, koji je bio razriješen jer nije predložio proračun, pa je novoizabrani općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan bio dužan predložiti proračun u roku od 45 dana od stupanja na dužnost, te predstavničko tijelo u roku od narednih 45 dana donijeti proračun, a proračun na kaju nije donijet, doći će do istovremenog raspuštanja predstavničkog tijela i razrješenja izvršnog tijela (sukladno članku 69.a stavku 4. Zakona).

U slučaju postojanja razloga za istovremeno raspuštanje predstavničkog tijela i razrješenje izvršnog tijela Vlada Republike Hrvatske donosi rješenje o istovremenom raspuštanju i razrješenju koje stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

Protiv rješenja o istovremenom raspuštanju i razrješenju osigurana je pravna zaštita podnošenjem tužbe Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od objave rješenja. Tužbu su ovlaštteni podnijeti predsjednik raspuštenog predstavničkog tijela i razriješeni općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

6. Odluka o privremenom financiranju

U slučaju nedonošenja proračuna, moguće je donijeti odluku o privremenom financiranju. Sukladno članku 42. Zakona o proračunu, ako predstavničko tijelo ne donese proračun prije početka proračunske godine, privremeno se, na osnovi odluke o privremenom financiranju, nastavlja financiranje poslova, funkcija i programa tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih proračunskih i izvanproračunskih korisnika u visini koja je nužna za njihovo obavljanje i izvršavanje te prava primatelja sredstava proračuna utvrđena zakonima i drugim propisima donesenim na temelju zakona. Privremeno se financiranje obavlja razmjerno rashodima izvršenim u istom razdoblju prethodne godine, a najviše do ¼ ukupno izvršenih rashoda bez izdataka. Privremeno financiranje obavlja se najdulje za prva tri mjeseca proračunske godine. U razdoblju privremenog financiranja financiraju se isti programi, a korisnici ne smiju povećavati broj zaposlenih u odnosu na stanje 31. prosinca prethodne godine. Također, u razdoblju privremenog financiranja proračunski korisnici ne smiju preuzimati nove obveze.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, člankom 70., razrađuje se sam način financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, posebno u situaciji kada nije donesen proračun.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, u članku 70. propisano je:

Ako predstavničko tijelo ne donese proračun prije početka proračunske godine, privremeno se, a najduže za prva tri mjeseca proračunske godine, na osnovi odluke o privremenom financiranju, nastavlja financiranje poslova, funkcija i programa tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih proračunskih i izvanproračunskih korisnika u skladu s posebnim zakonom.

Odluku o privremenom financiranju donosi do 31. prosinca predstavničko tijelo u skladu s posebnim zakonom na prijedlog općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana ili povjerenika Vlade Republike Hrvatske, te drugog ovlaštenog predlagatelja utvrđenog poslovníkom predstavničkog tijela.

U slučaju kada je raspušteno samo predstavničko tijelo, a općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan nije razriješen, do imenovanja povjerenika Vlade Republike Hrvatske, financiranje se obavlja izvršavanjem redovnih i nužnih rashoda i izdataka temeljem odluke o financiranju nužnih rashoda i izdataka koju donosi općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Po imenovanju povjerenika Vlade Republike Hrvatske, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan predlaže povjereniku novu odluku o financiranju nužnih rashoda i izdataka u koju su uključeni ostvareni prihodi i primici te izvršeni rashodi i izdaci u vremenu do dolaska povjerenika.

Ako se do 31. ožujka ne donese proračun, povjerenik donosi odluku o financiranju nužnih rashoda i izdataka za razdoblje do donošenja proračuna⁵.

Odluka o financiranju nužnih rashoda i izdataka iz prethodno navedenog sadržajno odgovara odluci o privremenom financiranju propisanoj posebnim zakonom, ali razmjerno razdoblju za koje se donosi.

Slijedom zakonske odredbe, nakon imenovanja povjerenika izvršno tijelo predlaže povjereniku novu odluku o financiranju nužnih rashoda i izdataka u koju su uključeni ostvareni prihodi i primici te izvršeni rashodi i izdaci u vremenu do dolaska povjerenika.

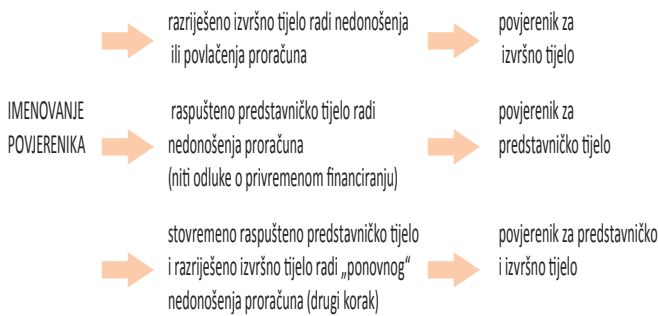
Skreće se pozornost na odredbu članka 70. (stavaka 6.) Zakona kojom je propisano da odluka o financiranju nužnih rashoda i izdataka sadržajno odgovara odluci o privremenom financiranju propisanoj posebnim zakonom, odnosno Zakonom o proračunu. Isto tako, ističe se da su pitanja privremenog financiranja jedinica, kao i druga pitanja koja se odnose na raspolaganje sredstvima jedinica, uređena posebnim propisima, prije svega navedenim Zakonom o proračunu, primjena i nadzor nad primjenom kojih je u djelokrugu Ministarstva financija.

⁵ Ako do isteka roka privremenog financiranja nije donesen proračun u jedinici u kojoj je općinski načelnik, odnosno gradonačelnik koji nema zamjenika onemogućen u obavljanju svoje dužnosti, financiranje se obavlja izvršavanjem redovnih i nužnih rashoda i izdataka temeljem odluke o financiranju nužnih rashoda i izdataka koju donosi predstavničko tijelo na prijedlog privremenog zamjenika općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika (članak 70.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi).

7. Povjerenik Vlade RH

Kada u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, iz određenih razloga nema političkog tijela (predstavničkog ili izvršnog ili oba), Vlada Republike Hrvatske imenovat će svojeg povjerenika koji preuzima poslove tog tijela. Ovisno o tome kojem je tijelu prestao mandat, mogu se razlikovati tri „vrste“ povjerenika:

- povjerenik za predstavničko tijelo,
- povjerenik za izvršno tijelo i
- povjerenik za predstavničko i izvršno tijelo.

Vlada Republike Hrvatske će imenovati povjerenika Vlade u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave iz razloga koji su izrijekom određeni Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 86. Zakona):

1. kada raspusti njezino predstavničko tijelo,
2. kada se u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ne održe, u skladu sa zakonom, izbori za novo predstavničko tijelo,
3. kada se predstavničko tijelo ne konstituira sukladno odredbama posebnog zakona,
4. kada prestane mandat općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu te zamjeniku gradonačelnika i župana koji je izabran zajedno s njima u slučaju iz članka 40.c, članka 40.d, članka 43.a i članka 69.a Zakona,
5. kada Vlada istovremeno raspusti predstavničko tijelo i razriješi općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana sukladno odredbama Zakona.

Člankom 88. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisane su ovlasti povjerenika Vlade. Povjerenik može:

- ❖ donositi ili mijenjati opće akte jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, osim proračuna, samo ako je to potrebno radi provedbe zakona ili drugog propisa ili usklađivanja sa zakonom ili drugim propisom,
- ❖ raspolagati imovinom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave samo ako je to nužno radi izvršenja ranije preuzetih obveza ili dovršenja ranije započetih poslova,
- ❖ donositi odluke o imenovanjima samo kada je to nužno radi osiguranja nesmetanog rada upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnih osoba kojih je osnivač ili vlasnik jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, u kojem slučaju je ovlašten imenovati vršitelje dužnosti,
- ❖ zaključivati ugovore značajnije vrijednosti samo ako bi nezaključivanje ugovora prouzročilo znatnu materijalnu štetu, odnosno ako je zaključivanje ugovora nužno radi provedbe zakona ili izvršenja ranije preuzetih obveza ili dovršenja ranije započetih poslova.

Povjerenik je u svojem postupanju dužan procijeniti nužnost i opravdanost poduzimanja određenih radnji te njihov značaj i utjecaj na jedinicu lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, a povjerenik za svoj rado odgovara Vladi Republike Hrvatske.

Uz navedeno, u slučaju iz članka 69.a Zakona, povjerenik može predstavničkom tijelu predložiti donošenje odluke o privremenom financiranju ako ju predstavničko tijelo nije donijelo.

Uredbom o mjerilima za naknadu za rad odnosno plaću povjerenika Vlade Republike Hrvatske⁶ uređuje se status povjerenika i mjerila za utvrđivanje visine naknade za rad povjerenika odnosno plaće povjerenika Vlade Republike Hrvatske za vrijeme obnašanja dužnosti, u slučajevima kada je tijelima jedinice prestao mandat. Visinu naknade za rad povjerenika određuje Vlada temeljem mjerila za naknadu za rad određenih uredbom, a sredstva za rad povjerenika Vlade Republike Hrvatske osiguravaju se u proračunu jedinice.

⁶ Narodne novine, broj 18/02 i 7/03

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Korištenje sredstava fonda solidarnosti u Sisačko-moslavačkoj županiji

Marijana Klobučar Bobetko*

U članku se predstavljaju iznimno zahtjevni i uspješno realizirani projekti u Sisačko-Moslavačkoj županiji financirani iz europskih izvora.

1. Uvod

Sisačko-moslavačka županija je kroz trideset godina prolazila kroz turbulentna razdoblja, od Domovinskog rata, iseljavanja mladog stanovništva nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, preko COVID-a pa na kraju potres. Sve ovo je ostavilo velike posljedice na život stanovnika Županije.

28. i 29. prosinca 2020. godine Sisačko-moslavačku županiju pogodio je razoran potres razmjera katastrofe koji je bio magnitude 6,2 po Richteru. Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 4. siječnja 2021. godine donijela Odluku o proglašenju katastrofe na području pogođenom potresom¹. Potres je ostavio nesagledive posljedice u ljudskim životima, razoreno je nekoliko tisuća obiteljskih kuća i stvorena šteta na javnim objektima u iznosu većem od 5,5 milijardi eura.

Fond solidarnosti Europske unije (FSEU) osnovan je kako bi se njime odgovorilo na prirodne katastrofe velikih razmjera i izrazila europska solidarnost s regijama unutar Europe pogođenim katastrofama. Fond je nastao kao reakcija na velike poplave u središnjoj Europi u ljeto 2002. Otad se koristio za 100 katastrofa pokrivajući niz različitih prirodnih katastrofa uključujući poplave, šumske požare, potrese, oluje i suše².

U Sisačko-moslavačkoj županiji je u trenu stao život te je trebalo žurno osigurati zdravstvenu zaštitu pacijenata, osigurati nastavak nastave za učenike osnovnih i srednjih škola, osigurati dodatni prijevoz učenika, osigurati prehranu stanovništvu pogođenom potresom, osigurati privremeni smještaj stanovništvu pogođenom potresom, hitne mjere sanacije na objektima javne namjene koje nisu jako stradale u potresu kako bi se žurno u njih vratili učenici i pacijenti. Sve navedeno je iziskivalo i velika financijska sredstva kojima Sisačko-moslavačka županija nije raspolagala već je na vrijeme izradila projektno tehničke

dokumentacije kako bi na vrijeme prijavila sve objekte obnove na Fond solidarnosti.

2. Fond solidarnosti Europske unije u Republici Hrvatskoj

Dana 12. studenog 2020. godine Vlada je usvojila odluku kojom se utvrđuje način raspodjele 683,7 milijuna eura bespovratnih sredstava iz Fonda solidarnosti EU, odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa. Time je stvoren pravni okvir za koordinaciju, provedbu i nadzor sustava korištenja ovih sredstava.

Sredstva europskog Fonda solidarnosti namijenjena su hitnim mjerama sanacije, zbrinjavanju stanovništva, obnovi infrastrukture te javnih zgrada i ne mogu se koristiti za obnovu i izgradnju obiteljskih kuća i stambenih zgrada.

Dana 7. srpnja 2022. godine Vlada je usvojila izmjenu Odluke o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela.

Provedbena tijela su raspisivala javne pozive za različite kategorije troška, na koje su se javljali krajnji korisnici. Nacionalno koordinacijsko tijelo za provedbu je Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine a tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa prema zaduženjima iz svoje nadležnosti su: Ministarstvo gospodarstva i održivoga razvoja, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo obrane, Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija te Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) je neovisno revizorsko tijelo.

Procedure su uređene zajedničkim nacionalnim pravilima za Fond Solidarnosti EU te se sukladno njima, pojedinačnim pozivom pobježe uređuju pitanja prihvatljivih prijavitelja i troškova. Svi troškovi koji su prihvatljivi u smislu odredbi Uredbe o osnivanju Fonda solidarnosti EU nastali

* Marijana Klobučar Bobetko, univ.spec.stud.eur., Sisačko-Moslavačka županija, Sisak, marijana.klobucar-bobetko@smz.hr

¹ Vlada RH (2021) Odluka o proglašenju katastrofe na području pogođenom potresom (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_01_1_1.html) (Pristupljeno 5. listopada 2023.)

² Informativni članci o Europskoj uniji (2023.) (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/97/fond-solidarnosti>.) (Pristupljeno 5. listopada 2023.)

od dana potresa, dakle od 22. ožujka 2020. mogu se, temeljem prihvaćenih projektnih prijedloga i sklopljenih ugovora, nadoknaditi.

Republika Hrvatska je sukladno zaključku Vlade od 10. lipnja 2020. godine zatražila dodjelu bespovratnih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za saniranje posljedica prouzročениh potresom iz ožujka 2020. godine³.

Zastupnici Europskog parlamenta odobrili su, na plenarnoj sjednici održanoj 23. studenog 2020., pomoć Hrvatskoj iz Europskog fonda solidarnosti za saniranje posljedica razornog potresa u Zagrebu 22. ožujka 2020. godine u visini od 683,7 milijuna eura.

Resorna ministarstva i provedbena tijela su objavila 21 poziv za obnovu infrastrukture na vodoopskrbu i odvodnje, energetike, prometa, obrazovanja, zdravstva, za preventivnu infrastrukturu i zaštitu kulturne baštine, troškove službi spašavanja i osiguranja privremenog smještaja te sprečavanja erozije tla, a sredstva pomoći koriste se za naknadnu javnih troškova na područjima Grada Zagreba te Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Po tim je pozivima, zaključno do 31. prosinca 2022., sklopljeno 576 ugovora u vrijednosti od 1,92 milijardi eura što uključuje financiranje iz Fonda solidarnosti Europske unije, ali i drugih izvora.

Republika Hrvatska je do 30. lipnja 2023. iskoristila 1,1 milijardu € (110%) sredstava za zagrebački i petrinjski potres.⁴

3. Fond solidarnosti Europske unije u Sisačko-moslavačkoj županiji

Brzom reakcijom župana Sisačko-moslavačke županije prijavljeni su projekti iz područja obrazovanja, zdravstva, kulture, privremeni smještaj i ostalo na objavljene Pozive na dodjelu bespovratnih sredstava.

3.1. Projekti po područjima koji su prijavljeni i za koja su povučena sredstva iz Fonda solidarnosti

3.1.1. Obrazovanje

U području obrazovanja do 30. lipnja 2023. je povučeno **20.065.697,84 €** za sljedeće projekte:

- OBNOVA ZGRADE GLAZBENE ŠKOLE FRANA LHOTKE SISAK
- OBNOVA ZGRADE STARE MATIČNE ZGRADE STRUKOVNE ŠKOLE SISAK – ZGRADA 2
- OBNOVA ZGRADE STARE MATIČNE ZGRADE STRUKOVNE ŠKOLE SISAK – ZGRADA 1
- OBNOVA ZGRADE STRUKOVNE ŠKOLE SISAK – ZGRADA RADIONICE

³ Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (2023.) (<https://mpgi.gov.hr/print.aspx?id=11379&url=print&page=1>) (Pristupljeno 5. listopada 2023.)

⁴ Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (2023.) (<https://mpgi.gov.hr/vijesti-8/iskoristena-sva-sredstva-iz-fonda-solidarnosti-za-obnovu-od-potresa/15524>) (Pristupljeno 5. listopada 2023.)

- OBNOVA ZGRADA PODRUČNE ŠKOLE LETOVANIĆ
- OBNOVA ZGRADE OŠ IVAN GORAN KOVAČIĆ GORA
- OBNOVA ZGRADE SPORTSKE DVORANE SREDNJE ŠKOLE VIKTOROVAC
- OBNOVA ZGRADE PODRUČNE ŠKOLE NEBOJAN
- OBNOVA ZGRADE OŠ KATARINA ZRINSKI MEČENČANI
- OBNOVA ZGRADE GIMNAZIJE SISAK
- OBNOVA ZGRADE SREDNJE ŠKOLE GLINA
- OBNOVA ZGRADE SREDNJE ŠKOLE PETRINJA
- RADOVI NA HITNIM MJERAMA SANACIJE ŠKOLA
- OBNOVA STRADALE DVORANE OŠ GLINA OŠTEĆENE U POTRESU
- OBNOVA KROVIŠTA STRADALOG U POTRESU OŠ MATE LOVRAKA
- OBNOVA DVORANE INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKE ŠKOLE SISAK OŠTEĆENE U POTRESU
- OBNOVA ZGRADE OŠ MLADOST LEKENIK
- IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE I MJERE ZAŠTITE ZGRADE VINOGRADARSKO-VOĆARSKO ŠKOLE PETRINJA
- IZRADA PROJEKTNO-TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA OŠ MATE LOVRAKA
- NAJAM PRIVREMENOG PROSTORA ZA RAD EKONOMSKE ŠKOLE SISAK
- PRIJEVOZ UČENIKA I.OSNOVNE ŠKOLE PETRINJA U IZMJEŠTENE OBJEKTE
- NAJAM I UREĐENJE OBJEKTA „RCK – TEHNIČKE ŠKOLE SISAK“
- NABAVA OPREME STRADALE U POTRESU ZA I. OŠ PETRINJA
- PRIJEVOZ UČENIKA OŠ DRAGUTINA TADIJANOVIĆA U IZMJEŠTENE OBJEKTE
- UREĐENJE DODATNOG PROSTORA ZA SMJEŠTAJ UČENIKA OŠ DRAGUTINA TADIJANOVIĆA

3.1.2. Zdravstvo

U području zdravstva do 30. lipnja 2023. je povučeno **28.541.696,55 €** za sljedeće projekte:

- OBNOVA ZGRADE NOVE INTERNE OB BOLNICE „DR. IVO PEDIŠIĆ“ SISAK (ODJEL PSIHIJATRIJE, ODJEL PATOLOGIJE I CITOLOGIJE, BOLNIČKA LJEKARNA)
- OBNOVA ZGRADE STARE INTERNE OB „DR. IVO PEDIŠIĆ“ SISAK
- OBNOVA ZGRADE PEDIJATRIJE „DR. IVO PEDIŠIĆ“ SISAK
- OBNOVA ZGRADE UPRAVE OB „DR. IVO PEDIŠIĆ“ SISAK
- OBNOVA ZGRADE JODNOG LJEČILIŠTA U SISKU
- OBNOVA ZGRADA NOVE I STARE BOLNICE U PETRINJI
- OBNOVA DOMA ZDRAVLJA SMŽ U SISKU
- IZGRADNJA DOMA ZDRAVLJA SMŽ U PETRINJI
- OBNOVA AMBULANTE U JABUKOVCU
- VRAĆANJE U PRIJAŠNJE STANJE ZGRADE DOMA ZDRAVLJA SMŽ U GLINI
- OBNOVA 6 OBJEKATA NPB „DR. IVAN BARBOT“ POPOVAČA
- OBNOVA ZGRADE KINEMATOGRAF LJEČILIŠTA TOPUSKO
- OBNOVA POMOĆNIH OBJEKATA ZDRAVSTVENIH USTANOVA NA PODRUČJU PETRINJE

3.1.3. Kultura

U području kulture do 30. lipnja 2023. je povučeno **9.439.947,29 €** za sljedeće projekte:

- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE VOJARNE U LAĐARSKOJ 28 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE U RIMSKOJ 19 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE U TOMISLAVOVOJ ULICI 5 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE SJEDIŠTA SMŽ U SISKU, S. I. RADIČA 36
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE BIVŠE KOMANDE U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE TUŠKANOVE KUĆE U SISKU
- ❑ MJERE ZAŠTITE ZGRADE HGK U KRANJČEVIĆEVOJ 16 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE VOJARNE U LAĐARSKOJ 28 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE U RIMSKOJ 19 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE U TOMISLAVOVOJ ULICI 5 U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE SJEDIŠTA SMŽ U SISKU, S. I. RADIČA 36
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE ZGRADE BIVŠE KOMANDE U SISKU
- ❑ PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I MJERE ZAŠTITE TUŠKANOVE KUĆE U SISKU
- ❑ MJERE ZAŠTITE ZGRADE HGK U KRANJČEVIĆEVOJ 16 U SISKU

3.1.4. Cestovna infrastruktura

U području cestovne infrastrukture je povučeno 16.325.520,00 € te je obnovljeno 85 km cesta, 6 mostova i 6 klizišta.

3.1.5. Privremeni smještaj

Za privremeni smještaj stanovništva (prehrana i osiguranje smještajnih kapaciteta) povučeno je 11.592.845,39

€ i to za jedinstvene projekte Županijskih naselja u Glini (Banovi dvori), Sisku (Zelenjak) i Petrinji (Petrinia). Ova naselja će nakon završetka obnove biti jedinstven projekt zbrinjavanja starih i nemoćnih jer će njihovo upravljanje preuzeti domovi za stare i nemoćne kojima je osnivač Sisačko-moslavačka županija.

Izvor: vlastita izrada

4. Zaključak

Brzom i odgovornom reakcijom župana i vodstva Sisačko-moslavačke županije omogućeno je povlačenje 86 milijuna € za obnovu objekata javne i cestovne infrastrukture do 30. lipnja 2023. iz Fonda solidarnosti Europske unije. Sredstva Fonda dovest će do brže normalizaciji života u Sisačko-moslavačkoj županiji, povratak stanovništva i useljavanje novog stanovništva. U suradnji s Vladom Republike Hrvatske obnova objekata stradalih u potresu će se nastaviti financirati iz nacionalnih sredstava i Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. -2026. godine. Sisačko-moslavačka županija postaje mjesto poželjno za život za sve generacije, a autocesta Sisak-Zagreb će dati novi život i potaknuti dolazak u Sisačko-moslavačku županiju jer će nas dijeliti samo dvadesetak minuta vožnje od Zagreba.

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

Odgovori na vaša pitanja

U nastavku objavljujemo izbor odgovora na vaša sistemska pitanja našim savjetnicima primljena tijekom ljetnih mjeseci. Vjerujemo da će i ostalim čitateljima biti korisni i pomoći u otklanjanju mogućih dilema s kojima se susreću u svojem radu.

Nagrade učenicima i nastavnicima za postignuća na natjecanjima

Pitanje: *U Statutu Grada propisano je da Grad dodjeljuje sljedeće nagrade: nagrade učenicima osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova odgoja i obrazovanja za posebna postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima, smotrama i redovnom školovanju, nagrade prosvjetnim radnicima - mentorima za posebna postignuća učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima i smotrama, te da se uvjeti, postupak, način dodjeljivanja i iznosi nagrada utvrđuju odlukom Gradskog vijeća. Vezano za odredbe Zakona o porezu na dohodak te odredbe podzakonskih propisa, molimo odgovore:*

- koje su obveza Grada po pitanju poreza i davanja na izvršene isplate nagrade učenicima i mentorima (profesorima škole),
- do kojeg maksimalnog iznosa Grad može propisati pojedinačnu novčanu nagradu a da ne postane obveznik plaćanja davanja / poreza.
- po predmetnom pitanju, da li porezni propisi razlikuju natjecanja u organizaciji Ministarstva obrazovanja i natjecanja u organizaciji drugih pravnih osoba (udruga, zaklada i sl.)

Odgovor: Prema odredbama članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. – 114/23.). porez na dohodak ne plaća se na nagrade učenicima i studentima osvojene na natjecanjima u okviru obrazovnog sustava i organiziranim školskim i sveučilišnim natjecanjima. Dodatni uvjeti za neoporezivu isplatu (na primjer, tko treba biti isplatiatelj nagrade) i iznosi do kojega nagrade ne podliježu oporezivanju nisu propisani niti odredbama Zakona o porezu na dohodak niti odredbama provedbenog propisa (Pravilnika o porezu na dohodak), pa proizlazi da je uvjet za neoporezivu isplatu određeni rezultat odnosno postignuće na organiziranim školskim i sveučilišnim natjecanjima. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu, prema odredbama članka 8. stavka 1. točke 3. Zakona o porezu na dohodak neoporezivo isplatiti nagrade fizičkim osobama:

- u skladu sa statutom tih jedinica
- ako su planirane proračunom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Dakle, nagrade koje, uz ispunjavanje prethodno navedenih uvjeta, dodjeljuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave se ne smatraju dohotkom pa stoga niti ne podliježu oporezivanju.

Člankom 4. stavkom 1. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/97. – 56/23.) pojašnjeno je da se nagrade koje isplaćuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ne smatraju dohotkom ako su propisane statutom tih jedinica odnosno općim aktima tih jedinica donesenim na temelju odredbi statuta kojim se te nagrade mogu ustanoviti i isplatiti te ako su sredstva za te namjene planirana u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Zakon i Pravilnik o porezu na dohodak i u ovom slučaju ne propisuju iznose do kojih se nagrade mogu isplatiti neoporezivo niti ograničavaju slučajeve za koje se mogu dodijeliti.

U upitu navodite da ste u Statutu Grada utvrdili da Grad dodjeljuje nagrade:

- učenicima osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova odgoja i obrazovanja za posebna postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima, smotrama i redovnom školovanju i
- nagrade prosvjetnim radnicima - mentorima za posebna postignuća učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima i smotrama, a da se uvjeti, postupak, način dodjeljivanja i iznosi nagrada utvrđuju odlukom Gradskog vijeća.

Prema navedenim odredbama Zakona i Pravilnika o porezu na dohodak, jedinica lokalne samouprave koja je u Statutu odnosno u općim aktima donesenim na temelju Statuta, propisala pravo na dodjelu nagrada učenicima osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova odgoja i obrazovanja za posebna postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima, smotrama i redovnom školovanju, može navedene nagrade isplatiti neoporezivo pozivom na članak 8. stavak 1. točku 3. Zakona o porezu na dohodak (a ne na članak 9. stavak 1. točku 5. Zakona) budući da su ispunjeni uvjeti za neoporezivu isplatu tih nagrada (nagrade su ustanovljene u Statutu Grada odnosno u općim aktima na temelju odredbi Statuta i sredstva za te namjene su planirana u proračunu Grada). Pozivom na isti članak Zakona o porezu na dohodak (članak 8. stavak 1. točka 3.) mogu se neoporezivo isplatiti i nagrade prosvjetnim radnicima - mentorima za posebna postignuća učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima, susretima i smotrama. Dakle, propisi o oporezivanju dohotka ne ograničavaju iznose nagrada koje dodjeljuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pa se, uz ispunjavanje prethodno navedenih uvjeta, mogu neoporezivo isplatiti u ukupnoj svoti.

Zapošljavanje u vatrogastvu

Pitanje: *Ustanova ima u planu otvoriti nova radna mjesta temeljem novog Pravilnika o klasifikaciji radnih mjesta vatrogasaca. Navedeno radno mjesto popunila bi već zaposlenim radnicima. Kako to provesti?*

Odgovor: Članak 129. Zakona o vatrogastvu (NN 125/2019) propisuje da pravne osobe koje imaju obvezu zapošljavanja profesionalnih vatrogasaca trebaju u roku od 12 mjeseci od donošenja Zakona uskladiti radnopravni status vatrogasaca s novim zakonom. Kad se sistematizacija poslova i zadataka mijenja radi usklađenja s novim propisima postojeći radnici se raspoređuju na rad na radna mjesta u skladu s novim propisima odnosno aktima koje je poslodavac donio radi ispunjavanja obveza koje mu propisi nalažu. Formalno se provodi postupak u kojem svi radnici dobivaju otkaz ugovora o radu s ponudom novog ugovora prema članku 123. Zakona o radu, a za popunjavanje radnih mjesta na koja poslodavac može rasporediti postojeće radnike nije potrebno raspisivati javni natječaj.

Raspisivanje javnog natječaja potrebno je za radna mjesta koja prije nisu postojala, odnosno za radna mjesta na koja je radnik odbio raspored. Naime, postupak usklađivanja s novim aktima i novim opisom posla često se izvodi drugačije jer mnogim radnicima (i poslodavcima) institut otkaza s ponudom novog ugovora zvuči zastrašujuće. Ova se promjena može izvesti i mirnim putem tj. tako da se svakom radniku samo uruči ugovor o radu za novo radno mjesto. No, kod promjene sistematizacije poslova zna doći i do situacije da se radnik raspoređuje na radno mjesto prema svojoj stručnoj spremi pa radno mjesto nema više isti sadržaj posla kao radno mjesto na kojem je radnik prije radio. Ako radnik takav raspored ne prihvati u mirnom postupku tj. samo zaključivanjem novog ugovora (u praksi se događa da radnik odbija raspored i odbija primitak rješenja) formalno je najispravniji put da se radniku uruči otkaz s ponudom novog ugovora o radu.

Ako poslodavac krene od novog rasporeda bez otkaza postojećeg ugovora, pa radnik prihvati, ali faktično ne želi raditi nove poslove, to je razlog za otkaz ugovora o radu zbog neizvršavanja radnih obveza.

Troškovi putovanja sindikalnog povjerenika

Pitanje: *Sindikalni povjerenik -naš djelatnik-odlazi na sastanak u središnjicu Sindikata na njihov poziv.*

Na koji način obračunati putni nalog? Dali ima pravo na dnevnicu? Ima li obvezu njegov poslodavac isplatiti troškove po putnom nalogu ili je te troškove dužan snositi sindikat na čiji poziv i odlazi na put?

Odgovor: Članak 86. Zakona o radu u stavku 4. utvrđuje da radnik ima pravo na plaćeni dopust za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja te obrazovanja za potrebe radničkog vijeća ili sindikalnog rada, pod uvjetima, u trajanju i uz naknadu određenu kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili pravilnikom o radu.

Članak 186. ZR-a u stavku 1. točki 2. uređuje situaciju otkaza ugovora o radu sindikalnom povjereniku, ali iz te odredbe slijedi da sindikalni povjerenik može sudjelovati u sindikalnim djelatnostima uz suglasnost poslodavca i za vrijeme radnog vremena. Iz pitanja slijedi da je poslodavac odobrio sindikalnom povjereniku odsutnost s rada radi sindikalnih aktivnosti i korištenje službenog vozila. Sindikalni povjerenik svakako je trebao dobiti nalog za službeni put, a i dnevnicu – ali obveznik nije poslodavac nego sindikat. Ako poslodavac traži nadoknadu stvarnog troška korištenja službenog vozila, treba je obračunati u skladu s pravilima prema kojima se obračunava korištenje službenog vozila za privatne potrebe i račun ispostaviti sindikatu. Poslodavac, naime, nema obvezu financirati sindikalne aktivnosti u opsegu većem od onoga koji je propisan Zakonom o radu.

Putni troškovi u slučaju rada na izdvojenom mjestu rada i odlaska na seminare

Pitanje: *Zaposlenik radi na izdvojenom mjestu rada koje je ujedno i njegovo prebivalište. Ima obvezu povremeno dolaziti u sjedište poslodavca koje se nalazi u drugom gradu. Treba li za dolazke u sjedište poslodavca izdavati putni nalog zaposleniku ili se radi o troškovima dolaska na posao?*

Odgovor: Smatramo da dolazak u sjedište poslodavca nije službeno putovanje već da se radi o dolasku na posao i da se u tom slučaju neoporezivo mogu nadoknaditi troškovi međugradskog i gradskog javnog prijevoza za dolazak na posao (do sjedišta poslodavca).

Također, u slučaju kada radnik dolazi na seminare, konferencije i sl., radi se o troškovima obrazovanja i izobrazbe (po svojoj suštini to nije službeno putovanje - kao neoporeziv primitak radnika, trošak obrazovanja i izobrazbe nije naveden u članku 9. Zakona o porezu na dohodak, u kojemu su navedeni troškovi službenog putovanja, već je naveden u članku 22. Zakona (također, odredbe članka 7. stavka 2. Pravilnika o porezu na dohodak propisuju neoporezive primitke po osnovi službenih putovanja dok se neoporezivi primici po osnovi obrazovanja i izobrazbe propisuju u članku 7. stavku 28. Pravilnika). Zato smatramo da u slučaju upućivanja radnika na seminar, konferenciju i sl. ne treba izdavati putni nalog već nalog kojim se osoba upućuje na obrazovanje i izobrazbu. No, može se nalog za odlazak na seminar ili kongres izdati i u formi putnog naloga, ali bitno je da sadrži podatke o troškovima koji se nadoknađuju (prema odredbama članka 7. stavka 28. Pravilnika o porezu na dohodak, oporezivim primicima se ne smatraju troškovi prijevoza prigodom upućivanja radnika na i povratka s obrazovanja i izobrazbe iz članka 22. stavka 1. točke 5. Zakona, ako se obrazovanje i izobrazba obavlja izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta radnika i to do visine cijene karata sredstvima javnog prijevoza i troškovi smještaja do visine stvarnih izdataka, a u slučajevima seminara, savjetovanja i izobrazbe koji ne traju dulje od sedam dana, neoporezivo se mogu isplatiti i dnevnicu i/ili naknade za korištenje privatnog automobila u službe-

ne svrhe do visine i pod uvjetima propisanim Pravilnikom o porezu na dohodak).

Korištenje rent a cara tijekom službenog putovanja

Pitanje: Radnik je otišao na službeni put u inozemstvo u trajanju od 7 dana te je tijekom svog boravka odlučio koristiti usluge Rent-a-car vozila. Radnik je vozilo koristio kao prijevozno sredstvo od mjesta boravka u inozemstvu do mjesta svakodnevnih sastanaka (razlog službenog puta) – po nekoliko puta dnevno (udaljenost cca. 15km). Radnik nije bio u mogućnosti boraviti u istom mjestu gdje su održavani i sastanci zbog ne postojanja smještaja na tom mjestu. Mogu li mu se nadoknaditi navedeni troškovi ili se oni nadoknađuju u okviru dnevnica?

Odgovor: Prema navodima u upitu, zaposlenik je tijekom službenog putovanja u inozemstvu koristio usluge rent a cara i to od zračne luke do hotela u kojemu je noćio kao i od hotela do drugog mjesta u kojemu su se održavali sastanci jer u mjestu održavanja sastanaka nema mogućnosti smještaja.

Budući da ste u dvojbi može li se uopće trošak rent a cara neoporezivo nadoknaditi zaposleniku, napominjemo da mu se navedeni trošak, koji je nastao tijekom službenog putovanja, na temelju priloženog računa uz putni nalog i uz ispunjavanje uvjeta propisanih odredbama Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. Nov., br. 10/17. – 56/23.), može isplatiti kao trošak prijevoza nastao tijekom službenog putovanja. Naime, prema odredbama članka 7. stavka 11. Pravilnika o porezu na dohodak, troškovi rent a cara od zračne luke do hotela te od hotela do zračne luke mogu se zaposleniku neoporezivo nadoknaditi u visini stvarno obračunanog troška. Naknadni troškovi prijevoza u samom mjestu u koje je zaposlenik upućen na službeno putovanje (tj. troškovi prijevoza od hotela do mjesta sastanka i od mjesta sastanka do hotela) trebaju se, prema navedenim odredbama Pravilnika o porezu na dohodak, podmiriti iz dnevnice. Međutim, u slučaju koji navodite, zaposlenik nije bio u mogućnosti noćiti u istom mjestu u kojemu su se održavali sastanci, jer u mjestu održavanja sastanaka nema mogućnosti noćenja. Mišljenja smo, stoga, da mu se troškovi rent a cara nastali od hotela (tj. od mjesta u kojemu je noćio) do mjesta održavanja sastanaka (koje se, dakle, razlikuje od mjesta noćenja, a koje je mjesto u kojemu se obavljaju poslovi zbog kojih je osoba upućena na službeno putovanje) i troškovi nastali u povratku u hotel također mogu nadoknaditi neoporezivo.

Loko vožnja vanjskog suradnika

Pitanje: Može li se neopoprezivo isplatiti naknada za korištenje osobnog vozila u službene svrhe (loko vožnja) članovima-vanjskim suradnicima neprofitne organizacije? Radi se o relacijama do 30km udaljenosti za koje se ne izdaje putni nalog.

Odgovor: Prema odredbama članka 9. stavka 1. točke 11. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak se ne plaća na **primitke po osnovi službenih putovanja** fizičkih osoba koje nisu u radnom odnosu u neprofitnoj organizaciji, a za nju obavljaju određene poslove i do isplate navedenih primitaka nije im isplaćena naknada za rad odnosno obavljanje određenih poslova u toj neprofitnoj organizaciji. Ako su fizičke osobe ostvarile naknadu za rad prije isplate primitaka po osnovi službenih putovanja, tada im se, sukladno odredbi članka 9. stavka 1. točke 12. Zakona o porezu na dohodak, neoporezivo mogu nadoknaditi troškovi prijevoza i noćenja **na službenom putovanju**, pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prijevoza i noćenja glase na neprofitnu organizaciju.

U članku 6. stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak pobrojani su primici i uvjeti uz koje ih neprofitna organizacija može neoporezivo isplatiti fizičkim osobama koje nisu kod nje u radnom odnosu, a isplaćeni su im po osnovi **službenih putovanja** za potrebe neprofitne organizacije.

Ako fizičke osobe do trenutka isplate iznosa kojim se nadoknađuju troškovi nastali tijekom **službenog putovanja** nisu ostvarile naknadu za rad odnosno naknadu za obavljanje određenih poslova za neprofitnu organizaciju, neoporezivo im se mogu isplatiti:

- dnevnicke za službeno putovanje u tuzemstvu i inozemstvu - do iznosa propisanih člankom 7. stavkom 2. točkom 19., 20., 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak
- dnevnicke per diem koje se isplaćuju iz proračuna EU
- naknada prijevoznih troškova na službenom putovanju – do visine stvarno nastalih troškova
- naknada troškova noćenja na službenom putovanju – do visine stvarno nastalih troškova
- naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe – do 0,40 eura po prijeđenom kilometru.

Ako im je naknada za rad odnosno obavljanje određenih poslova za neprofitnu organizaciju isplaćena prije isplate primitaka po osnovi **službenih putovanja**, tada im se neoporezivo mogu isplatiti troškovi prijevoza i noćenja, u visini stvarno nastalog izdatka, pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prijevoza i noćenja glase na neprofitnu organizaciju te naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe, ali samo ako se navedena naknada isplaćuje osobama s invaliditetom koje u trenutku odlaska **na službeno putovanje** imaju pravo na znak pristupačnosti.

Dakle, iz navedenih odredbi Zakona i Pravilnika o porezu na dohodak proizlazi da se naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe može, uz navedene uvjete, neoporezivo isplatiti fizičkim osobama koje nisu u radnom odnosu u neprofitnoj organizaciji, a za nju obavljaju određene poslove samo po osnovi službenih putovanja, a ne i u svrhu loko vožnje.

Porez na kuće za odmor

Pitanje: *Da li nekretnina koja nalazi na području JLS-a na kojem se najmanje obavljaju komunalne djelatnosti održavanja nerazvrstanih cesta i održavanja javne rasvjete te koje je opremljeno najmanje pristupnom cestom, niskonaponskom električnom mrežom i vodom prema mjesnim prilikama te čini sastavni dio infrastrukture jedinice lokalne samouprave i koja prema odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu podliježe plaćanju komunalne naknada podliježe i plaćanju poreza na kuću za odmor prema odredbama Zakona o lokalnim porezima ukoliko vlasnik tu nekretninu koristi povremeno tijekom godine i ima prebivalište i stvarno živi u drugoj nekretnini)*

Odgovor: Prema Zakonu o lokalnim porezima, kućom za odmor smatra se svaka zgrada ili dio zgrade, ili stan koji se koristi povremeno ili sezonski. Koristi li se zgrada ili stan povremeno ili sezonski te podliježe li plaćanju poreza na kuće za odmor ili se koristi za trajno stanovanje, određuje se ne samo prema stvarnom prebivalištu vlasnika, već i prema drugim činjenicama iz kojih se može zaključiti da vlasnik kuće za odmor u nekretnini boravi samo privremeno. To znači da se kućom za odmor ne smatra nekretnina koja se koristi tijekom cijele godine za stanovanje te najam ili zakup. Kućom za odmor ne smatraju se ni gospodarske zgrade koje nisu stambeni prostori, već služe isključivo za smještaj poljoprivrednih strojeva, odlaganja oruđa i drugog pribora. Ako JLS donese odluku da će uvesti obvezu plaćanja poreza na kuće za odmor, tada u svojoj odluci propisuje:

- iznos poreza po četvornom metru korisne površine kuće za odmor u granicama propisanim ZLP-om od 1.1.2024. od 0,60, do 5,00 eura – ovisno o mjestu gdje se kuća za odmor nalazi, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kućom za odmor, te
- porezno tijelo koje je nadležno za utvrđivanje i naplatu poreza, (a to može biti tijelo JLS ili Porezna uprava).

Prema tome, radi utvrđivanja poreza na kuće za odmor potrebno je u skladu s odredbama OPZ-a dokazati koristi li se nekretnina povremeno ili sezonski. Ako se nekretnina koristi povremeno i ima status kuće za odmor, tada se može pri određivanju granica u rasponu od 0,60 do 5,00 eura, uzeti u obzir i stanje infrastrukture. Posebno se ističe da je radi ujednačenog postupanja poreznih tijela na području svih JLS, u izmijenjene odredbe Zakona o lokalnim porezima (NN 114/23) koji se primjenjuje od 1.1.2024. godine, dodana nova odredba prema kojoj obveza plaćanja poreza na dohodak s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranja kampova, prema odredbama posebnog propisa o porezu na dohodak, nema utjecaja na utvrđivanje statusa kuće za odmor. Naime, Porezna uprava je ranije u mišljenjima MF KLASA:410-15/22-01/14; URBROJ:513-07-21-01/22-2 od 11. studenog 2022. godine te stajalištu KLASA:410-01/19-01/1603; URBROJ:513-07-21-01/19-2 od 7. listopada 2019. godine koje

se može pronaći na mrežnim stranicama PU, istaknula da su porez na kuće za odmor i porez na dohodak u paušalnom iznosu s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja, dva različita poreza, pri čemu se:

- prema čl. 57. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak ostvaren od imovine po osnovi iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima, i organiziranjem kampova, može utvrđivati u paušalnom iznosu po osnovi obavljanja djelatnosti, dok se
- prema čl. 20. Zakona o lokalnim porezima - vlasniku kuće za odmor utvrđuje obveza plaćanja poreza na kuće za odmor ako se nekretnina koristi povremeno ili sezonski, pri čemu je svakoj jedinici lokalne samouprave dana mogućnost da samostalno odlučuje o uvođenju poreza na kuću odmor.

Navedeno postupanje nadležnih poreznih tijela za utvrđivanje i naplatu poreza na kuće za odmor prema izdanim mišljenjima, samo je sada dodano i u odredbe Zakona o lokalnim porezima, kako bi se osiguralo jednako postupanje i dodatno osigurala jasnoća zakonskih odredbi.

Podjela osobnog odbitka pri radu kod dva poslodavca

Pitanje: *od 01.10.2023. godine zaposlili smo vježbenicu na pola radnog vremena, a drugu polovicu radnog vremena zaposlena je kod našeg proračunskog korisnika. S obzirom da je kod proračunskog korisnika zaposlena na pola radnog vremena ukupni dohodak za utvrđivanje porezne osnovice joj je manji od osobnog odbitka, točnije iskorišteni mjesečni odbitak kod proračunskog korisnika joj je 439,74 eura, što znači da joj je neiskorišteni mjesečni odbitak 91,15 eura. Na koji način da joj raspodjelimo osobni odbitak?*

Odgovor: Vježbenica, kao i svi drugi, zaposleni kod dva poslodavca u nepunom radnom vremenu može osobni odbitak koristiti kod oba poslodavca, pod uvjetom da zatraži evidentiranje raspodjele osobnog odbitka u svojoj poreznoj kartici. U tom slučaju, na temelju zahtjeva porezne obveznice, Porezna uprava u obrascu PK evidentira omjer (postotak) raspodjele osobnog odbitka kojega pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak koristi svaki poslodavac. Na primjer, da bi vježbenica kod prvog poslodavca mogla koristiti svoj osnovni osobni odbitak u iznosu od 439,74 eura, a kod drugoga poslodavca u iznosu od 91,16 eura, Porezna uprava joj, na njen zahtjev, u obrascu PK treba upisati:

- postotak korištenja osobnog odbitka kod poslodavca „A“ - 82,83 % (tj. $530,90 \times 82,83 \% = 439,74$ eura)
- postotak korištenja osobnog odbitka kod poslodavca „B“ - 17,17 % (tj. $530,90 \times 17,17 \% = 91,16$ eura).

Minimalna plaća i dodatak za godine radnog staža

Pitanje: Je li zakonski ispravno da plaća bez dodataka za godine radnog staža iznosi manje od 700 eura bruto na mjesec? Napominjem da s uvećanjem za godine radnog staža bruto plaća prelazi iznos od 700 eura bruto na mjesec?

Odgovor: prema odredbama članka 3. stavka 4. Zakona o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18. i 120/21.) u iznos minimalne plaće ne ubrajaju se povećanja plaće s osnove: prekovremenog rada, otežanih uvjeta rada, noćnog rada, rada nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi. Navedeni dodaci moraju se, dakle, obračunati na iznos bruto plaće, tj. ne ulaze u iznos od 700,00 eura koliko iznosi minimalna plaća za 2023. godinu. Dodatak na plaću zbog ostvarenih godina radnoga staža nije naveden u prethodno pobrojanim slučajevima uvećanja plaće koji se obračunavaju na iznos bruto plaće, što podrazumijeva da se može uključiti u njen iznos.

Dakle, nije suprotno odredbama Zakona o minimalnoj plaći da ugovorena bruto plaća, bez dodatka za radni staž iznosi manje od 700,00 eura, ako je njen iznos, nakon uvećanja po toj osnovi, jednak ili veći od 700,00 eura.

Dar djetetu

Pitanje: Je li uvjet za isplatu dara djetetu da je dijete upisano u PK kao uzdržavani član roditelja?

Odgovor: Imaju li roditelji djeteta koje je starosti do 15 godina pravo na isplatu dara i pod kojim uvjetima **ugovara se u izvorima radnog prava** – u vašem slučaju u odredbama Kolektivnog ugovora za zaposlene u predškolskim ustanovama Grada Zagreba. Ako je u članku 65. Kolektivnog ugovora navedeno da pravo na isplatu dara imaju samo roditelji koji dijete do 15 godina starosti imaju upisano u svojoj poreznoj kartici kao uzdržavano dijete, onda je to kriterij za isplatu koji je ugovoren u Kolektivnom ugovoru. Napominjemo da prema poreznim propisima (članak 7. stavak 2. točka 18. Pravilnika o porezu na dohodak) pravo na neoporezivu isplatu za dar djetetu ima svaki roditelj djeteta do 15 godina starosti, neovisno o činjenici je li to dijete upisano u njegovu poreznu karticu ili nije.

Dakle, ima li roditelj uopće pravo na isplatu dara i pod kojim uvjetima uređuje se u izvoru radnog prava - porezni propisi samo utvrđuju uvjete za njegovu neoporezivu isplatu.

Isplata honorara osobi u švicarsku

Pitanje: Ako osoba živi i radi u Švicarskoj, ima hrvatski OIB, dostavljen nam je IBAN koji osoba ima u Švicarskoj kao i broj mirovinskog osiguranja u Švicarskoj kako obračunati autorski honorar (koje doprinose plaćamo i po kojoj stopi obračunavamo porez) , treba li osoba otvoriti račun u Hrvatskoj s obzirom da mi plaćanja u tom slučaju možemo napraviti samo preko naloga 14.

Odgovor: Prije pravilnog obračuna poreza na dohodak i doprinosa, potrebno je pribaviti dokumentaciju na temelju koje se utvrđuje:

- čiji je osoba rezident (činjenica da ima hrvatski OIB ne mora značiti da je hrvatski porezni rezident – rezidentnost se utvrđuje prema odredbama članka 43. Općeg

poreznog zakona i članka 4. Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu između Republike Hrvatske i Švicarske Konfederacije)

- čijem sustavu osiguranja pripada – kako navodite da osoba ima broj mirovinskog osiguranja u Švicarskoj, trebala bi vam dostaviti švicarsku A 1 potvrdu jer proizlazi da se na nju primjenjuje zakonodavstvo Švicarske, tj. da pripada švicarskom sustavu osiguranja.

U slučaju da je osoba **švicarski rezident i da pripada švicarskom sustavu osiguranja**, tada pri isplati autorskog honorara:

- na temelju švicarske A 1 potvrde ne obračunavate doprinose za obvezna osiguranja jer se prema odredbama članka 11. Uredbe EZ 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti na osobe na koje se primjenjuje ta Uredba, primjenjuje zakonodavstvo samo jedne države članice

- na temelju potvrde o rezidentnosti koju izdaje porezno tijelo Švicarske, ne obračunavate porez na dohodak, jer prema odredbama članka 12. Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu između Republike Hrvatske i Švicarske Konfederacije, pravo oporezivanja autorske naknade ima samo država rezidentnosti. U tom slučaju nadležnoj ispostavi Porezne uprave do 31. siječnja 2024. godine predajete INO-DOH obrazac (nema obveze predaje obrasca JOPPD).

Dakle, prije obračuna javnih davanja trebate imati odgovarajuće potvrde – A 1 potvrdu i potvrdu o rezidentnosti. Ako navedene potvrde nemate, doprinose, porez na dohodak i prirez pri isplati autorskog honorara obračunavate na isti način kao i u slučaju isplate hrvatskom osiguraniku i rezidentu.

Ako je osoba **hrvatski rezident, a pripada švicarskom sustavu osiguranja**, tada:

- na temelju švicarske A 1 potvrde ne obračunavate doprinose za obvezna osiguranja
- porez na dohodak obračunavate prema odredbama Zakona o porezu na dohodak – po stopi od 20 % na osnovicu koju čini bruto ugovoreni honorar, umanjen za 30 % paušalno priznate izdatke (na obračunani porez obračunava se i prirez) i na dan isplate honorara nadležnoj ispostavi Porezne uprave dostavljate obrazac JOPPD.

Neto iznos autorskog honorara osobi koji živi u Švicarskoj možete isplatiti na njen švicarski račun.

Stipendiranje i prava redovitog studenta koji je u radnom odnosu

Pitanje: Može li redovan student (koji je zaposlen) primati stipendiju od JLS i kakva su mu ostala studentska prava?

Odgovor: U skladu s člankom 78. stavcima 1. i 2. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, student koji studira u redovitom statusu i koji nije u radnom od-

nosu niti obavlja samostalnu djelatnost obrta ili drugog slobodnog zanimanja, ostvaruje pravo na:

- zdravstveno osiguranje;
- pravo na subvencionirano stanovanje i prehranu;
- pravo na obavljanje studentskih poslova u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje studentskih poslova te
- pravo na državne stipendije i druge novčane potpore.

Slijedom navedenoga, **osoba u statusu redovitog studenta koja ima zasnovan radni odnos, obavlja samostalnu djelatnost obrta ili drugog slobodnog zanimanja, ne ostvaruje poviše navedena prava iz studentskog standarda.** I ranije, u odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti nije bilo odredbe da se status redovnog studenta gubi u slučaju zapošljavanja ili obavljanja samostalne djelatnosti. Međutim, ako je osoba u radnom odnosu ili obavlja samostalnu djelatnost, po toj osnovi stječe status osigurane osobe pa ne može biti zdravstveno osigurana kao redovni student jer zdravstveno osiguranje ima po jednoj od prethodno navedenih osnova.

Nadalje, prema odredbama **Zakona o obavljanju studentskih poslova**, student je osoba koja pohađa preddiplomski sveučilišni studij, integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij, diplomski sveučilišni studij, kratki stručni studij, preddiplomski stručni studij i specijalistički diplomski stručni studij na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i građanin je Republike Hrvatske i građanin Europske unije s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji studira na visokom učilištu izvan Republike Hrvatske ili student na razmjeni za vrijeme studiranja u Republici Hrvatskoj, **a koji nema zasnovan radni odnos i/ili ne obavlja samostalnu djelatnost obrta, slobodnog zanimanja i/ili poljoprivrede i šumarstva.** U smislu ovoga Zakona i propisa kojima je uređeno oporezivanje dohotka, izjednačeni su u pravima i obvezama redoviti studenti i izvanredni studenti koji nemaju zasnovan radni odnos i/ili ne obavljaju samostalnu djelatnost obrta, slobodnog zanimanja i/ili poljoprivrede i šumarstva. Dakle, prema Zakonu o obavljanju studentskih

poslova, preko studentskog servisa mogu raditi i redovni i izvanredni studenti, **ali samo ako nisu u radnom odnosu odnosno ne obavljaju samostalnu djelatnost** (prema odredbama Zakona o porezu na dohodak, pravo na neoporeziv godišnji iznos naknade za rad preko studentskog servisa ostvaruju i redovni i izvanredni studenti, ali samo ako imaju pravo na rad preko studentskog servisa – dakle, posredno pravo na neoporezivu isplatu ne mogu ostvariti studenti koji su u radnom odnosu odnosno koji obavljaju samostalnu djelatnost).

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak, uvjet za isplatu neoporezive stipendije jest da osoba ima status redovnog studenta. Prema ovom propisu, činjenica da je je osoba koja ima status redovnog studenta istovremeno osigurana po osnovi radnog odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti formalno nije zapreka za isplatu neoporezive stipendije.

Prema odredbama članak 76. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, student je osoba koja je upisana na sveučilišni ili stručni studij.

Student u redovitom statusu studira u sklopu pune nastavne satnice.

Student u izvanrednom statusu studira u sklopu pune ili prilagođene nastavne satnice.

Status studenta prestaje:

1. završetkom studija
2. ispisom sa studija
3. isključenjem sa studija u postupku i uz uvjete utvrđene statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta
4. ako student ne završi studij u roku koji je utvrđen člankom 77. stavkom 6. ovoga Zakona.

Dakle, ovaj Zakon ne isključuje mogućnost da osoba ima status redovnog studenta iako ima zasnovani radni odnos ili obavlja samostalnu djelatnost, odnosno ne navodi da status studenta prestaje zaposlenjem ili s početkom obavljanja samostalne djelatnosti.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte ²
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 0,40 po prijeđenom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 26,55 ³ (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 13,28 (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 i 56/23).

² Čl. 7. st.33. Pravilnika o porezu na dohodak: Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom i/ili naknade stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte mjesnim javnim prijevozom ne odnose se na isplate radnicima koji cijeli mjesec nisu radili odnosno koji su cijeli mjesec proveli na bolovanju ili plaćenom odnosno neplaćenom dopustu u skladu s posebnim propisima ili su cijeli mjesec radili od kuće.

³ Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
5.	Dnevnice za službena putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 33,19 dnevno
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 53,09 dnevno
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 862,71 (za svaku izvršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.061,79 (za svaku izvršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,73 godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,72 godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 796,44 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.592,76 godišnje pod uvjetom da račun i obavijenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirjenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
13.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad od kuće	Do 3,98 po danu rada od kuće, a najviše do 66,37 mjesečno
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 398,17
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
6.	Potpore za novorođenče (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ⁴)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	66,37 eura mjesečno, odnosno 796,44 eura godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁵ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22 i 114/23).

⁵ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
V. Nagrade zaposlenicima		
	Za izvršenih:	
	• 10 godina radnog staža	do 199,09
	• 15 godina radnog staža	do 265,45
	• 20 godina radnog staža	do 331,81
	• 25 godina radnog staža	do 398,17
1.	• 30 godina radnog staža	do 464,53
	• 35 godina radnog staža	do 530,90
	• 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62
VI. Stipendije		
1.	Stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 530,90 mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁶ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.654,48 godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.185,38 godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatiatelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose

zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju se doprinosi te porez na dohodak i prerez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁷

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 0,40 eura po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade kod korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 39. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (NN, br. 145/22 i 63/23), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2023. godini iznosi 441,44 eura.

⁶ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁷ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur
Regres za korištenje godišnjeg odmora*****	300,00 eur	300,00 eur
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	232,27 eur
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	753,45 kn odnosno 100,00 eur	100,00 eur
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu
Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe*****	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovorenih za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22) i Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (NN 127/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarat će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Odluka o visini regresa za korištenje godišnjeg odmora državnih službenika i namještenika i službenika i namještenika u javnim službama za 2023. godinu (NN 65/23)

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

***** Ako je zaposleniku odobreno korištenje privatnog automobila u službene svrhe, nadoknadit će mu se troškovi u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima. (članak 66. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama)

Napomena: iznosi dnevnica za službeni put u zemlji i za rad na terenu, osnovice za jubilarnu nagradu i naknade za odvojeni život od obitelji preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

WWW.TIM4PIN.HR

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn* odnosno 238,90 eura	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade u eurima i centima
1	2	3
5	1.800 kn – 238,90 eur	Oporezivo u cijelosti
10	2.250 kn – 298,63 eur	199,09
15	2.700 kn – 358,35 eur	265,45
20	3.150 kn – 418,08 eur	331,81
25	3.600 kn – 477,80 eur	398,17
30	4.500 kn – 597,25 eur	464,53
35	5.400 kn – 716,70 eur	530,90
40	7.200 kn – 955,60 eur	663,62
45	9.000 kn – 1.194,51 eur	663,62

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 67. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema **Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima** (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) **suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu** (200,00 kn odnosno 26,55 eura dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁸

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn odnosno 0,40 eur po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn odnosno 66,36 eur mjesečno

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

⁸ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos **dnevnica za službeni put u inozemstvo** (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁹, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnicica se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnicica se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicica za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnicica, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka¹⁰

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijentata na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 euro. Osnovni osobni odbitak iznosi 530,90 eura (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).¹¹

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹²	0,7	232,27

⁹ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

¹⁰ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹¹ Sukladno članku 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 114/23) od 1. siječnja 2023. osnovni osobni odbitak će iznositi 560,00 eura, a propisani su i novi koeficijenti za izračun dijelova osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje.

¹² Sukladno članku 14., od 1. siječnja 2019. uzdržavanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očuci koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očuci, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	232,27
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	331,81
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	464,53
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	630,44
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	829,53
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	1061,79
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	1327,24
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	1625,87
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	1957,68
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	132,72
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	497,72

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹³

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjeno za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 3.981,69 eura te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 3.981,69 eura¹⁴.

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. i 2023. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenju plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine utvrđena je u bruto iznosu 700,00 eura. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine utvrđena je u bruto**

¹³ Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹⁴ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak. Od 1. siječnja predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati visine poreznih stopa u granicama propisanim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 114/23).

iznosu **700,00 eura**. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Najniža mjesečna osnovica¹⁵

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinos se treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice**, koja za 2023. godinu iznosi **519,53 eura**¹⁶.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi za 2023. godinu iznosi **8.203,08 eura**¹⁷. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi **98.436,96 eura**¹⁸ i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁹ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope
• Za mirovinsko osiguranje	20 %
• I. stup	15 %
• II. stup	5 %
Doprinosi iz plaće	Stope
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom²⁰,

¹⁵ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

¹⁶ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23).

¹⁷ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁸ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁹ Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019. Od 1. prosinca 2023. (na plaću za prosinac) primjenjuje se Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima (NN 114/23).

²⁰ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja

plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak broja osoba s invaliditetom, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020., a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%.²¹ Za 2022. godinu mjesečna naknada iznosi 937,50 kn, a za 2023. godinu 140,00 eur.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveza koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obvezan na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem²²

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplataljci drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23 i 114/23) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

- **Države članice Europske unije** (od 1.7.2013.)
- **Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku**
- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska – od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

nja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

²¹ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

²² Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23 i 114/23).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec²³

Osnovica za obračun doprinosa	2023. ²⁴
	eur i centi
	519,53
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	103,91

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu Iznosi u kunama za 2022.			Broj dana u mjesecu Iznosi u eurima za 2023.		
	28	30	31	28	30	31
	Dnevna osnovica	129,43	120,80	116,91	18,55	17,32
Dnevna obveza	25,89	24,16	23,38	3,71	3,46	3,35

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

**Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
HR6510010051550100001**

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa –
oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 144/23):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

²³ Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima. Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

²⁴ (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23)

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. i 2023. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama

	Bruto osnovica	Propis
Državni službenici i namještenici	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023.	
Javne službe	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Dodatak I. Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	Dodatak I. Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
Državni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Pravosudni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19), primjena od 1. ožujka 2019. do 30. lipnja 2023.
Pravosudni dužnosnici	706,50 eura bruto	Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 71/23), primjena od 1. srpnja 2023.

Sukladno Odluci o isplati privremenog dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama (NN 65/23) državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama Vlada RH odredila je isplatu privremenog dodatka na plaću i to:

- u bruto iznosu od 163,62 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 0,631 – 1,110
- u bruto iznosu od 130,89 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,111 – 1,529
- u bruto iznosu od 98,17 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,530 – 1,867.

Privremeni dodatak na plaću isplaćuje se za puno radno vrijeme od 40 sati tjedno, a u slučaju nepunog radnog vremena, razmjerno ugovorenom odnosno utvrđenom radnom vremenu. Ako su službenici i namještenici raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz ove Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, privremeni dodatak isplaćuje se na iznos minimalne plaće.

Privremeni dodatak na plaću određen ovom Odlukom isplaćivat će se uz plaću, jedanput mjesečno za prethodni kalendarski mjesec počevši s plaćom za lipanj 2023., koja se isplaćuje u srpnju 2023., a do dana ostvarivanja plaće prema uredbama kojima će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

Sukladno Odluci o isplati dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima u pravosudnim tijelima (NN

87/23), počevši s plaćom za srpanj 2023., koja se isplaćuje u kolovozu 2023., državnim službenicima i namještenicima u tijelima sudbene vlasti i državnim odvjetništvima (u daljnjem tekstu: pravosudna tijela), raspoređenim na radna mjesta za koje je utvrđen koeficijent složenosti poslova do 2,30, određuje se isplata dodatka na plaću u visini od 12 %.

Ako su državni službenici i namještenici u pravosudnim tijelima raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz navedene Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, dodatak se isplaćuje na iznos minimalne plaće.

Dodatak na plaću će se isplaćivati do dana ostvarivanja plaće prema uredbi kojom će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od 4.687,50 kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 122/22) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. u bruto iznosu od **700,00 eura**. **Primjenjuje se od 1. siječnja 2023. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023.**

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00 kn	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00 kn	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78 kn	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61 kn	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55 kn	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00 kn	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00 kn	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80 kn	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00 kn	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51 kn	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00 kn	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50kn (neto 3.750,00 kn)	117/21
od 1.1.2023. do 31.12.2023.	700,00 eur	122/22

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiateljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur*
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % od osnovice, ne više od 565,04 eur

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
7.	Komplicacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
8.	Rodiljni dopust** , 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta (obvezni rodiljni dopust), a nakon proteka obveznog rodiljnog dopusta do navršenih 6 mjeseci života djeteta (dodatni rodiljni dopust) – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % od osnovice, bez ograničenja
9.	Očinski dopust: 10 radnih dana za jedno dijete 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % osnovice bez ograničenja
10.	Roditeljski dopust: od navršenih 6 mjeseci života djeteta a) 8 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 6 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za prvo i drugo rođeno dijete b) 30 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 28 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za rođene blizance, 3. i svako sljedeće dijete c) u polovici radnog vremena	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	a) 100 % osnovice, ali ne više od 225,5 % proračunske osnovice mjesečno (995,45 eur) b) 125% proračunske osnovice mjesečno (551,80 eur) c) 110% pr. osnovice mjesečno (485,58 eur)
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	100% proračunske osnovice (441,44 eur) ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

*Prema čl. 55. st. 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju najviši mjesečni iznos naknade plaće za puno radno vrijeme ne može iznositi više od proračunske osnovice uvećane za 28%.

**Prema čl. 32., st. 8. Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji na dan koji prethodi danu započinjanja prava ne ispunjava uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 6 mjeseci neprekidno ili 9 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta od 1. siječnja 2023. ima pravo na naknadu, u iznosu od 125% proračunske osnovice (551,80 eur).

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (110,36 eur) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjenog za propisane izdatke. Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi: nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
 - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
 - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
 - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, arhitektonske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²⁵. U 2023. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 47.780,28 eura, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 47.780,28 eura.²⁶

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

²⁵ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

²⁶ Sukladno članku 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 114/23) godišnji porez na dohodak plaća se po nižoj stopi na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura te po višoj stopi na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura. Dohodak ostvaren do 31. prosinca 2023. oporezivat će se po Zakonu o porezu na dohodak (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20. i 151/22.).

Tablica 15. Pregled koeficijenta za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade Izdatak 30%	Umjetničke naknade Izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Napatku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN, br.13/23 i 46/23)	HR 68 1945-OIB isplatelj poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavnoga suda RH 73/17, 131/20 i 114/22) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,

5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,
11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,

23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.583,00 kn ²⁷ odnosno 1.006,44 eur (st.1.)	½ prosječne neto plaće u RH 503,22 eur	⅓ prosječne neto plaće u RH 670,96 eur	¼ prosječne neto plaće u RH 251,61 eur
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.583,00 kn odnosno 1.006,44 eur (st.2)	½ neto plaće ovršenika	¾ plaće ovršenika, ali ne više od ⅓ prosječne neto plaće u RH	¼ neto plaće ovršenika

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁸	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁹	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²⁷ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. (NN, br. 125/22).

²⁸ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁹ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građanskopravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7. – 31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1. – 30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22
1.7. – 31.12.2022.	7,31%	7,31%	5,31%	NN 75/22
1.1. – 30.6.2023. ³⁰	10,5%	10,5%	5,5%	NN 1/23
1.7. – 31.12.2023.	12,0%	12,0%	7,0%	NN 69/23

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u eurima		Mjesec	Iznos u eurima		Godina	Iznos u eurima	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2022.-I/2023.	1.452	1.063	I/2023.	1.499	1.094	2021.	1.274	946
XII/2022.-II/2023.	1.482	1.081	II/2023.	1.522	1.106	2022.	1.380	1.016
I/2023.-III/2023.	1.526	1.110	III/2023.	1.556	1.130			
II/2023.-IV/2023.	1.542	1.120	IV/2023.	1.547	1.122			
IV/2023.-VI/2023.	1.566	1.135	VI/2023.	1.590	1.150			
V/2023.-VII/2023.	1.577	1.141	VII/2023.	1.580	1.141			
VI/2023.-VIII/2023.	1.595	1.151	VIII/2023.	1.614	1.163			

* Izvor: Državni zavod za statistiku (<https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58107>)

³⁰ Ulaskom RH u eurozonu izmijenjen je i način utvrđivanja visine zateznih kamata. Sukladno izmjenama Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 114/22., Uredba 156/22.) i Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN, br. 114/22.) od 1. 1.2023. polazna osnovica za izračun zatezne kamate je kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta. Za referentno razdoblje ta kamatna stopa iznosi 4,00 %. Visina zatezne kamate utvrđuje se uvećanjem navedene referentne kamatne stope za 8 postotnih poena na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava, a u ostalim odnosima za 3 postotna poena.

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz		Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca = 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije	Do visine 862,71 eur za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz		Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Do visine 1.061,79 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti		Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 152/22)	Do visine 1.061,79 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Najviše 1.327,24 eur (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu			Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2023. godini

Mjesec 2023.g	Broj dana	Radnih dana	Dana praznika	Ukupno sati	Radnih sati	Sati praznika
I	22	21	1	176	168	8
II	20	20	0	160	160	0
III	23	23	0	184	184	0
IV	20	19	1	160	152	8
V	23	21	2	184	168	16
VI	22	20	2	176	160	16
VII	21	21	0	168	168	0
VIII	23	22	1	184	176	8
IX	21	21	0	168	168	0
X	22	22	0	176	176	0
XI	22	21	1	176	168	8
XII	21	19	2	168	152	16
Ukupno u 2023.g.	260	250	10	2080	2000	80

Ukupan broj radnih sati u 2023. godini iznosi **2080**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Blagdani i neradni dani u studenom 2020.

1. studenoga, srijeda	Dan svih svetih
18. studenoga, srijeda	Dan sjećanja na žrtve domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje

Tablica 24. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u studenom 2023.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	23305	12.	23316	23.	23327
2.	23306	13.	23317	24.	23328
3.	23307	14.	23318	25.	23329
4.	23308	15.	23319	26.	23330
5.	23309	16.	23320	27.	23331
6.	23310	17.	23321	28.	23332
7.	23311	18.	23322	29.	23333
8.	23312	19.	23323	30.	23334
9.	23313	20.	23324		
10.	23314	21.	23325		
11.	23315	22.	23326		

Tablica 25. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u studenom 2023. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrasci JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili najkasnije sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. studenoga za listopad
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. studenoga za listopad

Tablica 26. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Odluka o dodjeli sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića za pedagošku godinu 2023./2024.	111/23	28.9.23.
Pravilnik o kriterijima i standardima za osiguravanje sredstava za nacionalna kazališta	111/23	5.10.23.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak	114/23	5.10.23.
Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o lokalnim porezima	114/23	5.10.23.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima	114/23	1.12.23.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom	114/23	1.1.23.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit	114/23	12.10.23.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost	114/23	1.1.23.
Zakon o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	114/23	5.10.23.
Odluka o izmjeni Odluke o minimalnim financijskim standardima za decentralizirane funkcije za zdravstvene ustanove u 2023. godini	119/23	21.10.23.
Uredba o izmjeni i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije	122/23	28.10.23.
Pravilnik o načinu i uvjetima otvaranja računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika	123/23	31.10.23.
Pravilnik o mjerilima i načinu korištenja nenamjenskih donacija i vlastitih prihoda proračunskih korisnika iz nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja	123/23	31.10.23.

Tablica 27. Nove stope prireza u 2023. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Rijeka	14%	13%	1.1.23.	150/22
Lekenik	0%	10%	1.1.23.	155/22
Brckovljani	3%	0%	1.7.23.	66/23

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

SVEUČILIŠNA **TISKARA**

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428 • **F:** 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr • sveucilisna@net.hr

iTransparentnost

Prati korak zakona i gradi povjerenje građana

LibusoftCicom
in2GRUPA

iTransparentnost

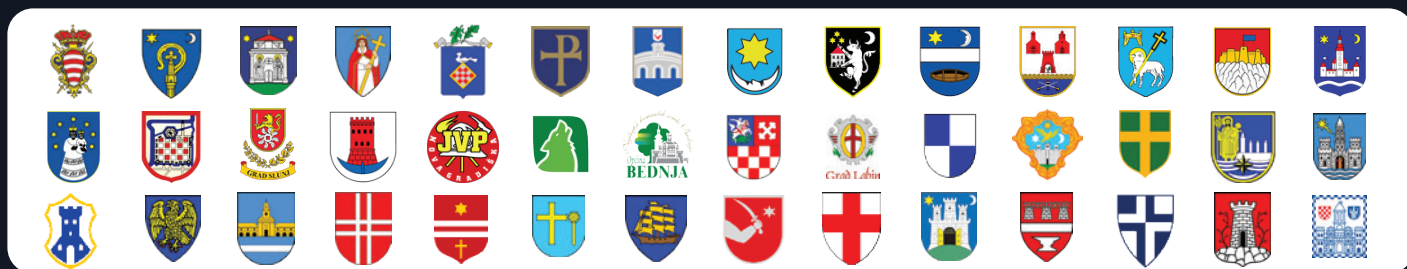
iTransparentnost, kao moderno web rješenje, omogućava automatiziran prikaz trošenja sredstava iz proračuna, jednostavno filtriranje i izvoz podataka te praćenje troškova po odabranim parametrima. Rješenje je u skladu s odredbama novog Naputka i lako je prilagodljivo za sve buduće izmjene.

- ✓ Automatski prikaz podataka, bez ručnog unosa
- ✓ Brza i jednostavna implementacija
- ✓ U skladu sa zadnjim zakonskim izmjenama

Transparentnost

Transparentnost trošenja proračunskih sredstava i internetska objava istog postala je obvezom **Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi** (Članak 68.a) dok su novim **Naputkom o okvirnom sadržaju, minimalnom skupu podataka te načinu javne objave informacija o trošenju sredstava na mrežnim stranicama JLP(R)S** unutar **Zakona o proračunu** (Članak 144) definirani obveznici transparentnosti, periodičnost objave te način objave podataka.

Više od 200 općina, gradova i županija koristi iTransparentnost

iTransparentnost pridonosi boljem indeksu otvorenosti proračuna i jačanju povjerenja građana.

